تۇردى ئەھمەد

ساراڭ بولۇۋالغان ئۇغرى

ئىپپەتتى بۇزۇلغان بۇۋاق

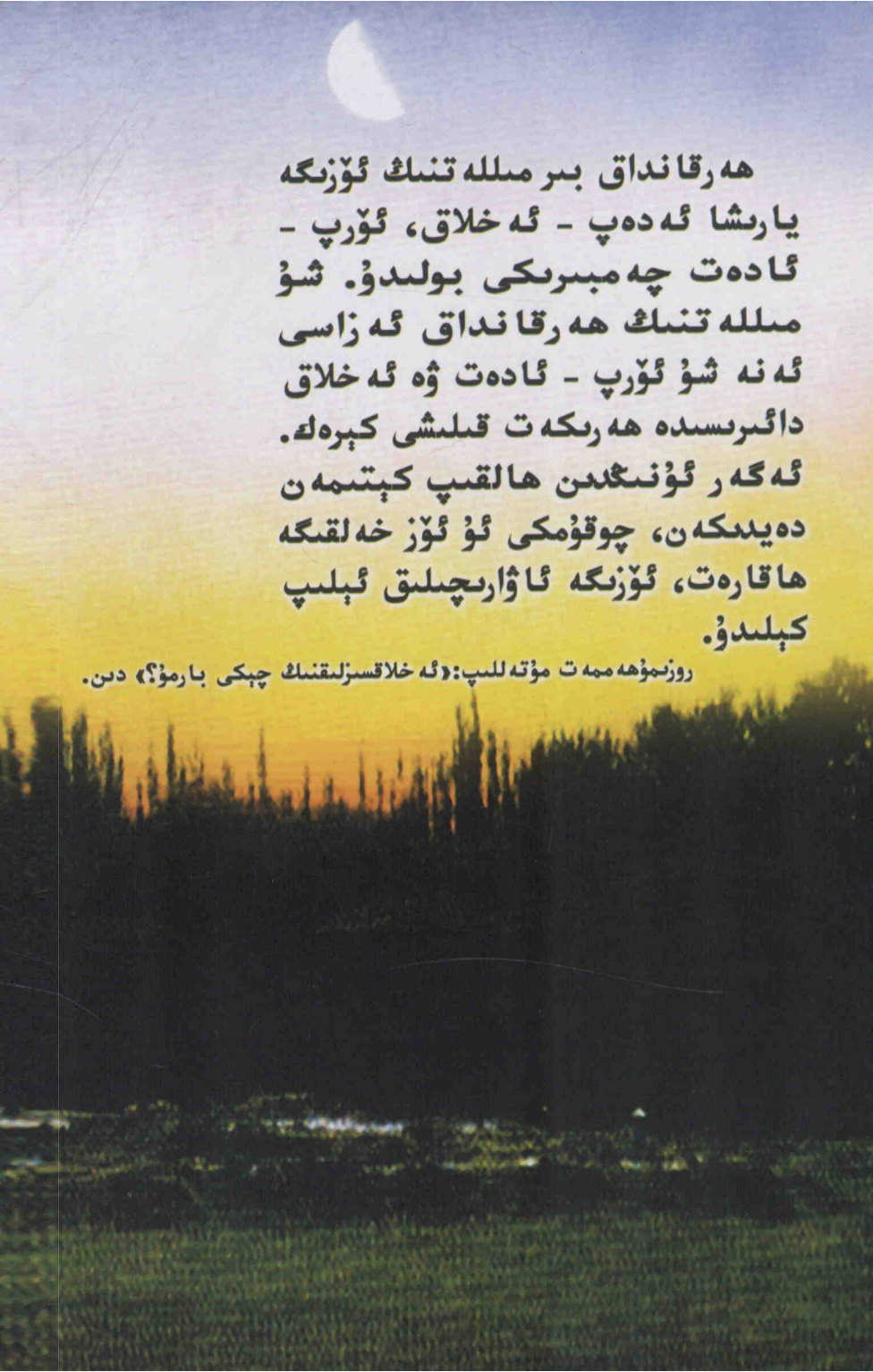
كۆچۈم مەھەللىدىكى نۇمۇسسىزلىق

شۇملۇق ھۇۋلىغان كېچە

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

تۇردى ئەھمەد 1969 - يىلى قاراقاش ناھىيىسىدە تۇغۇلغان. 1991 - يىلى شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ قانۇن فاكۇلتېتىنى پۈتتۈرۈپ قاراقاش ناھىيىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە تەقسىم قىلىنغان. ھازىر شۇ مەھكىمىدە ئىشلەۋاتىدۇ. ئۇ ئىلگىرى - كېيىن بولۇپ «ئامانلىق»، «تارىم»، «شىنجاڭ قانۇنچىلىق گېزىتى»، «يېڭى قاشتېشى» ... قاتارلىق مەتبۇئاتلاردا بىر تۈركۈم يا خشى ئەسەرلەرنى ئېلان قىلدۇرغان.

هەرقاندىق بىر مىللەتنىڭ ئۆزىگە يارىشا ئەدەپ - ئەخلاق، ئۆرپ - ئادەت چەمبىرىكى بولىدۇ. شۇ مىللەتنىڭ هەرقاندىق ئەزاسى ئەنە شۇ ئۆرپ - ئادەت ۋە ئەخلاق دائىرىسىدە هەرىكەت قىلىشى كېرەك. ئەگەر ئۇنىڭدىن هالقىپ كېتىمەن دەيدىكەن، چوقۇمكى ئۇ ئۆز خەلقىگە هاقارەت، ئۆزىگە ئاۋارىچىلىق ئېلىپ كېلىدۇ.

روزىمۇهەممەت مۇتەللىپ: «ئەخلاقسىزلىقنىڭ چېكى بارمۇ؟» دىن.

تۇردى ئەھمەد

سارالىق بولۇۋالغان ئوغرى

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目（CIP）数据

装傻的贼/吐尔地·艾合买提 著. —乌鲁木齐：新疆人民出版社，20054
ISBN 7—228—09383—6

Ⅰ装…Ⅱ. 吐…Ⅲ. 报告文学—作品集—中国—当代—维吾尔语（中国少数民族语言）Ⅳ. 125

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2005）第 034289 号

责任编辑：买买提吐尔地·米尔孜艾合买提
责任校对：阿孜古丽·克里木
封面设计：艾则孜·阿塔吾拉·萨尔特肯

装傻的贼（维吾尔语）

吐尔地·艾合买提著

新疆人民出版社出版
（乌鲁木齐市解放南路 348 号 邮政编码 830001）
新疆新华书店发行
乌鲁木齐光彩印刷厂印刷
8501168 毫米 32 开本 6.625 印张 4 插页
2005 年 4 月第一版 2005 年 4 月第 1 次印刷
印数：1—3050

ISBN7—228—09383—6 定价：12.00 元

مۇھەررىردىن

ھۆرمەتلىك كىتابخان، بۇ كىتابنى ئوقۇسىڭىز، نەزىرىڭىز- گە بىر دەستە خۇشپۇراق گۈل ئەمەس، بىر قاچا قان - يىرىڭ سۇنۇلغاندەك بىئارام بولۇشىڭىز تۇرغان گەپ. بۇنىڭ ئۈچۈن ئاپتورمۇ، مۇھەررىرمۇ كۆپ خىجىل. بۇ كىتابتا تىلغا ئېلىنغان دېلولارنى ئوقۇغىنىمىزدا تېنىمىز شۇركىنىدۇ، كۆڭلىمىز ئېلە- شىدۇ. غەزەبتىن ۋۇجۇدىمىز لەرزىگە كېلىدۇ. بىراق، بىز بۇ رېئال مەسىلىدىن ئۆزىمىزنى قاچۇرۇشقا ئامالسىزمىز. بۇ ھايۋا- نىي قىلمىشلار گەرچە قانۇن تەرىپىدىن بىرتەرەپ قىلىنغان بول- سىمۇ، ئۇنىڭ قالدۇرغان جاراھىتى تېخى مەۋجۇت، يەنە تېخى بۇنداق رەزىللىكنىڭ يىرگىنىشلىك كۆلەڭگىسى ئەتراپىمىزدا ھې- لىمھەم ئەگىپ يۈرگەن بولۇشى مۇمكىن. بۇ بىزنىڭ ھوشيار بولۇشىمىزنى، چوڭقۇر ئويلىنىشىمىزنى، ئۆزىمىزگە، ئۆز ئەت- راپىمىزدا يۈز بېرىۋاتقان ئىشلارغا قارىتا سوغۇققانلىق بىلەن مۇئامىلە قىلىشىمىزنى تەلەپ قىلىدۇ. ئەگەر بىز بۇنداق ئىشلار- غا سەل قاراپ ، ئۇنى بىرتەرەپ قىلىش پەقەت قانۇنىنىڭلا ئىشى دەپ، بېپەرۋالىق قىلىدىغان بولساق، ئارىمىزدىن بۇنداق ھايۋان- لارنىڭ يەنە چىقىشى تۇرغان گەپ. ئۇلار بۇ خىل ھايۋانىي قىلمىشى بىلەن ئۆزىگىلا پالاكەت كەلتۈرۈپ قالماستىن، بەلكى پۈتكۈل مىللەتكە ھاقارەت، جەمئىيەتكە تەھدىت ئېلىپ كېلىدۇ. بۇ ئىنسانىيەت جەمئىيىتىدە ھەممە ئادەمنىڭ بالا - چاقىسى،

ئاكا- ئۆكسى، ئاچا - سىڭلىسى، قوۋمۇ - قېرىنداشلىرى بولىدۇ. ھېچكىم ئۇلارنىڭ بۇ خىل پالاكەتلەرگە ئۇچرىشىنى ئۈمىد قىلمايدۇ؛ ھەتتاكى، ھەرقانداق بىر ئىنسان بالىسىنىڭ بۇنداق ئىنسان قىلىپىدىن چىققان زىيانكەشلىكىتىن ئامان بولۇشىنى ئۈمىد قىلىدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن ھەربىر كىشىنىڭ ئۆزى ياشاۋاتقان جەمئىيەت كەيپىياتىغا دىققەت قىلىشىغا، ئۇنىڭغا نىسبەتەن تەلەپچانلىق، مەسئۇلىيەتچانلىق بىلەن مۇئامىلە قىلىشىغا توغرا كېلىدۇ.

ئىنسان ئىككى ياقلىمىلىققا ئىگە مەخلۇق. ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدا ئىنسانىي يۈكسەكلىك بىلەن ھايۋانىي پەسكەشلىك، ئىنسانىي نەپسى بىلەن ھايۋانىي نەپسى تەڭ مەۋجۇت. پاكلىق ۋە دىيانەت، ئىززەت - ھۆرمەت، ئىمان - ئېتىقاد، غۇرۇر - ۋىجدان، غايە-ئىستەك، ئىلىم - مەرىپەت، رەھىم-شەپقەت، شەرم - ھايا، ۋاپا - ساداقەت دېگەنلەرنىڭ ھەممىسى ئادەملەر ۋۇجۇدىدىكى ئىنسانىي بايلىقلاردۇر. يېمەك - ئىچمەككە ۋە شەھۋانىي ھاۋايى-ھەۋەسكە ھېرىسمەنلىك، ئۆزىنىڭ شەخسىي ھاۋايى - ھەۋەسىگىلا بېرىلىپ، باشقىلارنىڭ ماددى ۋە مەنىۋى جەھەتتىكى ھوقۇق - مەنپەئەتكە پەرۋاسىز قاراش، كىشىلىك جەمئىيەتنىڭ قائىدە - مىزانلىرىغا ئېتىبارسىز قاراش، ئۆزىنىڭ، ئۆز ئائىلىسىنىڭ ۋە ئۆز خەلقىنىڭ شان - شەرىپى، ئىززەت- ھۆرمىتىگە بېپەرۋا مۇئامىلە قىلىش قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى ئىنسان ۋۇجۇدىدىكى ھايۋانىي ئىللەتلەر جۇملىسىدىندۇر. ئادەم ئۆز ۋۇجۇدىدىكى ئىنسانىي سۈپەتلەرنى ئۆزلۇكسىز كۈچەيتكەندىلا، ھايۋانىي سۈپەتلەرنى داۋاملىق ئازايتىپ، ئۇنى ئاجىزلاشتۇرغاندىلا ۋە قاتتىق چەكلىمە ئىچىدە تۇتقاندىلا، ئاندىن ئىنسانىي يۈكسەكلىككە قاراپ

يۇزلىنەلەيدۇ. ئەكسىچە بولغاندا ئۇ ھامان ھايۋانىيلىققا قاراپ غۇلاپ چۈشۈش ئاقىۋىتىدىن قۇتۇلالمايدۇ.

ئادەملەرنى ئىنسانىي يۈكسەكلىككە يۇزلەندۈرۈپ، ئىنسانىيەت جەمئىيىتىنى ھايۋانىي رەزىللىكنىڭ تەھدىتىدىن مۇھاپىزەت قىلىپ كەلگەن ئەنگۈشتەر — ئەدەپ ـ ئەخلاقتۇر. قايسى جەمئىيەت ئەدەپ ـ ئەخلاققا ئېتىبار بېرىدىكەن ئۇ گۈللىنىپ رونақ تاپىدۇ، يۈكسەكلىككە قاراپ يۇزلىنىدۇ. قايسى جەمئىيەتتە ئەدەپ ـ ئەخلاققا ئېتىبارسىز قارىلىدىكەن ئۇنداق جەمئىيەت بۇزۇلۇشقا، چۈشكۈنلۈككە ۋە زاۋاللىققا يۇزلىنىدۇ. ئەخلاق دەپسەندە قىلىنغان جەمئىيەت ئىنسانىيەتنىڭ دوزىخىغا، قىيامەتكە ئايلىنىدۇ. شۇڭا، ھەربىر ئىنسان ئۆزىنىڭ ھايات ـ پائالىيىتىگە ئەدەپ ـ ئەخلاقنى كۈچلۈك مىزان قىلىشى، ئۆزىنى ھەرۋاقىت ئاشۇ مىزان ئارقىلىق ئۆلچەپ تۇرۇشى كېرەك. ھەربىر جەمئىيەت ئەدەپ ـ ئەخلاقنى كىشىلىك مۇناسىۋەتنىڭ ئۆلچىمى قىلىشى شەرت. قانۇن بىلەن ئەدەپ ـ ئەخلاق كىشىلىك جەمئىيەتتە تۇرلۇك جىنايي ھەرىكەتلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش، چەكلەش ۋە ئۇنىڭغا زەربە بېرىش رولىنى ئويناپدۇ. ئالدىنى ئېلىش، چەكلەشتە ئەدەپ ـ ئەخلاق، زەربە بېرىشتە قانۇن ـ تۈزۈم مۇھىم رول ئويناپدۇ. ئۇلار بىر ـ بىرىنى تولۇقلايدۇ ۋە ئىلگىرى سۈرىدۇ.

پۇقرالار ئارىسىدا قانۇن ـ تۈزۈم تەربىيىسى، ئەخلاق ـ پەزىلەت تەربىيىسى ئېلىپ بېرىش تەكتىلىنىۋاتقان بۈگۈنكى كۈندە، ئاپتور تۇردى ئەھمەدنىڭ بۇ كىتابى ئوقۇرمەنلەر ئۈچۈن بىر ئىبرەت كۆزنىكىنى ئېچىپ، ئەخلاق بىلەن قانۇننىڭ بىر جەمئىيەت ئۈچۈن نەقەدەر مۇھىم ئىكەنلىكىنى سەمىمىزگە سالىدۇ.

جەمئىيىتىمىزدە ھەربىر ئادەم ئەگەر ئىنسانلىق سۈپىتى بىلەن ياشايمەن دەيدىكەن ئەدەپ ـ ئەخلاقلىق بولۇشى، ئىلىم-مەرىپەت ئىگىلىشى، ئۆزىنىڭ مەنىۋى دۇنياسىنى ئۆزلۈكسىز كۆچەيتىشى، بېيتىشى زۆرۈر. چۈنكى، ئەخلاقسىزلىق كىشىنى تاپتىن چىقىرىدۇ. نادانلىق مۇقەررەر ھالدا ياۋۇزلۇققا باشلايدۇ. روھىي دۇنيانىڭ زەئىپلىكى ۋە پۇچەكلىكى ئادەمنى چۈشكۈنلۈك-كە، ئەخمەقلىققە ئېلىپ بارىدۇ.

جەمئىيىتىمىز ئەخلاقلىق، بىلىملىك، ئاقىلانە، مەسئۇلىيەتچان كىشىلەرگە مۇھتاج؛ ئەخلاقسىز، نادان، ئەخمىقانە، بىپەرۋا كىشىلەردىن بىزار.

مۇندەرىجە

قاياناق بازاردىكى قاتىللىق 1
تۇندىكى شۇملۇق 6
سارائ بولۇۋالغان ئوغرى 14
بىھۇدە تۆكۈلگەن قان 25
چاڭشا كوچىسىدىكى سەرسانلىق 33
ئاقكۆڭۈل دېھقانننائ ئۆلۈمى 41
ئىپپىتى بۇزۇلغان بوۋاق 50
تۇن كېچىدىكى قانلىق پاجىئە 56
قاۋاقخانىدىن قاماقخانىغا سەپەر 66
ئۇجمە كۆڭۈلنىڭ كاساپىتى 71
كۆجۈم مەھەللىدىكى نومۇسسىزلىق 77
ئۆز ئېرىنى زەھەرلەپ ئۆلتۈرۈش 98
دوختۇرلۇق نىقابى ئاستىدىكى جىنايەت 107
ئىبلىس قولىدا تۇزىغان غۇنچە 116
ئالدامچىنىڭ قۇيرۇقى بىر تۇتام 121
مېھنەت ئىگىسىگە سوزۇلغان قاراقول 128
بۇلانغان يانفۇن پاش قىلغان دېلو 134
كېچىدە قۇترىغان مەلئۇنلار 143
ئورۇنسىز جېدەل، قانلىق پاجىئە 154
يوشۇرۇن تۇتقان مۇھەببەت، ئېلىپ كەلدى پالاكەت 160
نىيىتى يامانىنىڭ قازىنى تۆشۈك 172
شۇملۇق هوۋلىغان كېچە 179
چىلبۆرىگە يەم بولغان گۇناھسىز تۇتقۇن 190
سەبىي قىزنىڭ ئازابى 198

قاياق بازاردىكى قاتىللىق

ئۇرۇمچى شەھىرىدىكى بەيگە مەيدانى ھەر يەر - ھەر يەردىن كەلگەن كىشىلەر توپلاشقان جاي ئىدى. بۇ يەردە ھەر كۈنى دېگۈدەك قىزغىن سودا - سېتىق ئىشلىرى بولۇپ تۇراتتى. بولۇپمۇ جەنۇبىي شىنجاڭدىن كەلگەن تىجارەتچىلەر، قاسساپلار، ئۇششاق يايمچىلار بۇ يەردە ئالاھىدە كۆزگە چېلىقاتتى. جەنۇبىي شىنجاڭنىڭ چەت بىر ناھىيىسىدىن كەلگەن مەتسەيدىمۇ ئۆزىنىڭ قاسساپچىلىق ھۈنىرىنى ئىشقا سېلىپ بۇ يەردە گۆشنى توپ ئېلىپ سېتىش تىجارىتى بىلەن شۇغۇللىنىۋاتاتتى. بىر كۈنى ئۇ ئۆز ناھىيىسىدىن بۇ يەرگە پۇل تېپىش ئۈچۈن كەلگەن سۇلايمان بىلەن تونۇشۇپ قالدى. شۇنىڭدىن باشلاپ ئۇ مەتسەيدىدىن گۆش ئېلىپ ساتىدىغان بولدى. ئۇلار مۇشۇ جەريانىدا يېقىن چۆپقەتلەردىن بولۇپ قېلىشتى.

2002 - يىلىنىڭ مەلۇم بىر كۈنى سۇلايمان 1740 يۈەنلىك گۆشنى مەتسەيدىدىن نېسىي سېتىۋالدى. ئارىدىن بىر نەچچە كۈن ئۆتكەن بولسىمۇ سۇلايمان مەتسەيدىگە قارىسىنمۇ كۆرسەتمىدى. ئۇ ئاخىرى باشقىلاردىن سۈرۈشتۈرۈش ئارقىلىق سۇلايماننىڭ يۇرتىغا قايتىپ كەتكەنلىكىنى ئاڭلاپ تازا ئىچى پۈشتى. سۇلايماننىڭ نائىنساپلىقىغا ئىچىدە لەنەت ئوقىدى.

مەتسەيدى خېلى كۈنلەرگىچە سۇلايماننىڭ يەنە قايتىپ

كېلىدىغانلىقىغا ئىشەنچە قىلىپ يۈردى . ئەمما سۇلايمان قايتىپ كەلمىدى. 2003 - يىلى 3- ئايلاردا مەتسەيدى يۈرتىدىكى ئىنىسى مەمەتجانغا تېلېفون قىلىپ، سۇلايماننىڭ گۆشىنى نېسى ئېلىپ پۇلنى بەرمەي يۈرتىغا قېچىپ كەتكەنلىكىنى، شۇڭا ئۇنى ئىزدەپ تېپىپ پۇلنى ئېلىشنى جېكىلىدى.

مەمەتجان بىر نەچچە ۋاقىت سۇرۇشتۇرۇپ يۈرۈپ سۇلايماننىڭ ئادرېسىنى تېپىپ ئۇنىڭ ئۆيىگە ئىزدەپ كەلدى. ئۇلار نېسى پۇل توغرىسىدا سۆزلىشۈېتىپ ئۆز ئارا جېدەللىشىپ قالدى. بۇ جېدەلنى ئاڭلىغان سۇلايماننىڭ بىر قوشنىسى ئارىغا چۈشۈپ ئۇلارنى كېلىشتۇرۇپ قويدى. بۇ قېتىم سۇلايمان مەمەتجانغا پۇل ئەمەس، قۇرۇق گەپ بېرىپ يولغا سېلىپ قويدى. ئارىدىن يەنە بىر نەچچە كۈن ئۆتۈپ كەتتى. بۇ جەريانىدا مەمەتجان سۇلايماننىڭ ئۆيىگە نەچچە نۆۋەت كېلىپ، ئاران دېگەندە 500 يۈەن ئالالىدى، يەنە بىر قانچە كۈندىن كېيىن 200 يۈەن ئالدى. سۇلايماننىڭ زىممىسىدە 1040 يۈەن قالغانىدى. مەمەتجان سۇلايماندىن پۇل سۈيلەشنى توختاتمىدى، ئۇ سۇلايمان نەدە ئۇچرىسا شۇ يەردە پۇلنى بېرىۋېتىشنى تەلەپ قىلاتتى. مەمەتجاننىڭ بۇ ئىشىدىن خاپا بولۇپ قالغان سۇلايمان «ئۇچرىغانلا يەردە پۇل تۇتىدىكەنسىلەر، ھازىرچە بېرەلمەيمەن، مەندە پۇل يوق» دەپ قاپاق تۇرىدىغان بولۇپ قالدى. 2004 - يىلى 4 - ئاينىڭ 25 - كۈنى ئىدى. بۈگۈن يەكشەنبە بولۇپ يولدا ھەرخىل قاتناش ۋاسىتىلىرىغا ئولتۇرۇپ بازارغا ماڭغانلارنىڭ ئايىغى ئۈزۈلمەيتتى.

يېزا يولىدا بازارغا قوي ئېلىپ ماڭغانلارنىڭ قويلىرىنى

نەرق ئېتىپ سېتىۋىلىش ئۈچۈن قاراپ تورغان مەمەتجان بىر ھاڭۇننىڭ كەينىگە بىر ئېشەكنى باغلاپ بازارغا ماڭغان سۈلايماننى كۆرۈپ قالدى. «سەن ئېشەك ساتقىلى مېڭىپسەنده، كەينىڭدىن كىرىپ ئېشەك ساتقان پۇلۇڭدىن ئالمىسام» دېگەنلەرنى خىيالىدىن ئۆتكۈزگەن مەمەتجان ئۇنىڭ ئارقىسىدىن بازارغا كىرىش قارارىغا كەلدى.

مەمەتجان شاۋقۇن - سۇرەنگە تولغان ناھىيە بازىرىغا كەلگەنده، كۈن چۈشتىن قايرىلغانىدى. ھاۋا خېلىلا ئىسسىپ قالغان بولۇپ مىڭ - مىڭ ئادەملەر ئۇياقتىن - بۇياققا مېڭىشىپ تۇرغان بازار كوچىلىرى ئادەم دېڭىزىغا ئايلانغانىدى. مەمەتجان چېكىلىرىدىكى تەر تامچىلىرىنى سۈرتكىنىچە بىر بېسىپ، ئىككى بېسىپ مال بازىرىغا كېلىپ توختىدى. بۇ مال بازىرى باشقىچە بىر دۇنيا بولۇپ نەچچە يۈزلىگەن ئات - ئېشەك، قوي، كالىلار بىلەن تولۇپ كەتكەنىدى. تۆۋرۈكلەرگە مەھكەم تېڭىۋېتىلگەن كەپسىز بۇقىلارنىڭ ئەنسىز پۇشۇلداپ ھەيۋە بىلەن ھۆركىرەپ بىر - بىرىگە چاپچىشىلىرى بىلەن، ھاڭگىلارنىڭ ھەر خىل ئاۋازدا ھاڭرىغان سادالىرى قوشۇلۇپ غەلىتە بىر خىل شاۋقۇنلۇق مەنزىرىنى ھاسىل قىلغانىدى. مەمەتجان تارچۇق، قىستاڭ كوچىلارنى ئايلىنىپ يۈرۈپ. بىر چاغدا سۈلايماننى تاپتى.

— ئېشەكنى ساتقانسىلە؟ — دېدى مەمەتجان سۈلايمانغا قاراپ، — مۇھىم سودىلىقىم بار ئىدى، پۇلنى بېرىۋېتىڭلار.

— سىرتقىراق چىقىپ گەپلىشەيلى، بۇ يەردە ئادەم جىققەن، ھەمىشە بازاردا پۇل تۇتىدىكەنسىلەر، — دېدى . سۈلايمان مەمەتجانغا قاراپ. ئۇلار شۇنداق دېيىشكەچ مال بازىرى

يېنىدىكى تۆمۈر ـ تەسەك بازىرى يېنىغا كەلدى.

ـ بۈگۈن پۇلنى بېرىۋېتىڭلا، ـ دېدى مەمەتجان يەنە تەكرارلاپ، ئۇ سۈلايمانىنىڭ قولىنى چىڭ تۇتۇۋالغانىدى.

ـ بۈگۈن بېرەلمەيمەن، ـ دېدى سۈلايمان قولىنى زەردە بىلەن سىلكىگىنىچە، ـ يېنىمدا ئىككى يۈز يۆەن پۇل بار، ئىنىمغا ئۈي سالغان ئىدۇق، بۇ پۇلغا تۆمۈر دېرىزە ئالمىساق بولمايدۇ.

ـ مەن يۈمشاق گەپ قىلسام نېمانداق قولۇڭنى سىلكىپ نوچىلىق قىلىسەن؟ ـ ، مەمەتجان شۇنداق دېگىنىچە سۈلايمانىنىڭ مەيدىسىدىن ئىتتەردى. بۇ ئىشتىن نومۇس ھېس قىلغان سۈلايمان مەمەتجانىنىڭ ياقىسىدىن تۇتۇپ ئالدىغا تارتقىنىچە ئۇنىڭ قورسىقىغا بىرنى تىزلاپ قويۇۋەتتى. غەزەپتىن كۆزلىرىگە قان قۇيۇلغان مەمەتجان شۇئان يانپىشىغا ئېسىقلىق خەنجىرىنى سۇغۇرۇپ ئالدى . ئۇ پىچاقنى چۆرىگەن پېتى، سۈلايمانىنىڭ سول كۆكرەك قىسمىغا زەرب بىلەن بىر پىچاق سالدى. سۈلايمان گۈپ قىلىپلا تۆمۈر ـ تەسەك بازىرىغا تىزىپ قويۇلغان تۆمۈر تاختاي ئۈستىگە يېقىلىپ چۈشتى. ئۇنىڭ كۆكسىدىن قىپقىزىل قانلار بۇلدۇقلاپ ئېقىپ چىقىشقا باشلىدى. كۆزىنى يۇمۇپ ـ ئاچقۇچە يۈز بەرگەن بۇ قانلىق ۋەقەدىن ھاڭ ـ تاڭ قالغان كىشىلەر نېمە ئىش بولغانلىقىنى ئاڭقىرىپ بولغۇچە مەمەتجان قولىدىكى قانلىق پىچاقنى غىلاپقا سېلىپلا ئات بازىرىنىڭ يېنىدىكى تۆمۈر رىشاتكىدىن ئارتىلىپ چۈشۈپ كۆزدىن غايىب بولدى .

قان ئىچىدە تىپىرلاپ ياتقان سۈلايمانىنى ئىنىسى باشقىلارنىڭ ياردىمىدە ھارۋىغا ياتقۇزۇپ دوختۇرخانىغا ئېلىپ ماڭدى.

ئەپسۇس، كۆپ قان يوقاتقان سۇلايمان دوختۇرخانىغا كېلىشكە ئۇلگۈرمەي يول ئۈستىدە جان ئۈزدى.

قانۇن دوختۇرى سۇلايمانىنىڭ جەسىتىنى ئاناتومىيىلىك تەكشۈرۈش ئارقىلىق «ئۆلگۈچى سىرتقى بىسىلىق قورال بىلەن زەخمىلەندۈرۈلۈپ سول كۆكرەكتىكى زەخمە كۆكرەك بوشلۇقىغا ئۆتۈپ يۈرەك سول قېرىنچىسىنى يىرتىۋەتكەنلىكتىن جىددىي قانسىراش خاراكتېرلىك شۇك بولۇپ ئۆلگەن» دەپ يەكۈن چىقاردى.

ج خ خادىملىرى جىددىي تەھقىقلەش خىزمىتىنى باشلىۋەتتى. ئۇلار تەھقىقلەش خىزمىتى داۋامىدا مەمەتجانىنىڭ تۇغقانلىرىدىن تەھقىقلەش خىزمىتىگە ماسلىشىپ بېرىشنى تەلەپ قىلدى. مەمەتجانىنىڭ ئۆزىنى مەلۇم قىلسا كەڭچىلىك بىلەن بىر تەرەپ قىلىدىغانلىقىنى، بولمىسا ئۇنىڭغا چىقىش يولى قالمايدىغانلىقىنى چۈشەندۈردى .

ئارىدىن بىر كېچە ئۆتتى. مەمەتجانىنىڭ تۇغقانلىرى ئۇنى تەرەپ ـ تەرەپتىن ئىزدەپ ، ئاخىرى ئۇنى يىراق يېزىدىكى تۇغقىنىنىڭ ئۆيىدىن تاپتى. مەمەتجان تۇغقانلىرىنىڭ نەسىھەتى بويىچە ئۇلار بىلەن ج خ ئىدارىسىغا كېلىپ ئۆزىنى مەلۇم قىلدى.

جىنايەت گۇمانداری مەمەتجان 2004 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 26 ـ كۈنى جىنايى ئىشلار بويىچە توختىتىپ قويۇلدى. 4 ـ ئاينىڭ 30 ـ كۈنى جىنايەت گۇمانداری مەمەتجان قەستەن قاتىللىق قىلىش جىنايىتى بىلەن تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى ئارقىلىق قانۇن بويىچە قولغا ئېلىندى.

تۇندىكى شۇملۇق

تۇن يېرىملاشقان ۋاقىت ئىدى. ھەممە ياق شېرىن ئۇيقۇغا كەتكەن بولۇپ، ئۇزۇندىن - ئۇزۇنغا سوزۇلغان سەھرا ئېتىكى تۇن قوينىدا سۈنايلىنىپ ياتاتتى. پەقەت ھۆرۈنلۈق بىلەن ئۇچۇۋاتقان كەچ كۇز شامالىرىنىڭ دەرەخ شاخلىرىنى سۈس ئىرغاڭلىتىشى بىلەن تىرىسلاپ توكۇلۇۋاتقان ئالتۇن ياپراقلار بۇ بىپايان دالىنىڭ جىمجىتلىقىنى بۇزاتتى. سەھرا ئېتىكىگە باغرىنى يېقىپ يىلاندەك سوزۇلۇپ ياتقان توپىلىق يولدا بىر قارا كۆلەڭگە قەدەملىرىنى تەستە يۆتكەپ كېتىۋاتاتتى. مانا بۇ قارا كۆلەڭگە مەلۇم ناھىيىنىڭ گۇلباغ يېزىسىدا ئولتۇرۇشلۇق يىگىرمە يەتتە ياشلىق تاشپولات ئىدى. ئۇنىڭ يولىنىڭ ھەممە يەرلىرىدە دەلدەڭشىپ، ئاللىقاندىاق ئاھاڭلارغا غېڭشىپ مېڭىشقا قارىغاندا، ئۇنىڭ غەرق مەست ئىكەنلىكى بىلىنىپ تۇراتتى. دېمىسىمۇ ئۇ بايا ئۇلپەتلىرى بىلەن بىللە ئولتۇرۇپ «خوشە» دەپ قانغۇچە پەيزى قىلغان سورۇندىن قايتىپ چىققاندى. قارىغاندا ئۇ ئۆيىگە ماڭغاندەك قىلاتتى. ئۇ ئۆيىگە بېرىش ئۈچۈن بۇ كەڭرى تۇزلەڭلىكىنىڭ ئوتتۇرىسىغا جايلاشقان چوڭقۇر يارلىقلاردىن ئۆتۈشكە توغرا كېلەتتى.

ئۇ يارلىققا چۈشۈپ قولاشمايۋاتقان قەدەملىرىنى تەستە يۆتكەپ كېتىۋاتقاندا، توساتتىن خىيالىغا جىن كىردى. ئۇ

چىپىسىدە توختاپ بىردەم خىيال سۈرگەندىن كېيىن، قەدەملىرىنى ئاستا يۆتكەپ يارلىقىنىڭ يەنە بىر چېتىگە جايلاشقان، غېرىبلىق ھۆكۈم سۈرگەن بىر ئۆيگە قاراپ يول ئالدى.

بۇ ئۆيدە چاچلىرىنى ئاق ئارىلىغان، نەچچە يىل ئىلگىرىلا ئېرى بىلەن ئاجرىشىپ كەتكەن ۋە ئەمدىلا رەسىدە بولۇۋاتقان ئوماق قىزى ۋاقتىسىز ئۆلۈپ كېتىپ، يۇرىكى ئازاب ئىچىدە تۇرغان بىر بىچارە تۇل خوتۇن ئولتۇراتتى. ئۇنىڭ ھېچقانداق ھەمايىچىسى يوق ئىدى. بۇ ئۆيدە ئۇنىڭ ئۆزىدىن باشقا بىرتال توخۇغا چاغلىق بىرەر جانلىقمۇ يوق ئىدى.

تاشپولات ئېگىز ـ پەس دۆڭلۇكلەردىن ئېشىپ ئالدىغا ئۇچرىغان دەل ـ دەرەخلەرنى خۇددى بىر ـ بىرلەپ ساناۋاتقاندەك تۇتۇپ يۇرۇپ، ئاخىرى بىر ئۆينىڭ ئىشىك ئالدىغا كېلىپ توختىدى.

ھويلىنىڭ ئىشكى ئىچىدىن تاقاقلىق ئىدى. تاشپولات بىر ئامالالارنى قىلىپ ھويلا تېمىدىن ئارتىلىپ چۈشتى ـ دە ، ئايال ئولتۇرىدىغان ئۆينىڭ ئىشكىنى ئىتتەردى. بۇ ئىشكىمۇ ئىچىدىن تاقاقلىق ئىدى. تاشپولات ئىشكىنى مۇشتلىدى.

ـ بۇ كىچىدە كىملگەن كىم؟ ـ ئۇي ئىچىدىن ئايالنىڭ ئەنسىز ئاۋازى ئاڭلاندى.

ـ ئىشكىنى ئېچىڭ، سىزگە دەيدىغان گەپ بار، ـ دېدى تاشپولات.

ـ مەن بۇ كىچىدە بىركىمنىڭ گېپىنى ئاڭلىمايمەن، گېپىڭىز بولسا ئەتە دەڭ.

تاشپولات ھەرقانچە قىلسىمۇ ئايال ئىشكىنى ئاچقىلى ئۇنىمىدى. ئۇ نېمە قىلارىنى بىلەلمەي بىردەم تۇرغاندىن كېيىن ئالدىدا تۇرغان ئىشكىنىڭ زەنجىرىنى ئىلدۇرۇپ قويۇپ، ھويلىدىكى شوتا ئارقىلىق ئۆگزىگە چىقتى.

ئۆگزىدە كىچىككىنە بىر تۆڭلۈك بار ئىدى، ئۇ تۆڭلۈكتىن ئۆي ئىچىگە كىرىشكە قانچە ئۇرۇنۇپ باققان بولسىمۇ پاتمىدى. ئەسەبىيلەشكەن نەپسى ئۇنى ئۆيگە كىرىشكە ئۈندەۋاتاتتى. ئۇ ھاۋانىڭ خېلىلا سوغۇق بولۇۋاتقىنىغا قارىماي، كالتە ئىشتاندىن باشقا كىيىملىرىنىڭ ھەممىسىنى سېلىپ ئۆگزىگە تاشلاپ قويۇپ، ئىككى پۇتىنى تۆڭلۈكتىن ئۆي ئىچىگە ساڭگىلىتىپ ئۆزىنى قويۇەتتى. «گۇپ» قىلغان ئاۋاز بىلەن تەڭ ئۇ ئۆينىڭ ئوتتۇرىسىغا تىك چۈشتى. ئەمما تۆڭلۈكنىڭ ئەتراپىدىن تىكەندەك چىقىپ قالغان بورا قۇمۇشلىرىنىڭ ئىنچىكە ئۇچلىرى ئۇنى خېلى قىينىدى. چۈنكى، بۇ نەرسىلەر ئۇنىڭ سوغۇقتىن تىترەۋاتقان يالىڭاچ بەدەنلىرىنى تىلىپ قان چىقىرىۋەتكەنىدى.

تاشپولات بەدىنىنىڭ قاتتىق ئېچىشىپ ئاغرىۋاتقىنىغا قارىماي، بۇ ئۆيگە «غەلىبە»لىك چۈشكەنلىكىدىن سۆيۈنۈپ كەتتى. تۇرۇپلا ئۇنىڭ يەنە جەھلى تۇتتى. چۈنكى، بۇ ئۆيدىكى ئايال ئېچكىركى ئۆيگە كىرىپ يېتىۋلىغانىدى. تاشپولات ئىشكىنى كۈچەپ ئىتتىرەردى، لېكىن ئىشىك ئېچىلمىدى. بۇ ئىشكىمۇ ئېچىدىن تاقىۋېتىلگەنىدى. ئىشىك يوچۇقىدىن ئېچكىركى ئۆيدىكى چىراغ نۇرى غۇۋا كۆرۈنۈپ تۇراتتى.

ــ چىراغنى ئۆچۈرۈۋېتىپ ئىشكىنى ئاچ! ــ دەپ توۋلىدى

تاشپولات. ئۇنىڭ ئاۋازىدا ئەمدى مۇلايىملىقتىن قىلچە ئەسەر قالمىغانىدى.

ــ چىراغنى نېمىشقا ئۆچۈرەتتىم، بۇ كېچىدە سىز نېمە قىلماقچى؟ كېتىڭ، ــ دەپ بالۇۋردى ئايال يىغلامسىراپ.

ــ چىراغنى ئۆچۈرمىسەڭ، مېنىڭ كىملىكىمنى تونۇپ قالىسەن.

ــ چىراغنى ئۆچۈرسەم، ئۆچۈرمىسەم سىزنىڭ كىم ئىكەنلىكىڭىزنى ئاللىبۇرۇن تونۇپ بولدۇم.

تاشپولات ئايالنىڭ ئۆزىنى تونۇپ قالغانلىقىنى ئاڭلاپ بىر پەس جىم تۇرۇپ قالدى. ئۇ «مەن شۇنچە جاپا تارتىپ ئۆيگە كىردىم، بولغۇلۇق بولدى، تاز بولساڭ گەدەنگىچە بول، دەپتىكەن، نېمىگە ئىككىلىنەتتىم، ئاخىرقى مەقسىتىمگە يېتىشىم كېرەك» دەپ ئويلىدى ـ دە، ئايالغا تېخىمۇ قاتتىق بۇيرۇق قىلدى:

ــ ئىشىكنى ئاچ، بولمىسا ھېلى بىكار . . .

ــ سىزنىڭ مەندە نېمە ئىشىڭىز بار ئىدى؟ كېتىڭ، ئىشىكنى ئاچمايمەن.

ــ نېمە ئىشىم بولاتتى، سەن بىلەن بىر ئويناپ كۆڭۈل ئاچاي دەيمەن شۇ .

ــ خۇدايا تووۋا دەڭ، مەن دېگەن ئاتمىش ياشقا كىرىپ قالغان تۇل خوتۇن، سىزنىڭ ئانىڭىزنىڭ ئورنىدىكى ئادەممەن، بۇنداق دېيىشتىن خىجىل بولمامسىز؟

ــ نېمىگە خىجىل بولاتتىم، دەرھال ئىشىكنى ئاچ **دەيمەن!**

ــ مەن دېگەن بىر بىچارە ئاجىزە، يېشىممۇ بىر يەرگە

بېرىپ قالغان، مەن تۆت - بەش كۈنلۈكى قالغان ئادەم، سىز مېنى خۇدانىڭ دەرگاھىغا پاك كەتكىلى قويۇڭ . . . .

تاشپولات ھەرقانچە بۇيرۇق قىلسىمۇ، تەھدىت سالسىمۇ ئايال ئىشكنى ئاچقىلى ئۇنمىدى.

ئەسەبىيلەشكەن تاشپولاتنىڭ ئېچىرقىغان ھايۋانىي نەپسى ئىشكنى تېزراق ئېچىشقا ئالدىرىتىپ ئۇنى قىينىماقتا ئىدى. ئۇ تاقىتى - تاق بولۇپ ئىشكنى كۈچەپ جالاقلاتتى، تەپتى، بىراق ئىشىك ئېچىلمىدى. ئۇ تىت - تىت بولۇپ نېمە قىلارىنى بىلەلمەي بىردەم تۇرغاندىن كېيىن، قارا‌ڭغۇلۇق ئىچىدىن ئۈيەر - بۈيەرلەرنى سىلاشتۇرۇپ يۈرۈپ، ئىشكنى ئاچقىلى بولىدىغان بىرەر نەرسە تېپىشقا تىرىشتى. ئاخىرى ئۇنىڭغا تاشقىرقى ئۆينىڭ ئىشكىگە تىرەپ قويۇلغان ئۇزۇن كالتەك ئۇچرىدى. ئۇ ئالتۇن تېپىۋالغاندەك ئىچ - ئىچىدىن خۇش بولۇپ كالتەكنى قولىغا ئالدى - دە، ئىچكىركى ئۆينىڭ ئىشكنى كۈچەپ ئىتتىرىپ، ئارىلىقتىن ھاسىل بولغان كىچىككىنە بوشلۇقتا كالتەكنىڭ ئۇچىنى تىقىپ زەرب بىلەن قايرىدى. «قارس» قىلغان ئاۋاز بىلەن تەڭ ئىشكنىڭ بىرتال ياغچى سۇنۇپ ئىشىك ئېچىلىپ كەتتى. تاشپولات ئىشكتىن يوپۇرۇلۇپ كىرىپ خۇددى چۈجىگە تاشلانغان سادەك ئايالغا ئۆزىنى تاشلىدى. ئايال بۇ مەخلۇقتىن ئۆزىنى قوتۇلدۇرۇش ئۈچۈن بار ئامال بىلەن تىرىشىپ، تاشقىرقى ئۆيگە قېچىپ چىقىپ ئىشكنى كۈچەپ تارتتى. تاشپولات بايىلا ئىشكنىڭ سىرتىدىكى زەنجىرنى ئىلىپ قويغان ئەمەسمىدى؟

ئىشىك ئېچىلمىدى. ئاخىرى ئەسەبىيلەشكەن تاشپولات

ئىشكنى بىر نەرسىدە قايرىپ قۇمۇرۇپ تاشلىدى. ئايالنىڭ بېشى پىرقىرىغاندەك بولدى. ئۇ ئۆزى بىلىدىغانلىكى چىرايلىق سۆزلەر بىلەن تاشپولاتقا يالۋۇردى. بۇ يالۋۇرۇشلار تاشپولاتقا قىلچە كار قىلمىدى. ئۇ ئايالنىڭ قولىدىن تۇتۇپ ئىچكىركى ئۆيگە كۆچەپ سۆرىدى. ئايال بولسا سۆرىلىۋېلىپ تىركىشەتتى. ياۋۇزلاشقان تاشپولات توساتتىن ئايالنىڭ قولىنىڭ بىغىشىنى قاتتىق قايرىۋەتتى. ئاغرىققا بەرداشلىق بېرەلمىگەن ئايال «ۋايجان» دەپ توۋلىۋەتتى.

ئايال قولىنى مىدىرلىتالماي قېلىۋاتاتتى. ئۇ ھەرقانچە يالۋۇرۇشىنىڭمۇ بۇ مەلئۇنغا قىلچە كار قىلمايۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ئۆزى ئويلىغان ئاخىرقى كىچىككىنە بىر ئامالىنى ئىشقا سېلىپ باقماقچى بولدى:

ــ سىز نېمە ئۈچۈن بۇنداق قىلىسىز؟ مەندەك بىر قېرى ئايالنى خاتىرجەم ياشىغىلى قويسىڭىز بولمامدۇ ؟ يەنە چىقىپ كەتمەيدىغان بولسىڭىز ۋارقىرايمەن، ــ دېدى ئايال غەزەپكە كېلىپ.

ــ ۋارقىرا، بار ئاۋازىڭ بىلەن ۋارقىرا، سېنىڭ ۋارقىرىغىنىڭنى بۇ كېچىدە كىممۇ ئاڭلايتتى، قېنى ۋارقىرىمامسەن؟ ــ دېدى تاشپولات ئايالنى دوشكەلەپ.

راست، ئۇ ئۇي ئىچىدە تۇرۇپ ھەرقانچە توۋلىسىمۇ بۇ تىمتاس كېچىدە ئۇنىڭ ئاۋازىنى ھېچكىم ئاڭلىمايتتى.

تاشپولات ئايالنى ئىچكىركى ئۆيگە سۆرەپ ئېلىپ كىردى. ئۇي ئىچىدە يەنە تىركىشىش باشلىنىپ كەتتى. ئۇي ئىچىدىكى نەرسە ـ كېرەكلەر قالايمىقان چېچىلىپ كەتتى. تامغا تۇتۇلغان

زەدىۋالمۇ چۈشۈپ كەتتى . ئايالنىڭ خورلانغان يۈرىكىدىن ئاققان مۇنچاق ـ مۇنچاق ياشلار كۆزلىرىدىن دومىلاپ چىقىپ، چېكسىنى بويلاپ شالاڭلاشقان چاچلار ئارىسىغا كىرىپ كەتتى. شۇ تاپتا ئۇ ئۆزىنىڭ سۆيۈملۈك ئېرى، كۆيۈمچان قىزىنىڭ بولۇشىنى نەقەدەر ئارزۇ قىلاتتى ـ ھە!. ئەگەر ئۇلار بولغان بولسا ئۇنىڭ بۇنداق چىدىغۇسىز خورلۇققا ئۇچرىماسلىقى، ئازاب چەكمەسلىكى تامامەن مۇمكىن ئىدى.

ئايال بىرھازادىن كېيىن خىيال دېڭىزىدىن ئۆزىنى تارتىپ ئېسىگە كەلگەندە ئۆز يېنىدا بەخرامان يېتىپ ئۇخلاۋاتقان تاشپولاتنى كۆرۈپ پۈتۈن ۋۇجۇدى شۇركىنىپ كەتتى . . .

پۈتۈن جاھانغا نۇر تاراتقۇچى سېھرىلىك قۇياش تاغ كەينىدىن ئاستا ـ ئاستا كۆتۈرۈلۈشكە باشلىغاندا، تاشپولاتمۇ خىرەلەشكەن كۆزلىرىنى ئۇۋۇلاپ ئاستا ئورنىدىن تۇردى. كېچىدە قىلغان نومۇسسىزلىقلار ئۇنىڭ كۆز ئالدىدىن خىرە ئۆتكەنىدەك بولدى. ئۇ قايتىپ كەتمەكچى بولۇپ تاشقىرقى ئۆيگە چىقىپ ئىشكىنى تارتىۋىدى، ئىشىك ئېچىلمىدى. ئۇنىڭ ئۆيگە كىرەر ۋاقتىدا ئىشكىنى سىرتىدىن ئېتىپ قويغانلىقى خىيالىدىمۇ يوق ئىدى. كېچىدە چۈشكەن تۇڭلۇكتىن ئەمدى ئۆزىنىڭ چىقىپ كېتەلىشىگە كۆزى يەتمىدى. ئۇ ئىشىكنىڭ ئىچىدىن كۇچەپ بىر تارتىۋىدى، ئىشىكنىڭ ياغىچى سۇنۇپ ئاجراپ كەتتى. ئۇ كېچىدىن بېرى كىرپىك قاقماي بۇقۇلداپ يىغلاپ چىققان ئايالنىڭ قىزىرىپ ئىششىپ كەتكەن كۆزلىرىگە قاراپ تۇرۇپ: «ئەگەر بۇ ئىشنى بىركىمگە تىنغۇچى بولىدىكەنسەن، سېنى ئۆلتۈرۈۋېتىمەن» دېدى ـ دە، ئۆيدىن

ئىتتىك مېڭىپ چىقىپ كەتتى.

كىشىلىك قەدىر - قىممىتى، ئايالنىڭ ئىپپىتى نومۇسسىزلارچە ئايىغ - ئاستى قىلىنغان بۇ بىچارە تۇل خوتۇنىنىڭ كۆزلىرىدىن ياش قۇرۇمىدى. ئۇ قانۇن ئورۇنلىرىغا مەلۇم قىلاي دېسە، تاشپولاتنىڭ ئۆيىدىن چىقىپ كېتەر ۋاقتىدىكى تەھدىتىدىن قورقۇپ، دەرد - ئەلىمىنى ئىچىگە يۇتۇپ ئۇھ تارتىپ يۇردى. ئۇنىڭ بۇنداق پەرىشان ھالىتىنى كۆرگەن مەھەللىداشلىرى ئۇنىڭدىن نېمە ئىش بولغانلىقىنى كوچىلاپ سۇرۇشتۇردى. ئۇ بۇ ئىشنى دېمەسلىككە تىرىشىپ باققان بولسىمۇ، لېكىن ئۇنىڭ ئەلەملىك كۆزلىرى خورلۇقلارنى يوشۇرۇپ قالالمىدى. ئۇ ئاخىرى ھەممىنى دەۋەتتى. ئۇنىڭ ئېچىنىشلىق سەرگۈزەشتىلىرىنى ئاڭلىغانلار دەرھال ج خ ئىدارىسىغا دېلو مەلۇم قىلدى.

ج خ ئىدارىسى دېلو تۇرغۇزۇپ تېزلىكتە تەھقىقلەپ ئاخىرلاشتۇردى. جىنايەت گۇمانداری تاشپولات 2000 - يىلى 12- ئاينىڭ 15 - كۈنى تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى بىلەن قانۇن بويىچە قولغا ئېلىندى.

بىرىنجى سوتتا جاۋابكار تاشپولاتنىڭ باسقۇنچىلىق جىنايىتى ئۈچۈن مۇددەتلىك تۆت يىللىق قاماق جازاسى بېرىلدى .

سارائ بولۇۋالغان ئوغرى

كىشىلىك تۇرمۇشتا ئاجايىپ غەلىتە ئىشلار يۈز بېرىپ تۇرىدۇ. قىسقا ساقال - بۇرۇت قويۇۋالغان ئاق پىشماق، چىرايلىققىنە كەلگەن يىگىرمە ئىككى ياشلار چامىسىدىكى ئۆمەرنىڭ تۇرقىغا قارىغان ھەر قانداق ئادەم ھەرگىزمۇ ئۇنىڭ نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ قان - تەر بەدىلىگە كەلگەن ھالال مېھنىتىگە چاڭ سېلىپ، ئۇلارنى زار - زار قاخشاتقان ھىيلىگەر ئوغرى ئىكەنلىكىنى خىيالىغمۇ كەلتۈرمەيتتى. كۇلكىلىك بېرى شۇكى، ئۇنىڭ سارائ قىياپىتىگە كىرىۋېلىپ تۇرلۇك چارە - ئامالالار ئارقىلىق قانۇن تورىدىن قۇتۇلۇپ قالغانلىقى ئادەمنى چوڭقۇر ئويغا سالىدۇ.

ئۆمەرنىڭ ئوغرىلىق ھەربىتى پارچە - پۈرات نەرسىلەرنى ئوغرىلاشتىن قۇيى، ئېشەك، ھارۋا قاتارلىق نەرسىلەرنى ئوغرىلاشقا تەرەققىي قىلغانىدى. ئۇ سېزىلىپ قالسىلا، ئۇنىڭ ئاتا - ئانىسى مال - مۇلۇك ئىگىلىرىگە چىرايلىق يالۇرۇپ، ئۆزرىخاھلىق ئېيتىپ قانۇن ئورۇنلىرىغا مەلۇم قىلماسلىقنى ئۆتۈنۈپ، ئۇلارنىڭ زىيان - زەخمەتلىرىنى تولۇق تۆلەپ قايتۇراتتى. ئاخىر بىچارە ئاتا - ئانا بۇ ئارزۇلۇق ئوغلىنى تىللاپ باقتى، ھېرىپ ھالىدىن كەتكۈچە دۇمبالاپ باقتى، ئەمما توخۇ تۇتىدىغان ئىتنىڭ تىلىنى كېسىۋەتسىمۇ تۇزەلمىگىنىگە ئوخشاش بۇ ئىشلارمۇ ئۆمەرنى ئوغرىلىق يولىدىن توسۇپ

قېلىشقا قىلچە دال بولالمىدى. بارا - بارا ئۆمەر ئۆيدىن چىقىپ كېتىپ نەچچە كۈنلەپ ئۆيگە قايتىپ كەلمەيدىغان بولۇۋالدى. ئاتا - ئانىسى ئۇنى بىر ساقچىخانىدىن جەريمانە تۆلەپ ئېلىپ چىقسا، ئۇ يەنە باشقا بىر ساقچىخانىغا كىرىپ قالاتتى.

1999 - يىلى 7 - ئاي. بىپايان سەھرا ئېغىر ئۇيقۇغا كەتكەن جىمجىت بىر كېچىسى ئۆمەر خۇددى ئەرۋاھتەك تىمسىقلاپ يۇرۇپ بىر ئائىلىنىڭ مال ئېغىلىغا غىپىدە چۆكتى - دە، سىلاشتۇرۇپ يۇرۇپ بىر مۇنچە قويلار ئارىسىدىن ئالتە بۇياق قوينى باغلاپ شەپە چىقارماستىن غايىب بولدى، ئەمما بۇ قېتىم ئۇنىڭ تەلىيى كاج كېلىپ قالدى . ئۇ ناھىيە بازىرىغا يېتىپ كېلىپ قويلارنى كىرا قىلىپ ئېلىپ كەلگەن ماشىنىدىن چۈشۈرۈپ مال بازىرىغا ئېلىپ مېڭىۋاتقاندا، مال ئىگىلىرىنىڭ دېلو مەلۇم قىلىشى بىلەن ئىز قوغلاپ كەلگەن ج خ ساقچىلىرى تەرىپىدىن قولغا چۈشتى. بۇ قېتىم ئۇ ئوغرىلىغان قويلارنىڭ باھاسى 1200 يۈەنگە مۇقىملىشىپ، تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ قولغا ئېلىشنى تەستىقلاپ بېرىشگە يوللاندى.

ئۆمەر تۇتۇپ تۇرۇش ئورنىدىمۇ جىم تۇرمىدى. بىر كۈنى ئۇ تۈيۈقسىزلا كامىرىنىڭ بۇلۇڭىدىكى تەرەت چېلىكىنىڭ ئاغزىنى ئاچتى - دە، قولىنى تەرەت چېلىكىگە تىقىپ نىجاسەتلەرنى شالاپشىتىپ يۇزلىرىگە چاچتى، ئاغىزى - بۇرنىغا سۈركىدى. ئۇنىڭ بىلەن بىرگە ياتقانلار ئۇنىڭ بۇ غەلىتە، مەينەت قىلىقلىرىدىن سەسكىنىپ چۇرقىرىشىپ كەتتى. بۇ ۋاراڭ - چۇرۇكنى ئاڭلىغان نۆۋەتچى ساقچى دەرھال يېتىپ

كېلىپ ياتاق ئىچىگە كىرىپ سورىدى:

ــ نېمە ئىش بولدى ؟!

ــ ئۇ نىجاسەت يەۋالدى، ــ دېدى ياتاقتىكىلەر ئۆمەرنى كۆرسىتىپ. نۆۋەتچى ساقچى دەرھال قايتىپ چىقىپ بۇ ئەھۋالنى ئىدارە رەھبەرلىكىگە دوكلات قىلدى. ئىدارە رەھبەرلىكى مۇزاكىرە قىلىش ئارقىلىق دېلونى تەپتىش مەھكىمىسىدىن قايتۇرۇۋېلىپ، ئۆمەرنىڭ نېرۋا ھالىتىنى تەكشۈرۈپ كۆرۈشنى قارار قىلدى. ئۆمەر ۋىلايەتلىك روھىي كېسەللىكلەر دوختۇرخانىسىغا ئېلىپ بېرىلدى. ۋىلايەتلىك روھىي كېسەللىكلەر دوختۇرخانىسى ئۆمەرنى قىسقا مەزگىل كۆزىتىش ئارقىلىق «مەزكۇرنىڭ نېرۋىسىدا ئازراق مەسىلە بار، لېكىن ئۆزىنى كونترول قىلالمىغۇدەك دەرىجىدە ئەمەس. جىنايى جاۋابكارلىقىنى ئۈستىگە ئېلىش ئىقتىدارى بار» دەپ باھالاش يەكۈنى چىقىرىپ بەردى. شۇنىڭ بىلەن ج خ ئىدارىسى دېلونى تەپتىش مەھكىمىسىگە قايتا مەلۇم قىلدى. بىراق تەپتىش مەھكىمىسى بۇ قېتىمقى «نېرۋا كېسەللىكلەر دوختۇرخانىسى نېرۋىسىدا ئازراق مەسىلە بار، دەپ يەكۈن چىقىرىپتۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە جىنايەت گۇمانداری ئوغرىلىغان مال ـ مۈلۈكنىڭ سوممىسى كۆپ ئەمەس، شۇڭا جىنايەت گۇماندارینى قولغا ئېلىشنىڭ زۆرۈرىيىتى يوق» دەپ قاراپ قولغا ئېلىشنى تەستىقلىمىدى. ئۆمەر قويۇپ بېرىلدى.

ئۆمەر قويۇپ بېرىلگەندىن كېيىن تېخىمۇ يۈرەكسىلىك بىلەن ھەرىكەت قىلىشقا باشلىدى. ئۇ بۇرۇن كېچىدە ھەرىكەت قىلغان بولسا ئەمدىلىكتە تېپ تارتماستىن كۈندۈزدىمۇ خاتىرجەم

ئوغرىلىق قىلمۇەردى . . .

2000 - يىلى 5 - ئاينىڭ 4 - كۈنى ھەممە يىغ بايرام تەنتەنىسىگە چۆمگەن مىنۇتلاردا، ئۆمەر بىر بېسىپ، ئىككى بېسىپ ناھىيە بازىردىكى «مەدىكارلار بازىرى» دەپ ئاتالغان بازارغا كىلىپ ئۆزى بىلەن تەڭ دېمەتلىك ئۈچ ئىشلەمچىنى «يېزا بازىردىن ئىلىپ كىلىدىغان مال بار ئىدى، ئىلىپ چىقىشىپ بېرىڭلار» دەپ ئۇلارنىڭ ھەر بىرىگە ئون بەش يۈەندىن پۇل بېرىدىغانغا كىلىشتى. ئۆمەر ئۇلارنى ھارۋا، ئېشەك ساقلايدىغان بىر دەڭگە باشلاپ كىلىپ: «ئىلىپ چىققان مالالارنى مۇشۇ يەرگە يۆتكەپ كىلىمىز» دېدى. ئۇلار بىر كىرا ماشىنىسىغا ئولتۇرۇپ بىرەر سائەتتەك يول يۈرگەندىن كېيىن ناھىيە مەركىزىدىن نەچچە ئون كىلومېتىر يىراقلىقتىكى بىر بازارغا يېتىپ كەلدى - دە، بازارنىڭ بىر چېتىدىكى دەڭنىڭ ئالدىغا كىلىپ توختاپ :

ــ ئەمىسە ئاۋۇ ئىككى ئېشەك بىلەن ھارۋىنى ھازىر سېتىۋىلىپ باغلاپ قويۇپ كەلدىم، سىلەر بىردىن يېشىپ ئىلىپ كىلىڭلار، ــ دېدى دەڭ ئېچىگە باغلاپ قويۇلغان ئىككى ئېشەك بىلەن ھارۋىنى كۆرسىتىپ. ئۆمەرنىڭ يېنىدىكىلەردىن ئىككىيلەن دەرھال بېرىپ ئۇنىڭ كۆرسەتكىنى بويىچە ئېشەكلەرنى ئىلىپ كەلدى.

ــ سىلەر بۇلارنى ھەيدەپ بازار سىرتىدىكى دوقمۇشتا تۇرۇپ تۇرۇڭلار، بىز ئىككىمىز ئاۋۇ يەردىكى بىر ئېشەك بىلەن ھارۋىنى ئىلىپ يېنىڭلارغا بارىمىز.ــ دېدى ئۇ ئېشەكلەرنى تۇتۇپ تۇرغان ئىككىيلەنگە.

ئۆمەر يېنىدىكى يەنە بىرەيلەننى ئەگەشتۇرۇپ بازارنىڭ يەنە بىر چېتىدىكى بىر دەڭنىڭ يېنىدا توختاپ:

ــ سەن ئاۋۇ ئېشەك بىلەن ھارۋىنى ئېلىپ چىق، ــ دېدى دەڭ ئىچىدە باغلاپ قويۇلغان بىر ئېشەكنى كۆرسىتىپ. ئۇلار ئېشەك بىلەن ھارۋىنى ئېلىپ ئالدىنقىلار بېرىپ تۇرماقچى بولغان يەرگە كەلگەندە ئالدىدا كەتكەنلەرنىڭ بىرى يوق تۇراتتى. ئەسلىدە ئۇ بۇ ئىشلاردىن سەل گۇمانلىنىپ، چاتاق چىقىپ قالمىسۇن، دەپ ئويلاپ چاندۇرماستىن كېتىپ قالغانىدى.

ــ ئۇنداق بولسا سىلەر ئىككىڭلار بۇ ئېشەك ھارۋىلارنى ناھىيە بازىرىدىكى مەن كۆرسىتىپ قويغان جايغا ئېلىپ چىقىپ تۇرۇڭلار، مېنىڭ يەنە ئازراق سودىلىقىم بار، تۈگىتىپ بولۇپ ئارقاڭلاردىن يېتىپ بارىمەن، ــ دېدى ئۆمەر تەلىيگە يارىشا بۇلارنىڭ ھەربىتىگە ھېچكىمنۇ نەزەر سېلىپ قويمىدى.

ئۆمەر ئۇلارنى خاتىرجەم يولغا سېلىۋەتكەندىن كېيىن، يەنە بىر ماشىنىغا ئولتۇرۇپ يەنە شۇ كۈنى قىزىيدىغان باشقا يېزا بازىرىغا يېتىپ كەلدى. ئۇ بۇ يەرگە كەلگەندىن كېيىن خۇددى ئېشەك خۇمارى تۇتۇپ قالغاندەك، ئۇ يەر بۇ يەرلەرگە باغلاپ قويۇلغان ئېشەك، ھارۋىلارغا كۆز تاشلاشقا باشلىدى. ئۇ ئاخىرى بىر دەڭنىڭ ئالدىغا كېلىپ توختىدى ـ دە ، دەڭ ئىچىگە باغلاپ قويۇلغان بىر ئېشەكنى يېشىپ كېلىپ خەۋەر ئالغۇچىغا بەش موچەن تۇنقۇزۇپ قويۇپلا ئېلىپ چىقىپ كەتتى.

ئۆمەر بۇ يەردىن ئېلىپ چىققان ئېشەكنى قىلچە ئىككىلەنمەستىن شۇ بازاردىكى ئېشەك بازىرىغا ئېلىپ كىردى

ۆه بىر بەدبەككە ئېشەكنى خېلىلا ئەرزان باھادا سېتىۋەتتى. بەدبەك ئېشەكنى بازاردىكى تۇۋرۇككە باغلاپ قويدى.ئاردىدىن ئۇزاق ئۆتمەي ئېشەكنىڭ يېنىغا بىر «خېرىدار» كەلدى . ئۇ ئېشەكنىڭ ئەترابىنى ئايلىنىپ ئوبدان كۆزەتكەندىن كېيىن:

ــ بۇ ئېشەك كىمنىڭ؟ ــ دەپ سورىدى.

ــ مانا مېنىڭ، ــ دېدى بەدبەك، ــ ئالامسىز؟ ئېلىڭە، كېلىشىپ قالىمىز. قالتىس ئېشەكتە بۇ كاساپەت. قارا‌ڭ، قۇلىقىنى پەقەت تۇتقۇزمايدۇ تېخى ، كوچا يورغىسى دەڭە . . .

ــ باياتىن بېرى ئۆڭسۈلى ئۆچكەن «خېرىدار» بەدبەكنىڭ گەپلىرىگە غىدىقى كېلىپ كۈلۈۋەتكىلى تاس قالدى. خېرىدار ئاستا كېلىپ ئېشەكنىڭ بىر قۇلىقىنى تۇتتى، ئېشەك يەنە بىر قۇلىقىنى ئاستا لىڭشىتىپ قويۇپ مۇلايىملىق بىلەن جىم تۇردى.

ــ قارا‌ڭ، قۇلىقىنى تۇتقىلى قويىدىكەن، سىز خۇددى ماڭا بېقىشىپ بەرگەندەك ئۇنىڭ ئارتۇقچىلىقلىرىنى ئاغزى ـ ئاغزىڭىزغا تەگمەي ماختاپ كەتتىڭىزغۇ؟!.

ــ نېمە دەۋاتىسىز؟ گېپىڭىزنى ھېچ چۈشەنمىدىمغۇ؟ــ دېدى بەدبەك يۈزى ئوت ئالغاندەك قىزىرىپ دۈدۈقلاپ.

ــ چۈشەنمىدىم ؟ بۇ ئېشەك مېنىڭكى دەۋاتىمەن!

ــ مېنىڭكى ؟! مەن ئۇنى ھازىرلا بىرسىدىن سېتىۋالدىمغۇ ؟!

ــ كىمدىن سېتىۋالدىڭىز ؟ ئۇنداق بولسا سېتىۋالغان ئادەمنى تېپىڭ، بولمىسا مەن بىلەن ساقچىخانىغا مېڭىڭ!

بەدبەكنىڭ مېڭىسىدىن تۇتۇن چىقىپ كەتتى. بەدبەك بىلەن

ئېشەك ئىگىسىنى تونۇيدىغانلار ئارىغا چۈشۈپ سالاچىلىق قىلدى. بىردىك ئېشەك ساتقۇچىنى تاپماقچى بولدى. ئۇ ئەترايقا تەلمۈرۈپ قارىغان بولسىمۇ، ئېشەك ساتقۇچىنىڭ سايىسىمۇ كۆرۈنمىدى. بىردىك ئاخىرى نائىلاج ئېشەكنى ئىگىسىگە قايتۇرۇپ بېرىشكە مەجبۇر بولدى.

ئۆمەر قاش قارايغان چاغدا ھېلىقى ئىككىيلەننىڭ يېنىغا يېتىپ كەلدى . ئۇلار ئولجىلارنى ئۇ تاپىلىغان بويىچە بەلگىلەنگەن جايغا بىخەتەر ئېلىپ چىقىپ تۇرۇشقاندى. ئۆمەر ئۇلارنىڭ ئىش ھەققىنى بېرىۋېتىپ يەنە ئەتە سەھەردە بۇ مالالارنى باشقا بازارغا ئاپىرىپ ساتىدىغانلىقىنى، ئۇلارنىڭ كېلىپ يارەملىشىشنى تاپىلىدى. ئەتىسى سەھەردە ئۆمەر بىر كىچىك ماشىنىنى كىرا قىلىپ كەلدى. ئۇلار ھارۋىلارنى شۇ يەردە قويۇپ، ئېشەكلەرنى ماشىنىغا سېلىپ ناھىيە بازىرىدىن نەچچە ئون كىلومېتىر يىراقلىقتىكى يەنە بىر يېزا بازىرىغا ئېلىپ باردى. «ئوغرىنىڭ يۈرىكى پوك ـ پوك» دېگەندەك ئۆمەرنىڭ كۆڭلى قانداقتۇر بىر كېلىشمەسلىكنى سەزدىمۇ ـ قانداق، ئۇ خۇددى ئۇركىگەن كىيىكتەك ئەترايقا ئەنسىز قاراپ ئۆز «ئولجا» لىرىنىڭ قېشىغا كەلمەي نېرىدا ئايلىنىپ يۈردى. ئۇنىڭ «خىزمەتچى» لىرى بولسا ئېشەكلەرنىڭ يېنىدا ھېچنېمىدىن بىخەۋەر تۇرۇشاتتى. تۇنۇگۈن سودىدا يۈزى تۆكۈلگەن بىدىكمۇ بۇگۈن سەھەردىلا بۇ بازارغا چىقىپ «رازۇبدكا» نى باشلۇقتەكەندى. ئۇ توساتتىن ئەترايقا ئەنسىز نەزەر سېلىۋاتقان ئۆمەرنى كۆردى ـ دە ، كۆڭلى ۋاللىدە يورۇپ كەتتى. ئۇ ئۆمەر تەرەپكە چوڭ ـ چوڭ قەدەم تاشلاپ ماڭدى.

ئۆمەر ئۆزى تەرەپكە كېلىۋاتقان بېدىكنى كۆرۈپ ئۇنى دەرھال تونۇدى ـ دە ، بەدەر تىكىۋەتتى. بېدىك كەينىدىن قوغلاپ ماڭدى. بۇنى كۆرگەن كىشىلەر نېمە ئىش بولغانلىقىنى ئاڭقىرالماي ھاڭۋېقىپ قاراپ قېلىشتى. ئۇ بار كۈچىنى يىغىپ «ئوغرىنى تۇتۇڭلار»دېگىنىچە ئۇنىڭ كەينىدىن تاپ بېسىپ كېلىۋاتاتتى. بەختىگە يارىشا بىر نەچچە ئاق كۆڭۈل دېھقان ئۇنىڭغا يارەملەشتى.

ئۆمەر ھايات ـ ھۇيت دېگۈچە ئۇلارنىڭ قولىغا چۈشۈپ ساقچىخانىغا تاپشۇرۇپ بېرىلدى. بۇ قېتىم ج خ ئىدارىسى ئۆمەرنى ئاپتونۇم رايونلۇق روھىي كېسەللىكلەر دوختۇرخانىسىدا رەسمىي تەكشۈرۈشنى قارار قىلدى. ئۇ ئاخىرى ئىككى ساقچىنىڭ يالاپ مېڭىشى بىلەن نەچچە كۈن يول يۈرۈپ ئۈرۈمچىگە ئېلىپ كېلىندى. بۇ يەردە كىچىككىنە بىخەستىلىك كۆرۈلدى. ئۆمەر پۈرسەتنى غەنىيمەت بىلىپ قولىدىكى كويزىنى ئېچىۋېتىپ ماشىنا ئىشكىنى ئاستا ئاچتى ـ دە ، پەسكە سەكرەپ چۈشۈپ كۆزنى يۇمۇپ ـ ئاچقۇچە بولغان ئارىلىقتا كىشىلەر توپى ئارىسىدا غايىب بولدى.

ساقچىلار شەھەر ئىچىنى خېلى ئۇزاق ئىزدىگەن بولسىمۇ، ئۇنى ھېچ يەردىن تاپالمىدى . . .

ئۆمەر ئۈرۈمچىنىڭ ھېچقانداق يېرىنى بىلمەيتتى. ئۇنىڭ بىر نەرسە ئوغرىلىغۇسى كەلدى. ئەمما ئېشەك، ھارۋا ئوغرىلاپ كۆنۈپ قالغان بۇ ئوغرىغا بۇ يەردىن ئوغرىلىغۇدەك ھېچ نەرسە تېپىلمىدى. كەچ كىردى . . . تاك ئاتتى. ئۇ يانقۇدەك بىرەر جايمۇ تاپالماي كېچىچە كوچا ئايلىنىپ سەھەر ۋاقتىدا

ئۇلانبايدىكى بىر تاغ باغرىغا چىقىپ قالدى . بۇ يەردە ئۇ بىر سۇت ساتقۇچىنىڭ ئۆيىگە كىردى . ئۇ يالغان ـ ياۋىداق سۆزلەر بىلەن بۇ ئادەمنى ئىشەندۈرۈپ بىر نەچچە كۈن ئۆنىڭ ئۆي ئىشلىرىغا ياردەملىشىپ پاناھلاندى. بىر كۈنى بۇ «مۇساپىر» نىڭ يۈرتىغا بارماقچى بولغان بىر شوپۇرنىڭ بارلىقىنى بىلگەن سۇت ساتقۇچى ئۇنى بۇ شوپۇرغا قوشۇپ يولغا سېلىپ قويدى. ئۇمەر بىر نەچچە كۈنلۈك سەپەرنى تۆگىتىپ ئۆز يۈرتىغا قايتىپ كەلدى ۋە ئۇرۇمچىگە مېڭىشتىن بۇرۇن شۇ يېزىدىن ج خ ئىدارىسى تەرىپىدىن تۇتۇپ تۇرۇش ئورنىدا تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقان مۇھەممەتتىن ئاڭلىۋالغان ئادرېس بويىچە ئۆنىڭ ئۆيىنى تاپتى.

ـ ھازىر ج خ ئىدارىسى ماڭا ئۇچ يىللىق ئەمگەك بىلەن تەربىيىلەش جازاسى بەردى ، ـ دېدى ئۇمەر مۇھەممەتنىڭ ئايالىغا قاراپ ، ـ رۇخسەت ئېلىپ چىقتىم . مۇھەممەت ماڭا يالۇۋرۇپ «ماڭمۇ ئۇچ يىللىق ئەمگەك بىلەن تەربىيىلەش جازاسى بېرىپتۇ. يۇقۇرىغا ئەرز قىلسام، ماڭا بېرىلگەن جازا يېنىكلەيدىكەن. ئەرز قىلىش ئۈچۈن ئىككى يۈز يۆەن پۇل كېتىدىكەن، ئۇ يەردە يەنە ئۇششاق ـ چۈششەك نەرسىلەرنى سېتىۋېلىشقا پۇل كېتىدىكەن . ئېغىر كۆرمەي بىزنىڭ ئۆيگە چىقىپ ئۆيدىكىلەردىن ئۇچ يۈز يۆەن پۇل ئالغاچ كىرگەن بولسىلا» دېگەندى. شۇڭا ئۆزلىرىنى ئىزدەپ چىقتىم.

مۇھەممەتنىڭ ئايالى بۇ يۇچۇن ئادەمگە بىر ئىشىنىپ بىر ئىشەنمەي تېخىرقاپ قالدى. ئۇمەر پۈرسەتنى قولدىن بېرىپ قويماسلىق ئۈچۈن:

ـ پـۇل بەرسـىلە ماڭـا بەرمەيـدىلا، ئۆزلىرىنـىڭ ئېرىگـە بېرىدىلا، يا ئۇ مېنىڭ ئاكام ئەمەس، مەن مۇھەممەت ئۈچۈن بىر مۇنچـە يـول يـۈرۈپ بـۇ يەرگـە چىقـتىم، بەرسـىلە ئـەكىرىپ بېرىمەن، بەرمىسىلە كىرىپ كېتىمەن، مۇھەممەت يىغلاپ تۇرۇپ يالۋۇرغانىدى . . . . ، ـ دېدى .

مۇھەممـەتنىڭ ئايـالى ئېرىنىـڭ يىغـلاپ تـۇرۇپ يالۋۇرغـانلىقىنى ئـاڭلاپ كـۆڭلى شـۇرۇرىدە ئېـرىپ كـەتتى ـ دە ، دەرھـال ئـۈچ يـۈز يۈەننـى تـەييارلاپ ئۆمەرگـە تۇتقـۇزۇپ قويـدى. ئـۆز كارامـىتىدىن مەمـنۇن بولغـان ئۆمـەرنىڭ يۈرىكـى باشـقىچە يـايراپ، ئـۈچ يـۈز يۈەننـى ئېلىپ ناھىيە بازىرىغا كىرىپ بىر نەچچە كۈن بەھۈزۈر خەجلىدى .

2000- يىلى 11 ـ ئاينىـڭ 5 ـ كۈنـى كەچتـە، ئۆمـەر يەنـە ھەرىكەت باشلىدى. ئۇ كوچا چىراغلىرىنىڭ غۇۋا نۇرى ئاستىدا تىمىسـقىلاپ يـۈرۈپ ناھىيـە بـازىرى تەۋەسـىدىكى بىـر كىچـىك مەسـچىت ئالـدىغا كـېلىپ توختـىدى ـ دە ، ئالـدىن تـەييارلاپ ئېلىپ كەلگەن ئىككى غىرىچ ئۇزۇنلۇقتىكى پولات تۆمۈر بىلەن مەسـچىتنىڭ قۇلۇپـىنى قومـۇرۇپ، مەسـچىت ئىچىگـە غىپىـدە كىـرىپ كـەتتى. سـىرتتىكى تـاراق ـ تـۇرۇقنى ئاڭلىغـان مەسـچىتنىڭ خـەۋەر ئالغۇچىسـى دەرھـال ئورنـىدىن تـۇرۇپ مەسـچىت يېنىغـا كـېلىپ ئـوغرى كىرگـەنلىكىنى سـەزدى ـ دە دەرھـال يـەتتە ئەتراپـىتىكى بىـر كىشـىنى ئـويغىتىپ ئاسـتا مەسـچىتكە كـىردى. بـۇ ۋاقىتتـا ئۆمـەر مەسـچىتكە سـېلىنغان زىلچـا ـ گـىلەملەرنى يىغىشـقا تـىرەددۇت قىلىۋاتـاتتى. «كىمسـەن؟!» دېگـەن ئـاۋازنى ئاڭلىغـان ئۆمـەرنىڭ يۈرىكـى

جىغىلداپ كەتتى. ئۇ دەرھال تىترەك ئولاشقان پۇتلىرىنى تەستە يۆتكىگىنىچە مەسچىتنىڭ بۇلۇڭىغا بېرىۋالدى .

ــ سەن نېمە ئادەم ؟ بۇ يەرگە نېمىشقا كىردىڭ ؟

ــ نامازغا ئوقۇغىلى كىرگەن .

ــ بۇنداق ۋاقىتتا ئوقۇيدىغان قانداق نامازكەن ئۇ ؟

ــ نامازغا ئوقۇغىلى كىرگەن ئادەم قۇلۇپىنى قومۇرۇپ كىرەمدۇ ؟ بۇنى نېمە قىلغىلى ئېلىپ كىرگەن؟ ــ دېدى ئۇلار مەسچىت ئوتتۇرىسىغا تاشلاپ قويۇلغان سۇلياۋ شوينىنى كۆرسىتىپ .

ــ مەن ئېزىپتىمەن .

ــ بۇنى ساقچىغا تاپشۇرۇپ بېرەيلى . . . .

«ساقچىغا تاپشۇرۇپ بېرەيلى» دېگەننى ئاڭلىغان ئۆمەرنىڭ جان - پېنى چىقىپ كەتتى. ئۇ تىزلىنىپ ئولتۇرۇپ يالۋۇرۇشقا باشلىدى:

ــ مەن خۇش بولۇپ كېتەي، مېنى ساقچىغا تۇتۇپ بەرمەڭلا، مېنى قويۇۋېتىڭلا !

ئۆمەر ئاخىرى ساقچىخانىغا تاپشۇرۇپ بېرىلدى .

ئۇزاق يىللاردىن بېرى سارائ قىياپىتىگە كىرىۋېلىپ جەمئىيەتتە ئەنسىزلىك پەيدا قىلغان، كىشىلەر تۇرمۇشىغا پاراكەندىچىلىك سېلىپ نۇرغۇن كىشىنى زار - زار قاقشاتقان بۇ ھىيلىگەر ئوغرىنىڭ قىلمىشىغا ئاخىرى ئۇنۇملۇك خاتىمە بېرىلىپ، 2000 - يىلى 12 - ئاينىڭ 4 - كۈنى تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى بىلەن قانۇن بويىچە قولغا ئېلىندى .

بىھۇدە تۆكۈلگەن قان

2002 - يىلى 8 - ئاينىڭ 28 - كۈنى سائەت ئون ئىككىلەر ئەتراپىدا يىگىرمە ئىككى ياشلار چامىسىدىكى بىر ئەر كىشى ئۆڭسۈلى ئۆچكەن ھالدا مەلۇم ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسىنىڭ نۆۋەتچى ئىشخانىسىغا ئالدىراپ ـ تېنەپ كىرىپ كەلدى. ده:

ـ مەن ئاجرىشىپ كەتكەن ئايالىمنى پىچاق تىقىپ زەخمىلەندۈردۈم، ئۆلگەن ـ ئۆلمىگەنلىكىنى بىلمەيمەن. بەلكىم ھازىرغىچە ئۆلۈپ بولغاندۇ... مەن ئۆزۈمنى مەلۇم قىلغىلى كەلدىم...، ـ دېگىنىچە بېشىنى تۆۋەن سېلىپ جىم تۇرۇپ قالدى . . .

تۇتاش كەتكەن كۆجۈم مەھەللىلەر قاپلاپ تۇرغان گۈزەل بىر كەنتتە تۇغۇلۇپ ئۆسكەن غالىب 2003 - يىلى 3 - ئايدا بىر كەنتلىك ساددا دېھقان قىزى بائىمە بىلەن قانۇنلۇق تۇي قىلىپ بىر ئائىلىگە كىردى. تويدىن كېيىن ئۇلار بىر مەزگىل ياخشى ئۆتكەن بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ ئەسلىدىنلا مۇھەببەت ئاساسى ئاجىز نىكاھ مۇناسىۋىتى غالىبنىڭ تاپتىن چىققان يولسىز قىلىقلىرى تۈپەيلىدىن تەدرىجىي بۇزۇلۇشقا قاراپ يۈزلەندى. غالىب ھە دېسىلا مۇشتۇمزورلۇق قىلىپ، بائىمەنى باشقىلاردىن ئورۇنسىز كۈنلەپ، ئۇرۇپ ـ دۇمبالايتتى. بۇ ئىشلارغا چىداپ تۇرالمىغان بائىمە بىر نەچچە قېتىم ئاتا ـ ئانىسىنىڭ ئۆيىگە يامانلاپ كەتتى. ئاربىدىكى بۇنداق ئورۇنسىز

جەدەل - ماجرالار تۈگىمىگەندىن كېيىن ئۇلار ئۆز - ئارا كېلىشىپ نىكاھتىن ئاجرىشىپ كېتىش ئۈچۈن 2000 - يىلى 7 - ئاينىڭ مەلۇم بىر كۈنى يېزىلىق خەلق ئىشلار ئىشخانىسىغا كەلدى. ئۇلار كەلگەندە ئىشخاندا بۇ ئىشنى بىجىرىدىغان خادىم يوق ئىدى. غالىب ئۇياق - بۇياقنى چۆرگىلەپ كېلىپ:

— ئاۋۋال سۆرەتكە چۈشۈپ كەلمىسەك ئايرىمايدىكەن، شۇڭا دەرھال شەھەرگە كىرىپ سۆرەتكە چۈشۈپ كېلەيلى، — دېدى. غالىبنىڭ نېمە ئويلاۋاتقانلىقىدىن تامامەن بىخەۋەر بۇ سادداھ دېھقان قىزى ئۇنىڭ سۆزىگە ئىشىنىپ ناھىيە بازىرىغا كەلدى.

— بۇ يەردە سۆرەتكە چۈشسەك، تېز چىقىرىپ بەرمەيدۇ، شەھەرگە كىرىپ چۈشسەك شۇ ۋاقىتنىڭ ئۆزىدىلا چىقىرىپ بېرىدۇ، شۇ يەرگە بارايلى، — غالىب بائىممەنى شۇنداق ئالداپ ناھىيىگە ئانچە يىراق بولمىغان شەھەرگە ئېلىپ كەلدى. بۇ يەرگە كەلگەندىن كېيىن ئۇ قانداقتۇر ھىيلە - نەيرەڭلەرنى ئىشلىتىپ ھېچ ئىش كۆرمىگەن بائىممەنى ئۆزۈن يوللۇق ئاپتوبۇسقا ئولتۇرغۇزۇپ ئۆدۈل مەكىت ناھىيىسىگە ئېلىپ كەلدى. بۇ يەردە بىر مەزگىل تۇرغاندىن كېيىن ئاقسۇ شەھىرى، شايار ناھىيىسى، ئاۋات ناھىيىسى قاتارلىق جايلارغا ئېلىپ باردى. ئۇلار بۇ يەرلەرگە كەلگەندىن كېيىن باشقىلارغا ياللىنىپ كېۋەز تېرىش، كېۋەز ئېتىزلىرىنى باشقۇرۇش دېگەندەك ئىشلار بىلەن مەشغۇل بولۇپ جېنىنى جان ئەتتى. بۇ مەزگىللەردىمۇ غالىب كونا خۇيىنى تاشلىماي، مېھرىبان ئاتا - ئانىسىدىن، سۆيۈملۈك يۇرتىدىن ئايرىلىپ يۇرەك باغرى جۇدالىق

ئوتلىرىدا ئۆرتىنىۋاتقان بائىممەنى بىر نەچچە قېتىم ئۇرۇپ - دۇمبالىدى. چىدىغۇسىز خورلۇق ئازابىدىن بائىممەنىڭ مەجنۇنتالىدەك ئەۋرىشىم قەددى پۈكۈلدى. پورەكلەپ ئېچىلىۋاتقان غۇنچىدەك چىرايى كەچكۈزدىكى ئۇششۇك تەگكەن ياپراقتەك سارغىيىپ سولۇشقا باشلىدى. ئۇنىڭ يالغۇزلۇق، غېرىبلىق ئۇچقۇنلىرى پىلىلداپ تۇرغان مىسكىن كۆزلىرىدىن ھەر ۋاقىت مېھرىبان ئاتا - ئانىسى، كۆيۈمچان تۇغقانلىرىغا بولغان ئوتتەك سېغىنىش ھېسسىياتى ياش بولۇپ قۇيۇلماقتا ئىدى.

بائىممە 2001 - يىلى 4 - ئاينىڭ مەلۇم بىركۈنى تاسادىپىي پۇرسەتتە يۇرتىغا تېلېفون ئېلىپ دادىسى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۆزىنى قايتۇرۇپ كېتىشىنى ئۆتۈندى. ئون ئايدىن بېرى ئۆز يۇرەك پارىسىنىڭ دىدارىنى كۆرۈشكە تەشنا بولۇپ پەرزەنت ئوتىدا كۈل بولغان بىچارە ئاتا دەرھال يولغا چىقىپ ئاۋات ناھىيىسىگە بېرىپ بائىممەنى قايتۇرۇپ كەلدى. ئۇزاق ئۆتمەي غالىبمۇ قايتىپ كېلىپ، بائىممەنىڭ ئۆيىگە بېرىپ يارىشىپ قېلىش تەلىپىنى ئوتتۇرىغا قويىدى. بائىممە قوشۇلمىدى. تەرسالىقى تۇتقان غالىب بائىممەنى ئاتا - ئانىسىنىڭ ئالدىدىلا ئۇرۇپ - تىللاپ كەتتى. كۆز ئالدىدىلا ئۆز قىزىنىڭ كىشىلىك ئىززەت - ئابرۇيىنىڭ يەرگە ئۇرۇلغانلىقىنى كۆرگەن ئاتا غەزەپتىن يېرىلغۇدەك بولغان بولسىمۇ، سوغۇققانلىق بىلەن ئۆزىنى قاتتىق تۇتۇۋېلىپ غالىبنى ئۆيدىن چىقىرىۋەتتى.

ئۇزۇن ئۆتمەي غالىب بىلەن ئەمدىلىكتە بىر ئۆينى تۇتۇپ كېتىشكە كۆزى يەتمىگەن بائىممە ناھىيىلىك خەلق سوت

مەھكىمىسىگە نىكاھتىن ئاجرىشىش ئىلتىماسى سۇندى.

2001 - يىلى 5 - ئاينىڭ 9 - كۈنى سوت مەھكىمىسى يېپىق سوتتا قاراپ چىقىش ئارقىلىق ئۇلار ئوتتۇرىسىدا ھەقىقەتەن مېھرى - مۇھەببەت قالمىغانلىقى، غالىبنىڭ بالىلىرىنى كۆپ قېتىم ئۇرۇپ، ھاقارەتلەپ، ئۇنىڭ جىسمانىي ھوقۇقى ۋە ئىززەت - ھۆرمىتىنى دەپسەندە قىلغانلىقى، بۇنىڭدىن كېيىن بىر ئۆيدە تۇرۇش ئىمكانىيىتىنىڭ قالمىغانلىقىنى ئېنىقلاپ چىقىپ، ئۇلارنىڭ نىكاھ مۇناسىۋىتىنى قانۇن بويىچە بىكار قىلىش توغرىسىدا ھۆكۈم چىقاردى.

غالىب بىلەن نىكاھتىن ئاجراشقاندىن كېيىن بالىلىرىنى بىر مەزگىلگىچە يەلكىسىدىن بىر تاغ يۈلۈپ ئېلىۋېتىلگەندەك يېنىكلەپ قالدى . لېكىن بۇ كۈنلەر ئۇزاققا بارمىدى . چۈنكى غالىب يەنە يۈزىنى داپتەك قىلىپ ، بالىلىرىنىڭ كەينىدىن خۇددى سايىدەك ئەگىشىشكە باشلىدى . ئۇ بالىلىرىگە قايتا يارىشىۋېلىش تەكلىپىنى قويدى . بالىلىرى كەسكىن رەت قىلدى . كېيىن غالىب باشقا ئايال بىلەن تويى قىلغان بولسىمۇ، يەنىلا بالىلىرىنىڭ كەينىدىن ئىز بېسىپلا يۈردى.

2002 - يىلى 8 - ئاينىڭ 28 - كۈنى ئانىسىغا يارەملىشىپ ئەتىگەنلىك ئۆي ئىشلىرىنى بىر قۇر ئاخىرلاشتۇرغان بالىلىرى ئون بەش ياشلىق ئىنىسى ئاسمىنى ئەگەشتۇرۇپ ئېشەك ھارۋىسىغا ئولتۇرۇپ ئۆزىگە تەۋە ئېتىز بويلىرىدىكى باراقسان ئۆسكەن ئۇرمىلەردىن يوپۇرماق كېسىپ كېلىشكە باردى . ئۇ شۇ تاپتا ئۆز بېشىدا ئەزرائىلنىڭ ئەجەل سرتمىقىنىڭ ساڭگىلاپ تۇرغانلىقىدىن تامامەن بىخەۋەر ئىدى .

ـ ئاچا، يوپۇرماق كېسىدىغان قايچا يوق تۇرىدۇغۇ؟ـ دېدى ئاسىم بائىممەگە قاراپ .

ـ ھۆي، يولدا چۈشۈپ قالغان ئوخشايدۇ، ـ بائىممە شۇنداق دېگىنىچە كەينىگە بۇرۇلدى .

ـ مەن بېرىپ تېپىپ كېلەي ئاچا ، ـ ئاسىم شۇنداق دېگىنىچە يولدا چۈشۈپ قالغان قايچىنى تېپىپ كېلىش ئۈچۈن ھارۋىدىن چۈشۈپ يۈگۈرۈپ ماڭدى . ئۇ قايچىنى تېپىپ ئەسلىدىكى جايغا كەلگەندە بائىممە يوق تۇراتتى. ئاسىم ھەيرانلىق ئىچىدە ئويلاق ـ بويلاقا كۆز يۈگۈرتكەچ:

ـ ئاچا، ئاچا!، ـ دەپ چاقىردى.

ـ ھە، ـ ياندىكى قوناقلىق ئىچىدىن بائىممەنىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى.

ئاسىم بىردەم قوناقلىققا قاراپ تۇردى. بائىممە قوناقلىقتىن چىقمىغاندىن كېيىن ئاسىم قوناقلىققا كىردى. ئۇ ئاچىسى بار يەرگە بېرىپ ھەيرانلىقتىن كۆزلىرىنى يوغان ئېچىپ تۇرۇپ قالدى، چۈنكى بۇ يەردە غالىب بائىممەنىڭ سول بىلىكىدىن ئامبۇردەك قاماللاپ: «ماڭ، بۇياققا» دەپ كۈچەپ تارتىۋاتاتتى. بائىممە بولسا «ياق» دەپ تىركىشىۋاتاتتى (غالىبنىڭ ئىقرارىچە، بائىممەنىڭ ئېتىزلىقتا تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ ئۇنىڭ يېنىغا كېلىپ ھازىرلا ئاقسۇغا چىقىپ كېتىمىز، بۇگۈن چىرايلىقچە ماڭساڭمۇ ماڭسەن، ماڭمساڭمۇ ماڭسەن، دەپ بائىممەنىڭ قولىدىن تارتقان، بائىممە قوشۇلماي تىركەشكەن). غالىب بائىممەنىڭ «ياق» دەپ تىركىشىگە قارىماي ئۇنىڭ قولىدىن سۆرەپ ئېتىز بېشىدىكى سۆگەت ئاستىغا ئېلىپ

چىقتى ، بۇ ئىشلارنى كۆرگەن ئاسىم قورقۇپ :

ــ ئاچا، يۇر ئۆيگە كېتەيلى، ــ دېگىنىچە ئۇلارغا يېقىنلاشتى. ئاسىمنىڭ بۇ سۆزىنى ئاڭلىغان بائىمە غالىبقا زەردە بىلەن قاراپ:

ــ مېنى قويۇەت، ــ دەپ قولىنى سىلكىدى، شۇنىڭ بىلەن بائىمە غالىبنىڭ قولىدىن ئاجراپ چىقىپ كەينىگە ئوخدىسىغا يىقىلىپ چۈشتى. ئاسىم بائىممەنى يۆلەشتۇرگىلى يۈگۈرۈپ كېلىشگە غالىب مۇشتى بىلەن ئاسىمنىڭ ئاغزىغا قاتتىق بىرنى ئۇرۇۋەتتى. ئاسىم مۇشت زەربىسىدىن خۇددى بىر كىم كۆتۈرۈپ تاشلىۋەتكەندەك ئارقىسىغا گۈپپىدە ئۇچۇپ چۈشتى. بائىممە قولىنى يەرگە تىرەپ ئورنىدىن قوپۇش ئۈچۈن تەمشىلىۋاتقاندا يىرتقۇچ ھايۋان كەبى تەلۈلۈكى نېرۋىسىنى بوغۇپ قويغان غالىب يۈگۈرۈپ كېلىپ بائىممەنى دۈم قىلىپ بېشىنى يەرگە باستى. دە ، يانپىشىغا ئېسىقلىق خەنجىرىنى سۇغۇرۇپلا ئالدىدا سانىڭ چاڭگىلىدىكى چۈجىدەك تىپىرلاپ ياتقان ئاجىزەنىڭ بوينىنىڭ ئوڭ تەرىپىگە ئارقا ــ ئارقىدىن ئىككى پىچاق تىقىۋەتتى. كېسىلگەن تومۇرلاردىن فونتانىدەك ئېتىلىپ چىققان قىپقىزىل قانلار ئەتراپىنى بىر ئالدى. ئەمدىلا ئون توققۇز ياشقا كىرگەن بۇ ئاجىزە تۇيۇقسىز كەلگەن بۇ زەربىدىن نېمە ئىش يۈز بەرگەنلىكىنى ئاڭقىرالماي قان ئىچىدە ئاجىز ئىڭىرىغىنىچە جان تالىشىشقا باشلىدى . غالىب بائىممەگە پىچاق تىقىپ بولۇپ ئاسمغا سۈرلۈك قارىدى. كۆزىنى يۇمۇپ ــ ئاچقۇچە بولغان ئارىلىقتا يۈز بەرگەن پاجىئەدىن قورقۇپ رۇھى چىقىپ كەتكەندەك داڭ قېتىپ تۇرۇپ قالغان

ئاسمىن غالىبنىڭ قان تولغان كۆزلىرىدىن چاچرىغان ياۋۇزلۇق ئۇچقۇنلىرىنى كۆردى. ده ، خۇددى قاباھەتلىك چۈشتىن چۆچۈپ ئويغانغاندەك بىر سىلكىنىپلا: «ئاچامغا پىچاق تىقتى، قۇتقۇزۇڭلار!» دەپ توۋلىغىنىچە خۇددى ئوۋچىدىن ئۇركىگەن كىيىكتەك مەھەللە تەرەپكە قاراپ ئۇچقاندەك يۈگۈرۈپ كەتتى.

غالىب قولىدىكى قانلىق پىچاقنى جان ئاچچىقىدا تىپىرلاۋاتقان بائىممەنىڭ يېنىغا تاشلاپ ئاللىقاياقلارغا يۈگۈرۈپ كەتتى. ئۇ شۇ يۈگۈرگىنىچە ناھىيىگە باردىغان ماي يولىغا چىقىپ ئاپتوموبىل كىرا قىلىپ ج خ ئىدارىسىغا كىلىپ ئۆزىنى مەلۇم قىلدى .

ج خ خادىملىرى نەق مەيدانغا يېتىپ كىلىپ بولغۇچە مەھەللىدىكى كىشىلەر بائىممەنى دوختۇرخانىغا ئىلىپ بېرىش ئۈچۈن ھارۋىغا سېلىپ ئىلىپ ماڭدى. ئەمما بائىممە بۇ دۇنيادىن مەڭگۈلۈك خوشلاشقان ئىدى.

كىشىلەر بائىممەنىڭ نەپەسىتىن قالغانلىقىنى بىلگەندىن كېيىن ئۇنىڭ جەسىتىنى ئاتا ـ ئانىسىنىڭ ئۆيىگە ئىلىپ بېرىپ ياتقۇزۇپ قويدى. نى ئارزۇ ــ ئارمانلاردا چوڭ قىلغان ئوماق غۇنچىسىنىڭ بىر ئىبلىس نائەھلىنىڭ قولىدا ۋاقتسىز تۇزۇپ كەتكەنلىكىگە بەرداشلىق بېرەلمىگەن ئاتا ــ ئانا چاك ــ چاك يېرىلغان يۈرىكىنى قامالليغىنچە ئۆزلىرىنى ھەر تەرەپكە ئۇرۇپ يىغلاشتى.

قانۇن دوختۇرى جەسەتنى ئاناتومىيلىك تەكشۈرۈش ئارقىلىق، ئۆلگۈچى بىسلىق قورال بىلەن زەخمىلەندۈرۈلۈپ ئارتېرىيە تومۇرى كېسىلگەنلىكتىن كۆپ قان چىقىپ ئۆلگەن،

دەپ يەكۈن چىقاردى.

جىنايەت گۇمانداری غالىب 9 – ئاينىڭ 5 – كۈنى قەستەن قاتىللىق قىلىش جىنايىتى بىلەن ناھىيىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقلىشى ئارقىلىق قانۇن بويىچە قولغا ئېلىندى .

2003 – يىلى 6 – ئاينىڭ 1 – كۈنى ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسى ئوچۇق سوت ئېچىپ، جاۋابكار غالىبنىڭ دېلو سادىر قىلغاندىن كېيىن ج خ ئورگىنىغا تەشەببۇسكارلىق بىلەن ئۆزىنى مەلۇم قىلغانلىقىنى نەزەرگە ئېلىپ، ئۇنىڭ قەستەن قاتىللىق جىنايىتى ئۇچۇن ئۆلۈم جازاسى بېرىپ ئىككى يىل كېچىكتۈرۈپ ئىجرا قىلىش، سىياسىي ھوقۇقىدىن ئۆمۈرۋايەت مەھرۇم قىلىش توغرىسىدا بىرىنچى سوت ھۆكۈمى چىقاردى.

چاڅشا كوچىسىدىكى سەرسانلىق

مەن قانداقتۇر بىر ماتېرىيالنى ئىزدەپ خىزمەتدىشىمنىڭ ئىشخانىسىغا كىرىپ، ئۇ يەردە بۇغداي ئۆڭ، قاپقارا كۆزلىرىدىن نۇر يېغىپ تۇرىدىغان ئون ئۈچ ياشلار چامىسىدىكى بىر ئوغۇل بالىغا كۆزۈم چۈشتى. ئۇ بېشىنى تۆۋەن سالغان ھالدا خىزمەتدىشىم سورىغان سوئاللارغا جاۋاب بېرىۋاتاتتى. ئۇقسام بۇ بالا ئالدامچىلار تەرىپىدىن ئىچكىرى ئۆلكىلەرگە ئالداپ كېتىلىپ ئوغرىلىققا سېلىنغان بالا ئىكەن. بالىنىڭ چېچى چۈشۈرۈۋېتىلگەن بولۇپ، بېشىنىڭ ئۈچ يېرىدە ئۈچ - تۆت سانتىمېتىر كەلگۈدەك ئىنچىكە تارتۇقلار كۆرۈنۈپ تۇراتتى. مەن ئۇنىڭ نېمە تارتۇقلار ئىكەنلىكىنى سورىغىنىمدا، ئۇ ئوغرىلىق قىلغاندا ساقچىلارنىڭ قولىغا چۈشۈپ قېلىپ، ساقچىلارغا تۇيدۇرماي تىلىنىڭ ئاستىغا يوشۇرۇۋالغان تىغ بىلەن بېشىنى كېسىپ يارىلاندۇرۇۋېلىپ ئۇلارنىڭ قولىدىن قۇتۇلۇپ چىققانلىقىنى سۆزلەپ بەردى. بۇ بالىنىڭ كەچۈرمىشلىرى مېنىڭ دىققىتىمنى قوزغىدى. ئەمما شۇ ۋاقىتتىكى خىزمەت ئېھتىياجى تۈپەيلىدىن ماڭا بۇ بالا بىلەن تەپسىلىي سۆزلىشىشكە پۇرسەت بولمىدى. بىر نەچچە كۈندىن كېيىن بۇ دېلو ئۈستىدە قانۇن بويىچە ھۆكۈم چىقىرىلغانلىقىنى ئاڭلاپ ئۇنى زىيارەت قىلىپ باردىم. ئۇ ئۆزىنىڭ كىندىك قېنى تۆكۈلگەن ئانا يۇرتىدىن ئايرىلىپ ئۆزى كۆرۈپمۇ باقمىغان يات

يەرلەردە بېشىدىن ئۆتكۈزگەن ئىككى يىللىق ئېچىنىشلىق تۇرمۇش سەرگۈزەشتىلىرىنى بىر - بىرلەپ سۆزلەپ بەردى . . .

مېنىڭ ئېچىنىشلىق كۈنلىرىم تەبىئەت جەننىتى تۇسىگە كىرگەن ماي ئېيىنىڭ 22 - كۈنى باشلاندى. مەن باشلانغۇچ مەكتەپنىڭ ئوقۇغۇچىسى بولۇپ، دەرىستىمۇ ياخشى ئىدىم. شۇ چاغدا مەن تېخى ئەمدىلا ئون بىر ياشقا كىرگەنىدىم. كىچىكلىكىمدىنمۇ، ئەيتاۋۇر بىر ساۋاقدىشىم بىلەن سۆيۈملۈك ئانا يۇرتۇم قاراقاش ناھىيىسىدىن ئويناش ئۈچۈن خوتەن شەھرىگە كەلدىم. بىز كوچا ئايلىنىپ يۇرگىنىمىزدە يىگىرمە بەش ياشلار ئەتراپىدىكى بىر كىشى يېنىمىزغا كېلىپ «سىلەر نەدىن كەلدىڭلار؟» دەپ سورىدى. بىز «قاراقاشتىن ئوينىغىلى كەلگەن» دەپ جاۋاب بەردۇق. ھېلىقى كىشى «يۇرۇڭلار، ئاشخانىغا كىرىپ بىرگە تاماق يەيلى» دېدى ۋە بىزنى سۆرەپ دېگەندەك ئاشخانىغا ئېلىپ كىردى. كېيىن ئۇقسام ئۇ كىشىنىڭ ئىسمى ئەمەتجان ئىكەن. بىز تاماق يېگىلى ئۇنىمۇئىدۇق، ئەمەتجان ئىسىملىك ھېلىقى كىشى مېنى سىرتقا چاقىرىپ ئېلىپ چىقتى. سىرتتا «شىيالى» ماركىلىق بىر ماشىنا بار ئىكەن. ماشىنىدىن بىر كىشى چىقىپ مېنى تارتىپلا ماشىنا ئىچىگە كىرگۈزدى ۋە بىر ئۆيگە ئېلىپ كەلدى. ئۇلار ماڭا ئاشپەزلىكنى ئۆگىتىپ قويىدىغانلىقىنى ئېيتقانىدى، مەن «ئوقۇيمەن» دەپ تۇرۇۋالدىم. ئۇلار «ئوقۇپ نېمە قىلىدۇ، ھازىر جەمئىيەتتە پۇل بولسىلا بولىدى، مانا بىزمۇ ساۋاتسىز، تېخى ساۋاتلىقلاردىن ياخشىراق كۈن كۆرۈۋاتىمىزغۇ، سەن ئىچكىرى ئۆلكىگە بېرىپ كاۋاپچىلىق قىلىسەن» دېدى. مەن

يەنىلا ئۇلارغا يالۋۇردۇم. بىراق بۇ چاغدا ئۇلار ئۆزىنىڭ ياۋۇز تەبىئىتىنى ئاشكارىلاپ «ئەمدى ھېچ يەرگە كېتەلمەيسەن، كېتىمەن دەپ خام خىيال قىلما، بولمىسا كۆرگۈلۈكىنى كۆرۈسەن» دەپ تەھدىت سالدى. شۇنداق قىلىپ ئۇلار مېنى بىر ئۆيگە سولاپ قويۇپ، ئۈچ كېچە - كۈندۈز تالاغا چىقارمىدى. 4 - كۈنى ئەمەتجان مېنى يەنە ئاللىقانداق بىر كىشىلەرگە قوشۇپ بىرىيەرگە يولغا سالدى. بىز يولغا چىقىش ئالدىدا، ئۇ ماڭا «ئەگەر ساقچىلار ئۇچراپ قالسا، مەن بۇلارنىڭ تۇغقىنى دەيسەن» دەپ جېكىلىدى. ئەمما مېنى ئېلىپ ماڭغانلارنىڭ تەلىيىگە يولدا بىرەر ساقچىمۇ ئۇچرىمىدى. نەچچە كۈن يول ماڭغاندىن كېيىن ئۇلار مېنى كۆچا دەيدىغان بىر يەرگە ئېلىپ كېلىشتى. كېيىن بۇ يەرگە ئەمەتجانمۇ پەيدا بولۇپ كەلدى. بۇ يەردە ئۇ كۆچالىق، يەركەنلىك ئۆزبېگە ئوخشاش ئۇلپەتلىرى بىلەن ئۇچراشتى. ئۇنىڭ ئۇلپەتلىرىنىڭ يېنىدا ماڭا ئوخشاش گۆدەك بالىلارمۇ بار ئىدى. بىرنەچچە كۈندىن كېيىن ئۇلار بىزنى كورلىغا ئېلىپ كەلدى. ئۇلار يەنە بىزنى كورلىدىن پويىزغا ئولتۇرغۇزۇپ نەچچە كېچە - كۈندۈز يول ماڭغاندىن كېيىن ئادەم دېگىزىغا ئايلانغان بىر گۈزەل شەھەرگە ئېلىپ كەلدى. كېيىن ئۇقسام بۇ يەر خۇنەن ئۆلكىسىنىڭ چاڭشا شەھىرى ئىكەن. تۇۋا، مەن خوتەنگە بارىمەن ، دەپ خۇنەنگە كېلىپ قالغاندىم.

ئۇلار مېنى شەھەر سىرتىدىكى بىر ئارقا كوچىغا جايلاشقان بىر كونا بىناغا ئېلىپ كەلدى. بۇ يەر ئۇلار ئىجارىگە ئېلىپ ئولتۇرغان جىنايەت ئۇۋىسى ئىكەن. مەن دەسلەپتە بۇلار

راستتىنلا كاۋاپچىلىق قىلىدىغان ئوخشايدۇ، دەپ ئويلاپ قاپتىمەن. نەدىكىنى، ئۇلار بىزدەك سەبىي بالىلارنى ئالداپ ئوغرىلىققا سېلىپ جان باقىدىغان تەييار تاپ چۈپرەندىلەر ئىكەن. مەن بۇ يەرگە كەلگەن ئىككىنچى كۈنى ئۇلار مېنى «قاراتوختى» «كۆك توختى» دەيدىغان ئىلگىرى بۇ يەردە بار ئىككى بالىغا قوشۇپ ئوغرىلىق قىلىش ئۈچۈن كوچىغا چىقاردى. مەن بۇ ئىككى «توختى» بىلەن ئوغرىلىققا چىققان كۈنى ھېچ ئىش قىلالمىدىم. ئۇچ كۈنگىچە شۇنداق بولدى، چۈنكى مەن بۇ ئىشنى پەقەت قاملاشتۇرالايدىغاندەك ئەمەس ئىدىم. خوجايىن مېنىڭ بۇ ھالىتىمنى كۆرۈپ قاتتىق كايىپ كەتتى ۋە مېنى ئۈچ كۈن ئاچ قويۇپ جازالىغانىنىڭ ئۈستىگە بىرمۇنچە تاياق ــ توقماق «ئىنئام» قىلدى. مەن نائىلاج كوچىغا چىقىپ ئوغرىلىق قىلىشقا مەجبۇر بولدۇم. ئۇلار ماڭا بىر «پايلاقچى» نى قوشۇپ قويدى. مېنى پايلاپ چىققان ھېلىقى نا ئەھلى ماڭا كوچىدا قول تۇتۇشۇپ كېتىپ بارغان بىرجۈپ ئەر ـ ئايالنى كۆرسىتىپ، ئايالنىڭ سومكىسىدىكى نەرسىلەرنى ئوغرىلاشنى بۇيرۇدى. مەن ئاستا بېرىپ ئۇ ئايالنىڭ سومكىسىغا قول ئۇزاتتىمىدۇ، قورقۇپ تۇرۇپلا قالدىم. «پايلاقچى» يېنىمغا كېلىپ نېمە ئىش بولغانلىقىنى سورىۋېدى، مەن قورقۇپ كەتكەنلىكىمنى ئېيتتىم. ئۇ مېنى ياتاقتا قايتۇرۇپ كېلىپ «قورققان يۇرىكىڭ مۇشۇمۇ؟» دېدى ۋە مېنىڭ كۆكرىكىمگە كۇنلۇكىنىڭ سېپى بىلەن قاتتىق ئۇردى. شۇنداق قىلىپ مەن قاتتىق قىيناشلار نەتىجىسىدە تۇنجى قېتىم بىر ئايالنىڭ سومكىسىغا قول تىقتىم. ھەر ھالدا «ئەجىر»نىم

بىكارغا كەتمىدى. سومكا ئىچىدىن ئوتتۇز بەش يۈەن پۇل چىقتى. ئىككىنچى قېتىم يەنە بىر ئايالنىڭ سومكىسىدىن ئىككى يۈز يۈەنلىك «دادىل» لىق بىلەن سۈغۇرۇۋالدىم. شۇنداق قىلىپ مەن بۇ ئىشلارغا ئاستا - ئاستا كۆنۈپ كەتتىم، «ھۈنەر»نىمۇ بارغانسېرى مۇكەممەللىشىپ باردى.

بىزنىڭ ئوغرىلىق نىشانىمىز سومكىسىنى مۇرىسىگە ئېسىۋېلىپ قولتۇقلىشىپ ماڭغانلار، يانچۇقىغا پۇل ۋە ھەميان سېلىپ يۈرگەن چىرايلىق قىز - چوكانلار ئىدى. بىر قېتىم كوچىغا چىقىپ «ئولجا» ئىزدەۋاتقىنىمدا سومكىسىغا گېزىتنى قاتلاپ سېلىۋالغان ئىككى قېرى ئايالغا كۆزۈم چۈشتى. مەن ئۇلارنىڭ ئارقىسىغا چۈشۈپ تۇيدۇرماستىن سومكىسىدىكى گېزىتنى سۈغۇرۇۋالدىم- دە، تىكىۋەتتىم. گېزىتنى ئېچىپ چۆچۈپ كەتتىم. گېزىت ئىچىدە ئون تۆت مىڭ يۈەن پۇل تۇراتتى. بۇ پۇلنى كورگەن خوجايىننىڭ گۇلقەلىرى ئېچىلىپ ماڭا كىيىم ئېلىپ كىيىشىم ئۈچۈن ئىككى يۈز يۈەن بەردى. خوجايىننىڭ كۆڭلى يايراپ كەتكەن شۇ مىنۇتلاردا پۇل ئىگىلىرىنىڭ قانداق بولۇپ كەتكەنلىكىنى تەسەۋۋۇر قىلالمايمەن.

شۇنداق قىلىپ مەن ئىككى يىلغا يېقىن ۋاقىت ئىچىدە خوجايىنغا نەق پۇل، يانفون، ئالتۇن زىبۇ زىننەت قاتارلىقلار بولۇپ ئىككى يۈز مىڭ يۈەنگە يېقىن مال - مۈلۈك ئوغرىلاپ بەردىم. مەن بۇ جەريانىدا نۇرغۇن ئازاب - ئوقۇبەتلەرنى باشتىن كەچۈردۈم. ئىشلار ھەر كۈنى ئوڭۇشلۇق بولۇۋەرمەيتتى. بەزىدە قۇرۇق قول قايتىپ كەلسەم خوجايىندىن بىر ھازا تاياق

يەيتتىم. خوجايىنىڭ قىيناش ئۈسۈلى ئىنتايىن ۋەھشىي ئىدى. قاتتىق ئۇرۇش، سوغۇقتا يالىڭاچلاپ قويۇش، تاماق بەرمەي ئاچ قويۇش... قاتارلىق ئۇسۇللىرى جاندىن ئۆتەتتى. مەن ساقچىلارغىمۇ بىرنەچچە قېتىم تۆتۈلۈپ قالدىم. ئارىمىزدىكى بىر خوجايىنىڭ ئايالى ساقچىخانىلارغا بېرىپ مېنى ھېلى بالام ئىدى، ھېلى ئۇكام ئىدى، دەپ ئېلىپ چىقاتتى. مەن نەچچە قېتىم ساقچىلارغا ھەقىقىي ئەھۋالنى دەي دېدىم، لېكىن تىل بىلمىگەچكە مەقسىتىمنى قانداق ئىپادىلەپ بېرىشنى بىلمەيتتىم. بەزىدە ساقچىلار تۆتۈۋېلىپ قويۇپ بەرمىسە خوجايىن تاماق ئەكىرىپ بېرىش باھانىسى بىلەن بىر ئامالالارنى قىلىپ تىغ كىرگۈزەتتى. ئۇلار ماڭا تىغنى تىلمىنىڭ ئاستىغا سېلىۋېلىشنى ئۆگەتكەن. ئۇلارنىڭ دېيىشچە، مەن تىغدا بېشىمنى كېسىۋالسام ساقچىلار قويۇپ بېرىدىكەن. تۇنجى قېتىم تىغ ئەكىرىپ بەرگەندە بېشىمنى كېسىشكە قولۇم بارمىدى. ئەمما قايتىپ چىققاندا خوجايىندىن ئۆلگۈدەك تاياق يېدىم. كېيىنكى قېتىم ئامالسىزلىقتىن بىر نەچچە قېتىم بېشىمنى كېسىۋالدىم. يۈز - كۆزلىرىم قانغا بويۇلۇپ كەتتى، دەرۋەقە ساقچىلار مېنى قويۇۋەتتى. كېيىنچە ئانچە - مۇنچە خەنزۇچە تىلنىمۇ بىلىپ قالدىم. بىر قېتىم ساقچىلارغا تۆتۈلۈپ قېلىپ ئەھۋالنى ئۇلارغا بېرىم - يارتا چۈشەندۈردۈم. ساقچىلار كېلىپ قارا ئۇۋىدىكىلەرنى تۇتتى. بىراق خوجايىنىڭ تەلىيى ئوڭ كېلىپ قالغان چېغى، ئۇ بۇ قېتىم تۆتۈلمای قالدى. مەن يەنە ئۇنىڭ ئىبلىس چاڭگىلىغا چۈشۈپ قالدىم. ئۇ مېنى بىر دانە پولات چۈنۇق بىلەن راسا دۈمبالىدى.

كېيىن هوشۇمدىن كەتتىم. نېمە ئىشلارنىڭ بولغانلىقىنىمۇ بىلەلمىدىم. كېيىن هوشۇمغا كەلسەم دوختۇرخانىدا يېتىپتىمەن. ئەسلىدە خوجايىن مېنى دوختۇرخانىغا ئېلىپ كەلگەنىكەن، چۈنكى مەن تېزراق ساقايسام ئۇنىڭ چۆنتىكىگە پۇل تۆپلايتتىم. مەن هەر قېتىم تاياق يېگەن چاغلىرىمدا، ئادەملەر مېغ ـ مېغ كوچىلاردا ئولجا ئىزدەپ يۈرگەنلىرىمدە ئاتا ـ ئانامنىڭ قانداق بولۇپ كەتكەنلىكىنى ئويلايتتىم. شۇ مىنۇتلاردا قانات ياساپ ئۇچقىلى بولسىدى، مەن ئازابلانغان ۋۇجۇدۇمنى ئۇلارنىڭ باغرىغا ئېتىپ ئۆكسۈپ ـ ئۆكسۈپ يىغلىۋالغان بولار ئىدىم. مەن قېچىپ كېتەي دېسەم يول بىلمەيتتىم. ئۇنىڭ ئۇستىگە مېنى نازارەت قىلىدىغان «پايلاقچى» كەينىمدىن خودىدى ئوغرى مۇشۇكتەك ئىز بېسىپ يۈرەتتى. شۇنداق كۈنلەرنىڭ بىرىدە مېنى نازارەت قىلىدىغان «پايلاقچى» لارنىڭ بىرسى يۈرتىمىزغا قايتماقچى بولدى. مەن ئۇنىڭغا يالۋۇرۇپ ئاتا ـ ئانامغا خەۋىرىمنى بېرىپ قويۇشنى ئۆتۈندۈم.

ئارىدىن بىر نەچچە ئاي ئۆتتى. بىر كۈنى ئەمەتجاننىڭ بىر ئاكىسى خۇنەنگە كېلىپ ئەمەتجان بىلەن ئىككىمىزنى يۈرتىمىزغا قايتۇرۇپ كەلدى.

ئەسلىدە مەن ئادرېسىمنى بەرگەن «پايلاقچى» ئاتا ـ ئانامدىن پۇل ئۇندۇرۇۋېلىش مەقسىتىدە ئۇلارنى ئىزدەپ تېپىپ بەش مىڭ يۈەن تاپشۇرسا مېنىڭ بار يېرىمنى ئېيتىپ بېرىدىغانلىقىنى دەپتۇ. ئاتا ـ ئانام ئۇنىڭ تەلىپىگە دەرھال ماقۇل بولۇپ پۇلنى تاپشۇرىدىغان جايىنى كېلىشىپتۇ.

ئۇنىڭدىن كېيىن دەرھال ساقچىخانىغا ئەھۋالنى مەلۇم قىلىپتۇ. پۇل تاپشۇرىدىغان كۈنى ساقچىلار پۈقراچە كىينىپ، ئاكام پۈلنى ئۇنىڭغا بەرگەن ھامان ئۇنىڭ قولىغا كويزا سېلىپتۇ. ھەم ئۇنىڭ ئىقرارىغا ئاساسەن ئەمەتجاننىڭ ئاتا - ئانىلىرىغا تەربىيە ئىشلەپ ئۇنىڭ ئاكىسىنى بىزنى قايتۇرۇپ كېلىشكە خۇنەنگە ئەۋەتكەنىكەن. بىز خۇنەندىن قايتىپ كەلگەندىن كېيىن ئەمەتجان قانۇن تورىغا چۈشتى.

بىر نەچچە ئايدىن كېيىن سوت ئېچىلدى. خەلق سوت مەھكىمىسى ماڭا ئىككى يىلغا يېقىن دوزاخ ئازابىنى كۆرسەتكەن بۇ ئىبلىسقا باللارنى ۋەسىيسىدىن ئايرىۋېتىش جىنايىتى بىلەن مۇددەتلىك بەش يىللىق قاماق جازاسى ھۆكۈم قىلدى.

X X X

بېشىدىن نۇرغۇن ئىسسىق - سوغۇقلارنى ئۆتكۈزۈپ ھالاكەت گىردابىدىن قۇتۇلۇپ چىققان بۇ بالا ئاخىرقى سۆزىنى مۇنداق ئاخىرلاشتۇردى: «مەن ھازىرقى جەمئىيەتتىكى يامان نىيەتلىك كىشىلەرنىڭ ئالدام خالتىسىغا چۈشۈپ كەتمەي، ئاتا - ئانىسىنىڭ گېپىنى ياخشى ئاڭلاپ، مەكتەپتە ياخشى ئوقۇپ ھەقىقىي بىر ئىنسان بولۇشنىڭ نەقەدەر زۆرۈر ئىكەنلىكىنى چوڭقۇر چۈشىنىپ يەتتىم» .

ئاق كۆڭۈل دېھقاننىڭ ئۆلۈمى

1998 - يىلى 7- سېنتەبىر تۇن كېچە، ئەتراپ خۇددى قازانتى دۇم كۆمتۇرۇپ قويغاندەك قاراڭغۇ ئىدى. قاياقتىندۇر ئاڭلانغان تومۇزغىلارنىڭ ئۇزۇپ - ئۇزۇپ چىرىلدىغان ئاۋازى سۇس شىلدىرلاپ چىقىۋاتقان غەرب شامىلىغا قوشۇلۇپ، بۇ تىمتاس كېچە قوينىغا تېخىمۇ سۇرلۇك تۇس ئاتا قىلغانىدى. سېكرېتار ياسىننىڭ ئۆيىدىن ئەمدىلا قايتىپ كېلىپ يېتىشقا تەمشەلگەن ئاق كۆڭۈل، ساددا دېھقان مۇھەممەت سىرتتىكى قىيا - چىيانى ئاڭلاپ سىرتقا چىقتى. بىر تۇپ ئادەم ۋاراڭ - چۇرۇڭ قىلىشىپ ئۇ تۇرغان تەرەپكە كېلىۋاتاتتى. ئۇلار يېقىنلاپ كېلىپ بىرسى ئالدىغا چىقتى- دە:

— مۇھەممەتمۇ سەن؟ — دېدى. بۇ ئاۋازدىن ئۇنىڭ كىملىكىنى تونۇغان مۇھەممەت:

— ھەئە مەن، نېمە ئىش بولدى سېكرېتار؟ — دەپ سورىدى.

— سەن بايا بىزنىڭ ئۆيگە ئىشپىيۇنلۇق قىلغىلى بارغانمۇ؟ ئۇلار مېنىڭ بالىلىرىمنى ئۇرۇپ چالا ئۆلۈك قىلىپ قويۇپتۇ، — دېدى قارشى تەرەپ جىددىي تەلەپپۇزدا ۋە قولىنى مۇھەممەتكە چىنەپ دېۋەيلەپ ئالدىغا كېلىپ، — ئۇرە ھە! — دېدى. «ئۇرە!» دېگەن سۆز بىلەن تەڭ بىر يېرىم مېتىر ئۇزۇنلۇقتىكى تېرەكنىڭ ھۆل، توم كالتىكى مۇھەممەتنىڭ باش قىسمىغا ئارقا - ئارقىدىن زەرب بىلەن ئۇرۇلدى. تۇيۇقسىز

تەگكەن بۇ زەربىدىن ھېچنېمىنى سېزەلمىگەن مۇھەممەت بىر ئېغىز گەپ قىلىشقىمۇ ئۇلگۈرەلمەي سېرىلىپ يىقىلدى. ئۇنىڭ پاكلىق ، ساددىلىق ھۇجەيرىلىرى بىلەن تولغان قامەتلىك ۋۇجۇدىغا ھاياتلىق بەخش ئەتكەن ئىسسىق قانلار ئۇنىڭ جاراھەتلەنگەن بېشىدىن خۇددى بۇلاق سۇيىدەك سىرغىپ چىقىپ، يەرگە چۈشۈشكە قىيمىغانىدەك ئۇنىڭ بويۇنلىرىنى بويلاپ قوينىغا ئېقىپ چۈشتى. ئەتراپتا تۇرغانلار سېكرېتارغا تەسەللى بېرىپ ئۇنى ئۆيگە كېتىشكە دەۋەت قىلدى.

«ئۇرە!» دەپ بۇيرۇق سوققان بۇ «بۇيرۇقچى» مەلۇم ناھىيىدىكى ئاساسىي قاتلام كەنت پارتىيە ياچېيكىسىنىڭ مۇتتەھەم سېكرېتارى ياسىن ئىدى. ئۇ يۇرت ئىچىدە خالىغانىنى قىلىپ ئادەتلىنىپ قالغانىدى. مۇھەممەتنى ئۇرغۇچى ياسىنىڭ بالىسى، بۇ كىچىك يۇرتنىڭ «شاھزادىسى» تۇرسۇن ئىدى. مۇھەممەتنىڭ قان ئىچىدە ئىڭراپ يېتىشى بۇلار ئۈچۈن ھېچقانچە ئىش بولمىسا كېرەك، ئۇلار ھېچنېمىگە پەرۋا قىلماي بەخىرامان ھالدا ئۆيلىرىگە كېتىشتى. . .

1998 - يىلى 5 - سېنتەبىر، ياسىن بىرقانچە كىشى بىلەن بىللە ئۆز مەھەللىلىسىدىن نەچچە ئون كىلومېتىر يىراقلىقتىكى تاغقا باشقىلارغا بېقىپ بېرىشكە بەرگەن قويلىرىنى قايتۇرۇپ كېلىشكە چىققانىدى. ئۇ ئۈيەردە ئۆز مەھەللىلىسىدىن شۇ تاغقا قوي باقىدىغان چىقىپ كەتكەن كونا قۇدىسى ساۋۇت بىلەن ئىلگىرىكى ئازراق ئىقتىسادىي تالاش - تارتىشنى باھانە قىلىپ ئۇرۇشۇپ قالدى. ساۋۇت ئوغلى بىلەن بىر بولۇپ ياسىنىنى ئۇرۇپ يەڭگىل دەرىجىدە زەخمىلەندۈرۈپ قويدى. بۇ ئىش

ئۇنىڭغا قاتنىق ئەلەم قىلدى. بۇ ئەلەمگە چىدىمىغان ياسىن ئۆيىگە قايتىپ كېلىپ يوتقانغا چوڭقۇر چۈمكىنىپ ياتتى.

ياسىننىڭ ئۆيىدە ئورۇن تۇتۇپ يېتىپ قالغانلىقىنى ئاڭلىغان يېقىن بۇرادەرلىرى، قولۇم - قوشنىلىرى ئارقا - ئارقىدىن يوقلاپ كېلىپ ئۇنىڭ ئۆيىنى ئادەم دېگىزىغا ئايلاندۇرۇۋەتتى. ئۇلارنىڭ ئىچىدە تەسەللى بەرگۈچىلەرمۇ، تاماشا كۆرگۈچىلەرمۇ بار ئىدى. ياسىننىڭ ئوغۇللىرى بولسا دادىسىنىڭ «ئىنتىقام» نى ئېلىش ئۈچۈن دەرغەزەپ بولۇپ تۇرالماي قېلىشۋاتاتتى. ئۇلار شۇ تاپتا ياسىن شۇنداق بىر بۇيرۇق قىلسىلا ھۆجۈمغا ئۆتۈشكە تەييار ئىدى. ياسىنمۇ ئۇلارغا تەربىيە بەرمەكتە يوق، «ئالدىرىماي تۇرۇڭلا، مەن ساقىيىپ قوپاي، بىرى بەشكە تېتىيدىغان ئادەمدىن بىر نەچچىنى تېپىپ ئاندىن ئىشنى ھەل قىلىمىز» دېدى. يوقلاپ كەلگۈچىلەر «سېكرېتار، بۇ ئىشنى تەشكىلگە مەلۇم قىلايلى، ئۇلار بىرتەرەپ قىلسۇن» دەپ نەسىھەت قىلغاندا، ياسىن «ياق، بۇ دەۋانى ئۆزۈم سورايمەن» دەپ كەسكىن رەت قىلدى. ئۇنىڭ بۇنداق گەپلىرى خۇددى ئوت ئۈستىگە ياغ چاچقاندەك ئوغۇللىرىنىڭ كۆڭلىنى ئۆرتەپ، ئۇلارنى تېزراق قول سېلىشقا ئۇندىمەكتە ئىدى . . .

1998 - يىلى 7 - سېنتەبىر كەچتە، ياسىن بىلەن بىر مەھەللىلىك مۇھەممەت ئايالى ۋە چوڭ ئوغلى بىلەن بىللە راسا ئوخشىغان بىر لېگەن پولۇنى ئېلىپ ياسىننى يوقلىغىلى كەلدى. مۇھەممەتنىڭ ساۋۇت بىلەن ئازراق تونۇشقاندارچىلىقى بولسىمۇ، لېكىن ياسىن بىلەن يېقىن دوستلاردىن ئىدى. ئۇلار

ياسىنىڭ ئۆيىدە خېلى ئۇزۇن ئولتۇردى. ئۇنىڭغا بىرمۇنچە تەسەللى بەردى. ئۆيىدە ياسىنىڭ ئوغۇللىرى كۆرۈنمەيتتى. مۇھەممەت ياسىندىن «بالىلار كۆرۈنمەيدۇغۇ؟» دەپ سورىدى. ياسىن «بايا بار ئىدى، نەگە كەتتىكىن؟» دەپ جاۋاب بەردى. ئەمەلىيەتتە بولسا ياسىنىڭ ئۇچ ئوغلى ساۋۇتىنىڭ تاغدىن چۈشۈپ مەھەللىسىگە كەلگەنلىكىدىن خەۋەر تېپىپ، «بىرى بەشكە تېتىيدىغان» ئاغىنىسىدىن ئۈچنى تېپىپ، قوللىرىغا كالتەك، تۆمۈر ئارا قاتارلىق نەرسىلەرنى ئېلىپ، ساۋۇتىنىڭ ئۆتەر يولىغا جايلاشقان مەھەللە چېتىدىكى بىر تاشلاندۇق خۇمدان ئىچىگە كىرىپ، ئۇلارنىڭ كېلىشىنى كۈتۈپ يېتىشقانىدى.

ياسىنىڭ يامان نىيىتىنى ئالدىن پەملەپ يەتكەن ساۋۇتمۇ ئۆيىگە كىرىپلا تاغدا كېرەكلىك بولىدىغان نەرسىلەرنى ئېلىپ، كېچىلەپ قايتىپ كېتىش ئۈچۈن بىر ئوغلىنى ھەمراھ قىلىپ يولغا چىقتى. ئۇلار ئىتتىك قەدەملەر بىلەن مېڭىپ خۇمدان يېنىغا كەلگەندە، خۇمدان ئىچىدىن بىرنەچچە قارا كۆلەڭگە ئېتىلىپ چىقىپ، ئۇلارغا شىددەت بىلەن ھۇجۇم قىلدى. بىر مەيدان كەسكىن ئېلىشىش باشلىنىپ كەتتى. ساۋۇت ئاتا - بالىمۇ بوش كەلمىدى. ئۇلارمۇ چاقپىلەكتەك ھەرىكەت قىلىپ، ئالدىغا يوپۇرۇلۇپ كەلگەنلەرنىڭ قولىدىكى تۆمۈر ئارا بىلەن كالتەكنى چاقماقلىق بىلەن تارتىۋالدى- دە، ئۆزىنىڭ قانۇنلۇق ھوقۇق - مەنپەئىتىنى قوغداش يولىدا قارشى تەرەپنىڭ ئۇدۇل كەلگەن يەرلىرىگە ئايماستىن سېلىۋەردى. ھەش - پەش دېگۈچە ياسىنىڭ ئىككى ئوغلى يۈز - كۆزلىرى قانغا بويۇلۇپ يەر

چىشلەپ يىقىلدى. ئۇلار باشلاپ كەلگەن «بىرى بەشكە تېتىيدىغان»نوچىلار ئاللىبۇرۇن قۇيرۇقىنى خادا قىلىپ قاراڭغۇلۇق ئىچىدە غايىب بولغانىدى.

ياسىننىڭ كىچىك ئوغلى قېچىپ كېلىپ، بولغان ئەھۋالنى ياسىنغا خەۋەر قىلدى. بۇ چاغدا مۇھەممەت ئۆيىگە قايتىپ بولغانىدى. بۇ خەۋەرنى ئاڭلىغان ياسىن جىددىيلىشىپ نېمە قىلارىنى بىلەلمەي تىپىرلاپ كەتتى. ئۇ ئورنىدىن چاچراپ تۇردى ـ دە، چوڭ ئوغلى تۇرسۇننى ئېلىپ خۇمدان بېشىغا ئۇچقانەك يۇرۇپ كەتتى.

تۇرسۇن يولدا ماڭغۇچە قولىغا ئۇزۇنلۇقى بىر يېرىم مېتىر كېلىدىغان بىر دانە تېرەك كالتىكىنى ئېلىۋالدى. ياسىن خۇمدان بېشىغا كېلىپ زەخمىلەنگەن ئوغۇللىرىنى كۆرۈپ تېخىمۇ جۇدۇنى ئۆرلىدى. چۈنكى ئۇنىڭ ئىككى ئوغلى خېلى ئېغىر زەخمىلىنىپ ئوڭ ـ سولىنى بىلەلمەي قېلىشقانىدى. ئۇ ئوغۇللىرىنى ئېلىپ «ئاللا ـ تۇۋا» كۆتۈرۈپ، ساۋۇت ئاتا ـ بالىنى بىر هازاغىچە ئىزدىگەن بولسىمۇ، لېكىن ئۇلارنىڭ قارىسىمۇ كۆرۈنمىدى. بۇ غۇۋغانى ئاڭلىغان كىشىلەر ئۆيلىرىدىن چىقىپ ياسىنغا تەسەللى بەردى. ئۇلار يولدا ۋاراڭ ـ چۇرۇڭ قىلىشىپ كېتىۋاتقاندا، ياسىننىڭ ئۆيىدىن قايتىپ كېلىپ يېتىشقا تەمشەلگەن مۇھەممەتمۇ سىرتقا چىققانىدى. ئۆيى ئالدىدىكى يولدا نېمە ئىش بولغانلىقىنى ئاڭقىرالماي قاراپ تۇرغان مۇھەممەتنى كۆرگەن ياسىن دەرهال ئۇنىڭ ساۋۇت بىلەن تۇغقان ئىكەنلىكىنى ئېسىگە ئالدى- دە، كۆڭلىدە «مۇھەممەت بىزنىڭ ئۆيگە بېرىپ ئوغۇللىرىمنىڭ ئۆيدە

يوقلىقىنى بىلىپ ساۋۇتقا خەۋەر يەتكۈزۈپ، ئىشىپيۇنلۇق قىپتۇ» دەپ ئورۇنسىز گۇمانلىنىپ «مۇھەممەتمۇ سەن؟ ئۇرمامسەن!» دەپ ئۇنىڭ ئالدىغا دېۋەيلەپ باردى. شۇنىڭ بىلەن يازمىمزنىڭ بېشىدا ئوتتۇرىغا قويۇلغان پاجىئە يۈز بەردى. ئەمەلىيەتتە بولسا مۇھەممەتتە ھېچقانداق گۇناھ يوق ئىدى. ئەگەر گۇناھ بار دېيىلسە، ئۇنىڭدا پەقەت ئاق كۆڭۈللۈك بىلەن ئوخشىتىپ پولۇ ئېتىپ ياسىنىدىن ھال سورىغىلى، ئۇنىڭغا تەسەللى بەرگىلى بارغان گۇناھلا بار ئىدى.

ئېغىر جاراھەتلەنگەن مۇھەممەتنى بۇ تۈيۈقسىز پاجىئەدىن كۆڭلى ئازابلانغان، چىدىغۇسىز خورلۇق ۋە غېرىبلىق ھېس قىلغان ئايالى ۋە ئوغۇللىرى ئەلەملىك يىغا ـ زار ئىچىدە شۇ كېچىدىلا ناھىيە دوختۇرخانىسىغا تېزلىكتە ئېلىپ باردى. مۇھەممەت دوختۇرخانىنىڭ جىددىي قۇتقۇزۇش بۆلۈمىدە كۆزىنىمۇ ئاچماي ھوشسىز ھالەتتە يەتتە كۈن ياتتى. ئۇنىڭ بىچارە ئايالى، ئوماق پەرزەنتلىرى ئۇنىڭ كۆزىنى ئېچىپ بىرەر ئېغىز گەپ قىلىشىنى، ئالقانلىرىنى ئېچىپ بېشىنى سىلىشىنى نەقەدەر ئارزۇ قىلاتتى. ئەپسۇس، ئىنسانغا قايتا ھاياتلىق بەخش ئەتكۈچى ئاق خالاتلىق پەرىشتىلەرنىڭ جىددىي قۇتقۇزۇشىغا قارىماي، ئۇ ئاخىر ئۆزىگە بىرنەچچە يىل ھەمراھ بولغان سۆيۈملۈك ئايالى ۋە سەبىي پەرزەنتلىرىنى تۇگمەس قايغۇ ـ ھەسرەتتە قالدۇرۇپ ئۇن ـ تىنسىز ھالدا بۇ پانىي ئالەم بىلەن مەڭگۈلۈك خوشلاشتى.

بۇ ئەھۋالدىن خەۋەر تاپقان ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسى دەرھال تەكشۈرۈپ دېلو تۇرغۇزۇپ، 1998 - يىلى 16 -

سېنتەبىر تۈرسۇنى قانۇن بويىچە توختىتىپ قويدى. ياسىنىڭ تۇرار جايى نازارەت ئاستىغا ئېلىندى. 1998 - يىلى 29 - سېنتەبىر تۈرسۇن ناھىيىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى بىلەن قانۇن بويىچە قولغا ئېلىندى.

ئارىدىن ئۇزۇن ئۆتمەي تۈرسۇن بىلەن ياسىن قەستەن ئادەم زەخمىلەندۇرۇپ ئۆلۈشىگە سەۋەبچى بولۇش جىنايىتى بىلەن سوتتا ئەيىبلەندى. سوتتا ياسىن «مەن (ئۈرمامسەن) دەپ ئوغلۇم تۈرسۇنغا بۇيرۇق چۈشۈرمىگەن، مۇھەممەتنى كۆرۈپ ئۇنىڭ ساۋۇت بىلەن تۇتقان ئىكەنلىكى ئېسىمگە كېلىپ، ئۇ بىزنىڭ ئۆيگە بېرىپ باللىرىمنىڭ ئۆيدە يوقلىقىنى بىلىپ ئىشىپىۇنلۇق قىلىپ ساۋۇتقا خەۋەر قىلىپ قويۇپتۇ، دەپ گۇمان قىلىپ ، مۇھەممەتنىڭ ئالدىغا، مېنىمۇ ئۇر، دەپ بارغانىدىم. تۈرسۇننىڭ ئۇنى ئۇرۇشىنى ئويلىماپتىمەن» دەپ ئىقرار قىلدى. نەتىجىدە ۋىلايەتلىك ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسى بىرىنچى سوتتا، ياسىننىڭ قىلمىشىغا دائىر دەلىل - ئىسپات تولۇق بولمىغاچقا، ئۇنى جىنايەتسىز، دەپ ھۆكۈم قىلدى. تۈرسۇنغا قەستەن زەخمىلەندۇرۇپ ئۆلۈشىگە سەۋەبچى بولۇش جىنايىتى بويىچە مۇددەتسىز قاماق جازاسى ھۆكۈم قىلدى.

مۇھەممەت بىئەجەل ئۆلمەسلىكى كېرەك ئىدى. ئۇ بىپايان گۇزەل سەھرانىڭ مۇنبەت تۇپرىقىدا تىمەن ئۆسۈپ چوڭ بولغان ئاق كۆڭۈل، ساددا، مېھنەتكەش دېھقانىدى. ئەپسۇس، ئۇ بىرىۇرتتا تۇغۇلۇپ، بىللە ئويناپ چوڭ بولغان، تۇرمۇشنىڭ ئېغىر كۈنلىرىدە يوقسۇزلۇقنىڭ قاتتىق زاغرىسىنى

غۇربەتچىلىكىنىڭ لاي سۈيىگە بىللە چىلاپ يېگەن دوستى ياسىننىڭ ئورۇنسىز گۇمانىنىڭ قۇربانىغا ئايلىنىپ كەتتى. مەن بۇ ئىشلارنى يېزىۋېتىپ، ياسىننىڭ تۇرسۇنئى ئەمگەك بىلەن ئۆزگەرتىش مەيدانىغا يۆتكەپ كېتىش ئالدىدىكى كۆرۈشتۇرۇش ۋاقتىدا قىلغان «تۇرسۇن، خاپا بولماي بارغاچ تۇرۇڭ بالام، سىزنى ئۇ يەردە ئۇزۇن تۇرغۇزمايمەن، مەن ئەرز قىلىمەن. تاپقان - تەرگىنىمىز بار، ئۇ يەتمىسە ئۆي - ۋاقلىرىمنى سېتىپ بولسىمۇ ئەرز قىلىمەن، ئەرزىم ئاقمىسا، مەركەزگىچە بېرىپ سىزنى قايتۇرۇپ كېلىمەن» دېگەن سۆزلىرى ئېسىمگە كېلىپ قالدى. شۇ تاپتا، ئۇنىڭ كۆڭلىدە بىئەجەل ئۆلۈپ كەتكەن مۇھەممەتنىڭ سېيماسىدىن قىلچە ئەسەر يوقتەك قىلاتتى. ۋۇجۇدىدا قىلچىلىك پۇشايمان، ئۆكۈنۈش، تۆۋە قىلىش ئىپادىلىرى كۆرۈنمەيتتى. تووا، ئۇ نېمە دەپ ئەرز قىلىدىغاندۇ؟ تۇرسۇن مۇھەممەتنى ئۇرمىغان، مۇھەممەت ئۇنىڭ قولىدىكى كالتەككە ئۇسۇۋالغان دەپ ئەرز قىلامدىكەن؟! ئۇ «مەركەزگە بارىمەن» دەيدۇ. «مەركەزدە ئادەم ئۆلتۈرگەنلەرنى قويۇۋېتىدىغان قانۇن بار» دەپ ئاڭلىغان بولغىيتتىمۇ؟. ئەمەلىيەتتە بولسا ئۇنىڭ بۇ سۆزلىرى تۇرسۇنغا نىسبەتەن خۇددى كىچىك بالىغا قۇرۇق ئېمىزگە سالغاندەك بىر ئىش ئىدى، خالاس. مەن بۇ يازمامنى تاماملاش ئالدىدا يەنە سوتسىيالىستىك قانۇنچىلىق قۇرۇلۇشى مەركەزلىك تەكىتلىنىۋاتقان، دۆلەتنى قانۇن ۋە ئەخلاق ئارقىلىق ئىدارە قىلىش تەكىتلىنىۋاتقان بۈگۈنكى جەمئىيەتتە ياسىنغا ئوخشاش ساۋاتسىز، قىلچىمۇ قانۇن ئېڭى بولمىغان، كىچىككىنە هوقۇقنى ئېرىشىپلا خۇددى

پادىشاھلاردەك گەدىيىۋېلىپ، جاپاكەش خەلقنىڭ شىللىسىگە مىنىپ، خالىغانچە زورلۇق - زومبۇلۇق قىلىدىغان تومتۇياق، مۇتتەھەم يۇرت زومىگەرلىرىدىن يەنە قانچىلىك باردۇ، دېگەنلەرنى ئويلىدىم.

ئىپپىتى بۇزۇلغان بوۋاق

سوتسىيالىستىك قانۇنچىلىق قورۇلۇشى راۋاجلىنىپ، دۆلەتنى قانۇن بويىچە ئىدارە قىلىش تەكتلىنىۋاتقان، ئادەملەرنىڭ مەدەنىيەت سەۋىيىسى، بىلىم قۇرۇلمىسى، كىشىلىك دۇنيا قارىشى يېڭىلىنىپ، سوتسىيالىستىك ئېتىقاد، كىشىلەر ئارىسىدىكى ئىجتىمائىي ئەخلاق كۆنسېرى تاكامۇللىشىپ، بىر - بىرىگە بولغان مېھىر - شەپقەت، ۋاپا — ساداقەت قەلبلەرنى سۆيۈندۇرۇۋاتقان بۈگۈنكى جەمئىيىتىمىزدە ئىنسانىي غۇرۇرى، پاك ۋىجدانىنى بۇلغاپ، جەمئىيەتنىڭ كۆچلۈك، لەنەت - نەپرىتىگە ئۇچراۋاتقان ھايۋان سۈپەت ئىنسانلار ھېلىھەم مەۋجۇت. داۋۇت ئەنە شۇنداقلارنىڭ تىپىك مىسالى. ئوتتۇز ياش ئادەمنىڭ ئەقىل - پاراسىتى، كۆچ - قۇۋۋىتى ئۇرغۇپ تۇرىدىغان، ئىنسانىيەت ئۈچۈن بەخت - سائادەت يارىتىدىغان ئالتۇن دەۋرى. ئەپسۇس، مۇشۇنداق گۈزەل دەۋرگە قەدەم قويغان داۋۇت ئۆزىنىڭ كەچۈرگۈسىز رەزىل قىلمىشى تۈپەيلىدىن پۈتكۈل جەمئىيەتنىڭ كۆچلۈك نەپرىتىگە ئۇچرىدى.

ئون يەتتە ئايلىق بوۋاق نېمىدېگەن سەبىي، نېمىدېگەن ئوماق؟ ئۇنىڭ پۈتۈن ۋۇجۇدى، قەلبى ئانا سۈتىدەك ئاق ھەم پاك. يۇمران بەدەنلىرى گويا ماموقتەك يۇمشاق. مانا مۇشۇنداق ئېسىل سۈپەتلەرگە ئىگە، تېخى بىرىپىرىم ياشقىمۇ

كىرمىگەن، قورسىقى ئاچسا پەقەت «ئىڭگە» لەپ يىغلاشىنلا بىلىدىغان بىر سەبىي بوۋاقنىڭ ئىپپىتى داۋۇت تەرىپىدىن نابۇت قىلىۋېتىلىپ، ئۇنىڭ تېخى ئاق - قارىنى پەرق ئېتىش ئىقتىدارى بولمىغان، ئەينەكتەك سۈزۈك قەلبىدە، ئاجايىپ يۇمران بەدىنىدە مەڭگۈ ئەسلىگە كەلمەيدىغان ئۆچمەس جاراھەت ئىزى قالدى. كىچىككىنە ئىنسانىي تۇيغۇغا ئىگە ھەرقانداق ئادەم بۇ ئىشقا ئېچىنماي تۇرالمايدۇ ھەم شۇنداق قىلىشقا تامامەن ھەقلىق.

2001 - يىلى 2 - ئاينىڭ 19 - كۈنى تاڭ سەھەر. ئالەم ئاستا - ئاستا سۈزۈلۈشكە باشلىغاندا ئاسىيە شەرىن ئۇيقۇسىدىن ئاستا ئويغىنىپ قويۇپ، ئەمدىلا ئون يەتتە ئايلىق بولغان ئوماق قىزى پەزىلەتنى ئېرى داۋۇتنىڭ قوينىغا سېلىپ قويۇپ تاھارەت ئالغىلى سىرتقا چىقىپ كەتتى. بىردەمدىن كېيىن پەزىلەتنىڭ «چىرىدە» چىرقىراپ ئەنسىز يىغلاپ كەتكەن ئاۋازىنى ئاڭلىغان ئاسىيە دەرھال «نېمە ئىش بولدى؟» دەپ سوريدى داۋۇتتىن.

— ھېچ ئىش بولمىدى، سىلە ئىشىڭلىنى قىلىۋېرىڭلا، — دېدى داۋۇت.

پەزىلەتنىڭ يىغىسى بارغانسېرى ئەۋج ئېلىشقا باشلىدى. ئاسىيە قىلىۋاتقان ئىشلىرىنى ھاپىلا - شاپىلا تۈگىتىپ ئۇي ئىچىگە كىردى- دە، چۆچۈپ داڭ قېتىپلا تۇرۇپ قالدى. پەزىلەت ئىككى قولىنىڭ ئالقىنىغا يۈزىنى يېقىپ، ئىككى تىزىنى كۆكرىكىگە تىرەپ، دۇم يېتىپ بوغۇلۇپ يىغلاۋاتاتتى. ئۇنىڭ چات ئارىلىقى قىپقىزىل قانغا بويىلىپ كەتكەنىدى. داۋۇتنىڭ

يوتىلىرىمۇ قان تۆراتتى. سەبىي قىزنىڭ ئېچىنىشلىق نالىسى بىلەن بۇ مەنزىرىنى كۆرگەن ھەرقانداق ئادەمنىڭ يۈرەك باغرى ئېزىلىپ كېتەتتى. ئۆز باغرىنى يېرىپ چىققان كىچىك جاننىڭ بۇ ھالىتىنى كۆرگەن ئاسىيەنىڭ كۆزلىرىدىن مونچاق - مونچاق ياشلار تارىلاپ ئاقتى. ئۇ ھوشىدىن كەتكىلى تاسلا قالغانىدى. ئاسىيە ئېسىنى يىغىپ يۈگۈرۈپ كېلىپ قىزىنى باغرىغا بېسىپ ئۆكسۈپ يىغلىغىنىچە:

ــ نېمە بولدى؟... قولىڭىزنى تىقىۋەتتىڭىزمۇ؟ ــ دەپ سورىيالىدى داۋۇتتىن.

ــ ياق، يوتامغا چىچىۋەتتى، ــ دەپ جاۋاب بەردى داۋۇت. ئەمەلىيەتتىمۇ بوۋاقنىڭ تەرەت يولىدىن تەرەت مېڭىپ كەتكەنىدى.

ئاسىيەنىڭ «قولىڭىزنى تىقىۋەتتىڭىزمۇ؟» دەپ سورىشىدىمۇ مەلۇم سەۋەب بار ئىدى. ئۇ داۋۇتتىن بۇ سوئالنى سورىغاندىن كېيىن بىرنەچچە كۈن ئالدىدىكى بەزى ئىشلارنى ئېسىگە ئالغانىدەك بولدى.

پەزىلەت ئەسلى باشقا بىرسىنىڭ بالىسى بولۇپ، يېرىم يىلنىڭ ئالدىدا ئاسىيە ئېرىدىن ئاجرىشىپ كەتكەچكە پەزىلەت ئاسىيەگە قالغانىدى.

ئاسىيە 2001 - يىلى 1 - ئايدا داۋۇت بىلەن تۇيۇقلىغانىدى. داۋۇت بىرنەچچە قېتىم پەزىلەتنىڭ جىنسىي ئەزاسىنى سىلاپ تۇرۇپ «بالامنىڭ بۇ يېرى بەكمۇ سېمىز....» دېگەندە ،ئاسىيە « بۇ نېمە قىلغىنىڭىز؟» دەپ سورىسا، ئۇ «ئوينىشىپ قويدۇم، مېنىڭ بالام ئەمەسمۇ؟» دەپ جاۋاب

بەرگەندى. . .

ئاسىيە ئۆزىنى يىغىدىن تەستە توختىتىپ پەزىلەتنى كۆتۈرگەن پېتى ئۆز ئاتا ـ ئانىسىنىڭ ئۆيىگە كېلىپ، بولغان ئەھۋالنى يىغلاپ تۇرۇپ سۆزلەپ بەردى. ئانا ـ بالا بىردەم كۆز يېشى قىلىشقاندىن كېيىن پەزىلەتنى كۆتۈرۈپ، سوت مەھكىمىسىدىن دەم ئېلىشقا چىققان قوشنا ئايالنىڭ ئۆيىگە چىقىپ كۆرسەتتى. پەزىلەتنىڭ جىنسىي ئەزاسىدىن تېخىچە قان توختىمىغانىدى. بۇ پېشقەدەم كادىر بوۋاقنىڭ ئەھۋالىغا قاراپ ئىچى سىيرىلگەن ھالدا «دەرھال ج خ ئىدارىسىغا ئېلىپ بېرىپ ئەھۋالنى مەلۇم قىلىڭلار، قالغان ئىشلار شۇ ۋاقىتتا ئۆز يولى بىلەن يۈرۈشىدۇ» دەپ جىددىي مەسلىھەت بەردى. ئۇلار شۇئان پەزىلەتنى ج خ ئىدارىسىغا ئېلىپ باردى.

ج خ خادىملىرى بۇ ئىشتىن قاتتىق چۆچۈپ كەتتى ھەم جىددىي ھەربىكەتكە كېلىپ شۇ كۈنلا داۋۇتنى تۇتۇپ قانۇن بويىچە توختىتىپ قويدى.

پەزىلەت دوختۇرخانىدا بالىنتىسىغا ئالدۇرۇلدى، دوختۇرلارنىڭ تىكىش ئوپېراتسىيىسى قىلىپ جىددىي قۇتقۇزۇشى نەتىجىسىدە پەزىلەتنىڭ ھاياتى قۇتقۇزۇپ قېلىندى. ئەمما ئۇنىڭ قانداق ئۆسۈپ يېتىلىشى، كەلگۈسى تەقدىرىنىڭ قانداق بولۇشىنى تەسەۋۋۇر قىلىش تەس ئىدى.

قانۇن دوختۇرى پەزىلەتنىڭ كېسەل تارىخى ئارخىپىغا ئاساسەن ئۇنىڭ زەخمە دەرىجىسىنى باھالاپ چىقتى. باھالاش نەتىجىسىدە «زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىنىڭ جىنسىي ئەزا ئارىلىق قىسمى ئىككىنچى دەرىجىدە يىرىلىپ زەخمىلىنىپ،

زەخمە ئورنى تولۇق ئەسلىگە كېلەلمىگەن. قىزلىق پەردىسى يىرتىلغان، زەخمىلەنگۈچىنىڭ زەخمىسى ئىككى مەھكىمە، ئىككى مىنىستىرلىقنىڭ ئادەملەرنىڭ ئېغىر زەخمىلىنىش دەرىجىسىنى باھالاش ئۆلچىمىنىڭ 79 - ماددىسىدىكى بەلگىلىمە بويىچە ئېغىر زەخمە» دەپ ئوتتۇرىغا قويۇلغانىدى.

جىنايەت گۇمانداری داۋۇت 2001 - يىلى 3 - ئاينىڭ 1-كۈنى قانۇن بويىچە قولغا ئېلىنىدى. ئەمما بارلىق تەكشۈرۈشلەر تازا كۆڭۈلدىكىدەك بولمىدى. جىنايەت گۇمانداری داۋۇت تەھقىقلەش، ئەيىبلەش، سوت قىلىش باسقۇچلىرىنىڭ ھەممىسىدە «پەزىلەت ئانىسى سىرتقا چىقىپ كەتكەندىن كېيىن قاتتىق يىغلاپ مېنى تېرىكتۈردى. مەن ئۇنى يوتامغا ئېلىپ جىنسىي ئەزاسىغا سول قولۇمنىڭ ئوتتۇرا بارمىقىنى تىقىۋەتتىم» دەپ تۇرىۋالدى. بەلكى بۇ ھېيلىگەر تۇلكە ئاسىيەنىڭ ئۆز ۋاقتىدىكى خاتا ھالدا سورىغان «قولىڭىزنى تىقىۋەتتىڭىزمۇ ؟» دېگەن بىر ئېغىز سۆزىدىن باشتىن - ئاياغ پايدىلانغان بولۇشى مۇمكىن. دېلو بېجىرگۈچى خادىملار جىنايەت گۇمانداری داۋۇتقا ئۇزۇن مەزگىل ئىدىيىۋى تەربىيە خىزمىتى ئىشلىگەن بولسىمۇ، ھېچقانداق ئۈنۈمى بولمىدى. كۆرپىدىكى قان داغلىرى تېخنىكىلىق تەكشۈرۈلۈپ ئانالىز قىلىنغان بولسىمۇ باشقا يېڭى دەلىل - ئىسپاتقا ئېرىشىش مۇمكىن بولمىدى. ئاخىرى داۋۇتقا زەخمىلەندۇرۇش جىنايىتى بويىچە مۇددەتلىك ئون يىللىق قاماق جازاسى ھۆكۈم قىلىندى.

نۆۋەتتە، جەمئىيىتىمىزدە ئورۇنسىز سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن، نىكاھتىن ئاجرىشىدىغان ياش ئاتا - ئانىلار كۆپىيىپ قالدى.

ئۇلار بىر دەملىك ھېسسىياتنىڭ كەينىگە كىرىپ ئاجرىشىپ، بىر مەزگىل ئۆز بەختىنى تاپقاندەك قىلسىمۇ، ئەمما، ئاتا - ئانا مېھرىگە قانماي تىرىك يېتىم بولۇپ قالغان سەبىي پەرزەنتلىرىنىڭ جىسمانىي ۋە روھىي جەھەتتىن قانداق ئۆسۈپ - يېتىلىشىنى ئويلىشىپمۇ باقمايدۇ، ئاتا - ئانا ئۇچۇن پەرزەنت بەختىدىنمۇ ئارتۇق بەخت بولمىسا كېرەك. پەزىلەتنىڭمۇ كەلگۈسىدە نۇرغۇن ئارزۇ - ئارمانلىرى، كىشىنى مەست قىلغۇدەك شېرىن، مۇھەببەتلىك تۇرمۇشلىرى بولار ئىدى. پەزىلەت ناۋادا بېجىرىم ئۆسۈپ، يېتىلىپ كەلگۈسىدە ئەقلىگە تولغاندا، ئۆزىنىڭ ئۆگەي دادىسى تەرىپىدىن نابۇت قىلىنغان بىر ئاجىزە ئىكەنلىكىنى بىلگىنىدە نېمە بولۇپ كېتەر؟ «مېنىڭ ئاتا - ئانام ئاجرىشىپ كەتمىگەن بولسا تولىمۇ كىچىك، سەبىي بۇۋاق ۋاقتىمدا ئىنسان قېلىپىدىن چىققان ياۋۇز نائەھلى تەرىپىدىن دەپسەندە قىلىنىپ بۇنداق ئېچىنىشلىق ئاقىۋەتكە دۇچار بولماسلىقىم تامامەن مۇمكىن ئىدى...» دەپ ئويلار، بىر ئۆمۈر روھىي ئازاب ئىسكەنجىسىدە ئۆتەر. ئەپسۇس، مىڭ ئەپسۇس . . .

تۇن كېچىدىكى قانلىق پاجىئە

1

يانۋار ئېيىنىڭ جاندىن ئۆتىدىغان قەھرىتان سوغۇقى ھۆۋلاپ تۇرغان جىمجىت كېچە قوينىدا كۆڭلىگە قاباھەتلىك شۇملۇق يوشۇرۇنغان ئىككى كىشى تىمسىقلاپ كېتىۋاتاتتى. ئۇلارنىڭ بىرى ئەر، بىرى ئايال بولۇپ، ئەر قولىغا بىر دانە ئۇزۇن ساپلىق پالتا ئېلىۋالغاندى. پالتىنىڭ ئۆتكۈر بىسىغا چۈشكەن ئاي شولىسى سوغۇق نۇر تارىتاتتى. پەقەت ئۇلارنىڭ پەم بىلەن قەدەم ئېلىپ كېتىۋاتقان ئاياغ تۈۋىشىلا بۇ تىمتاس كېچە جىمجىتلىقىنى بۇزۇپ تۇراتتى. ئۇلار شۇ تەرىزدە بىردەم ماڭغاندىن كېيىن ئىشىكلىرى ئوچۇق تۇرغان بىر ئۆينىڭ ئالدىغا كېلىپ چىپچىدە توختىدى- دە، ئەتراپقا ئەنسىز قارىۋەتكەندىن كېيىن ئايال ئالدىراپ ئۆيگە كىردى. ئەر ئۇنىڭغا ئەگەشتى، ئايال ئىچكىرى ئۆيگە كىرىپ ئېھتىيات بىلەن شامنى ياندۇردى. سۇس پىلىلداپ تۇرغان شام نۇرىدا ئۆي ئىچى غۇۋا يورۇدى. شۇ تاپتا سۇپا ئۈستىدە غەرق ئۇيقۇغا كەتكەن بىر ئەر، ئۆز بېشىدا ئەزرائىلنىڭ قارا كۆلەڭگىسى ئەگىپ يۈرگەنلىكىدىن تامامەن بىخەۋەر ھالدا پۇشۇلداپ ئۇخلاۋاتاتتى. ئايال شامنى ياندۇرۇپ بولغاندىن كېيىن، كەينىدىن ئەگىشىپ كىرگەن ئەرگە قارىدى. ھېلىقى ئەر شۇئان

پۇتىدىكى ساپما كەشنى سېلىۋېتىپ سۇپا ئۈستىگە چىقتى. دە، قولىدىكى ئۆتكۈر پالتىنى ئېگىز كۆتۈرگەن پېتى شەرىن ئۈيغۇدا ياتقان ئەرنىڭ بېشىغا زەرب بىلەن ئارقا - ئارقىدىن تۆتنى چاپتى. كېسىلگەن تومۇرلاردىن فونتانىدەك ئېتىلىپ چىققان قىپقىزىل قانلار كۆزنى يۇمۇپ - ئاچقۇچە بولغان ئارىلىقتا ئۆي ئىچىنى خۇددى قۇشخانىغىلا ئوخشىتىپ قويدى. ئۇخلاۋاتقان ئەر نېمە ئىش ئىكەنلىكىنى ئاڭقىرىپ بېشىنى كۆتۈرۈشكىمۇ ئۈلگۈرمەستىن تىن تارتماي جان ئۈزدى. ئايال شامنى ئۆچۈردى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئەنسىز دۇپۇلدەپ سوقۇۋاتقان يۈرىكىنى قامالليغىنچە بۇ يەردىن تېزلىكتە ئايرىلدى . . .

2

باغ جىگدە كەنتىدە ئولتۇرۇشلۇق ئوبۇلتالىپ 2002 - يىلى 8 - ئايدا قوشنا كەنتلىك قەلبىنۇر بىلەن توي قىلدى. ئۇلار بىرئۆيگە كىرگەندىن كېيىن مۇناسىۋەتتى دېگەندەك ياخشى بولۇپ كېتەلمىدى. ئوبۇلتالىپ پات - پات يوقلاڭ باھانە - سەۋەبلەر بىلەن قەلبىنۇرنى ئۇرۇپ - دۇمبالاپ قويىاتتى. بولۇپمۇ ئوبۇلتالىپنىڭ جىنسىي تۇرمۇش جەھەتتىكى قوپاللىقى، ئەدەپسىزلىكى، ئورۇنسىز تەلەپلىرى قەلبىنۇرنىڭ كۆڭلىگە، غۇرۇرىغا، قاتتىق تېگەتتى. شۇنداق بولۇشىغا قارىماي ئۇ دەردىنى ئىچىگە يۇتۇپ يۈرۈۋەردى. «كۆتۈرەلمىسەڭ ساڭگىلىتىۋال» دېگەندەك، بىر كۈنى ئوبۇلتالىپ كەسكىن

تەلەپپوزدا :

ـ سىڭلىڭ ماھىنۇرنى ماڭا ئەكېلىپ بەر، ـ دېدى ئايالى قەلبىنۇرغا تىكىلىپ قاراپ، ـ مەن ئۇنىڭ بىلەن . . .

ـ نېمە دەۋاتىسىز؟ ـ دېدى قەلبىنۇر ئوبۇلتالىپقا ئەندىكىپ قاراپ، ئۇنىڭ ئېرى بار تۇرسا، بۇنداق گەپنى قىلىشتىن نومۇس قىلىڭىز بولمامدۇ ؟

ـ ئېرى بولسا نېمە كارىم، ـ دېدى ئوبۇلتالىپ زەردە بىلەن، ـ ئەگەر ئەكېلىپ بەرمىسەڭ كۆرگۈلۈكۈنى كۆرسىتىمەن .

ئوبۇلتالىپنىڭ ئۇرۇپ دۇمبالىشىدىن قورققان بۇ ئەقىلسىز خوتۇن ئاخىر بېرىپ سىڭلىسى ماھىنۇرنى چاقىرىپ كەلدى. ئۇلار ئۆيدە بىردەم تۇرغاندىن كېيىن ئوبۇلتالىپ:

ـ سەن ئاكامنىڭ ئۆيىگە چىقىپ سۇ ئېلىپ كىرگىن، ـ دېدى قەلبىنۇرنى ئۆيدىن چىقىرۋېتىشكە باھانە ئىزدەپ. قەلبىنۇر شۇئان سۇ ئېلىپ كىرىش ئۈچۈن سىرتقا ماڭدى. ئوبۇلتالىپ ئۇنىڭ ئارقىسىدىن چىقىپ:

ـ مەن ئىشىمنى تۈگىتىپ چاقىرغىلى چىقمىغۇچە ئۆيگە كىرگۈچى بولما، ـ دېدى- دە، ئىشىكنى ئىچىدىن تاقاپ قويۇپ ئۆيگە كىردى. ھېچ ئىشتىن خەۋىرى يوق ماھىنۇر ئۆيدە بەخىرامان ئولتۇراتتى. ئوبۇلتالىپ ئۇنىڭ يېنىغا ئاستا يېقىنلاپ كېلىپ:

ـ مېنى سۆيۈپ قويە، ـ دېدى ماھىنۇرغا قاراپ ھىجىيىپ.

ـ نېمانداق گەپ قىلىسىز؟ ـ دېدى تۇيۇقسىز ئېيتىلغان بۇ سۆزدىن گاڭگىراپلا قالغان ماھىنۇر خىجىللىق ئىچىدە

ئوبۇلتالىپقا جىلمىيىپ قاراپ، ــ سىز دېگەن ئاچامنىڭ ئېرى، ئاكامنىڭ ئوغلىدىكى ئادەم . . .

ماھىنۇرنىڭ سۆزىنىڭ ئاخىرى تۇگەپ بولغۇچە تاقىتى ـ تاق بولغان ئوبۇلتالىپ ئۇنىڭ بويىنىدىن تۇتۇپلا ئاغزىنى ئۇنىڭ ئاغزىغا ئېلىپ باردى. ماھىنۇر چاقچاقلىق بىلەن ئۇنىڭ گېپىدىن ئىتتىھردى. ئوبۇلتالىپ كۆچلۈك قوللىرى بىلەن ماھىنۇرنى خۇددى كىچىك بالىنى كۆتۈرگەندەك قۇچاقلاپ كۆتۈرۈپ سۇپا ئۈستىگە ئېلىپ ياتقۇزۇپلا ئۈستىگە تاشلاندى. ماھىنۇر قانچە تىركەشكەن بولسىمۇ، ئوبۇلتالىپقا كۇچى يەتمىدى.

خورلۇق ئازابىنى بولۇشىغا تارتقان ماھىنۇر ئاستا ئوغىدىن تۇرۇپ كۆز ياشلىرىنى سۈرتكىنىچە ئۆز ئۆيىگە كەتتى. ئۇنىڭ سۇلغۇن ھالىتىنى كۆرگەن ئېرى ئىسمايىل نېمە ئىش بولغانلىقىنى كوچىلاپ سورىۋىدى، ماھىنۇر بولغان ئىشلارنى تەپسىلىي سۆزلەپ بەردى ۋە يىرتىلىپ كەتكەن ئىشتىنىنى ئىسمايىلغا كۆرسەتتى. بۇنى ئاڭلىغان ئىسمايىلنىڭ يۈرىكى ئېچىشىپ كەتتى. غەزەپتىن مۇشتۇملىرى چىڭ تۇگۇلدى. لېكىن ئۇ بىر نەچچە كۇنگىچە نېمە قىلارىنى بىلەلمەي گاڭگىراپلا يۇردى.

2003 - يىلى 1 - ئاينىڭ 16 - كۇنىگىچە بولغان قىسقىغىنە ئارىلىقتا ئوبۇلتالىپ ئايالى قەلبىنۇر ئۆيدە يوق پۇرسەتلەردىن پايدىلىنىپ، ماھىنۇرنىڭ يېنىغا بېرىپ: «ئاچىخىز قەلبىنۇر ئاغرىپ قالدى، تاماق ئېتىپ بېرىپ كەلسىخىز» دېگەندەك باھانە ـ سەۋەبلەر بىلەن ئۇنى ئالداپ

ئۆيىگە ئېلىپ كېلىپ يەنە ئىككى نۆۋەت باسقۇنچىلىق قىلدى. ماھىنۇر بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى ئېرى ئىسمايىل بىلەن ئاچىسى قەلبىنۇرغا يېيىدىن يېڭىنسىغچە سۆزلەپ بېرىپ ئۇلارنىڭ ئوغىسىنى تېخىمۇ قاينىتىۋەتتى.

1 - ئاينىڭ 20 - كۈنى ماھىنۇر ئاخىرى كەنت ئامانلىق مۇدىرىنى ئىزدەپ ئۆزىنىڭ ئوبۇلتالىپ تەرىپىدىن باسقۇنچىلىققا ئۇچرىغانلىقىنى ئېيىتتى. كېچىككىنە بىپەرۋالقمۇ بەزىدە ئورنىنى تولدۇرۇۋالغۇسىز ئېغىر ئاقىۋەتلەرگە ھاملىدار ئىكەن. قانۇن تۈزۈم ئېڭى تۆۋەن، بۇرچ تۇيغۇسى تولىمۇ ئاجىز بۇ ئامانلىق مۇدىرى بۇ ئەھۋالنى ج خ ئورۇنلىرىغا ۋاقتىدا مەلۇم قىلمىدى . . .

3

ئوبۇلتالىپنىڭ ئۇرۇپ خورلىغانلىقى، جىنسىي تۆرمۇش جەھەتتىكى فىزىئولوگىيىلىك قانۇنىيەتكە، كىشىلىك ئەخلاق مىزانىغا ئۇيغۇن بولمىغان تەلەپ ۋە ھەرىكەتلىرى، بولۇپمۇ سىڭلىسىنى ئاياغ - ئاستى قىلغان قىلمىشلىرى نېرۋىسىنى غىدىقلاپ ئارام بەرمىگەن قەلبىنۇرنىڭ ئۆچمەنلىكى چېكىگە يەتتى. ئۇ ئاخىر ئوبۇلتالىپنى ئۆلتۈرۈۋېتىشتىن ئىبارەت شۇم نىيەتنى كۆڭلىگە پۈكتى.

— ئوبۇلتالىپنى ئۆلتۈرۈۋېتەيلى، — دېدى قەلبىنۇر 1 - ئاينىڭ 22 - كۈنى ئىسمايىل، ماھىنۇرلار بىلەن جەم بولغان يەردە. بۇ گەپ نەچچە كۈندىن بېرى دەردىنى ئىچىگە يۇتۇپ نېمە

قىلارىنى بىلەلمەي يۈرگەن ئىسمايىلنىڭ كۆڭلىدە پارتلىماي قالغان غەزەپ پىلتىسىگە شۇئان ئوت ياقتى.

ــ بولىدۇ، ــ دېدى ئىسمايىل ئىپادە بىلدۈرۈپ.

ــ ئۇنداق بولسا كېچە سائەت بىردە بىزنىڭ ئۆيگە بېرىڭ ، ــ دېدى قەلبىنۇر ئىسمايىلغا قايتا جېكىلەپ.

ئۇلار شۇنداق مەسلىھەتلىشىپ ئۆيلىرىگە قايتىشتى. بۇ مەسلىھەت بولغان يەردە ماھىنۇر لام ـ جىم دېمەي تۇرۇپ ھېچقانداق ئىپادە بىلدۈرمىدى.

ئىسمايىل ئۆيىگە قايتىپ كېلىپ ئاكىسىنىڭ ئۆيىدىن بىر پالتىنى ئەكىرىپ تەييارلاپ قويغاندىن كېيىن، ئۆيىدىكى ئۇستەل سائىتىنىڭ قوڭغۇرىقىنى دەل بىرگە توغرىلاپ قويۇپ بالدۇرلا يېتىپ قالدى.

4

ئوبۇلتالىپنى ئۆلتۈرۈۋېتىشنى مەسلىھەتلىشىپ قايتىپ كەلگەن قەلبىنۇر ئۆيىگە كەلگەندە ئوبۇلتالىپ ئۆيدە يوق ئىدى. خېلى ۋاقىتتىن كېيىن ئوبۇلتالىپ پەيدا بولۇپ قەلبىنۇرغا: «مەن قوشنىلارنىڭ ئۆيىگە چېقىپ كىرىمەن، سەن ئۇخلىماي تۇر» دەپ قويۇپ چېقىپ كەتتى. كېچە سائەت ئون ئىككىلەر بولغاندا ئوبۇلتالىپ ئاللىقانداق ئاھاڭلارنى غىڭشىپ ناخشا توۋلاپ ئۆيگە قايتىپ كەلدى. ئۇ ھاراق ئىچىپ كەلگەنىدى.

ئوبۇلتالىپ ئۆيگە كىرىپ بىرنەرسىگە پۇتلاشقاندەك يىقىلىپ چۈشتى. قەلبىنۇر ئۇنى ناھايىتى تەسلىكتە

يۆلەشتۇرۇپ يۇرۇپ سۈپىغا ئېلىپ ياتقۇزۇپ قويدى. بىردەمدىن كېيىن كەيپىلكتە بېشى گاراڭ بولغان ئوبۇلتالىپ غەرق ئۇيقۇغا كەتتى.

كېچە سائەت بىرمۇ بولۇپ قالغاندى، لېكىن ئىسمايىل تېخىچە كەلمەيۋاتاتتى. تاقىتى ـ تاق بولغان قەلبىنۇر ئاخىر ئۆزى بېرىپ چاقىرىپ كەلمەكچى بولۇپ ئۆيدىن چىقتى. ده، ئۆي ئىشىكلىرىنى ئوچۇق قويغان پېتى تۇن قاراڭغۇسى ئىچىده ئىسمايىلنىڭ ئۆيىگە قاراپ يول ئالدى . . .

5

دەل بىرگە تۇغرىلاپ قويۇلغان سائەت قوڭغۇرىقىنىڭ ئەنسىز جىرىڭلىغان ئاۋازى ئىسمايىلنى ئويغاتتى. ئۇ ئورنىدىن تۇرۇپ مەسلىھەتلەشكىنى بويىچە ئوبۇلتالىپنىڭ ئۆيىگە بېرىش ـ بارماسلىق توغرىسىدا ئىككىلىنىپ تۇرۇۋاتقاندا، ئىسمايىلنىڭ ئۆيىنىڭ ئۆگزىسىگە «دۇك ـ دۇك» قىلىپ تۆت قېتىم بىر نەرسە چۈشتى. ئۇ قولىغا پالتىنى ئېلىپ ئىشىكنى ئېچىپ سىرتقا چىقتى.

ـ نېمانداق بارمايسىز؟ ئىشىكىڭىزنى چەكسەم ئاچمىدىڭىز، ئاخىر ئۆگزىڭىزگە تاش ئاتتىم، ـ دېدى قەلبىنۇر سوغۇقتا دىرىلدەپ تىترەپ تۇرۇپ، ـ ئوبۇلتالىپ هاراق ئىچىپ مەست بولۇپ كەپتىكەن، هېچنېمىنى تۇيماي ئۇخلاپ قالدى، بولىكە ئىتتىك.

قەلبىنۇرنىڭ بۇ سۆزىنى ئاڭلىغان ئىسمايىل پالتىنى

كۆتۈرگەن پېتى ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ماڭدى. شۇنىڭ بىلەن بىز باشتا ئوتتۇرىغا قويغان ئېچىنىشلىق پاجىئە يۈز بەردى.

6

1- ئاينىڭ 23 - كۈنى پېشىن مەزگىلى ئىدى. ئۆي ئارىلىقى يېقىن تۇرۇپمۇ ئىككى- ئۈچ كۈندىن بېرى چوڭ ئۆيگە كەلمىگەن ئوبۇلتالىپنى سېغىنغان ئانىسى ئۇنى يوقلاپ كېلىش ئۈچۈن ئۇنىڭ ئۆيىگە باردى. ئوبۇلتالىپنىڭ ئىشكىلىرى ئوچۇق تۇراتتى. ئۆي ئىچى غۇۋا ئىدى. ئانا ئۆيگە كىرىپ بىرىنىڭ سۆپا ئۈستىدە تامغا قاراپ ياتقانلىقىنى كۆرۈپ «ئوبۇلتالىپ» دەپ چاقىردى، ئەمما ياتقان ئادەمدىن سادا چىقمىدى. ئانا سۆپا ئۈستىگە چىقىپ، ياتقان ئادەمنىڭ يۈزىنى شۇنداق سىيلىۋىدى، قولى مىلىققىدە بىر نەرسىگە كىرىپ كەتتى. ئۇ قولىنى ئىتتىك تارتىپ سىنچىلاپ قاراپ، قولىغا يۇقۇپ قالغان قويۇق قانلارنى كۆرۈپ هوشىدىن كەتكىلى تاس قالدى- دە، « ۋايجان، ئادەم بارمۇ؟» دەپ توۋلىغىنىچە سىرتقا يۈگۈرۈپ چىقتى. بىچارە ئانىنىڭ ئەلەملىك يىغىسىنى ئاڭلىغان كىشىلەر بىردەمدە ئوبۇلتالىپنىڭ ئىشىك ئالدىغا يىغىلىشتى.

دېلو ساقچىخانىغا مەلۇم قىلىندى. دېلو ئەھۋالىدىن خەۋەر تاپقان ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسىنىڭ رازۋېدكىچىلىرى دەرھال نەق مەيدانغا بېرىپ تەكشۈرۈشنى باشلىۋەتتى. نەق مەيدان ئىنتايىن ئېچىنىشلىق ئىدى. يوتقان - كۆرپىلەر پۈتۈنلەي قان بىلەن بويىلىپ كەتكەنىدى.

رازۋېدكىچىلار ئامما ئارىسىغا چوڭقۇر چۆكۈپ يېپ ئۇچى ئىگىلەش ئارقىلىق زور گۇمانىنى قەلبىنىۋر، ئىسمايىل، ماھىنۇرلارغا قاراتتى ۋە گۇرۇپپىلارغا بۆلۈنۈپ ئۇلارنى سوراق قىلىشقا باشلىدى.

ئىسمايىلنىڭ ئۆيىنى ئاختۇرۇش ئارقىلىق ئىسمايىل نەق مەيدانغا ئېلىپ بارغان پالتا بىلەن پۈتىغا كىيىپ بارغان ساپىما كەش قاتارلىق ماددىي ئىسپاتلار قولغا چۈشۈرۈلدى. پولاتتەك پاكىتلار ئالدىدا ئۇلار ئۆز قىلمىشلىرىنى تاپشۇرۇشقا مەجبۇر بولدى. كىشىلەرنى قاتتىق ۋەھىمگە سالغان بۇ قاباھەتلىك دېلو نەچچە سائەتكە يەتمىگەن ۋاقىت ئىچىدە ئوڭۇشلۇق پاش قىلىندى.

جىنايەت گۇمانداری قەلبىنۇر، ئىسمايىل، ماھىنۇرلار 1 - ئاينىڭ 24 - كۈنى جىنايى ئىشلار بويىچە توختىتىپ قويۇلدى. 1 - ئاينىڭ 31 - كۈنى جىنايەت گۇمانداری قەلبىنۇر بىلەن ئىسمايىل ناھىيىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى بىلەن قەستەن قاتىللىق قىلىش جىنايىتى بويىچە قولغا ئېلىندى . ئۇلار قوللىرىغا مۇزدەك كويزا سېلىنىپ تار كامىرغا ئېلىپ كېلىنگەندىن كېيىن ئۆزلىرىنىڭ زىددىيەتنى قانۇن ئارقىلىق ھەل قىلىشنىڭ يولىنى بىلمىگەن قانۇن كورلىرى ئىكەنلىكىنى ھېس قىلغىنىدا تۇگمىس پۇشايماندىن ئاچچىق تولغاندى، لېكىن ئۇلار تولمۇ كېچىككەنىدى . . .

2004 – يىلى 5 – ئاينىڭ 1 - كۈنى ئوتتۇرا دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسى بىرىنچى سوتتا قاراپ چىقىش ئارقىلىق، دېلو يۈز بېرىشىدىكى سەۋەب - نەتىجە مۇناسىۋىتى ھەمدە ئۆلگۈچىنىڭمۇ دېلو يۈز بېرىشتە مۇئەييەن

مەسئۇلىيىتىنىڭ بارلىقىنى نەزەردە تۇتۇپ، جاۋابكار قەلبىنۇر بىلەن ئىسمايىللارنىڭ قەستەن ئادەم ئۆلتۈرۈش جىنايىتى ئۈچۈن ئايرىم ـ ئايرىم ھالدا ئۆلۈم جازاسى بېرىپ ئىككى يىل كېچىكتۈرۈپ ئىجرا قىلىش، سىياسىي ھوقۇقىدىن ئۆمۈرۋايەت مەھرۇم قىلىش توغرىسىدا ھۆكۈم چىقاردى.

X X X

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان يۇقىرقىغا ئوخشاش كىشىلىك ئەخلاق مىزانىغا خىلاپ قىلمىشلار تۈپەيلىدىن كېلىپ چىقىدىغان قانۇنلۇق پاجىئەلەر، ئۆز ئاتىسى ئۆز قىزىغا باسقۇنچىلىق قىلىدىغان، غۇنچىدەك ئاغزىدىن ئانا سۈتىنىڭ ھىدى گۇپۇلدەپ پۇراپ تۇرىدىغان نارەسىدىلەرگە پەسكەشلىك قىلىدىغان، كىچىككىنە مەنپەئەتنى كۆزلەپ قان تۆكۈدىغان قاباھەتلىك دېلولار داۋاملىق يۈز بېرىۋاتىدۇ، بۇ ئەھۋال كىشىلەرنى چوڭقۇر ئويغا سالماي قالمايدۇ. يۇكسەك مەنىۋى مەدەنىيەتلىك بەرپا قىلىپ، دۆلەتنى قانۇن ۋە ئەخلاق ئارقىلىق ئىدارە قىلىش تەكتلىنىۋاتقان بۈگۈنكى تارىخىي شارائىتتا بۇنداق پاجىئەلەرنىڭ يۈز بېرىشى جەمئىيەتنىڭ ئۇنۇمۇرسال تەرەققىياتىغا ناھايىتى چوڭ سەلبىي تەسىرلەرنى ئېلىپ كېلىدۇ. شۇڭا مۇناسىۋەتلىك تارماقلار يۇكسەك دىققەت ـ ئېتىبارىنى مەركەزلەشتۈرۈپ، ھەر ساھە، بولۇپمۇ يېزا ئاساسىي قاتلاملاردا كوممۇنىستىك ئەخلاق تەربىيىسى ۋە قانۇن ـ تۈزۈم تەربىيىسىنى ئۇزاققىچە بوشاشماي ئېلىپ بېرىشى زۆرۈر، ئەلۋەتتە.

قاۋاقخانىدىن قاماقخانىغا سەپەر

2004 - يىلى 13 - يانۋار تۇن كېچە. قىش كېچىسىنىڭ قەھرىتان سوغۇقى جاندىن ئۆتەتتى. ناھىيە مەركىزىدىن غەربكە قاراپ ئاھاللىغان ئولتۇراق رايونىغچە سوزۇلغان ئاسفالت يول كېچە جىمجىتلىقىدا خۇددى غايىت زور بىر قارا يىلاندەك سوزۇلۇپ ياتاتتى. يولنىڭ ئىككى قاسىنقىدىكى قاتار كەتكەن قېرى سۆگەتلەر ئېغىر ئۈيقۇغا كەتكەندەك سۈكۈت ئىچىدە جىلمىيىپ تۇراتتى. ياپراقلىرى تۆكۈلۈپ يالىڭاچلىنىپ قالغان سۆگەت شاخلىرى شىرىن ئويقۇدىكى كېچە جىمجىتلىقىنى بۇزماقچى بولغاندەك، ئېرەنسىزلىك بىلەن ئۇچقان ئاچچىق شامالدا لەرزان ئىرغاڭلايتتى. سۆگەت شاخلىرىنىڭ بىر - بىرىگە يېنىك ئۈرۈلۈشىدىن ھاسىل بولغان شىر - شىر ئاۋاز بۇ تىمتاس كېچىگە تېخىمۇ سۈرلۈك تۈس بېرىپ تۇراتتى. يول چېتىگە جايلاشقان، ئالدى بورا بىلەن توسۇپ قويۇلغان قوشاق قاۋاقخانىنىڭ دېرىزە يوچۇقلىرىدىن غەل - پال كۆرۈنگەن چىراغ يورۇقى قاراڭغۇلۇق ئىچىگە غۇۋا نۇر تارىتاتتى. قاۋاقخانىنىڭ بىرىدىن ئاڭلانغان مەستلەرنىڭ ئالىتاغىل ۋارقىراشلىرى بىردەم كۆتۈرۈلۈپ، بىردەم پەسىيىپ تۇراتتى. ئۇنىڭغا ياندىشىپ يەنە بىر قاۋاقخانىدىن دۇتارغا تەڭكەش قىلىپ ئوقۇلغان مۇڭلۇق ناخشا ئاۋازى ئاڭلىناتتى.

دۇتار چېلىنىۋاتقان بۇ قاۋاقخانىدىكىلەر ناھىيە بازىرىغا يېقىن بىر يېزىدىن كۆچۈل ئېچىش ئۈچۈن كەلگەن جاپپار،

خالىق، قادىر قاتارلىق بەشەيلەن ئىدى. ئۇلار تاپقىنىنى شىرە ئۈستىگە تۆكۈپ، ئۈچكە ـ ھېسىپ، گازىر، خۋاسكا مېغىزى دېگەندەك زاكۇسكىلار بىلەن ھاراق ئىچكەچ، دۇتار چېلىشىپ ئۆز كۆڭلىنى خۇش ئېتىشۇاتاتتى. جاپپارنىڭ ئەپچىل قوللىرى دۇتارنىڭ ئىنچىكە پەردىلىرى ئۈستىدە يېنىك ھەرىكەتلىنەتتى. مۇزىكا بىرىنىڭ كەينىدىن بىرى ئۇلىنىپ چېلىنىۋاتاتتى. مۇزىكىغا تەڭكەش قىلىنىپ ئوقۇلغان ناخشا ئاۋازى قاۋاقخانا ئىچىدىن ھالقىپ ئۆتۈپ، يىراق ـ يىراقلارغا تارىلاتتى.

بۇ قاۋاقخانىغا يانداشقان يەنە بىر قاۋاقخانىدا ناھىيە بازىرىدا ئولتۇرۇشلۇق سادىق، تۇرسۇن، سەمەت، قاسىم قاتارلىق ئالتە ـ يەتتەيلەن ھاراق ئىچىشىپ ئولتۇرۇشاتتى. ئۇلارمۇ تاغدىن ـ باغدىن پاراڭلىشىپ، چاقچاقلىشىپ، بىر ـ بىرى بىلەن گەپ تالىشىپ، زاكۇنلىشىپ دېگۈدەك ئولتۇرۇشماقتا ئىدى. بىر چاغدا يانداكى قاۋاقخانىدىن ئاڭلىنىۋاتقان مۇڭ پەردىلەر، مۇزىكىنىڭ تىلسىز كۈيلىرى، ئۇلارنىڭمۇ روھىي دۇنياسىغا بۆسۈپ كىرىپ، نېرۋىسىنى غىدىقلاشقا باشلىدى.

ـ دۇتارنى خېلى ئۆز چالىدىكەنغۇ ئۇ بىرنېمە، ـ دېدى سادىق يانداكى قاۋاقخانىدا چېلىنىۋاتقان دۇتار ئاۋازى توختىغاندىن كېيىن يېنىدىكىلەرگە، ـ خېلى پەيزى بارىكەن-ھە، كاساپەتنىڭ.

ـ ئوندىق بولسا دۇتارچىنى مۇشۇ يەرگىلا چاقىرىپ بىر ـ ئىككى پەردە ئاڭلىمايلىمۇ، ـ دېدى قاسىم ھاياجانلىنىپ، ـ مەن چىقىپ چاقىرىپ كىرەيچۇ ...

قاسىم ئولتۇرغان ئورنىدىن سەكرەپ تۇرۇپ تۇرغىنىچە ئاستا

مېڭىپ ياندىكى قاۋاقخانىغا كىردى. تۈيۈقسىز كىرگەن بۇ چاقىرىلمىغان مېھمانىنى كۆرگەن جاپپار، قادىر، خالىقلار ھەيرانلىق ئىچىدە كۆزلىرىنى چەكچەيتىپ قاراپ قېلىشتى.

ــ بىزگىمۇ دۇتار چېلىپ بەرگەن بولسىڭلار، ــ دېدى قاسىم ئولتۇرغانلارغا قاراپ، ــ بىزمۇ بىردەم مۇڭ بولساق.

ــ دۇتارچى سىرتقا چىقىپ كەتتى، ــ دېدى ئولتۇرغانلاردىن بىرى قاسىمغا.

ــ سىز ئاغىنىلىرىڭىزنىڭ يېنىغا چىقىپ ئولتۇرغاچ تۇرۇڭ، ــ دېدى قاۋاقخانىنىڭ ئايال خوجايىنى قاسىمنىڭ يېنىغا كېلىپ، ــ دۇتارچىنى ھېلى مەن ئۆزۈم باشلاپ چىقاي.

قاسىم گەپ ـ سۆزسىز يېنىپ چىقتى. ئۇ ئاغىنىلىرىنىڭ يېنىغا كىرىپ:

ــ بىزگە دۇتار چېلىپ بەرمەيدىكەن ئۇ سولامچىلار، ــ دېدى نارازى بولغان قىياپەتتە، ــ تېخى ماڭا سېسىق گەپ قىلدى. . .

ھاراقنىڭ كۈچىدىن قېنى قىزىپ نېرۋىسى قوداڭشىغان بۇ كىشىلەرنىڭ بۇ گەپنى ئاڭلاپ جۇدۇنى ئۆرلىدى، ئەمما نېمىدەپ «سېسىق گەپ قىلغانلىقى»نى ھېچكىم سۈرۈشتۈرۈپمۇ قويمىدى. شۇ چاغدا بايىقى قاۋاقخانىنىڭ خوجايىنى بىر دۇتارنى كۆتۈرگىنىچە جاپپارنى باشلاپ ئۇلارنىڭ سورۇنىغا كىرىپ كەلدى. بۇلارنى كۆرگەن سادىق ئورنىدىن چاچراپ تۇردى- دە:

ــ بۇ سولتەك دۇتارنى چېلىپ بەرمىسە، مۇشت چالدۇرىدۇ، مۇشت... ، ــ دېگىنىچە جاپپارنىڭ يۈز ـ كۆزلىرىگە بىرنەچچىنى ئۇرۇۋەتتى. نېمە ئىش بولغانلىقىنى ئاڭقىرالماي قالغان جاپپار ھاڭۇبقىپ تۇرۇپلا قالدى. ئۇنىڭ بۇرنىدىن

ئېتىلىپ چىققان قان جاۋغىينى بويلاپ تۆۋەنگە سىرغىدى. قاتتىق خورلۇق ئازابى تارتقان جاپپار مەيۈس ھالدا ئاغىنىلىرىنىڭ يېنىغا قايتىپ چىقتى. جاپپارنىڭ قانغا بويالغان ئېغىز - بۇرۇنلىرىنى كۆرگەن ئاغىنىلىرىنىڭ غەزىپى تاشتى. ئۇلار ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشۇپ سىرتقا چىقىشقا تەمشەلدى. بۇ ۋاقىتتا ياندىكى قاۋاقخانىدىكىلەرمۇ بىر - بىرلەپ سىرتقا چىقىشقا باشلىغانىدى.

— دۇتارچى ئاغىنىمىزنى سىلەر ئۇردۇڭلارمۇ؟ — دەپ سورىدى قادىر ئىشكتىن چىقىپلا بىرەيلەننىڭ ئالدىغا كېلىپ، — ئۇنى نېمىشقا ئۇرۇسلەر؟

— سەن نېمە دەيسەن؟ — ياندىكى قاۋاقخانىدىن ئەمدىلا چىققان قاسىم دېۋەيلەپ كەلگىنىچە قادىرنى تارتىپ، قاۋاقخانا ئالدىنى توسۇپ قويغان بورىغا يۆلەپ ئۇرۇشقا باشلىدى. خالىق ئاغىنىسى قادىرنىڭ تاياق يەۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ئۇنىڭ يېنىغا بېرىشقا تەمشىلۈدى، قارشى تەرەپنىڭ ئادەملىرىدىن سادىق، تۇرسۇن، سەمەتلەر يۇپۇرۇلۇپ كېلىپ ئۇنىڭغا ئېتىلىدى. قۇچاقلاشما جەڭ باشلىنىپ كەتتى. كەيپچىلىكتە ئاچچىقىنى باسالمىغان خالىق يېنىدىن پىچىقىنى سۇغۇرۇپلا سادىقنىڭ سول كۆكسىگە زەرب بىلەن بىرنى تىقتى. پىچاق زەربىسىدىن نېمە قىلارىنى بىلەلمەي قالغان سادىق مەيدىسىنى ئالىقانلىرى بىلەن چىڭ بېسىپ:

— ۋايجان! ماڭا پىچاق تىقتى، — دېگىنىچە سەنتۈرۈلۈپ بېرىپ ئاسفالت يولغا يىقىلدى. ئۇنىڭ كۆكرىكىدىن ئېتىلىپ چىققان قان قوللىرىنى قىپقىزىل بويۇۋەتتى.

خالىق ئۇنىڭغىچە يەنە تۇرسۇن بىلەن سەمەتكىمۇ پىچاق

تىقىپ ئۇلگۇرگەنىدى. تۇرسۇننىڭ ئۇچەيلىرى ساڭگىلاپ قالدى. ئۇمۇ قورسىقىنى تۇتۇپ ئىڭرىغىنىچە تام تۈۋىگە بېرىپ سۇنايلىنىپ يېتىپ قالدى. بىر نەچچە مىنۇتنىڭ ئالدىدا قاينام - تاشقىنلىقتا چۆمگەن قاۋاقخانا تۈيۈقسىز ئۆرە - تۆپە بولۇپ، كۆزنى يۇمۇپ - ئاچقۇچە بولغان ئارىلىقتا قاۋاقخانا ئالدى گويا قىيامەت قايىم بولغاندەك قان تۆكۈلگەن جەڭگاھقا ئايلىنىپ قالدى. قان ئىچىدە ياتقان سادىقنى ئاغىنىلىرى يۆلەشتۇرۇپ موتسىكلىت بىلەن ناھىيىلىك دوختۇرخانىنىڭ جىددىي قۇتقۇزۇش بۆلۈمىگە ئېلىپ كەلدى. ئەپسۇس، سادىق يول ئۈستىدىلا جان ئۈزگەنىدى. ئۇ جان ئۈزگەندە ئەمدىلا يىگىرمە ياشقا كىرگەنىدى.

تۇرسۇن بىلەن سەمەتمۇ دوختۇرخانىغا ئېلىپ كېلىنىدى. دوختۇرلارنىڭ جىددىي قۇتقۇزۇشى نەتىجىسىدە ئۇلارنىڭ ھاياتى ساقلاپ قېلىندى.

دېلو ئەھۋالىدىن خەۋەر تاپقان ج خ ئىدارىسى دەرھال دېلو تۇرغۇزۇپ تەھقىقلەشنى باشلىۋەتتى. قانۇن دوختۇرى ئۆلگۈچىنىڭ جەسىتىنى ئاناتومىيىلىك تەكشۈرۈش ئارقىلىق: «ئۆلگۈچى بىسلىق قورال بىلەن زەخمىلەندۈرۈلۈپ، سول كۆكرەك قىسمىدىكى زەخمە كۆكرەك بوشلۇقىغا ئۆتۈپ، سول يۇرەك قېرىنچىسىنى يىرتىۋەتكەنلىكتىن قان يوقتىش خاراكتېرلىك شۇك بولۇپ ئۆلگەن» دەپ يەكۈن چىقاردى.

جىنايەت گۇماندارى خالىق 1 - ئاينىڭ 14- كۈنى جىنايى ئىشلار بويىچە توختىتىپ قويۇلۇپ، 1 - ئاينىڭ 21 - كۈنى تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى بىلەن قولغا ئېلىندى.

ئۇجمە كۆڭۈلنىڭ كاساپىتى

2000 - يىلى 21 - مارت تاڭ سەھەر، قۇربان ھېيتنىڭ ئاخىرقى كۈنلىرى بولسىمۇ، لېكىن كىشىلەر ئايىم خۇشاللىقى ئاتا قىلغان شادلىق جىلۋىلىرى چېھرىدىن ئۆچمىگەن ھالدا شەھرىن ئۇخلاۋاتاتتى. مانا مۇشۇنداق خۇشاللىققا تولغان شادىيانە ئۇلۇغ كۈندە مەلۇم يېزا تەۋەسىدە ئولتۇرۇشلۇق تۇرسۇنمۇھەممەت ئۆزىنىڭ نەجىس قولىنى، ئۆز ئۆيىنى ئەمدىلا يىگىرمە ئۈچ ياشقا كىرگەن ئەسەتنىڭ ئىسسىق قېنى بىلەن بويىپ، ئۇنىڭ ياشلىق ھاياتىنى مەڭگۈلۈك ئاخىرلاشتۇرۇپ قاباھەتلىك دېلو پەيدا قىلدى . . .

تورسۇنمۇھەممەت ئۆچ يىل ئىلگىرى تاسادىپىي تونۇشۇپ قالغان ئېرى بار ئايال ھەنىپە بىلەن توي قىلىشقا پۇتۇشتى، شۇنىڭدىن باشلاپ ئۇلارنىڭ باردى - كەلدىسى قويۇقلىشىپ داۋاملىق غەيرىي مۇناسىۋەتتە بولۇپ يۈرۈشتى. بىراق، ھەنىپە يا ئېرىدىن ئاجراشمىدى، يا تۇرسۇنمۇھەممەت بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى ئۈزمىدى.

ئۇ پات - پات پەيت تېپىپ تۇرسۇنمۇھەممەتنىڭ ئۆيىگە كېلىپ كۆڭۈل ۋەسۋەسىسى پەيدا قىلغان ئېچىرقىغان نەپسىنى قاندۇرۇپ تۇردى. 2000 - يىلى 20 - مارت كەچتە ھەنىپە ئۆز تونۇشلىرىدىن ئەسەت، تاھىر قاتارلىق ئىككى ئەرنى باشلاپ تۇرسۇنمۇھەممەتنىڭ ئۆيىگە مېھمان بولغىلى كەلدى. ئۇلار

قانغۇچە ئولتۇرۇشماقچى بولۇشۇپ، تۇرسۇنمۇھەممەت ھاراق سېتىۋېلىپ كەلدى. تۇرسۇنمۇھەممەتنىڭ ئاغىنىسى قۇربان ئۆز ئۆيىدىن ئۇنىئالغۇسىنى ئېلىپ كەلدى.

شۇنداق قىلىپ ئۇنىئالغۇ ئاڭلاش، ئۇسسۇل ئويناش، كۈلكە چاقچاقلار بىلەن سورۇن قىززىپ كەتتى. ھاراق رومكىلىرىمۇ توختىماي ئايلىنىپ تۇردى. شۇ تەرىقىدە بىر نەچچە سائەت ۋاقىت ئۆتۈپ كەتتى.

ئاجايىپ نازۇك ھېس ـ تۇيغۇلارغا تويۇنغان، گۈزەل ئەخلاقي پەزىلەتلەرگە ئىگە ئۇيغۇر خوتۇن ـ قىزلىرى ھاراقنى ئاغزىغا ئېلىش ئۈياقتا تۇرسۇن، ئۇنى كۆرسىمۇ سەسكىنەتتى، ئىچكەنلەرنى كۆرسە يىرگىنەتتى، ئەمما ھەنىپە بەھۇزۇر ئولتۇرۇپ ئىچىۋەردى. بىر چاغدا تۇرسۇنمۇھەممەت ئۇنىڭغا ھاراق تەڭلىدى. ئۇ غىلجىڭلاپ رومكىنى قولىغا ئېلىپ ئەسەتكە قاراپ نازلانغانەك تەلەپپۇزدا ئۇنىڭدىن سورىدى:

ـ ئىچەمدىمەن؟

ـ ھاراقنى مەن بەرسەم، نېمىشقا ئۇنىڭدىن سوراپ ئىچسەن؟ ـ دېدى تۇرسۇنمۇھەممەت نارازىلىقىنى بىلدۈرۈپ، تۇرسۇنمۇھەممەتنىڭ بۇ گېپىنى ئاڭلىغان ھەنىپە ئۇنلۇك قىلىپ:

ـ ئاڭلاپ قويۇڭلا، بۇگۈندىن باشلاپ سادىق مېنىڭ ئېرىم ئەمەس (ئۆز ئېرىنى دېمەكچى)، سەنمۇ مېنىڭ ئېرىم ئەمەس، مېنىڭ ئېرىم ئەسەت، ـ دېدى بۇنى ئاڭلىغان تۇرسۇنمۇھەممەتنىڭ كۆڭلىنى ھەسەت ئوتى قاپلىدى. ئۇ شۇئان ھەنىپەنى سىرتقا چاقىرىپ ئۇنىڭ كاسسىغا ئىككىنى

تەپسۈەتتى:

ـ مەن سەن بىلەن توي قىلمەن دەپ ئارىلىشىپ يۈرسەم، نېمىشقا ماڭا ئىزا قىلسەن؟ ـ دېدى ھەنىپەنىڭ كۆزلىرىگە قولىنى چىنەپ، شۇ تاپتا ئۇنىڭ تولمۇ ئىچى تارلىق قىلىۋاتقانلىقى بىلىنىپ تۇراتتى. ھەنىپە ئۇنىڭ گېپىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن:

ـ مەن ئەسەتنى ياخشى كۆرۈپ قالدىم، ـ دېدى. تووا، ئادەم دېگەن كۆرۈنگەنلا گۈلگە قونۇۋالىدىغان كېپىنەك ئەمەس، لېكىن كىمنى كۆرسە ياخشى كۆرۈپ قالىدىغان ھەنىپەنىڭ كۆڭلى قانداق كۆڭۈل ئىدىكىن؟ ئۇ يېقىنقى مەزگىللەردىن بېرى ئەسەت بىلەنمۇ ئاپاق ـ چاپاق بولۇشۇپ مۆكمۈكىلەك ئويىنىشۋاتاتتى.

ھەنىپەنىڭ ئەسەتنى ياخشى كۆرۈپ قالغانلىقىنى ئاڭلىغان تۇرسۇنمۇھەممەت ئۆزىچە غەزەپلىنىپ، پەيتى كەلگەندە ئەسەتنىڭ ئەدىپىنى بېرىپ ئۇنىڭدىن ئۆچ ئالماقچى بولدى.

ئۇلار ئۆيگە قايتىپ كىردى. ئۇزۇندىن ـ ئۇزۇنغا پاراڭ سېلىشىش، ئۇنىڭغۇ ئاڭلاش، ئۇسسۇل ئويناش، ھاراق ئىچىشىشلەر بىر خىل رىتىمدا داۋاملاشماقتا ئىدى.

بوتۇلكىلارنىڭ ئالدىرىمايلا بوشىتىلىشىغا ئەگىشىپ كىشىلەرنىڭ شېرىن ئۇيقۇدىن ئويغىتىقۇچى سېھىرلىك تاڭمۇ كۆلۈپ كەلمەكتە ئىدى.

ھاراقمۇ تۈگىدى. ئۇيقۇسىزلىق ۋە كەيپىتىن كۆزلىرى قىزىرىپ ئىچىشقان تۇرسۇنمۇھەممەتنىڭ دوستى قۇربان ئۇنىڭغۇسىنى كۆتۈرۈپ قايتماقچى بولۇپ ماڭدى.

تۇرسۇنمۇھەممەت ئۇنى ئۆيگە ئاپىرىپ قويماقچى بولۇپ چىقىپ كەتتى.

ھەنىپە ئۆيدىكى كۆرپە - ياستۇقلارنى ئېلىپ ئورۇن سالدى. ئۆيدىكىلەرنىڭ ھەممىسى كىيىملىرى بىلەن يېتىشتى. تۇرسۇنمۇھەممەت قايتىپ كېلىپ، ئەسەتنىڭ بېشىنى ھەنىپەنىڭ بىلىكى ئۈستىدە قويۇپ ياتقانلىقىنى كۆرۈپ بىردىنلا ئەسەبىيلەشتى، ئۇ شۇ ئۆيدە ئوتۇن يېرىش ئۈچۈن قويۇپ قويغان بىر دانە چوڭ تۇۋەزۇننى قولىغا ئېلىپ تۇۋەزۇننىڭ چۈلتا تەرىپى بىلەن ئۆز كۆڭلىگە يوشۇرغان ئاجايىپ شۇملۇقنىڭ ۋەھشي كۆلەڭگىسىدىن تامامەن بىخەۋەر ئەسەتنىڭ سول چېكە، سول قۇلاق قىسمىغا زەرب بىلەن ئارقا - ئارقىدىن ئۈچنى سېلىۋەتتى. فونتاندەك ئېتىلىپ چىققان قانلار ئۆينىڭ تام - تورۇسلىرىنى يوتقان - كۆرپىلەرنى قىپقىزىل بويىۋەتتى. تاھىر ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ «بۇ نېمە قىلغىنىڭ» دېگىنىچە ئەسەتنى يۆلەپ قۇچىقىدا ياتقۇزدى. تۇيۇقسىز كەلگەن بۇ قىسمەتتىن ھېچنېمىنى ئاڭقىرالمىغان ئەسەت ھوشسىز ياتاتتى، ئۇ بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلالمىدى. ئۇنىڭ قۇلاق، بۇرۇن تۆشۈكلىرىدىن قان توختىماي سىرغىپ چۈشۈۋاتاتتى.

ـ تۇسۇنمۇھەممەت ، ماشىنا تېپىپ كېلىڭلار، بۇنى دەرھال دوختۇرخانىغا ئاپىرايلى، دېدى تاھىر جىددىيلىشىپ.

ـ ماقۇل، مەن ماشىنا تېپىپ كېلەي، ـ دېدى تۇرسۇنمۇھەممەت ۋە سىرتقا چىقىپ ئىشكىنىڭ تېشىدىن قۇلۇپ سېلىۋېتىپ ئاغىنىسى قۇربانىنى تېپىپ «ئاداش ئىشتىن چاتاق

چقتى، ئاخشام سىلە مېنى كۆرمىدىڭلار، مەنمۇ سىلىنى كۆرمىدىم» دەپ قويۇپ سىرتتا لاغايلاپ يۈردى.

تۈرسۇنمۇھەممەتنىڭ ماشىنا ئېلىپ كەلمىگىنىدىن تىت - تىت بولغان تاھىر ئۆزى بېرىپ ماشىنا تېپىپ كېلىش ئۈچۈن مېڭىپ ئىشىكنى تارتىۋىدى، ئېچىلمىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۆينىڭ ھاۋادىنىنى يۇمۇرۇپ ئاجرىتىپ سىرتقا چىقىپ يېزا مەركىزىدىن بىر دانە «شىيالى» ماركىلىق ماشىنىنى كىرا قىلىپ ئېلىپ كەلدى. بۇ ۋاقىتتا تۈرسۇنمۇھەممەتمۇ ئۆيگە قايتىپ كەلگەنىدى. ئۇلار ئەسەتنى ماشىنىغا سېلىپ تاھىر بىلەن ھەنىپە بىرگە ناھىيىلىك دوختۇرخانىغا قاراپ ئۈچقانەك يۈرۈپ كەتتى. تۈرسۇنمۇھەممەت ئۆيدە قالدى.

ئەسەتنى دوختۇرلار جىددىي تەكشۈردى. ئۇ ئاللىقاچان جان ئۈزۈپ بولغانىدى. شۇنىڭدىن كېيىن تاھىر ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسىغا دېلو مەلۇم قىلدى.

تۈرسۇنمۇھەممەت ئۆيدە قالغاندىن كېيىن جىنايەت ئىزلىرىنى يوقىتىش ئۈچۈن سۇيا ئۈستىنى كولاپ قانلىق تۇۋەزۈنىنى كۆمدى. يەردىكى قانلارنى تازىلىۋەتتى. قانغا مىلەنگەن يوتقان - كۆرپىلەرنى سۇرتۇپ يۇيۇۋېتىپ، يېزا مەركىزىگە بېرىپ ئەسەتنىڭ ئەھۋالىنى تىڭ - تىنچلاپ قېچىش ئۈچۈن پىلان تۈزۈۋاتقاندا ج خ ساقچىلىرىمىز تەرىپىدىن تۇتۇلدى. 2000 - يىلى 3 - ئاينىڭ 29 - كۈنى جىنايەت گۇماندارى تۈرسۇنمۇھەممەت ناھىيىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى بىلەن قەستەن قاتىللىق قىلىش جىنايىتى بويىچە قولغا ئېلىندى.

بۇ ئىشلارنى ئاڭلىغان كىشىلەر ئەسەتىنكى بەھۇدە ئۆلۈمىگە ئەلۋەتتە ئىچىندۇ. تۇرسۇنمۇھەممەتنىڭ ۋەھشىي قىلمىشى ۋە ھەنىپەنىڭ ئۇزمە كۆڭۈللۈكىگە غەزەپلەنمەي تۇرالمايدۇ، شۇ تاپىتا مېنىڭمۇ مىللەتنىڭ پەخرى، يىمىرىلمەس ئۇلى، سۆيۈملۈك ئانىسى بولغان مىللىتىم خوتۇن - قىزلىرى ئىچىدىكى ھەنىپەگە ئوخشاش ۋىجدانسىز، ئالىكۆڭۈللەرگە كۆپتىن - كۆپ ئىنساب تىلىگۈم كېلىۋاتىدۇ.

كۆجۈم مەھەللىدىكى نومۇسسىزلىق

ئەلمىساقتىن تارتىپ ئۆزىنىڭ گۈزەل، ئىللىق قوينىدا سانسىزلىغان ئاق كۆڭۈل، مېھنەتكەش دېھقانلارغا ھاياتلىق بەخش ئېتىپ كېلىۋاتقان بۇ كىچىككىنە مەھەللىدە يۈز بەرگەن، بۇ يەردە ئەزەلدىن كۆرۈلۈپ باقمىغان نومۇسسىزلىقنى ئاڭلىغان كىشىلەر ئاغزىنى تۇتۇپ «تووا» دېگىنىچە ھەيرانۇ ـ ھەس قىلىشتى. ئۇلارنى ھەيران قالدۇرغىنى، بۇ مەھەللىدىكى بىر نەچچە كىشىنىڭ ئۇلۇغ ئىنسانىي ئەخلاقنى بىر چەتكە قايرىپ قويۇپ قىلغان، كىشىنى چوڭقۇر ئويغا سالىدىغان يىرگىنىچلىك قىلمىشلىرى ئىدى . . .

تۇڭمەندىكى سۆھبەت

نامراتلىق دەستىدىن تۇرمۇشنىڭ راھىتىنى كۆرمەي ۋاقتىسىز قېرىپ كەتكەن پاتمىخان بۇگۈن سەھەردىلا ئىككى خالتىغا بۇغداي، قوناق قاچىلاپ ئېشەك ھارۋىسىغا بېسىپ ئون ئۈچ ياشلىق ئۆگەي قىزى ساجىدەنى بىرگە ئېلىپ تۇڭمەنگە باردى. قۇياش غەربكە قىيسىياي دېگەن بولسىمۇ، ئۇن تارتقىلى كەلگەنلەرنىڭ كۆپلۈكىدىن ئۇلارغا نۆۋەت تېگىدىغاندەك ئەمەس ئىدى. ئەتىگەن ناشتىسىز يولغا چىققان پاتمىخانىڭ قورسىقى ئېچىپ مەيدىسى ئېچىشىقا باشلىدى ـ دە،

ئولتۇرۇشۇپ كەتكەن كۆز چاناقلىرىدىن مونچاقتەك ياش تامچىلىرى سىرغىپ چۈشتى.

ــ ئانا، نېمىشقا يىغلىدىڭىز ؟ ــ دېدى ساجىدە ھەيران بولۇپ.

ــ قورسىقىم ئېچىپ كەتتى، نان ئېلىپ يەيلى دېسەك تۇگمەنچىگە بەرگىلى پۇل قالمايدۇ، ــ دېدى پاتىمخان كۆز ياشلىرىنى سۈرتكىنىچە ساجىدەگە جىلمىيىپ قاراپ.

بۇنى ئاڭلىغان ساجىدە بىردەم ئويلىنىپ تۇرغاندىن كېيىن ئاستا مېڭىپ تۇگمەندىن چىقتى ـ دە، ئۇدۇلدىكى دوقمۇشقا بېرىپ يانچۇقىدىن بەش يۈەن پۇلنى ئېلىپ ئىككى گۆشگىردە بىلەن بىر يۈەنلىك كىرىس ـ كىرىس سېتىۋېلىپ قايتىپ كەلدى.

ــ ئانا، مانا ماۋۇ نانىنى يەڭ، ــ دېدى ساجىدە قولىدىكى گۆشگىردىنى پاتىمخانغا تەڭلەپ.

پاتىمخان تەئەججۈپ ئىچىدە ساجىدەگە بىرھازا قاراپ قالدى. ئۇنىڭ ئولتۇرۇشۇپ كەتكەن كۆزلىرىدىن بىرخىل ھەيرانلىق ئىپادىلىرى چىقىپ تۇراتتى.

ــ سەن بۇنى قايسى پۇلغا ئالدىڭ؟ ــ پاتىمخانىڭ ئەتسىز قوللىرى تىترەپ كەتتى .

ــ تۇنۇگۈن دادامنىڭ پۇل ساقلايدىغان يېرىدىن ئېلىۋالغان، ــ دېدى ساجىدە تىترەڭگۇ ئاۋازدا.

پاتىمخان ئېرىنىڭ تەرسا مىجەزىنى بىلگەچكە، بۇ ئىشنى بىلىپ قالسا چاتاق چىقىدىغانلىقىنى ئويلاپ گۆشگىردىنى يېگۈسى كەلمىگەن بولسىمۇ، لېكىن ئاچلىق تەشنالىقى ئۇنى

يېيىشكە مەجبۇر قىلماقتا ئىدى.

ـ ئالە، بىردىن يەيلى، ـ دېدى پاتەمخان ئاغزىغا يىغىلىپ قالغان تۈكۈرۈكىنى غۇرتتىدە يۇتقىنىچە بىر گۆشگىردىنى قولىغا ئېلىپ.

ـ بالام، سەن راست گەپ قىلغىن، داداڭ پۇلنى سەن ئالالايدىغان يەردە قويامتىمۇ؟ ـ دەپ سورىدى پاتەمخان نانىنى يېگەچ .

ـ راست، مەن بۇ پۇلنى دادامنىڭ پۇل ساقلايدىغان يېرىدىن ئېلىۋالغان.

ـ ئىشەنمەيمەن، بالام، سەن ماڭا يالغان ئېيتما، داداڭ بىلىپ قالسا ئىش چاتاق، راست گەپنى دېگىنە.

ـ راست گەپنى دېسەم، تۇنۇگۈن قوشنىمىز سايىپ ئاخۇن مېنى خوتۇن قىلىپ بەش كوي بەرگەن.

ـ نېمە ؟ ئېيتە، نەدە، قانداق خوتۇن قىلدى؟

پاتەمخاننىڭ غەيرىي تۇسكە كىرىپ قالغانلىقىنى كۆرگەن ساجىدە قورقۇش ئىچىدە تىرىنقىنى كوچىلاپ تۇرۇپ بولغان ئىشنى بىر ـ بىرلەپ سۆزلەپ بەردى. . .

تونۇر تەپتى يېلىنجاپ تۇرغان ئىيۇن ئېيىنىڭ 11 ـ كۈنى ئىدى. چۈش مەزگىلىدىكى تىنجىق ھاۋا كىشىگە بىرخىل بىئارام‌لىق تۇيغۇسى بېرەتتى. ئۆيدە جىمجىت ئولتۇرۇپ زېرىككەن ساجىدە سالقىنداپ كىرىش ئۈچۈن ئۆيىنىڭ كەينىدىكى باغقا چىقتى. ئۇ ئەمدىلا سۆزلۈشكە باشلىغان غۇربىدىن بىرنەچچىنى پۇتاپ يەپ، ئۆزىچىلا پۇرچاق تەرگۈسى كېلىپ باغ كەينىدىكى پۇرچاق ئېتىزلىقىغا چىقىپ، تازا

تولغان پۇرچاقلارنى زوق بىلەن ئۇزۇشكە باشلىدى. ئۇنىڭ چاققان - چاققان ھەربىكەتلىرىدىن بىرخىل خۇشاللىق ئىپادىلىرى چىقىپ تۇراتتى. ئەتراپ جىمجىت بولۇپ، بىرمۇ ئادەمنىڭ قارىسى كۆرۈنمەيتتى.

ئارىدىن خېلى ۋاقىت ئۆتكەندىدى. بىر چاغدا ساجدەنىڭ قوشنىسى سايىت ئاخۇن بۇغدايلىرىنى چۆرگىلىگىلى ئېتىزلىققا چىقتى. ئۇنىڭ باغ كەينىدە پۇرچاق تىرىۋاتقان ساجدەگە تىكىلگەن نۇرسىز كۆزلىرى باشقىچە پارقىراپ كەتتى. تىللىرى ئىختىيارسىز لىكىلداپ، شۆلگەيلىرى ئېقىشقا باشلىدى. شۇ تاپتا ئۇنىڭ قېرىلىق يەتكەن ئەتسىز بەدىنى بىرخىل ياۋايى كۈچنىڭ تەسىرىدە يېنىك تىترەپ كونا «كېسىلى» يەنە قوزغىلىشقا باشلىغاندى. «ھاڭگى ئېشەك قېرىغاندا ھاڭرىغاق بولۇپ قالىدۇ» دېگەندەك، ئايالى بۇرۇنلا ئۆلۈپ كېتىپ سەكسەن ياشنىڭ قارىسىنى ئالغان بۇ قېرى بويتاقنىڭ ئايالار ۋە قىزلارنى كۆرگەندە قىلىدىغان غەلىتە، پەسكەش قىلىقلىرى ئادەمنىڭ ئەقلىگە پەقەت سىغمايتتى. ئۇ ئۆيىگە بىرەر ئىش بىلەن كىرىپ قالغان قولۇم - قوشنىلارنىڭ خوتۇن - قىزلىرىغا ھېيىقماستىن چاقچاق قىلاتتى. چوڭراق ئايال بولۇپ قالسا «بىرقېتىم ئويىنمامدۇق؟» دېسە، كىچىك قىزلارغا «بىرنى سۆيۈپ قويغىن» دەپ بىزەڭلىك قىلاتتى. شۇڭا بۇ يەردىكى خوتۇن - قىزلار ئۇنىڭ ئۆيىگە كىرىپ چىقىشتىن بەك ئەيمىنەتتى.

— بىز ئەر - خوتۇن بولۇپ ئويناپلىمۇ ؟ — بۇ تۇيۇقسىز ئاۋازدىن چۆچۈگەن ساجدە بېشىنى لىككىدە كۆتۈردى. ئۇنىڭ

ئالدىدا سايىت ئاخۇن بىزەكلىك بىلەن ھەجىيىپ تۇراتتى.

ــ ياق، مەن خوتۇن بولغىلى تېخى كىچىك، ــ دېدى ساجىدە بالىلارغا خاس ساددىلىق بىلەن ۋىللىدە قىزارغىنىچە.

ــ كىچىك بولساڭمۇ ھېچنېمە بولمايدۇ، مەن ساڭا جىق پۇل بېرىمەن، ــ دېدى سايىت ئاخۇن يانچۇقىدىن بەش يۈەنلىك پۇلدىن بىرنى چىقىرىپ، ــ ماقۇل دېسەڭ ساڭا تېخى بازاردىن جىق كىيىم ئېلىپ بېرىمەن.

كىچىكىدىن تارتىپ دادىسىنىڭ قولىدىن بەش موچەننى ئېلىپ بەھۇزۇر خەجلەپ باقمىغان، تۇزۇككىنە بىرەر قۇر يېڭى كىيىم كىيىپ باقمىغان بۇ سەبىي قىز سايىت ئاخۇننىڭ بۇ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ دېلىغۇل بولۇپ جىم تۇرۇپ قالدى. پۈرسەت كەلگەنلىكىنى پەملىگەن سايىت ئاخۇن ساجىدەنىڭ بۇدرۇق قوللىرىدىن تۇتۇپ ئاستا مېڭىپ ئۆزىنىڭ ئېتىزلىقىدىكى قويۇق ئۆسكەن ئۇجمىلىك ئارىسىغا ئېلىپ بېرىپ چوڭ بىر قاشنىڭ ئۈستىدە ئولتۇرغۇزدى- دە، ئۇنىڭغا يېپىشتى. ئەمما، ئارمانغا چۈشلۈق دەرمان يوق ئىدى. ئۇنىڭ ھايۋانىي نەپسى شۇنچىلىك قوزغىلىپ خېلى كۈچەپ باققان بولسىمۇ، قېرىلىقتىكى قىزىئولوگىيىلىك ئامىللارنىڭ تەسىرىدىنمۇ، ئەيتاۋۇر ئۇنىڭ ھېلىقى نېمىسى پەقەت كارغا كېلىدىغانىدەك ئەمەس ئىدى. ئاخىرى ئۇنىڭ تاقىتى - تاق بولۇپ بېلىنى رۇسلىدى - دە، ئېچىرقاپ كەتكەن نەپسىنى قانداۋرۇش ئۈچۈن قولى بىلەن جىنسىي ئەزاسىنى تۇتۇپ ساجىدەنىڭ ئۇياتلىق يەرلىرىگە سۈركەشكە باشلىدى. ئۇ خېلى جاپا چەكتى. ھاسىراپ - ھۆمۈدىدى، ئاغرىق ئازابى تارتىۋاتقان قېرى

كالدەك پۇشۇلدىدى. بىرھازادىن كېيىن ئۇنىڭغا ھۇزۇر بولدى. ئۇ ئۇزۇن يىللاردىن بېرى ئۇنتۇلۇپ كېتىپ ئۆزىگە نىسىپ بولماي كېلىۋاتقان بۇ ھۇزۇردىن شادلاندىمۇ ـ تاڭ، ئۇنىڭ ئولتۇرۇشۇپ، نۇرلىرى ئۆچەي دەپ قالغان خۇنۇك كۆزلىرى ئىمىر ـ چىمىر يۇمۇلۇپ كەتتى. ئۇ ساجدەگە ھېلىقى بەش يۇەننى بەردى ـ دە، ئاستا ئورنىدىن تۇرۇپ ئىشتىنىنى كۆتۈرگىنىچە كېتىپ قالدى . . .

پاتەمخان ساجدەنىڭ دېگەنلىرىنى ئاڭلاپ بىرھازاغىچە جىم تۇرۇپ قالدى. ئۇلار قاراڭغۇ چۈشكەندىلا ئۆگۈتنى تارتىپ تۇگمەندىن قايتتى.

دېلو ئىچىدىن دېلو چىقتى، بۇھال كىشىلەرنى تېخىمۇ ھەيرەتتە قالدۇردى

پاتەمخان تۇگمەندىن كېلىپ ساجدەنىڭ ئېيتقانلىرىنى يېپىدىن ـ يېڭىسىغىچە ئېرى مامۇتقا تەپسىلىي سۆزلەپ بەردى. مامۇتنىڭ چىرايى جىددىي تۇس ئالدى. ئۇ بىردەم جىم تۇرغاندىن كېيىن، ساجدەنى ئېلىپ كەنت ئامانلىق مۇدىرىنىڭ ئۆيىگە بېرىپ ئەھۋالنى مەلۇم قىلدى. ئامانلىق مۇدىرى مەسىلىنىڭ خېلىلا ئېغىر ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىپ، تۇن نىسپى بولۇپ قالغىنىغا قارىماي، سايىت ئاخۇنۇنىڭ ئۆيىنىڭ ئالدىغا كېلىپ ئىشىكنى چەكتى. سايىت ئاخۇن تۇنۇگۇن قىلغان «چوڭ» ئىشىدىن ھۇزۇرلىنىپ بەخت بۇشۇكىدە شېرىن چۈش كۆرۈۋاتقان بولسا كېرەك، بىر ھازادىن

كېيىن جىنچىراغنى ياندۇرۇپ چاپىنىنى يېپىنچاقلىغىنىچە كۆزلىرىنى چىمچىقلىتىپ ئىشكنى ئاچتى.

ــ تۇنۇگۈن نېمە ئىش قىلدىڭىز؟ ــ سوردى ئامانلىق مۇدىرى سايىت ئاخۇندىن.

ــ تۇ... تۇنۇگۈن ھېچ ئىش قىلمىدىم.

ــ ساجىدەنى نېمە قىلدىڭىز؟

ــ مە...مەن ئۇنى ھېچنېمە قىلمىدىم، مەن قېرىغان ئادەم، بىرنېمە قىلالمايدىكەنمەن، ئۇ ساق، شۇ ... شۇنداقلا ...

سايىت ئاخۇن توختىماي دۇدۇقلايتتى. ئامانلىق مۇدىرى بۇ گەپلەرنى ئاڭلىغاندىن كېيىن، ساجىدەدىن بىرنەچچە ئېغىز گەپ سوردى، لېكىن ئۇ تىرىنقىنى كوچىلاپ يىغلاپ تۇرۇپ ھېچنېمە دېگىلى ئۇنمىدى. ئامانلىق مۇدىرى ئاخىرى پاتەمخانغا سوراشقا تېگىشلىك بەزى نۇقتىلارنى دەپ بەردى. پاتەمخان ساجىدەدىن ئاستا گەپ سوراشقا باشلىدى. ئۇ «ھېلىقىدەك ئىش بولغاندا ئاغرىدىمۇ ؟» دەپ سورىغان چېغى، ساجىدە تۇيۇقسىزلا «سايىت ئاخۇن خوتۇن قىلغاندا ئاغرىمىدى، ئاچامنىڭ ئېرى توختى خوتۇن قىلغاندا ئاغرىغان» دەۋەتتى. ئامانلىق مۇدىرى ھەيرانلىق ئىچىدە دەرھال توختىنىڭ ئۆيىگە بېرىپ بۇ ئىشنىڭ جەريانىنى سوردى. توختى ھېچنېمە دېگىلى ئۇنمىدى. ئامانلىق مۇدىرى قايتا ـ قايتا تەربىيە بەرگەندىن كېيىن ئۇ: «ساجىدە ئاچىسى بىلەن بىزنىڭ ئۆيگە قونغىلى كەپتىكەن، تەڭ كېچە بولغاندا ئۇستىگە شۇنداق چىقۇۋىدىم، ئويغىنىپ كەتتى، ئورنۇمغا بېرىپ ياتتىم» دەپ تۇرۇۋالدى. ئامانلىق مۇدىرى بۇ دېلونىڭ

ناھايىتى مۇرەككەپ جەريانغا ئىگە ئىكەنلىكىنى چۈشىنىپ يەتتى- دە، دەرھال يېزىلىق ساقچىخانىغا مەلۇم قىلدى.

ئىككىنچى كۈنى سەھەردە يېزىلىق ساقچىخانا ۋە ناھىيىلىك ج ح ئىدارىسىدىكى رازۋېدكىچى خادىملار بىۋ يەرگە يېتىپ كېلىپ ئەتراپلىق تەكشۈرۈشنى باشلىۋەتتى. توختى سوراق جەريانىدا ساجىدەنىڭ نومۇسىغا ئۇچ قېتىم تەگكەنلىكىنى ئىقرار قىلدى. توختىنىڭ ئايالى رەيھانگۈلمۇ، مەن سىڭلىم ساجىدەنى بىرنەچچە قېتىم ئۆيگە قونۇشۇپ بەرگىلى ئېلىپ كېلىپ يېتىپ قالغانىدىم، بىر كېچىسى سىڭلىم ساجىدە «ئاچا، ماۋۇ ئىرىكتىنى چاقىرغىن، مېنى بۇزەك قىلدى» دېدى، مەن دەرھال چىراغنى يانداۋۇپ قارىسام، توختى ساجىدەنىڭ ئۈستىدە تۇرىدۇ، مەن «بۇ نېمە قىلغىنىڭ؟ ئۇنى بۇزۇۋەتسەڭ مەن قانداق قىلىمەن؟» دېسەم، توختى «بۇزمىدىم» دېدى، دەپ ئوتتۇرىغا قويدى. ساجىدە بولسا، ئاچام مېنى ھەمىشە قونۇشۇپ بەرگىن دەپ ئۆيگە ئېلىپ باردى، ئۇخلاپ قالغان چېغىمدا ئىرى مېنى ئۇچ قېتىم خوتۇن قىلدى، مەن ئاچامنى ئويغىتىپ، ئىرىڭ ئادەمنى بۇزەك قىلدىكەن دېسەم ، ئاچام، توختى سېنىڭ ئاكاڭ تۇرسا، ئۇنداق قىلمايدۇ، جىم ياتقىن، دەپ ئۇخلۇۋالدى، دېدى .

شۇنىڭ بىلەن سايىت ئاخۇن، توختى، رەيھانگۈللەر جىنايى ئىشلار بويىچە توختىتىپ قويۇلدى. ئۇزۇن ئۆتمەي سايىت ئاخۇن بىلەن توختى قانۇن بويىچە قولغا ئېلىندى.

ئەمدىكى گەپ رەيھانگۈلنىڭ مەسلىسىنى قانداق بىرتەرەپ قىلىشتا ئىدى. بۇنىڭدا رەيھانگۈلنىڭ سىڭلىسى ساجىدەنى

توختىغا قەستەن سولاپ بەرگەنمۇ يوق؟ دېگەن مەسىلىنى ئىسپاتلاش زۆرۈر ئىدى. رازۋېدكىچى خادىملار رەيھانگۈلگە قايتا - قايتا تەربىيە بەرگەن بولسىمۇ، ئۇ پەقەت ئېرىم توختىنىڭ بىر قېتىم شۇنداق قىلغانلىقىنى كۆرۈپ توستۇم، مەن باشقىسىنى بىلمەيمەن، دەپ ئۆز گېپىدە چىڭ تۇرۇۋالدى. سوراق جەريانىدا رەيھانگۈل تولىمۇ بىچارە قىياپەتتە ئىدى، توختىمايلا يىغلايتتى. ئۇنىڭ پىسخىك دۇنياسى تولىمۇ مۇرەككەپلىشىپ كەتكەنىدى. شۇنىڭ بىلەن رازۋېدكىچىلار ئۇنىڭ روھىي دۇنياسىغا ھۇجۇم قىلىشقا باشلىدى:

— سەندە ۋىجدان دېگەن نەرسە بارمۇ - يوق؟ سەن ئاشۇ سەبىي سىڭلىڭنى شۇنداق ئىياغ - ئاستى قىلىشقا سەۋەبچى بولۇپ، ساڭا ئاق سۈت بەرگەن ئاناڭغا، بېقىپ چوڭ قىلغان دادىڭغا يۈز كېلەلەمسەن؟ خەلقئالەمگە يۈز كېلەلەمسەن؟

رەيھانگۈلنىڭ روھىي دۇنياسىدىكى داۋالغۇش دەھشەتلىك پارتلاپ ئۆزىنىڭ نېمە دېگەنلىكىنىمۇ سەزمەيلا قالدى :

— مېنىڭ ئانام يوق، ئۆلۈپ كەتكەن.

— دادىڭ بارغۇ، ئۇنىڭغا قانداق يۈز كېلەلەيسەن ؟

— مېنىڭ دادام يوق، ئۇ مېنىڭ دادام ئەمەس، ئۇ دېگەن ھايۋان مەن ھايۋاننى قانداق دادام دەيمەن، ئۇ مېنىڭ ياشلىقىمنى نابۇت قىلغان ئالۋاستى، ئۇ ماڭا باسقۇنچىلىق قىلغان، مېنىڭ ئۇنى «دادا» دېيىشكە قانداقمۇ تىلىم بارسۇن؟!

رەيھانگۈل پۈتۈن دەرد - ئەلىمنى ئاشۇ كۆز ياشلىرى بىلەن قوشۇپ چىقىرىۋەتمەكچى بولغاندەك ئۆكسۈپ - ئۆكسۈپ

يىغلايتتى. كۆز چاناقلىرىغا پاتماي ئېقىۋاتقان ئازابلىق ياشلار ئۇنىڭ يۈزىنى پۈتۈنلەي ھۆل قىلىۋەتكەنىدى. رازۇبەدكچىلار ئۇنىڭ بۇ سۆزلىرىدىن تولىمۇ ھەيرانلىق ھېس قىلىپ ئۇنى يىغلىماسلىققا ئۇندەپ، بۇ ئىشنىڭ راست ـ يالغانلىقىنى سوراشقا باشلىدى. رەيھانگۈل ئۆزىنى يىغدىن ناھايىتى تەستە توختىتىپ ئۆزىنىڭ ئېچىنىشلىق سەرگۈزەشتىلىرىنى سۆزلەشكە باشلىدى .

كۈلپەتلىك كۈنلەر

نامراتلىق ھۆكۈم سۈرگەن بۇ كىچىككىنە ئائىلىدە تۇغۇلغان بولسىمۇ، لېكىن ئاتا ـ ئانا مېھرىگە قېنىپ گۈلدەك ئۆسۈپ يېتىلىۋاتقان رەيھانگۈلنىڭ سەبىي كۆڭلىدىمۇ نۇرغۇن ئارزۇ ـ ئارمانلىرى بار ئىدى. ئۇ ياخشى ئوقۇپ جەمئىيەتكە يارامليق ئادەم بولۇپ چىقىشنى ئويلايتتى. ئەپسۇس، رەھىمسىز رېئاللىق ئادەمنىڭ كۆڭلىگە باقمايدىكەن. ئائىلىنىڭ ئېغىر قىينىچىلىقى ۋە مېھرىبان ئانىسىنىڭ ئېغىر ئايالار كېسىلى بولۇپ ئورۇن تۇتۇپ يېتىپ قېلىشى سەۋەبلىك ئۇ مەكتەپتىن ۋاقتىسىز ئايرىلىپ قالدى. ئۇكىلىرىغا ئاش ـ تاماق ئېتىش، مال بېقىش، زىرائەتلەرنى ئوتاش، ئانىسىنىڭ تەرىتىگە قاچا تۇتۇش ۋە ئائىلىدىكى ئۇششاق ـ چۈششەك ئىشلارنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭ زىممىسىگە قالغان بولسىمۇ، ئۇ قىلچە ۋايسىماي ھەممە ئىشنى جايىدا قىلاتتى. لېكىن، كۈنلەرنىڭ ئۆتۈشىگە ئەگىشىپ ئۆز دادىسى مامۇتنىڭ ئۇنىڭغا غەلىتە،

سىرلىق قاراشلىرى ئۇنى تەمتىرىتىپ قويدى.

ماموت قىرىق بەش ياشلار چامىسىدىكى قاۋۇل، قارام، تەرسا مىجەز ئادەم بولۇپ، بالىلىرى ئۇنىڭدىن بەك قورقاتتى. ئۇ ئايالى ئېغىر ئايالالار كېسىلى بولۇپ يېتىپ قېلىپ ئىچ پۇشۇقىنى چىقىرالمىغانلىقىدىن بەكمۇ بىئارام بولۇپ يۇرەتتى. بىر كۈنى ئۇ ئانىسىغا تاماق يېگۈزۈپ ئولتۇرغان رەيھانگۈلنىڭ ئاپئاق چىرايى، تال - تال كىرپىكلىرى ئارىسىدا بۇلاقتەك ئوينىاپ تۇرغان قاپ - قارا كۆزلىرى، ئالمىدەك چوقچىيىپ چىقىشقا باشلىغان بىر جۈپ يۇمران كۆكسىگە قاراپ ئۇنىڭ ئېچىرقىغان ياۋۇز يۈرىكى باشقىچە ئوينىاپ كەتتى- دە، كىرپە تىكىنىدەك ئۆسكەن يىرىك ساقلىنى سىلىغىنىچە لەۋلىرىنى يالاپ قويدى. دادىسىنىڭ بۇ خىل ھالەتتە قاراپ تۇرغانلىقىنى تاسادىپىي كۆرۈپ قالغان رەيھانگۈلنىڭ يۈرىكى جىغىلداپ كەتتى. ئۇ شۇئان كۆزىنى باشقا ياققا بۇرۇۋالدى، لېكىن بىزەك ماموت يەنىلا شوندىق قاراپ تۇراتتى. رەيھانگۈل قولىدىكى تاماق قاچىسىنى ئاستا يەرگە قويۇپ سىرتقا چىقىپ كەتتى. شۇ تاپتا ئۇ ئۆزىگە يېقىنلاپ كېلىۋاتقان شۇملۇقنىڭ ياۋۇز كۆلەڭگىسىدىن تامامەن بىخەۋەر ئىدى.

تۈن كېچە، ئەتراپ جىمجىت، پەقەت ئۆيدىكى كىچىك بالىلارنىڭ پۇشۇلداپ ئۇخلىغان ئاۋازىلا ئاڭلىنىپ تۇراتتى.

رەيھانگۈل كېچىدە ئانىسىنىڭ قېشىدىن نېرى بارمايتتى. ئۇ ئانىسىغا تاماق يېگۈزۈپ، يوتقان - كۆرپىلىرىنى تۈزەشتۈرۈپ ئانىسى ئۇخلىغاندىلا ئاندىن ئانىسىنىڭ يېنىدىلا ئۇخلايتتى. ئۇ بۇگۈنمۇ ئادەتتى بويىچە ھەممە ئىشلىرىنى تۈگىتىپ شېرىن

ئۇيقۇغا كەتكەندى... بىر چاغدا ئىنتايىن يىرىك ھەم سوغۇق بىر قول رەيھانگۈلنىڭ بىرخىل رىتمدا بىر كۆتۈرۈلۈپ - بىر پەسىيىپ تۇرغان يۈمران كۆكسىگە مۇزدەك تەگدى. ئارقىدىن ئۇنىڭ ئىككى قولىنى ئىككى ياققا قايرىپ يوغان بىر گەۋدە ئۇنىڭ ماموقتەك يۈمران تېنى ئۈستىگە يېپىشتى. بۇ ياۋۇز قول ئۇنىڭ ئۆز دادىسى ماموتنىڭ قولى، بۇ يوغان گەۋدە ئۇنىڭ ئۆز دادىسى ماموتنىڭ ئىپلاس بەدىنى ئىدى. رەيھانگۈل ئەندىككەن پېتى «ئانا، ۋايجان!....» دەپ توۋلىدى. ئۇيقۇدا ياتقان ئانا چۆچۈپ ئويغىنىپ، يېنىدا بولۇۋاتقان ئىشلارنىڭ شەپسىنى ئاڭلىدى. لېكىن، ئۇنىڭ بۇ ئىشلارنى توسۇشقا قانداقمۇ ماجالى يەتسۇن؟!

رەيھانگۈلنىڭ ئەلەملىك ئىڭراشلىرىغا چىدىمىغان ئانا بار كۈچىنى يىغىپ «ھۇ ھايۋان» دەپ توۋلىغىنىچە ھوشىدىن كەتتى. رەيھانگۈل بولسا: « جېنىم دادا، ئۇنداق قىلماڭ، مەن ئۆز قىزىڭىز ئەمەسمۇ ؟ ماڭا ئىچىڭىز ئاغرىسۇن» دەپ يالۇۋراتتى، تىپىرلايتتى، لېكىن ئۇنىڭ بۇنداق يالۇۋرۇشلىرى ھايۋانىي نەپسى ئىرادىسىدىن غالىب كەلگەن بۇ قاۋان مەخلۇققا قىلچە كار قىلمىدى. ئۇ يىرىك ساقاللىرىنى رەيھانگۈلنىڭ يۈمران يۇزلىرىگە ئەسەبىيلەرچە سۈركىدى. شۇ تاپتا رەيھانگۈل سانىڭ چاڭگىلىغا چۈشۈپ قالغان بىچارە چۈجىگە ئوخشاپ قالغانىدى. ماموت ئاخىرى ياۋۇز مەقسىتىگە يەتتى. ئەمدىلا ھاياتلىق مەنزىلىنىڭ ئون ئالتىنچى باھارىنى كۈتۈۋېلىش ئالدىدا تۇرغان ئوماق مەسۇمەنىڭ ئىنسانىي غۇرۇرى، قىزلىق ئىپپىتى ئۆز دادىسى تەرىپىدىن ئەنە شۇنداق نابۇت قىلىنىپ،

ئۇنىڭ سەۋەبىنى يۇرىكىدە ئۇنتۇلغۇسىز جاراھەت ئىزى قالدۇردى.

يۇرىكى مۇجۇلغان رەيھانگۇل ئانىسىنىڭ يۇزىگە يۇزىنى يېقىپ ئۆكسۈپ ـ ئۆكسۈپ يىغلايتتى. خورلانغان، دەپسەندە قىلىنغان نازۇك بەدىنى توختىماي سىلكىنەتتى. يۇرىكىنى ئاچچىق ھەسرەت چىرمىغان ئانىمۇ ئىختىيارسىز ياش تۆكەتتى. ئۇنىڭ قىزىغا تەسەللى بەرگۈدەك ماجالىمۇ قالمىغاندى.

بىر كۈنى ئىككى قەدىناس قوشنا ئايال رەيھانگۇلنىڭ ئانىسىنى يوقلاپ كىردى. بۇ بىچارە ئانا مىڭ تەسلىكتە يىغلاپ تۇرۇپ بولغان ئىشلارنى ئۇلارغا دەپ بەردى. ئۇلار ھەيرانلىق ئىچىدە ياقىسىنى چىشلىشىپ بۇ ئايالغا تەسەللى بېرىپ، مامۇتقا تەربىيە بېرىپ قويۇش توغرىسىدا ۋەدە بېرىشىپ چىقىپ كېتىشتى. ئەمەلىيەتتە ئۇلار مامۇتنىڭ تەرسا مىجەزىنى بىلگەچكە ئۇنىڭغا بۇ ھەقتە ھېچنېمە دېيەلمەيتتى.

ئۇزۇن ئۆتمەي قاتتىق كېسەل ئازابىدىن جۇدەپ كەتكەن بۇ بەختسىز ئانا ئۆز باغرىنى يېرىپ چىققان ئوماق، چۆچۈرىدەك تۆت پەرزەنتىگە قىيمىغان ھالدا چىدىغۇسىز دەرد ـ ئەلەملەرنى ئىچىگە يۇتۇپ بۇ دۇنيادىن مەڭگۈلۈك كۆز يۇمۇپ، رەيھانگۇلنىڭ جاراھەتكە تولغان يۇرىكىگە يېڭى بىر جاراھەت قوشۇپ قويدى.

ئاردىدىن بىرنەچچە ئاي ئۆتۈپ كەتتى. بىر كۈنى رەيھانگۇل قوناقلىقتا ئوت ئېلىپ ئولتۇراتتى. ئۇ كەينى تەرەپتىن كەلگەن ئاياغ تىۋىشىنى ئاڭلاپ كەينىگە بۇرۇلۇۋىدى، ئۆزىگە قاراپ سەت ھېجىيىپ كېلىۋاتقان مامۇتنى كۆردى. ئۇنىڭ يۇرىكى«قارت» قىلىپ جىغىلداپ پۈت ـ قولىدا جان قالمىدى.

مامۇت ئۆز قوناقلىقىدا يەنە كېلىپ كۆپكۆندۈزدە، ئۆز ۋۇجۇدىدىن تامغان بۇ ئاجىزەنى يەنە بىر قېتىم ئاياغ ئاستى قىلدى. بۇ قېتىم رەيھانگۈل ھېچقانداق قارشىلىق قىلمىدى. چۈنكى قارشىلىق قىلىش، يېلىنىپ ـ يالۋۇرۇشلارنىڭ ئىنسانىي غۇرۇرىنى يوقاتقان مامۇتقا قىلچە كار قىلمايدىغانلىقىنى ئۇ ئاللىبۇرۇن چۈشىنىپ يەتكەنىدى. ئەمما ئۇ ئۇنسىز ياش تۆكتى. بۇ ياش ئۇنىڭ كۆزىدىن ئەمەس، بەلكى قان ـ زەردابقا تولغان جاراھەتلىك يۈرىكىنىڭ چوڭقۇر قاتلاملىرىدىن ئېتىلىپ چىقىۋاتقان ئەلەملىك ياشلار ئىدى.

بۇنداق ئىش بىر نەچچە قېتىم يۈز بەردى. بەزىدە ئېتىزلىقتا، بەزىدە رەيھانگۈل ئۆكىلىرىغا تاماق ئېتىپ بېرىش ئۈچۈن خېمىر يۇغۇرۇۋاتقان يەرلەردە مامۇت كىچىك بالىلىرىنى سىرتقا چىقىرىۋېتىپ، ئۇنى شەپقەتسىزلەرچە بېسىۋالاتتى. چىدىغۇسىز دەرىجىدىكى روھىي ۋە جىسمانىي ئازاب، غېرىبلىق، موھتاجلىق دەستىدىن رەيھانگۈلنىڭ چىرايى سارغىيىپ، جۈدەپ باشقىچە ئادەمگە ئايلىنىپ قېلىۋاتاتتى.

كۈنلەرنىڭ ئۆتۈشىگە ئەگىشىپ، كىشىلەرنىڭ كۆڭ ـ كۆڭ گەپلىرى، غەلىتە قاراشلىرى رەيھانگۈلنى تېخىمۇ سارىسىمگە سېلىپ ئازابلاشقا باشلىدى. بۇنداق چاغلاردا رەيھانگۈل ئۆزىنى قويىدىغانغا يەر تاپالمای قالاتتى. چۈنكى «بىگىز قاپتا تۇرماپتۇ» دېگەندەك، بولۇپ ئۆتكەن نومۇسسىزلىقنىڭ ھىد ـ بۇسى مەھەللە ئىچىگە تارقىلىشقا باشلىغانىدى . . .

بىر كۈنى قوشنا كەنتتىن رەيھانگۈلنىڭ ئۆيىگە ئەلچى

كېلىپ، ئۇزۇن ئۆتمەي ئۇ توختى بىلەن توي قىلدى. ئۇ يېڭى تۇرمۇشقا ئېرىشكەندىن كېيىن بەختلىك ئائىلە قۇرۇش ئۈچۈن تىرىشىپ ئىشلىدى. ئۆز ئۆيىنىڭ ئىشلىرىنى قىلغاندىن سىرت قېينانا ـ قېينانىسىنىڭ ئىشلىرىنىمۇ جان دەپ قىلاتتى. لېكىن ۋاقتىنىڭ ئۆتۈشىگە ئەگىشىپ توختىدىن باشلاپ بۇ ئائىلە كىشىلىرىنىڭ ئۇنىڭغا بولغان مۇئامىلىسى توساتتىن ئۆزگىرىپ ، ئۇنىڭ ئەلەملىك يۇرىكى يەنە ئېچىشىشقا باشلىدى. بىر كۈنى كەچتە توختى تۇيۇقسىز ئېغىز ئېچىپ قالدى:

ــ سەن قىز ئەمەسكەنسەن، شۇنداقمۇ؟ سېنى داداڭ بۇزۇقۇپتىپتىكەنغۇ؟

ــ ياق، ئۇنداق ئەمەس!... ــ رەيھانگۈل ئۈن سېلىپ يىغلىۋەتتى.

ــ مەن سېنى قىز دەپ ئالغان، لېكىن... بىز ئاجرىشىپ كېتەيلى.

ــ ياق، ئۇنداق ئىش بولمىغان، مەن ئاجراشمايمەن، سىز بۇنداق گەپنى نەدىن ئاڭلىدىڭىز؟

ــ مەن ئاڭلىدىم، سەن يالغان ئېيتىۋاتىسەن.

ــ ياق!ــ رەيھانگۈل شۇنداق دېگىنىچە ياستۇقنى قامالاپ ئۆكسۈپ ـ ئۆكسۈپ يىغلاشقا باشلىدى. بۇ ھالەتنى كۆرگەن توختىمۇ باشقا گەپ قىلمىدى. رەيھانگۈلنىڭ كۈنلىرىمۇ ئاشۇ سوغۇق مۇھىت ئىچىدە ئۆتۈۋەردى. مانا شۇنداق كۈنلەرنىڭ بىرىدە رەيھانگۈل ئۆكىلىرىنى يوقلاش ئۈچۈن بېرىپ كەچ قېلىپ سىڭلىسى ساجىدەنى بىرگە ئېلىپ كېلىپ يېتىپ

قالغاندى. مانا شۇ ۋاقىتتا يۇقىرىقىدەك ئىشلار يۈز بەردى . . .

رازۋېدكىچىلار رەيھانگۈلنىڭ ئېچىنىشلىق تەقدىرىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن بىر پەس جىم بولۇپ قېلىشتى. «رەيھانگۈل ئۆزىنىڭ ئىپپىتى ھېسابىغا سىڭلىسى ساجىدەنى سولاپ بەرگەنمىدۇ - يا؟» دېگەندەك سوئاللار ئۇلارنىڭ خىيالىدا ئەكس ئېتەتتى، لېكىن ھەممە ئىشقا پاكىت كېرەكتە! بۇ ھەقتە كۆپ تەرەپلىمە تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىلغان بولسىمۇ، لېكىن ئىشەنچىلىك دەلىل - ئىسپات تېپىلمىدى. رەيھانگۈل ئاخىرى قويۇپ بېرىلدى.

مامۇتنىڭ قىلمىشىمۇ ئەتراپلىق تەكشۈرۈلۈپ ئۇ قولغا ئېلىنىدى. 15 - سېنتەبىر سوت ئېچىلدى. سوت جەريانىدا ئۇ ئۆزىنىڭ نومۇسسىز جىنايى قىلمىشىنى تولۇق تاپشۇردى. سوت ئىنسان قېلىپىدىن چىققان بۇ ۋەھشىي يالماۋۇزغا باسقۇنچىلىق جىنايىتى بويىچە مۇددەتلىك ئون بەش يىللىق قاماق جازاسى ھۆكۈم قىلدى.

ئۇزۇن ئۆتمەي سايىت ئاخۇنغا سوت ئېچىلدى. ئۇنىڭ پۈتۈن سوراق جەريانىدىكى كىچىك بالىلاردەك ھەربىكەتلىرى، قېرىپ بىر ئەت، بىر ئۇستىخان بولۇپ قالغان جەينەكتەك تېنى ئادەمنىڭ ئىچىنى ئاغرىتسا، ئۇنىڭ ھېلىقى ئۆزىنىڭ نەۋرىسىدەك بىر سەبىي قىزغا قىلغان پەسكەشلىكى ئادەمنى غەزەپلەندۈرەتتى. قانۇن رەھىمسىز، قانۇنىدا قۇرامىغا يەتمىگەنلەرنىڭ جىنايى جاۋابكارلىقىنى سۈرۈشتۈرۈش يېش چەكلىمىسى بولغان بولسا، قېرىلارغا ئۇنداق چەك قويۇلمىغان - دە! سايىت ئاخۇنغا مۇددەتلىك سەككىز يىللىق قاماق جازاسى

بېرىلدى. ئۇ ئەمگەك بىلەن ئۆزگەرتىش مەيدانىغا ئىلىپ بېرىلىپ 11 - كۈنى كېسەل بىلەن ئۆلدى.

تۇلكە كارامىتىنى كۆرسەتتى، تەپتىش مەھكىمىسى ئۈنى كېپىللىككە بەردى

17 - سېنتەبىر توختىغا سوت ئېچىلدى. سوتتا بىر قاتار تەرتىپ - رەسمىيەتلەر تۈگىگەندىن كېيىن تەپتىش خادىمى توختىدىن سوئال سوراشقا باشلىدى:

— سەندە نارەسىدە قىزنىڭ ئىپپىت - نومۇسىغا تېگىش جىنايىتى بارلىقى راستمۇ؟

— مەندە ئۇنداق جىنايەت يوق.

— سەن ئىلگىرى شۇنداق جىنايەتنىڭ بارلىقىنى ئىقرار قىلغان.

— مېنى ج خ كادىرلىرى ئۇرۇپ ئىقرار قىلدۇرغان.

— تەپتىش خادىملىرىمۇ ئۇرغانمۇ؟

— ياق.

— ئۇلارغا نېمىدەپ ئىقرار قىلغان؟

— ئۇلارنىمۇ ئۇرامىدىكەن دەپ قورقۇپ شۇنداق ئىقرار قىلغان.

— ئىلگىرى يالغان ئىقرار قىلغان بولساڭ، سېنىڭ ئىقرارىڭ قانداقسىگە ساجىدە ۋە رەيھانگۈللەرنىڭ ئوتتۇرىغا قويغانلىرى بىلەن ئوخشاش چىقىدۇ؟

— بىلمەيمەن.

گۈڭاھچى رەيھانگۈل سوتقا چاقىرتىلدى:

ـ سىز ئېرىڭىز توختىنىڭ سىڭلىڭىز ساجىدەگە بەدقىلىقلىق قىلغان جەريانىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ بېرىڭ.

ـ ئېرىم توختى، سىڭلىم ساجىدەنى ھېچنېمە قىلمىغان.

ـ سىزنىڭ تەھقىقلىرىڭىز ئېسىڭىزدە بارمۇ؟

ـ مېنى سوراق قىلغۇچىلار ئۇرۇپ، قورقۇتۇپ شۇنداق دېگۈزگەن.

ـ ئۇرغان ئادەمنى تونۇمسىز؟

ـ تونۇيمەن.

ـ سىزنىڭ بىر يېرىڭىز زەخمىلەنگەنمۇ؟

ـ يۇز ـ كۆزلىرىم كۆكىرىپ ئىششىپ كەتكەن.

ـ قانۇن دوختۇرىغا تەكشۈرتكەنمۇ؟

ـ ياق.

ـ ئۇنداق بولسا زەخمىلەنگەنلىكىڭىزنى قانداق ئىسپاتلايسىز؟

ـ مېنى سولاپ قويغاندا بىر ياتاقتا بىرگە ياتقان ئايال پاتمەگە مېنى ئۇرغانلىقىنى دېگەن. ئۇ مېنىڭ يۇز ـ كۆزلىرىمدىكى ئۆزگىرىشلەرنى كۆرگەن، شۇ ئىسپات بولالايدۇ.

سوتتىكى تەكشۈرۈشلەرنىڭ ھەممىسى تەپتىشكە پايدىسىز بولۇۋاتاتتى. ئاخىر ئۇ زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى ساجىدەنى سوتقا چاقىرتىشنى ئوتتۇرىغا قويدى. ساجىدە سوتقا چاقىرتىلدى.

ـ سىز توختىنىڭ سىزگە قىلغان بەدقىلىق ئىشلىرىنى

ئوتتۇرىغا قويۇپ بېرىڭ ؟

ـ ئۇ مېنى ھېچقانداق قىلمىدى.

بۇ جاۋابنى ئاڭلىغان تەپتىش خادىمى ھاڭ ـ تاڭ بولۇپ جىم تۇرۇپ قالدى. سوتچىلارمۇ تەئەججۇپ ئىچىدە بىر ـ بىرىگە قارىشىپ ئۆز ـ ئارا پىچىرلىشىپ قويدى. سوت ئىچى بىر پەس سۈكۈتكە چۆمدى. ئاخىر تەپتىش خادىمى جىمجىتلىقنى بۇزۇپ ساجىدەنىڭ ئىلگىرىكى بايانلىرىنى تەپسىلىي ئوقۇپ بەرگەندىن كېيىن، ساجىدەدىن سورىدى:

ـ بۇنىڭغا نېمە دەيسىز؟

ـ مەن ئۇ ۋاقىتتا يالغان ئېيتقان.

ـ نېمىشقا يالغان ئېيتقانتىڭىز؟

ـ ئاچام دادامنى تۇرمىگە سولىتىپ بەرگەندىكىن، مەنمۇ ئۇنىڭ ئىرىنى تۇرمىگە سولىتىپ بېرەي دەپ يالغان ئېيتقان . . .

ـ سىز ئۇ ئىشلارنى دادىڭىز تۇرمىگە كىرىپ قېلىشتىن ئىلگىرى ئوتتۇرىغا قويغانغۇ ؟

ساجىدە گەپ قىلماي جىم تۇرىۋالدى.

بۇلار قانداقلارچە بۇنداق بىرلىككە كېلىۋالغاندۇ؟ بۇ بىر يېشىش قىيىن بولغان چىگىش مەسىلە ئىدى. سوتتا ھەر قانداق سوئالنى سوراشنىڭ ئورنى قالمىغانلىقىنى تونۇپ يەتكەن تەپتىش خادىمى سوتنى ۋاقتىنچە توختىتىپ تۇرۇش توغرىسىدا سوتقا تەكلىپ بەردى، سوت توختىتىلدى.

تەپتىش مەھكىمىسى دېلونى سوتتىن قايتۇرۇۋېلىپ، توختىنى كېيىللىككە بېرىۋېتىپ، دېلونى قايتا ئەتراپلىق تەكشۈرۈشنى قارار قىلدى. تەكشۈرۈش داۋامىدا تەھقىقلىگۈچى

خادىملارنىڭ توختى ياكى رەيھانگۈلنى قىناپ سوراق قىلىپ، قىستاپ ئىقرار قىلدۇرغانلىقىغا دائىر ھېچقانداق دەلىل - ئىسپات تېپىلمىدى. ئۇلار يالغان ئېيتقانىدى. رەيھانگۈل بىر ياتاقتا ياتقان، ئېنىق تۇرار جايى بولمىغان پاتمەنى بىرنەچچە ۋاقىت جاپالىق ئىزدەش ئارقىلىق تېپىپ سوھبەتلەشكەندە، ئۇ رەيھانگۈلنىڭ يۈز - كۆزىدە ئۆز ۋاقتىدا ھېچقانداق غەيرىي ئالامەتنىڭ يوقلىقى، سوراق جەريانىدا «مېنى ئۇردى» دېگەندەك گەپلەرنمۇ دېمىگەنلىكىنى ئوتتۇرىغا قويدى. تەپتىش خادىملىرى رەيھانگۈلنىڭ مەھەللىسىگە چىقىپ ئۇنىڭ قولۇم - قوشنىلىرىدىن توختى ئائىلىسىنىڭ رەيھانگۈلگە تۇتقان پوزىتسىيىسىنى ئىگىلىدى. ئۇلار توختى ئائىلىسىنىڭ رەيھانگۈلگە ئىنتايىن ئىللىق مۇئامىلە قىلغۇاتقانلىقىنى ئوتتۇرىغا قويدى. دېمەك، بۇنداق ئەھۋال ئاستىدا، رەيھانگۈلنىڭ توختىنى قانۇن توردىن قۇتۇلدۇرۇش يولىدا ھەرقانداق ۋاستە قوللىنىشتىن باش تارتمايدىغانلىقى تەبئىي ئىدى. ئۇنىڭ توختى بىلەن سوتتىن ئىلگىرى قانداقلارچە تىل بىرىكتۈرۈپ گەپنى بىر قىلغۇالغانلىقىنى ئېنىقلاش مومكىن بولمىدى.

ئارىدىن بىرنەچچە ئاي ئۆتۈپ كەتتى. تەپتىش خادىملىرى دېلونىڭ ئاخىرقى نەتىجىسىنى چىقىرىش ئۈچۈن ساجىدە بىلەن قايتا سوھبەتلىشىش قارارىغا كەلدى. ساجىدە تەپتىش خادىملىرىغا ئاچىسى رەيھانگۈلنىڭ ئۆزىگە يالۋۇرۇپ «توختى ماڭا چىقىلمىغان، مەن ئاچامدىن ئۆچ ئېلىش ئۈچۈن شۇنداق يالغان ئېيتقان» دەپ تۇرغۇالساڭ توختىنى قويۇپ بېرىدۇ، ئۇ

تۇرمىدىن چىقسا سېنى ۋە باشقا ئۇكىلىرىمنى ئويدان باقىدۇ، دېگەچكە مەن سوتتا يالغان ئېيتقان. مېنىڭ دەسلەپتە دېگەنلىرىم راست، دېدى. تەپتىش مەھكىمىسى دېلونى سوتقا قايتا ئەيىبلىدى. 17 - دېكابىر بۇ دېلوغا يەنە سوت ئېچىلدى. سوتتا توختى بىلەن رەيھانگۇل «ھېچقانداق ئىش بولمىغان» دېگەن سۆزىدە چىڭ تۇرۇۋالغان بولسىمۇ، ساجىدە بارلىق جەريانىنى تەپسىلىي ئوتتۇرىغا قويۇپ ئۆتتى. دېلوغا مۇناسىۋەتلىك ئامانلىق مۇددىرى قاتارلىق كىشىلەرمۇ گۇۋاھلىق بېرىپ ئۆتتى، دەلىل - ئىسپاتلار كۆرسىتىلدى. ئەمما، سوت مەھكىمىسى دەلىل - ئىسپات تولۇق ئەمەس، توختى جىنايەتسىز، دەپ ھۆكۈم چىقاردى. بۇ ھۆكۈمگە قارىتا تەپتىش مەھكىمىسى ئېتىراز بىلدۈرگەن بولسىمۇ،ئېتىرازنى تەكشۈرۈش داۋامىدا ساجىدە يەنە تاققا - تۇققا سۆزلىگەنلىكتىن ئېتىراز قوللاشقا ئېرىشەلمىدى . شۇنىڭ بىلەن توختىنىڭ ساجىدەنىڭ ئىپپەت - نومۇسىغا تەگكەنلىكى يېشىلمەس سىر بولۇپ قالدى.

ئۆز ئېرىنى زەھەرلەپ ئۆلتۈروش

يىراق ئۇپۇق كەينىدىن ئېرەنسىزلىك بىلەن كۆتۈرۈلگەن ئەتىگەنلىك قۇياش بۇلۇتلۇق ئاسماندا غۇۋا نۇر چاقنىتىپ تۇراتتى. كىچىك كۇزىنەكتىكى نەشتەردەك ئاچچىق شامىلى دەرەخلەرنىڭ ئاداققى يوپۇرماقلىرىنى تىرىسلىتىپ تۆكمەكتە ئىدى. كەڭرى كەتكەن سەھرا ئاسمىنىنى شىددەتلىك تىترىتىپ ئېتىلغان بىر پاي ئوق بىلەن ئايگۈلنىڭ جىنايەتلىك هاياتىغا مەڭگۈلۈك چېكىت قويۇلدى. ئادالەت ئوقىدىن تارقىغان كۇچلۇك ئاۋاز يىراق - يىراق ئۇپۇقلاردا ئەكس سادا يانغىراتتى. ناپاك ۋۇجۇدتىن تۆكۈلگەن قىزغۇچ قانلار يەنىلا مېهرىبان ئانا تۇپراق قوينىغا سىڭىپ كەتتى.

X X X

2000 - يىلى 3 - ئاينىڭ 25 - كۈنى مەلۇم ناهىيىدىكى بىر يېزا تەۋەلىكىدىكى قەبرىستانلىققا نۇرغۇن كىشىلەر توپلاشقاندى. چۈنكى، بۇ يەردە ناهىيىلىك ج خ ئىدارىسى جىنايى ئىشلار رازۋېدكا چوڭ ئەترىتىنىڭ رازۋېدكىچىلىرى كۆمۈلگىنىگە ئون ئۈچ كۈن بولغان بىر جەسەتنى يەرلىكىدىن كولاپ ئېلىپ تەكشۈرۈش ئۈچۈن جىددىي هەرىكەت قىلىۋاتاتتى. جەسەت بىردەمدىلا كولاپ چىقىرىلدى. قانۇن دوختۇرى بىرنەچچە رازۋېدكىچىنىڭ هەمراهلىقىدا جەسەتنى ئىنچىكە تەكشۈرۈشكە

باشلىدى.

جەسەت ئوتتۇرا بوي، قىرىق بەش ياشلار ئەتراپىدىكى ئەر كىشىنىڭ جەسىتى بولۇپ، يۈز، تاغاق، ساغرىلىرىنىڭ تېرىلىرى ئاپئاق بولۇپ پۈرلىشىپ چىرىشكە باشلىغانىدى. بۇرنىدىن كۆپۈكسىمان قان سىرغىپ تۇراتتى. جەسەتنى ئاناتومىيىلىك تەكشۈرگەندە ئۆلگۈچىنىڭ ئوڭ، سول ئۆپكە بۆلەكلىرىگە كەڭ دائىرىدە قان چۈشكەن، سول كۆكرەك بوشلۇقىغا 200مىللىلېتىر قان يىغىلغان، ئاشقازان دۇئارىدا كەڭ دائىرىدە قان توچكىلىرى شەكىللەنگەن بولۇپ، قانۇن دوختۇرى يۇقىرىقى ئەھۋاللارغا ئاساسەن، ئۆلگۈچى زەھەرلىنىپ ئۆلگەن، دېگەن خۇلاسىگە كەلدى ھەمدە يۇرەك بوشلۇقىدىكى قان، ئاشقازان توقۇلمىسى، ئاشقازان سۈيۇقلۇقى قاتارلىقلاردىن ئېلىنغان ئەۋرىشكە ئاپتونوم رايونلۇق ج خ نازارىتى تېخنىكىلىق باھالاش ئورنىنىڭ خىمىيىلىك ئانالىز قىلىپ بېرىشى ئۈچۈن تېزلىكتە يوللاندى. رازۋېدكىچى خادىملار يەنە ھېرىپ - چارچىغىنىغا قارىماي ئامما ئارىسىغا چوڭقۇر چوڭكوپ تەكشۈرۈپ دەللىلەش ئارقىلىق، زور گۇمانىنى ئۆلگۈچىنىڭ ئايالى ئايگۈلگە مەركەزلەشتۈرۈپ، شۇ كۈنى ئۇنى قانۇن بويىچە توختىتىپ قويدى.

ئاپتونوم رايونلۇق ج خ نازارىتى تېخنىكىلىق باھالاش ئورنىنىڭ خىمىيىلىك ئانالىز نەتىجىسىمۇ تېزلىكتە يېتىپ كەلدى. ئۇنىڭدا ئۆلگۈچىنىڭ سىنىك فوسفور (چاشقان دورىسى تۇرىدىكى) دىن زەھەرلەنگەنلىكى ئىسپاتلانغانىدى. پولاتتەك پاكىت ۋە دەلىل - ئىسپاتلار ئالدىدا جىنايەت گۇمانداری

ئايگۈل ئۆز جىنايى قىلمىشىنى ئەينەن تاپشۇرۇشقا مەجبۇر بولدى. . .

قوينى كەك سەھرادا تۇغۇلۇپ، ساددا چوك بولغان ئاق كۆڭۈل دېھقان يىگىت ئابدۇللا 1980 - يىلى 2 - ئايدا ئايگۈل بىلەن توي قىلىپ ئىناق ئەر - خوتۇنلۇق تۇرمۇشىنى باشلىۋەتتى. ئۇلارنىڭ تۇرمۇشى گەرچە غورىگىل ئۆتۈۋاتقان بولسىمۇ، ھەرھالدا بەختلىك ئىدى. لېكىن، توي قىلىپ ئون نەچچە يىلغىچە پەرزەنت يۈزى كۆرەلمىگەنلىك سەۋەبىدىن بۇ ئائىلىنىڭ تىنچ تۇرمۇشىغا دەز كېتىپ، ئائىلە ئىناقلىقى بۇزۇلدى. 1991 - يىلغا كەلگەندە ئۇلار نىكاھتىن ئاجرىشىپ كەتتى. ئابدۇللا باشقا ئايال بىلەن تۇرمۇش قۇرۇپ بىر مەزگىل بىرگە ئۆتكەن بولسىمۇ، لېكىن ئايگۈلدىن مېھرىنى ئۈزەلمىدى بولغاي، ئاخىرى كېينكى ئايالىدىن ئاجرىشىپ ئايگۈل بىلەن قايتا يارىشىۋالدى.

شۇنىڭدىن باشلاپ ئۇلارنىڭ ئائىلە مۇناسىۋىتى بارغانسېرى ياخشىلىنىپ پەرزەنت كۆرۈش ئارزۇسى ئەمەلگە ئاشتى. 1994 - يىلىدىن 1997 - يىلىغىچە بولغان ئارىلىقتا ئۇلار پاقلانىدەك بىر ئوغۇل ۋە بىر قىزنىڭ ئاتا - ئانىسىغا ئايلاندى. لېكىن، خۇشاللىق بىلەن قايغۇ قوشكېزەك دېگەندەك، ئۇلارنىڭ ئائىلە شادلىقى ئۇزۇنغا بارمىدى. نېمىشقىكىن، ئابدۇللانىڭ تەن سالامەتلىكىدە تۇيۇقسىز ئۆزگىرىش بولۇپ ئايگۈلنىڭ بەزى تەلەپلىرىنى تولۇق قاندۇرالمايدىغان بولۇپ قالدى. ئۇنىڭ ئۇستىگە، ئايگۈل ئائىلە تۇرمۇشىنى ھالال ئىشلەپ ياخشىلاشنىڭ يولىنى ئىزدىمەي، يۇرتمۇ يۇرت ئارىلاپ يۇرۇپ

تىلەمچىلىك قىلىش يولغا ماڭدى. ئابدۇللا ھەرقانچە قىلىپمۇ ئايگۈلنى بۇ يولدىن توسۇپ قالالمىدى. بولۇپمۇ 1998 - يىلىغا كەلگەندە بۇ ئائىلىدە ئۇچىنچى شەخسنىڭ پەيدا بولۇشى تۇپەيلىدىن ئۇلارنىڭ ئائىلە ئىناقلىقى بىراقلا بۇزۇلۇپ كەتتى.

بىر كۈنى ئايگۈل تىلەمچىلىككە مېڭىش ئالدىدا بىر قوشنا ئايال ئۇنى ئىزدەپ كېلىپ مەلۇم بىر كەنتكە بېرىپ قالسا ئۆزىنىڭ شۇ يەردىكى تۇغقىنىغا بىر ئىشنى ئېيتىپ قويۇشىنى ھاۋالە قىلىدى. ئايگۈلمۇ شۇ يەرلەرگە بېرىپ تىلەمچىلىك قىلۇېتىپ، ھېلىقى ئايالنىڭ تۇغقىنىنى تاپالماي شۇ يەرلىك رەۋەيدۇللادىن ئۇ ئادەمنى سورىدى. رەۋەيدۇللا «مەن تېپىپ بېرەي» دەپ ئايگۈلنى ئۆز ئۆيىگە باشلاپ باردى.

رەۋەيدۇللا قىرىق ياشلارغا يېقىنلاپ قالغان ئادەم بولۇپ، ئايالىدىن ئاجرىشىپ كېتىپ بويتاق ئولتۇرۇۋاتاتتى. ئۇ ئايگۈلنىڭ خېلى قاملاشقان ھۆسن - جامالىغا قاراپ ئۆز ئايىغى بىلەن كەلگەن بۇ «ئولجا» نى قولدىن چىقارغۇسى كەلمىدى. ئۇ «سىز ئىزدىگەن ئادەمنى مەن تېپىپ كېلەي» دەپ ئايگۈلنى ئۆيىدە قالدۇرۇپ قويۇپ، سىرتقا چىقىپ لاغايلاپ يۈرۈپ، خېلى بىر ۋاقىت بولغاندا «تاپالمىدىم» دەپ قايتىپ كەلدى. بۇ ۋاقىتتا كەچمۇ كىرىپ قالغانىدى. ئايگۈل قايتىشقا تەمشەلدى. لېكىن، رەۋەيدۇللا شېرىن - شېكەر گەپلەر بىلەن ئايگۈلنىڭ كۆڭلىنى ئووۇلاپ، ئۇنى ئۆز ئۆيىدە ئېلىپ قالدى. ئايگۈل ئېرىنى دېمىسىمۇ ئۆزىنىڭ قاچان قايتىپ كېلىدىغانلىقىغا تەشنا بولۇپ ، تۆت كۆزى بىلەن تەلمۈرۈپ كۈتۈپ تۇرغان ئىككى يۈرەك پارىسىنىمۇ ئۇنتۇغان ھالدا رەۋەيدۇللا بىلەن بىر

ياستۇققا باش قويۇپ، ئېزىتقۇ شادلىق قوينىغا غەرق بولدى. . .

شۇ ئىشتىن كېيىن ئايگۈلنىڭ كۆڭلىدىكى ئائىلە، پەرزەنت ئورنىنى رەۋەيدۇللا پۈتۈنلەي تارتىۋالدى. ئايگۈلنىڭ ئۆز بالىلىرىغىمۇ بېرىشكە كۆزى قىيمىغان تۇخۇم، توخۇ گۆشلىرى رەۋەيدۇللانىڭ ئىشتىها بىلەن يەيدىغان ئوزۇقلۇقىنىڭ بىر قىسمىغا ئايلانغانىدى. ئايگۈل بارغانسېرى ئۆزىنى يوقىتىپ، رەۋەيدۇللانى بىرنەچچە كۈن كۆرمىسە چىدىمايدىغان دەرىجىگە بېرىپ يەتتى.

تىلەمچىلىك ئايگۈلنىڭ رەۋەيدۇللا بىلەن دائىم ئۇچرىشىپ تۇرىدىغان ياخشى بىر يولى بولۇپ قالغانىدى.

ئايگۈل تىلەمچىلىككە مېڭىش باھانىسىدا خالتىسىنى قولتۇقىغا قىستۇرغان پېتى ئۆيىدىن چىقىپ كېتىپ ئۇدۇل رەۋەيدۇللانىڭ ئۆيىگە كېلەتتى. رەۋەيدۇللامۇ ئايگۈلنىڭ ئېرى ئابدۇللانىڭ ئۆيىدە يوق ۋاقىتلىرىدا ئۇنىڭ ئۆيىگە باراتتى. ئۇلار شۇنداق قىلىپ كېچە بولسۇن ياكى كۈندۈز بولسۇن، پەيت تاپسىلا ئۆزلىرىنىڭ ھايۋانىي نەپسىنى قاندۇرۇپ تۇردى.

2001 - يىلىنىڭ كۈز پەسلىدە ئايگۈل ئابدۇللا بىلەن ئۇرۇشۇپ قالغانلىقىنى باھانە قىلىپ بالىلىرىنى تاشلاپ قويۇپ ئۆيىدىن چىقىپ كەتتى. ئۇ كۆڭۈلنىڭ كەينىگە كىرىپ رەۋەيدۇللا بىلەن قانۇنسىز بىر ئۆيگە كىرىۋالدى.

ئايگۈلنىڭ بۇ نومۇسسىز قىلمىشىدىن خەۋەر تاپقان ئابدۇللانىڭ يۇرىكى ئەلەم ئوتىدا ئۆرتەنىدى. چىدىغۇسىز خورلۇق ۋە ئانا مېھرىگە قانمىغان ئىككى پەرزەنتنىڭ مۆلدۈرلەپ تۇرغان كۆزلىرىگە قاراپ كۆڭلى يېرىم بولغان

ئابدۇللا ئاخىرى كەنت رەھبەرلىرىدىن ئايگۈلنى قايتۇرۇپ ئەكېلىپ بېرىشنى تەلەپ قىلدى. 2001 - يىلى 12 - ئاينىڭ ئاخىرى كەنت ئاماتلىق مۇدىرى ۋە يېزىلىق ساقچىخانىدىكى مۇناسىۋەتلىك خادىملار رەۋەيدۇللانىڭ ئۆيىگە بېرىپ ئايگۈلگە ئىككى بالىسىنى يېتىم قىلماسلىق توغرىسىدا تەربىيە بېرىپ ئۇنى ئائىلىسىگە قايتۇرۇپ كەلدى.

ئايگۈل ئۆيگە قايتۇرۇپ كېلىنگەندىن كېيىن ئۇنىڭ تۇرۇلگەن قاپاقلىرىدىن ھەمىشە مۇز يېغىپ تۇرىدىغان بولۇپ قالدى. ئۇ ئاخىرى «ئابدۇللادىن قۇتۇلالمىدىم» دەپ ئويلاپ ئۇنى ئۆلتۈرۈۋېتىپ رەۋەيدۇللا بىلەن مەڭگۈلۈك بىرگە ئۆتۈشتىن ئىبارەت شۇم نىيەتنى كۆڭلىگە پۈكتى. ئۇ ئېرىنى قەستلەش ئۈچۈن يېزا بازىرىدىن بەش موچەنلىك چاشقان دورىسى سېتىۋېلىپ كەلدى. بىر كۈنى ئايگۈل لەڭمەن ئېتىپ چاشقان دورىسىنى ئارىلاشتۇرۇپ ئابدۇللاغا ئەكىرىپ بەردى. ئابدۇللا تاماقنى يېگەندىن كېيىن توختىماي يانداۋرۇپ، تولغىنىپ بەھۇش بولۇپ يېتىپ قالدى، ئاغزى - بۇرنىدىن بۇۋۇلداپ كۆپۈك چىقىشقا باشلىدى. ئايگۈل ئابدۇللانى تۇيۇقسىز كېسەل بولۇپ ئۆلۈپ قالدى، دەپ باشقىلارنى ئىشەندۈرۈش مەقسىتىدە قوشنىلىرىنى چاقىرىپ كىردى. ئەمما، قوشنىلىرىنىڭ تېز ھەرىكەتكە كېلىپ دوختۇرخانىغا ئېلىپ بېرىشى نەتىجىسىدە ئابدۇللا بىر قېتىملىق ئەجەلدىن ئامان - ئېسەن قۇتۇلۇپ قالدى. ئايگۈلنىڭ تەلىيىگە يارىشا، بۇقېتىمقى ئىشنى ھېچكىم سۈرۈشتە قىلمىدى، ھېچكىممۇ ئۇنىڭدىن گۇمانلانمىدى.

شۇ ئىشتىن باشلاپ ئابدۇللانىڭ جېنى ئامان قالغان بولسىمۇ، لېكىن سالامەتلىكى بارغانسېرى ناچارلىشىپ كەتتى. ئايگۈل ئابدۇللانى «داۋالىتىش» ئۈچۈن دورا سېتىۋېلىش، دوختۇرخانىغا ئېلىپ بېرىش، پالچىلارغا پال ئاچقۇزۇش قاتارلىق بىر قاتار ھەرىكەتلىرى ئارقىلىق ھەممە كىشىنى ئابدۇللانىڭ «كېسەل» ئىكەنلىكىگە ئىشەندۈرۈۋەتتى.

ئايگۈل ئۆزىنىڭ يېڭۈز نىيىتىنى بالدۇراق ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن يېزا بازىرىدىن يەنە بەش موچەنلىك چاشقان دورىسى سېتىۋالدى. ئۇ مۇڭاپىق پەيت كۈتۈۋاتاتتى. 2002 - يىلى 3 - ئاينىڭ 11 - كۈنى كەچتە كۆڭلىنىڭ تازا ئارامى بولمىغان ئابدۇللا ئايگۈلگە ئۇماچ ئېتىپ بېرىش تەلىپىنى ئوتتۇرىغا قويدى. ئەمما ئۇ ئۆز ھاياتىنىڭ ئۆزى تەلەپ قىلىپ ئەتتۇرگەن ئاشۇ ئۇماچ بىلەن مەڭگۈ ئاخىرلىشىدىغانلىقىنى قىلچىمۇ خىيالىغا كەلتۈرمىگەنىدى.

ئايگۈل ئۇماچ ئەتتى. ئۇ بىر نەچچە كۈندىن بېرى يانچۇقىدا ساقلاپ كەلگەن چاشقان دورىسىنىڭ ھەممىسىنى ئابدۇللانىڭ تاماق قاچىسىغا تۆكتى- دە، ئۈستىگە ئۇماچ ئېلىپ ئابدۇللاغا ئەكىرىپ بەردى. ئابدۇللا ئەڭ ئاخىرقى رىزقى - بىر قاچا ئۇماچىنىڭ ھەممىسىنى ئىچتى، ئەمما ئىچىپ بولۇپلا يەنە تولغىنىپ قۇسۇشقا باشلىدى. قورسىقى چىدىغۇسىز دەرىجىدە ئاغرىپ، ئىچى سۈرۈپ كەتتى. ئاغزى - بۇرنىدىن ئاپئاق كۆپۈك يېنىپ ئاخىرى ھوشىدىن كەتتى. ئايگۈل يەنە قوشنىلىرىنى چاقىردى. قوشنىلار كىرىپ قانداق قىلىش كېرەكلىكىنى ئويلاپ بولغۇچە ئەسلىدىنلا تېنى ئاجىزلاپ كەتكەن بۇ «كېسەل» نىڭ

تىنىقلىرى مەڭگۈلۈك توختاپ قالدى. بىرسى بىر نېمە دەپ، يەنە بىرسى بىر نېمە دەپ دېگەندەك 2002 - يىلى 3 - ئاينىڭ 13 - كۈنى سەھەردە ئابدۇللانىڭ جەستى ئادەت بويىچە يەرلىكدە قويۇلدى.

جەسەتنىڭ ئوڭۇشلۇق يەرلىكدە قويۇلغانلىقىدىن خۇشال بولغان ئايگۈلنىڭ كۆڭلى يايراپ كەتتى. چۈنكى ئايگۈلنىڭ نەزىرىدە ھەممە ئىش تولىمۇ جايىدا تاماملانغاندەك قىلاتتى.

ئابدۇللانىڭ جەستى يەرلىكدە قويۇلۇپ بىرنەچچە كۈندىن كېيىن ئايگۈل ناھىيىلىك سودا - سانائەت بانكىسىدا ئامانەت قويغان پۇلىنى ئېلىپ كېلىش ئۈچۈن ناھىيە بازىرىغا باردى. ئۇ ئىشلىرىنى توگىتىپ كەچتە قايتىشىدا يەنە رەۋەيدۇللانىڭ ئۆيىگە كەلدى. ئابدۇللانىڭ تېخى يەتتە نەزىرىسى توشماي تۇرۇپ ، ئەدەپ - ئەخلاق، ئىنساپ - دىيانەتنى ئۇنتۇغان بۇ ھاماقەت خوتۇن قىلچە نومۇس قىلماستىن رەۋەيدۇللا بىلەن يەنە بىر قېتىم چىرمىشىپ كەتتى.

كەچ كىرىپ كەتكەچكە رەۋەيدۇللا ئايگۈلنى ئۆيىگە ئاپىرىپ قويۇشقا توغرا كەلدى. يولدا ماڭغۇچە ئۇ ئابدۇللانىڭ تۇيۇقسىز ئۆلۈمىدىن سەل گۇمانلىنىپ ئايگۈلدىن ئابدۇللانىڭ نېمە بولۇپ ئۆلۈپ كەتكەنلىكىنى سورىدى. ئەمما ئايگۈل ئابدۇللانىڭ يېقىنىدىن بۇيان كېسەلچان بولۇپ قالغانلىقى، كېسىلى تۇيۇقسىز قوزغىلىپ ئۆلۈپ كەتكەنلىكىنى ئېيتتى . . .

ئادالەت ھامان رەزىللىك ئۈستىدىن غالىب كېلىدۇ. ئايگۈل «ھەممە ئىش كۆڭۈلدىكىدەك بولدى» دەپ خۇشال يۈرگەن مۇنۇتلاردا ئابدۇللانىڭ تۇغقانلىرى ئۇنىڭ ئۆلۈمىدىن قاتتىق

گۈمان قىلىپ قالدى. ھەمدە ئۆزئارا مەسلىھەتلىشىش ئارقىلىق ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسىغا بېرىپ، ئابدۇللانىڭ ئۆلۈمىدىكى نورمالسىز تەرەپلەرنى تەكشۈرۈپ بېرىش توغرىسىدا ئەرز سۇندى. شۇنىڭ بىلەن ئابدۇللانىڭ ئۆلۈمىنىڭ ھەقىقىي ماھىيىتى ئاشكارىلاندى.

جىنايەت گۇمانىدارى ئايگۈل 2002 - يىلى 4 - ئاينىڭ 2 - كۈنى ناھىيىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى بىلەن قانۇن بويىچە قولغا ئېلىنىدى. 2002 - يىلى 6 - ئاينىڭ 19 - كۈنى ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسى بىرىنچى سوتتا جاۋابكار ئايگۈلنىڭ قەستەن قاتىللىق قىلىش جىنايىتىگە ئۆلۈم جازاسى بېرىپ سىياسىي ھوقۇقىدىن ئومۇرۇزايەت مەھرۇم قىلىشقا ھۆكۈم قىلدى. بىراق، جاۋابكار ئايگۈل ھۆكۈمگە قايىل بولماي جازا ئېغىر بولۇپ كەتتى، دېگەن مەزمۇندا ئاپتونوم رايونلۇق يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسىگە نارازىلىق ئەرز بەردى. ئاپتونوم رايونلۇق يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسى ئىككىنچى سوتتا قاراپ چىقىش ئارقىلىق ئەسلىي سوتنىڭ جىنايەت پاكىتىنى بېكىتىشى، جازا ئۆلچىشى توغرا بولغان دەپ قاراپ، جاۋابكار ئايگۈلنىڭ نارازىلىق ئەرزىنى رەت قىلىپ، ئەسلىي سوت ھۆكۈمىنى كۈچكە ئىگە قىلدى. 2002 - يىلى 11 - ئاينىڭ 21- كۈنى جاۋابكار ئايگۈلگە بېرىلگەن ئۆلۈم جازاسى مىلتىق بىلەن ئېتىپ ئىجرا قىلىندى.

دوختۇرلۇق نىقابى ئاستىدىكى جىنايەت

دۆلىتىمىز ئۇزۇن يىللاردىن بېرى زەھەرگە قارشى تۇرۇش توغرىسىدا مۇكەممەل قانۇن - تۈزۈملەرنى تۈرگۈزۈپ، زەھەرگە قارشى نۇرغۇن جاپالىق كۈرەشلەرنى قىلدى. مەجبۇرىي زەھەر تاشلاتقۇزۇش ئورۇنلىرىنى كۆپلەپ تەسىس قىلىپ، زەھەرنىڭ ئېزىقتۇرۇشىغا ئۇچرىغان ئازغۇن ياشلارنى داۋالاپ، ئۇلارنىڭ ھاياتى، سالامەتلىكىگە كاپالەتلىك قىلدى. تېلېۋىزور، گېزىت - ژۇرناللاردىن زەھەرنىڭ ئېبلىس چاڭگىلى ئاستىدا نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ قىممەتلىك ھاياتىدىن ئايرىلىپ قالغانلىقى، ئائىلىسىنىڭ خانۇەيران بولغانلىقىدەك ئېچىنىشلىق پاجىئەلەرنى كۆردۇق. مانا مۇشۇنداق تارىخىي رېئاللىقنى كۆرۈپ تۇرۇقلۇق، پۈل ئۈچۈن ھەممىنى ئۇنتۇپ زەھەر سودىسى بىلەن شۇغۇللىنىدىغان، ھەتتا كىشىلەرگە ھاياتلىق ئاتا قىلغۇچى دوختۇر سىياقىغا كىرىۋېلىپ، زەھەر چەككۈچىلەرنىڭ زەھەر چېكىشىگە سورۇن ھازىرلاپ بېرىدىغان، زەھەرنى ئوكۇل قىلىپ سېلىپ قويۇپ، ئۇلارنىڭ ھاياتىنى نابۇت قىلىدىغان نا ئىنسانىي، دىيانەتسىز كىشىلەرنىڭ قىلمىشلىرى تېخى تۈگىگىنى يوق . . .

2000 - يىلى 14 - نويابىر تاڭ سەھەر. سەھەرنىڭ سوغۇقى ئادەمنىڭ يۈزىگە نەشتەردەك سانچىلاتتى. 315 - نومۇرلۇق دۆلەت تاشيولىنىڭ غەربىگە جايلاشقان بىر شەھەر

تەۋەلىكىدىكى مەلۇم بىر ئۆينىڭ ئالدىدا كېچىدىن بېرى سوغۇقتا تونۇلاپ قېتىپ قالغان نامسىز بىر جەسەت كىشىلەر تەرىپىدىن بايقالدى. ئۆلگۈچى كىم؟ قەيەرلىك؟ ئۇ قانداق بولۇپ بۇيەرگە كېلىپ قالدى؟ بۇنى ھېچكىم بىلمەيتتى.

دېلو ئەھۋالىدىن خەۋەر تاپقان شەھەرلىك ج خ ئىدارىسىنىڭ رازۋېدكىچى خادىملىرى دەرھال نەق مەيدانغا يېتىپ كەلدى. ئۇلار ئەترapلىق تەكشۈرۈش ئارقىلىق ئۆلگۈچىنىڭ سالاھىيىتىنى تېزلىكتە ئېنىقلاپ چىقىپ، ئۇنىڭ ئائىلىسىگە خەۋەر يەتكۈزدى. ئۆلگۈچى مەلۇم ناھىيىدىكى يېزىلىق باشلانغۇچ مەكتەپنىڭ ئوقۇتقۇچىسى قاھار ئىدى.

بۇ تۇيۇقسىز زەربىدىن يۇرەكلىرى مۇجۇلغان قاھارنىڭ ئائىلىسىدىكىلەر چاقماق تېزلىكىدە يېتىپ كېلىپ جەسەتكە ئۆزىنى تاشلاپ يىغا ـ زارە قىلىشقا باشلىدى. مېھرىبان ئانا ئوغلىنىڭ كۆپۈپ چىققان قورساقلىرىنى سىلاپ، يۇزىنى ئوغلىنىڭ سوغۇقتا تونۇلاپ، كۆكۈرۈپ كەتكەن مۇزدەك يۇزىگە يېقىپ توختاۋسىز نالە قىلاتتى. يۇرەكلىرى پارە ـ پارە بولغان كۆيۈمچان ئاتىنىڭ كۆزىدىن ئاققان مۇنچاقتەك ياشلار خۇددى يامغۇر سۈيدەك تامچىلايتتى. ئېرىنىڭ بىئەجەل ئۆلۈمىگە قاتتىق ئېچىنغان سۆيۈملۈك ئايالى ياقا يىرتىپ يىغلايتتى. ئۇلارنىڭ بۇ ھالىتىنى كۆرۈپ نېمە ئىش ئىكەنلىكىنى ئاڭقىرالماي قورقۇپ كەتكەن تۆت ياشلىق ئوماق مەسۇمە چىرقىراپ نالە قىلاتتى. ئۇلارنىڭ شۇ تاپتىكى نالە ـ پەريادىغا ئاسمان ـ زېمىنمۇ تاقەت قىلىپ تۇرالمايتتى . . .

جەسەتتىكى بىر قاتار ئالامەتلەردىن قارىغاندا ئۇنىڭ

بىلىكىدە ئوكۇل سېلىنغان ئالامەتلەر كۆرۈنۈپ تۇراتتى. قانۇن دوختۇرى جەسەتنى ئاناتومىيىلىك تەكشۈرۈش ئارقىلىق، «زەھەرلىنىشتىن نەپەسلىنىشى توسالغۇغا ئۇچراپ ئۆلگەن» دەپ يەكۈن چىقاردى. ئەمما، ئۆلگۈچى زەھەرلەنگەن بىرىنچى نەق مەيدان قەيەر؟ ئۆلگۈچى زەھەرلىك ئوكۇلنى ئۆزى سالغانمۇ ؟ ياكى ئوكۇل باشقىلار تەرىپىدىن سېلىنغانمۇ ؟ دېگەن مەسىلە زارۇدكىچىلار ئالدىدا بىر سىر ئىدى. «شەھەردە بىر نەپەر ياش زەھەر چېكىپ ئۆلۈپ قاپتۇ» دېگەن خەۋەرمۇ ناھايىتى تېزلا تارقىلىپ، كىشىلەر ئارسىدىكى قىزىق نوقتىغا ئايلىنىپ قالدى.

2000 - يىلى 18- نويابىر ئىككى نەپەر ياش جەسەت بايقالغان شەھەرگە يېقىن بىر ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسىغا كىرىپ كەلدى. ئۇلار مەزكۇر دېلودىكى جىنايەت گۇمانداركىرى بولۇپ، شۇ ناھىيىلىك يولۇچىلار چوڭ بېكىتى ئالدىدا دورا تىجارىتى بىلەن شۇغۇللىنىدىغان ئاكا ـ ئۇكا بارات بىلەن رۇزىباقى ئىدى. ئۇلار ج خ ئىدارىسىغا ئۆزىنى مەلۇم قىلىپ كەلگەنىدى.

بارات بۇ ناھىيىدىكى مەلۇم يېزىلىق شىپاخانىدا دوختۇرلۇق قىلاتتى. بۇ شىپاخانىنىڭ ئىقتىسادىي كىرىمى تۆۋەن بولغانلىقى ، ئۇنىڭ ئۈستىگە مائاشىنى ۋاقتىدا تارقىتالمايدىغانلىقى قاتارلىق سەۋەبلەر باراتنىڭ ئىدىيىسىدە داۋالغۇش پەيدا قىلدى. ئۇ ۋاقتىدا ئالالمايدىغان مائاشقا تايىنىپ كۈن ئۆتكۈزۈشنى مۇۋاپىق كۆرمەي، شىپاخانىدىكى خىزمىتىنى تاشلاپ، ناھىيىلىك يولۇچىلار چوڭ بېكىتى ئالدىدىكى بىر ئۆيدە

شەخسىي دورا دۆكىنى ئېچىۋالدى. ئۇنىڭ دۆكىنى كىشىلەرنىڭ ئايىغى ئۈزۈلمەيدىغان ئاۋات كوچىغا جايلاشقان بولسىمۇ، تىجارىتى ئۇنىڭ كۆڭلىدىكىدەك بولمايۋاتاتتى. بىر - ئىككى يۈەنلىك باش ئاغرىقى دورىسى، ئاغرىق پەسەيتىش دورىسى دېگەندەكلەرنى سېتىپ ئولتۇرۇش ئۇنى تېخىمۇ جىلە قىلاتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ دوختۇرخانىلاردا ئىشلىتىش قاتتىق چەكلىنىدىغان «دۇلانتىن» (دۇلىندىڭ)، «ئەندىڭ» قاتارلىق دورا - ئوكۇللارنى مەخپىي سېتىشقا باشلىدى. دېگەندەك، ئۇنىڭ تىجارىتى بارغانسېرى رونىاق تېپىپ يانچۇقىغا تۇم - تۇم پۇل كىرىشكە باشلىدى. كۈنلەر ئەنە شۇنداق داۋاملاشماقتا ئىدى.

كېيىنكى كۈنلەرگە كەلگەندە ئۇنىڭ بۇ دۆكىنىدىن چىرايى تاتىراڭغۇ، يوچۇن كىشىلەرنىڭ ئايىغى ئۈزۈلمەيدىغان بولۇپ قالدى. ئۇلار ھەرگىزمۇ كېسەل داۋالاتقىلى كەلگەنلەر بولماستىن ، ئەكسىچە، زەھەرگە خۇمار بولۇپ قالغانلار ئىدى. ئۇلارنىڭ بەزىلىرى ئۆزى تېپىپ كەلگەن زەھەرنى ئوكۇل قىلغۇزۇشقا كىرسە، بەزىلىرى خۇمار پەسەيتكۈچى دورا - ئوكۇللارغا ئېھتىياجلىق بولۇپ كىرەتتى.

بارات ئۆزىنىڭ بۇ خىل تىجارىتىنىڭ رونىاق تېپىشىغا ئەگىشىپ ئورۇن تاللاپ ئولتۇرمايدىغان بولدى. ئۇنىڭ ئۆيىمۇ بۇ خىل كىشىلەرنىڭ پائالىيەت سورۇنىغا ئايلىنىپ قالدى. ئۇنىڭ خېرىدارلىرىنىڭ كۆپىنچىسى ئۆزىنى كونترول قىلىش ئىقتىدارى ئاجىز ۋە مەدەنىيەت سەۋىيىسى تۆۋەن ياشلار بولسا، بىر قىسمى بەلگىلىك مەدەنىيەت سەۋىيىسىگە ئىگە، مۇقىم

خىزمەت ئورنى بار ياشلار ئىدى.

ئۆزىگە شۇنچە كۆپ «خېرىدار» جەلپ قىلغان بۇ كىچىك دۇكان ئەسلىدىمۇ بىر قانۇنسىز دورا دۇكىنى بولۇپ، سەھىيە تارماقلىرىنىڭ دورا سېتىشقا، داۋالاشقا رۇخسەت قىلىش ئىجازەتنامىسى يوق ئىدى . سەھىيە تارماقلىرى بىرنەچچە قېتىم تەكشۈرۈپ، ئۇنىڭ دورا دۇكىنىنى پېچەتلەپ قويغان بولسىمۇ، لېكىن ئۇ ئۆز بېشىمچىلىق بىلەن پېچەتنى بۇزۇپ ئېلىۋېتىپ تىجارىتىنى داۋاملاشتۇرىۋەرگەنىدى.

2000 - يىلى 13 - نويابىر كەچتە باراتىنىڭ ئىنىسى رۇزىباقى بۇ دۇكاندا تىجارەت قىلىۋاتاتتى. تۇيۇقسىز ئىشىكتىن كېلىشكەن، قامەتلىك بىر ياش يىگىت ئالدىراپ كىرىپ كەلدى ، ئۇ دەل قاھار ئىدى. قاھار شوخ، تېتىك يىگىت بولۇپ، ئىجتىمائىي مۇناسىۋەت دائىرىسى كەڭ ئىدى. شۇنداق بولغاچقىمۇ ، ئۇ بىر قىسىم ناچار كىشىلەرنىڭ تەسىرىنى يوقتۇرۇپ، ئۇچ ـ تۆت ئايدىن بېرى زەھەرگە خۇمار بولۇپ قالغانىدى. ئۇ باراتنىڭ ئۇزۇن يىللىق ئاغىنىسى، بۇ يەرنىڭ دائىملىق خېرىدارى ئىدى. قاھارنىڭ شۇ تاپتىكى روھىي ھالىتىدىن زەھەر خۇمارى تۇتۇپ قالغانلىقى چىقىپ تۇراتتى . ئۇ قويۇن يانچۇقىدىن بىر دانە شىپىرىسنى چىقىرىپ رۇزىباقىغا تەڭلەپ:

ـ بۇنى ئۇرۇپ قويە، ـ دېدى. شىپىرىسنىڭ ئىچىدە بىرخىل سارغۇچ سۇيۇقلۇق لىغىلداپ تۇراتتى.

ـ بۇ قانداق ئۇكۇل؟ ـ دەپ سورىدى رۇزىباقى.

ـ بۇنىڭ نېمىلىكىنى سورىماي دەرھال ئۇرۇپ قوي،

قورسىقىم ئاغرىپ كەتتى. ھېلى بىكار . . .

رۇزىباقى شپىرىسنى قولىغا ئېلىپ قاھارلىق ئوق قولىنىڭ تومۇرىغا ئوكۇل يىڭنىسىنى سانچىدى، ئەمما ئوكۇل نەق تومۇرغا ئۇرۇلمىغاچقا ماڭمىدى.

ـ نېمانداق ئۇرالمايسەن؟ تېزراق بولمامسەن،ـ دەپ ئاچچىقلىدى قاھار رۇزىباقىنىڭ مەيدىسىدىن ئىتتىرىپ، شۇ تاپتا قاھارنىڭ تولىمۇ تەقەززا بولۇپ كەتكەنلىكى بىلىنىپ تۇراتتى. رۇزىباقى ئوكۇل يىڭنىسىنى تومۇرغا قايتا سانچىدى. قاھار رۇزىباقىنىڭ قولىنى ئىتتىرىۋېتىپ، شپىرىستكى سۈيۇقلۇقنى ئۆزى ماڭدۇردى. ئۇ شپىرىستكى سۈيۇقلۇقنى ماڭدۇرغاچ شپىرىسقا قان ياندۇرۇپ يەنە ماڭدۇردى. ئۇ تولۇق ماڭدۇرۇپ بولغاندىن كېيىن رۇزىباقىغا قاراپ:

ـ خىروئىن دېگەن مانا مۇشۇ... ئەجەبمۇ تەسىر قىلدىغۇ بۇ، ـ دېگىنىچە ئاستا سېرىلىپ ساپاغا يۆلىنىپ قالدى. رۇزىباقى بىردەم ھاڭ ـ تاڭ بولۇپ قاراپ قالغاندىن كېيىن قاھارنىڭ قولىدىكى يىڭنىنى ئېلىۋېتىپ ئۇنى مىدىرلاتتى، گەجگىسىدىن ئۇۋۇلدى، كۆكرىكىنى باستى. ئەمما، قاھار ئىككىنچىلەپ ھەرىكەتكە كەلمىدى، ئۇ ئاللىقاچان تىنىقتىن قالغاندى.

بۇ ئىشتىن قورقۇپ گاڭگىراپ قالغان رۇزىباقى نېمە قىلارىنى بىلەلمەي، ئاكىسى بارانقا دەرھال كېلىش توغرىسىدا چاقىرغۇ بەردى. ئۇزۇن ئۆتمەي بارات پەيدا بولدى ـ دە، كۆز ئالدىدىكى بۇ مەنزىرىدىن ھەيران بولغىنىچە تۇرۇپ قالدى. ئۇ دۇكان ئىشىكىنى مەھكەم تاقۇۋېتىپ، كاللىسىنى قاماللاپ بىردەم ئولتۇردى. قانداق قىلىش كېرەك؟ ئۇنىڭ كاللىسىدا

ھەرخىل خىياللار خۇددى چاقماق چېقىلغاندەك ئۆتمەكتە ئىدى. ئۇ ئاخىرى ئامال تاپقاندەك قىلدى ــ دە، ئورنىدىن دەرھال تۇرۇپ سىرتقا چىقىپ تاكسى چاقىرىپ كېلىپ دۇكان ئالدىدا توختاتتى. ئۇ دۇكان ئىچىگە كىرىپ قاھارنىڭ جەسىتىنى رۇزىباقىغا كۆتەرگۈزدى . ئۆزى يارەملىشىپ ئېلىپ چىقىپ تاكسىنىڭ كەينىدىكى ئورۇندۇقتا ياتقۇزدى. ــ بۇ ئاغىنىمىز مەست بولۇپ قالغانىدى، ئۆيىگە ئاپىرىپ قويايلى، ــ دېدى بارات شوپۇرغا. كېچە قاراڭغۇ بولغاچقا شوپۇرمۇ بۇ ئادەمنىڭ ئۆلۈك ياكى تىرىك ئىكەنلىكىگە دىققەت قىلمىدى. روزىباقى قاھارنىڭ جەسىتى يېنىغا چىقىپ ئولتۇردى. بارات شوپۇرنىڭ يېنىدا ئولتۇردى. ئۇلار بىرنەچچە كىلومېتر يىراقلىقتىكى شەھەر تەۋەلىكىگە كەلگەندە، بارات شوپۇرغا ماشىنىنى توختىتىشنى ئېيتتى. بارات بىلەن روزىباقى جەسەتنى كۆتۈرۈپ يول بويىدىكى بىر ئۆينىڭ ئالدىغا ئاپىرىپ قويۇپ قايتىپ كەلدى.

ــ ئۇنى ئۆيىگە ئەكىرىپ قويماي تاشلاپ قويۇپ كەلدىڭلارغۇ؟ سوغۇقتا توڭلاپ قالمامدۇ؟ـ دەپ سوردى شوپۇر سەل شۈبھىلەنگەندەك بولۇپ.

ــ ھېلى مەستلىكىدىن يېشىلگەندە ئۆزى كىرىپ كېتىدۇ، ــ دېدى بارات.

شۇنداق قىلىپ بارات ئۆزىنىڭ ئۇزۇن يىللىق ئاغىنىسى، دائىملىق خىرىدارى قاھارنىڭ جەسىتىنى سوغۇق، تىمتاس كېچىدە ئۆزىمۇ بىلمەيدىغان ناتونۇش بىر ئۆينىڭ ئىشىك تۈۋىگە تاشلاپ قويۇپ قايتىپ كەلدى.

بىر نەچچە كۈن ئۆتۈپ كەتتى. ئەمما باراتنى بىر خىل روھىي ئازاب، ئەندىشە، قورقۇنچ چىرمىۋالدى. ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا ئۆزىنىڭ قاھار بىللەن ئويىنغان چاغلىرى، مۇسىبەت كۈندىكى قاھارنىڭ ئاتا - ئانىسىنىڭ يۈرەكنى ئېزىدىغان ئېچىنىشلىق يىغا - زارلىرى كەلگەندە (قاھارنىڭ مېيىت نامىزىغا باراتمۇ قاتناشقان) بىر خىل ئېچىنىش تۇيغۇسىغا چۆمسە، جەسەتنى تاشلاپ قويۇپ ماڭغان چاغدىكى شۇپۇرنىڭ «... سوغۇقتا تۇڭلاپ قالمامدۇ؟» دېگەن سوئالى ئېسىگە كەلگىنىدە، بىر خىل ۋەھىمە ئىچىدە قالاتتى. «ناۋادا شۇپۇر ھېلىقى ئۆي ئالدىدىن تېپىلغىنى بىر مەست بولماستىن، جەسەت ئىكەنلىكىنى بىلسە، ج خ ئورۇنلىرىغا ئەھۋالنى دەپ قويسا قانداق بولار؟» بۇلارنى ئويلىغاندا باراتنىڭ پۈتۈن بەدىنىنى سوغۇق تەر بېسىپ كېتەتتى. ئۇ شۇنداق ئايىغى چىقماس قورقۇنچلۇق خىياللار ئىچىدە نەچچە كۈندىن بېرى تۇرۇكەكمۇ ئۇخلىيالمىدى. ئۇ ئاخىرى يەلكىسىنى تاغدەك بېسىپ تۇرغان بۇ روھىي ئازابتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئىنىسى رۇزىباقىنى ئەگەشتۈرۈپ 2000 - يىلى 18 - نويابىر كۈنى ج خ ئىدارىسىغا قاراپ يول ئالدى .

2001 - يىلى 1 - ئاينىڭ 21 - كۈنى جىنايەت گۇماندارى بارات بىلەن رۇزىباقى ناھىيىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى بىلەن قانۇن بويىچە قولغا ئېلىندى.

بىرىنچى سوتتا بارات بىلەن رۇزىباقىغا باشقىلارنىڭ زەھەر چېكىشىگە، ئىستېمال قىلىشىغا سورۇن ھازىرلاپ بېرىش جىنايىتى بويىچە ئايرىم - ئايرىم ھالدا ئىككى يىللىقتىن بىر

يللىققىچە مۇددەتلىك قاماق جازاسى بېرىلدى.

كىشىلەرنىڭ مەدەنىيەت سەۋىيىسى تۆۋەن، ئىقتىسادىي شارائىتى ناچار بولغان بۇ نامرات ناھىيىدە زەھەرلىك چېكىملىك سەۋەبىدىن يۈز بەرگەن بۇ پاجىئە ھەققەتەن كىشىنى ئېچىندۇرىدۇ. ئەمدىلا يىگىرمە ئالتە ياشقا كىرگەن بىر ياشنىڭ ھاياتىغا ئاق ئالۋاستىنىڭ نىجىس قولى ئارقىلىق مەڭگۈلۈك چېكىت قويۇلدى. ئۇ تۇيۇقسىز ئايلىنىپ كەتتى. ئەمما، ئۇنىڭ مېھرىبان ئاتا ـ ئانىسى يۈرەك پارىسىدىن ئايرىلىپ مەڭگۈلۈك دەردىنىڭ ھەمراھىغا ئايلىنىپ قالدى. ياشلىق باھارى ئۇرغۇپ تۇرغان، يۈرىكىدە قاھارغا بولغان يالقۇنلۇق مۇھەببىتى گويا گۈلخاندەك لاۋۇلداپ تۇرغان ياش ئايالى ۋاقتسىز تۇل بولۇپ قالدى. ئەمدىلا تۆت ياشقا كىرگەن سەبىي قىزى ئۆزىنىڭ يۆلەنچۈك تېغىدىن ئايرىلىپ مەڭگۈلۈك يېتىم بولدى. بۇ پاجىئەنىڭ بولغىنىغا خېلى ۋاقىت بولۇپ قالغان بولسىمۇ، لېكىن جانجىگەر ئوغلىدىن ئايرىلىپ قالغان مېھرىبان ئانا ھەر كۈنى ئوغلىنىڭ غېرىب قەبرىسىنى قۇچاقلاپ قان يىغلاپ ناله قىلماقتا . . .

زەھەرنىڭ ئازدۇرۇشىغا ئۇچرىغان ياش دوستلار، سىلەر بۇ پاجىئەدىن ساۋاق ئېلىڭلار، ئاتا ـ ئانا، قېرىنداشلىرىڭلارنى تۈ گىمىس ئازاب دەرياسىغا غەرق قىلماڭلار، قاباھەتلىك تۈيۇق يولدىن قايتىپ، گۈزەل تۇرمۇش لەززىتىدىن قانغۇچە ھۇزۇر ئېلىڭلار! بۇ دۇنيا نېمىدېگەن گۈزەل!. . .

ئىبلىس قولىدا توزىغان غۇنچە

ئاھ، سىڭلىم سەلىمە، شۇ تاپىتا سۆزۈمنى قەيەردىن باشلاشنى بىلەلمەيۋاتىمەن. سېنىڭ ئاچچىق قىسمەتلىرىڭ پۈتۈلگەن دېلو ئارخىپىنى ۋاراقلاۋاتقان قوللىرىم ئىختىيارسىز تىترەپ كەتتى. ئىچ - ئىچىمدىن ئۆرلەپ چىقۋاتقان ئاچچىق بىر ھەسرەت گېلىمدىن بوغماقتا. گويا پىچاقتا تىلغانىدەك ئېچىشىپ ئارامسىزلىنىۋاتقان يۈرىكىمدىن سىرغىغان ھەسرەت ياشلىرى قەلب قەسىرىمگە تىنمىسىز سىرغىماقتا. كۆز ئالدىمدىكى ئېچىنىشلىق قىسمەت جاراھەتلىرىنى نامايەن قىلىپ تۇرغان سۈرىتىڭگە قاراپ ئىختىيارسىز كۆزۈمنى يۇمدۇم. چۈنكى ۋۇجۇدىدا ساقا ئوخشاش مەسۇم گۈدەكلەرنىڭ يالقۇنلۇق ئوتى لاۋۇلداپ كۆيۈۋاتقان ھەرقانداق بىر ئاتا بۇ قارا قىسمەتكە بەرداشلىق بېرەلمەيتتى. تومۇرۇمدا كۈۋەجەپ ئېقىۋاتقان قانلىرىم تۈيۇقسىز قېتىپ قالغانىدەك بىر خىل ئەسەبىي، قورقۇنچلۇق تۈيغۇغا كېلىپ قالدىم. ۋۇجۇدۇمنى ھەسرەت تۇمانلىرى قاپلىدى. شۇ تاپىتا خىيالىمدا سوزۇلۇپ ياتقان سۈرىتىڭ توختاۋسىز ناله قىلماقتا ئىدى. سەندىن سوراي سەلمە، بۇ سېنىڭ پاجىئەلىك تەقدىرىڭنى ماقا بايان قىلغىنىڭمۇ؟

سەن شۇ تاپىتا دوختۇر كارىۋىتىدا ئاپئاق بىلەكلىرىڭنى ئىككى يېنىڭغا تاشلاپ بېھۇش ياتاتتىڭ. ئاسما ئوكۇل بوتۇلكىسىدىن سىرغىپ چۈشكەن مەرۋايىتتەك سۈپسۈزۈك سۇيۇقلۇق ئاپئاق نەيچە ئارقىلىق كىچىككىنە تومۇرلىرىڭغا بىر تامچە - بىر تامچىدىن ئېقىپ كىرمەكتە ئىدى. تىمەن

ئۆسۈپ يېتىلۈاتقان بوغماق يوتىلىرىڭ ئارىسىدا ئىشىپ، قىزىرىپ كەتكەن ئۈياتلىق يەرلىرىگە بىر نەچچە تال پلاستىر چاپلاقلىق تۇراتتى. بۇغداي ئۆڭ، يۇمىلاق، قاشتېشىدەك سۈزۈك يۇزۈگە خويمۇ ياراشقان قاپقارا قاشلىرىڭ ئارىسىدىكى بۇلاقتەك كۆزلىرىڭ چىڭ يۇمۇلغانىدى. ھەممىدە جۈپلەشكەن قىياقتەك بۇلۇق، تال - تال كىرپىكلىرىڭ بىلىنەر - بىلىنمەس لىپىلدايتتى. ھەم يۇمۇلغان گىلاستەك لەۋلىرىڭ قانداقتۇر بىر نېمىلەرنى دېمەكچى بولغانىدەك ئاجىز مىدىرلايتتى. سەن بەلكىم «مەن نېمە بولدۇم؟» دەپ سورىماقچى بولۇۋاتقانسەن. بۇ ئىشلارنى بىلگەن تەقدىردىمۇ سېنىڭ گۈدەكلەرچە قەلبىڭ، سەبىي ھېس - تۇيغۇلىرىڭ ئۇنىڭ تېگى - تەكتىگە يېتەلىشى ناتايىن. چۈنكى سەن ئەمدىلا ئۇچ ياشقا كىرگەن مەسۇم، گۈدەك نارەسىدە ئەمەسمۇ؟ ۋۇي، سەن يەنە گەپ قىلماقچى بولۇۋاتسەنغۇ ؟ بۇ ئىشلارنى بىلگۈڭ كېلىۋاتامدۇ؟ بوپتۇ، كۆزۈڭنى ئاچ سەلىمە، مەن ساڭا سۆزلەپ بېرەي . . .

سەن بۇ ئالەمگە ئاپىرىدە بولۇپ پەرزەنت ئىشقىدا جان پىدا قىلغۇچى ئاتىنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى ئاڭقىرىشقا مۇشەررەپ بولغۇچە سەن ئۈچۈن تاغ كەبى يۆلەنچۈك بولىدىغان ئاتاڭنى ۋاقتىسىز كەلگەن ئەجەل بورانلىرى قارا تۇپراق ئارىسىغا ئېلىپ كەتتى. سەن يېتىم بولۇپ قالدىڭ. ئەمما يېتىملىكىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى سەن تېخى بىلمەيتتىڭ. سېنى ۋاقتىسىز تۇل قالغان ئاناڭ پەيلەپ باقتى. ئاتاڭنىڭ يېرىڭ ساقاللىرىنى بۇدرۇققىنا قوللىرىڭدا سلاپ ئەركىلەش ساڭا نېسىپ بولمىغان بولسىمۇ، سەن ھەرھالدا ئانا مېھرىگە قېنىپ ئىككى ياشقا كىردىڭ. دەل شۇ چاغدا ئاناڭ تىرىكچىلىك يولىنى ئىزدەپ، «تىجارەت قىلمەن» دەپ ئىچكىرىگە كەتكىنىچە قايتىپ

كەلمىدى. ئانا مېھرىدىنمۇ ئايرىلىپ قالدىڭ. شۇنىڭدىن باشلاپ سەن ئون بەتتە ياشلىق ھەدەڭنىڭ ھامىيلىقىدا تېمەن ئۆسۈپ چوڭ بولۇشقا باشلىدىڭ. ھەدەڭمۇ ساڭا ياخشى قارايتتى. گەرچە تۇرمۇشۇڭ غورىگىل ئۆتۈۋاتسىمۇ گۆدەكلەرگە خاس قەلبىڭ خۇشاللىققا تولغانىدى. چۈرۈك - چۈرۈك تاتلىق تاللىرىڭ، ۋىلىق - ۋىلىق يېقىملىق كۈلكىلىرىڭ جانان چىنىدەك جارانلاپ يۈرەكلەرگە شادلىق ھۆزۈرى ئاتا قىلاتتى. مانا، كۈنلەر كۈنلەرنى قوغلاپ سەنمۇ ئۇچ ياشقا كىرىپ قالدىڭ. تولۇن ئاي جىلۋىسى بالقىپ تۇرغان چېھرىڭ ھەرقانداق ئادەمنىڭ مەستلىكىنى كەلتۈرۈتتى. ئەقىل ئۆچقۇنلىرى چاقناپ تۇرغان بۇلاقتەك كۆزلىرىڭدىن بىر خىل سېھىرلىك نۇر چاقنايتتى. سەن ئەنە شۇنداق پاك، غۇبارسىز، دۇنيانىڭ تۈرلۈك - تۈمەن غەم - غۇسسىلىرىدىن تېخى خەۋىرى بولمىغان ناتۇان غۇنچە ئىدىڭ.

بۇ يىل باھار ھىدىغا تولغان ئاپرىل ئېيىنىڭ 16 - كۈنى ئىدى. قاش قارىيىشقا باشلىغان چاغ بولسىمۇ، سەن قوشناڭنىڭ بېغىنىڭ بۇرجىكىدىكى بۇغداي ئېتىزلىقىى بويىدا ئويناۋاتاتتىڭ. ئاشۇ چاغدا بىر ئۆمۈر تولدۇرۇۋالغۇسىز ئازاب ئىلىپ كەلگۈچى مۇدھىش شۇملۇقنىڭ قارا كۆلەڭگۈسى ساڭا يېقىنلاپ كېلىۋاتاتتى. ئەپسۇس، سەن ئۇنىڭدىن تامامەن بىخەۋەر ئىدىڭ. بىر نەچچە تەڭتۇشلىرىڭ بولسا سەندىن سەل نېرىدا ئويناۋاتاتتى. دەل شۇ چاغدا سەن ئويناۋاتقان جايىنىڭ يېنىدىكى چىغىر يول بىلەن كېتىۋاتقان بىر مەلئۇن يېنىڭغا كېلىپ توختىدى. ئۇنىڭ خۇنۇكلۇك چېقىپ تۇرغان كۆزلىرىدىن بىر خىل ياۋۇزلۇق ئىپادىلىرى چاقناپ تۇراتتى. ئۇنىڭ شۇملۇق يېغىپ تۇرغان كۆزلىرى ئېغىر ئوچۇق ئىشتىنىڭدىن كۆرۈنۈپ تۇرغان ئۇياتلىق يەرلىرىڭگە تىكىلدى. ئۇنىڭ

هايۋانىي نەپسى ئولجىغا يولۇققان ئاچ بۆرىدەك تاقىلداپ كەتتى. ئاھ تەقدىر، ساڭا بۇ نېمە كەلگۈلۈك؟ ئۇ ياۋۇز تەبىئىيتىنى ئاخىرى ئاشكارىلىدى. سېنى كۆتۈرۈۋېلىپلا قىر بويىغا ئېلىپ ئاستىغا باستى، ساڭا ۋەھشىيلەرچە باسقۇنچىلىق قىلدى. گۈل غۇنچىسىدەك كىچىككىنە نازۇك جىسمىڭ توپىغا مىلەندى. سەن بار ئاۋازىڭ بىلەن ئېچىنىشلىق چىرقىرىدىڭ، بوغۇلۇپ ـ بوغۇلۇپ يىغلىدىڭ، ئەمما سېنىڭ زەئىپ ئاۋازىڭنى بەكۆاش شامالىلار يىراق ـ يىراقلارغا ئېلىپ قاچتى. ئۇنى ھېچكىم ئاڭلىيالمىدى. شۇ تاپتا چىدىغۇسىز ئاغرىق ناتۇان قەلبىڭنى ئۆرتەپ، پۈتۈن ۋۇجۇدۇڭغا تارىماقتا ئىدى، قانچىلىك ۋاقىت ئۆتكىنىنى بىلمەيسەن ، سېنىڭ پاك ئىپپىتىڭنى بۇلغۇغۇچى ھايۋان ھېچ ئىش بولمىغاندەك سېنى شۇ يەردىلا تاشلاپ قويۇپ پەرۋاسىزلارچە كېتىپ قالدى. ئاھ، سەن شۇ يەردە مۇكچەيگەن پېتى ئولتۇرۇپ قالدىڭ . سەن نېمە ئىشلارنىڭ بولغانلىقىنى تازا ئاڭقىرىپ كېتەلمەيۋاتاتتىڭ، چۈنكى سەن بۇ ئىشلارنىڭ نېمىلىكىنى قىلچە چۈشەنمەيتتىڭ، چۈشىنىشكىمۇ ئەقلىڭ يەتمەيتتى. تەكتۈشلىرىڭنىڭ سېنىڭ ھالىڭنى كۆرۈپ خەۋەر يەتكۈزۈشى بىلەن ھەدەڭ ئاسماندىن جۇشكەندەكلا يېنىڭدا پەيدا بولدى. ئۇ تەشۋىش، قورقۇش، تەئەججۇپ ئىلكىدە سېنى قۇچىقىغا ئالغىنىدا پۈت ـ قوللىرى بوشىشىپ، چىدىغۇسىز ئەلەمدىن يۇرىكى مۇجۇلدى، چىشلىرى كىرىشىپ، مۇشتۇملىرى ئىختىيارسىز تۈگۈلۈپ كەتتى. يۇرىكىنىڭ چوڭقۇر قېتىدىن ئېتىلىپ چىققان غەزەپلىك ياشلىرى كۆزلىرىدىن سەلدەك تۆكۈلدى. ھەدەڭ « 110» ساقچىغا مەلۇم قىلىش تېلېفونى ئارقىلىق دېلو مەلۇم قىلدى . ساقچىلار تېزدىن ھەرىكەتلىنىپ جىنايەت گۇمانداركى قولغا چۈشۈردى. سەن دوختۇرخانىغا ئېلىپ كېلىندىڭ، ئەمما

دوختۇرخانىغا پۇل كېتەتتى. سىلەرنىڭ تۇرمۇشىڭلار غۇربەتچىلىكتە ئۆتكەچكە پۇل يوق ئىدى. دەل شۇ چاغدا خەلقنىڭ ھاياتى، مال ـ مۈلكىنىڭ كاپالەتچىسى بولغان ج خ ئىدارىسى ساڭا 500 يۈەن ئىئانە قىلىپ سېنىڭ داۋالىنىشىڭنى كاپالەتكە ئىگە قىلدى. دەل مۇشۇ چاغدا سەن بۇ ئىشلاردىن تامامەن بىخەۋەر ئىدىڭ. قان كۆپ چىقىپ كەتكەنلىكتىن، گۇلدەك مەسۇم چىرايىڭ كاككۇك گۇلدەك سارغىيىپ كەتكەنىدى. بەدىنىڭ پۈتۈنلەي بوشىشىپ كەتكەن بولۇپ ، قاياققا مىدىرلاتسا شۇ ياققا تاشلىناتتىڭ، چۈنكى سەن بۇ چاغدا سېزىمىڭنى يوقىتىپ پۈتۈنلەي بىھوشلانغان ئىدىڭ . . .

خەيرىيەت، بولىدىغان ئىشلار بولدى. دوختۇرلار جىددىي تەدبىر قوللىنىش ئارقىلىق بۇزۇلۇپ يىرتىلغان ئىپپەتلىك يەرلىرىڭنى تىكتى، سېنىڭ ھاياتىڭ قۇتقۇزۇپ قېلىندى. ئارىدىن بىر نەچچە كۈن ئۆتتى. ئىپلاس قىلمىشلىرى ئارقىلىق سېنىڭ غۇبارسىز، نازۇك دىلىڭدا ساقايماس جاراھەت ئىزنالىرى پەيدا قىلىپ، پاك ۋۇجۇدۇڭنى بۇلغىغان شەرمەندە (سىڭلىم سەلىمە، ئۇنىڭ ئىسمىنى ساڭا ئوچۇق ئېيتىپ بەرگۈم بار ئىدى، لېكىن ئۆزىدە قىلچىلىك ئىنسانىي غۇرۇر، ئەقىل ئىدراك، ئەخلاق ـ پەزىلەت بولمىغان بۇ مەخلۇقنى پەقەت ئىنسانلارغا خاس ئىسىم بىلەن ئاتاشقا تىلىم بارمىدى) نى 26 ـ ئاپرىل تەپتىش مەھكىمىسى قانۇن بويىچە قولغا ئېلىشقا تەستىقلىدى. ئۇزۇنغا قالماي سەن ئۇنىڭ قانۇننىڭ قاتتىق جازاسىغا ئۇچرىغانلىقىنى كۆرىسەن. كۆزۇڭنى ئاچ سەلىمە، بۇ جاھان يەنىلا گۈزەل، پۈتكۈل جاھان ساڭا كۈلۈپ قارايدۇ.

ئالدامچىنىڭ قۇيرۇقى بىر تۇتام

تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرۈپلا جەمئىيەتكە چىقىپ كەتكەن قاسىمجان شەھەر تەۋەسىدىكى مەلۇم بىر ئاھالىلەر رايونىدا ئولتۇراتتى. ئۇ ئۆز قىزىقىشى بىلەن ماشىنا ھەيدەشنى ئۆگىنىپ، شوپۇرلۇق قىلىشقا باشلىغانىدى. ئۇ مۇشۇ جەريانىدا، شۇ تەۋەلىكتىكى سۇپىت ـ تېخنىكا نازارەتچىلىكى ئىدارىسىنىڭ بىر قىسىم كادىرلىرى بىلەن تونۇشۇپ قالدى. ئىشنىڭ ئېچى ـ چىپىنى بىلمىدىغان، ئىجتىمائىي مۇناسىۋەتكە ئۇستا قاسىمجان بىرەمدىلا ئۇلارنىڭ ئىشەنچىسىگە ئىگە بولۇۋالدى.

ئارىدىن ئۇزۇن ئۆتمەي قاسىمجان، سۇپىت ـ تېخنىكا ئىدارىسىنىڭ كۆز ـ قۇلىقى بولۇپ ئىشلەشكە باشلىدى. مۇشۇ مەزگىللەردە قانۇنسىز نېفىت ئايرىش ئورۇنلىرىنى قوغۇپ، ئۆلچەمسىز نېفىت ئايرىپ ساتىدىغان، قانۇنسىز پاختا پىششىقلاپ ئىشلەش زاۋۇتلىرىنى قوغۇپ، بەلگىلىمىگە خىلاپ تىجارەت قىلىدىغان كىشىلەر كۆپەيىپ، بازار ئىگىلىكى تەرتىپىنى قالايمىقانلاشتۇرماقتا ئىدى. بۇ خىل قانۇنسىز قىلمىشلارنى چەكلەش ۋە ئالدىنى ئېلىش خىزمىتىنى ئوڭۇشلۇق ئىشلەش ئۈچۈن كۆز ـ قۇلاقنىڭ رولىدىن پايدىلىنىشقا تىرىشىپ كېلەتتى.

قاسىمجان كۆز ـ قۇلاق بولۇپ ئىشلىگەندىن كېيىن سۇپىت ـ

تېخنىكا نازارەتچىلىك ئىدارىسىنى بىر نەچچە قېتىم مۇھىم يىپ ئۈچى بىلەن تەمىنلىدى. ئۇ تەمىنلىگەن يىپ ئۈچى تەكشۈرۈش داۋامىدا راست بولۇپ چىقتى. سۈيەت - تېخنىكا نازارەتچىلىك ئىدارىسىنىڭ خادىملىرى بۇ قىلمىشلار بىلەن شۇغۇللانغۇچىلارنىڭ مەشغۇلات ئېلىپ بېرىش ئۇۋۇللىرىنى پېچەتلەش بىلەن بىرگە ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىنى بەلگىلىمە بويىچە بىر تەرەپ قىلدى. قاسىمجانمۇ كۆرسەتكەن خىزمىتىگە يارىشا بەلگىلىك نەپكىمۇ ئېرىشىپ تۇردى.

مۇشۇ جەريانىدا قاسىمجان باشقا قېرىنداش ناھىيىلەردىكى سۈيەت - تېخنىكا نازارەتچىلىكى ئىدارىسىنىڭ بىر قىسىم خادىملىرىنىڭ ئىسمى ۋە تېلېفون نومۇرلىرىنى قولغا چۈشۈردى. ئۇ پۈرسەت تېپىپ ئۇلارنى ئالداپ، پۇل ئۇندۇرۇۋېلىش نىيىتىگە كەلدى.

2003 - يىلى 10 - ئاينىڭ مەلۇم بىر كۈنى ئىدى. قاسىمجان ئۈزۈندىن بېرى كۆڭلىگە پۈكۈپ كەلگەن رەزىل نىيىتىنى ئىشقا ئاشۇرماقچى بولۇپ، ئالدىن بىلۈالغان تېلېفون نومۇرى بويىچە قوشنا ناھىيىدىكى سۈيەت - تېخنىكا نازارەتچىلىكى ئىدارىسىنىڭ بىر نەپەر خادىمىغا تېلېفون قىلىپ ئۆزىنىڭ خام نېفىت سودىسى قىلىدىغانلار بىلەن ئالاقىسى بارلىقىنى، ئۇلارنىڭ ھەق بەرسە ئۇلارنى تۇتۇپ بېرىدىغانلىقىنى ئېيتىپ، كۆرۈشۈشنى تەلەپ قىلدى. تېلېفون قوبۇل قىلغۇچىمۇ ئۇنىڭ تەلىپىگە قوشۇلدى. قاسىمجان دەرھال يولغا چىقىپ ھېلىقى ئادەمنى ئىزدەپ تاپتى- دە، ئۇنىڭغا «ئۆگۈنلۈككە بىر كىشى سىلىنىڭ ناھىيىگە بىر ماشىنا ساختا

ماي چۈشۈرىدۇ، مەن شۇ ھامان سىلىگە تېلېفون قىلىمەن، سىلى بېرىپ تۇتۇۋالسىلا، شۇڭا مېنىڭ ئۇلار بىلەن ماي سودىسى قىلىشىم ئۈچۈن 2000 يۈەن بەرسىلە» دېدى.

بۇ خادىم قاسىمجاننىڭ سۆز - ھەرىكەتلىرىدە، گۇمانلىق تەرەپلەر يوقلۇقىنى پەملىگەندىن كېيىن «ئۇنداق بولسا سىزگە ئالدىدىن 500 يۈەن بېرەيلى قالغىنىنى كۆرسەتكەن خىزمەتچىگە قاراپ نىسبەت بويىچە بېرەيلى» دەپ ئۇنىڭغا 500 يۈەن بەردى. ئۇ تۇنجى ئىشىنىڭ ئوڭۇشلۇق تاماملانغاندىن كېيىن سۆيۈنۈپ كەتتى.

ئارىدىن بىر نەچچە كۈن ئۆتكەندىن كېيىن قاسىمجان يەنە بىر ناھىيىگە بېرىپ، سۈپەت - تېخنىكا نازارەتچىلىكى ئىدارىسىنىڭ مەسئۇلى بىلەن كۆرۈشۈپ يۇقىرىقىدەك ئۇسۇل بىلەن ئۇلارنىڭ 1500 يۈەن پۇلىنى سوقۇپ كەتتى.

قاسىمجاننىڭ ئىشلىرى ئوڭۇشلۇق بولۇۋاتاتتى، ئەمدىلىكتە ئۇ قىلۋاتقان ئىشنىڭ دائىرىسىنى كېڭەيتىش ئۈچۈن نەزىرىنى قانۇنسىز پاختا ئىشلەيدىغان شەخسلەرگە قارىتىشقا باشلىدى.

ئۇ ھېلى تاي پاختا ئۇرايدىغان سىم ساتقۇچى قىياپىتىگە، ھېلى چىگىت سېتىۋالغۇچى قىياپىتىگە كىرىۋېلىپ، ئۇ يەر - بۇ يەرلەرگە قاتراپ يۈرۈپ، پاختا پىششىقلاپ ئىشلەيدىغانلار بىلەن كۆرۈشۈپ ئۇلارنىڭ تېلېفون نومۇرىنى ئېنىقلىۋالاتتى- دە، قايتىپ بېرىپلا ئۇلارغا تېلېفون قىلىپ «مەن سۈپەت - تېخنىكا نازارەتچىلىكى ئىدارىسىدىكى تۇرسۇنجان بولىمەن، مەن ماشىنا ئەۋەتەي، ماڭا بىر تاي پاختا لازىم بولۇپ قالغان، بەرسىڭىز بىزمۇ يامان كۈنلەردە ئەسقېتىپ قالارمىز»

دېگەندەك گەپلەرنى قىلاتتى.

سۇپەت ـ تېخنىكا نازارەتچىلىكى ئىدارىسىنىڭ«كۆزى چۇشكەن» لىكىدىن «سۆيۈنگەن» كىشىلەر ئۈنۈك تەلىپىگە دەرھال ماقۇل بولاتتى. ئۇ بەزىلەرگە تېلېفون قىلىپ «مەن سۇپەت ـ تېخنىكا نازارەتچىلىكى ئىدارىسىدىكى تۇرسۇنجان بولىمەن، ئىدارىمىز سىزدىن جەريمانىنى بەك كۆپ ئېلىۋەتتى، سىزگە ئىچىم ئاغرىۋاتىدۇ. شۇڭا ماشىنا ئەۋەتسەم، بىر تاي پاختا بەرسىڭىز، باشلىقلارغا دەپ جەريمانىنىڭ بىر قىسمىنى قايتۇرۇپ بېرىشنى قولغا كەلتۇرسەم» دېسە بەزىلەرگە «سىز كۆپ ئاۋارىچىلىككە ئۇچراۋاتىسىز، مەن تىجارەت كىنىشكىسى بىجىرىپ بېرەي، شۇڭا مەن ئەۋەتكەن ئادەمگە 1000 يۈەن بېرىڭ» دەيتتى. ئارقىدىنلا ماشىنا ئەۋەتەتتى، تېلېفون قوبۇل قىلغۇچىلارمۇ شۇ ئىدارىدا شۇنداق ئىسىملىك كىشىلەرنىڭ بارلىقىنى بىلگەچكە تېلېفون قىلغۇچىنىڭ سۆزىگە ئىشىنەتتى. شۇڭا ئۇنىڭ تەلىپىنى دەرھال بىجا كەلتۈرەتتى، لېكىن قاسىمجان ئۇلار بىلەن بۇاستە يۈز كۆرۈشمەيتتى. ئەۋەتكەن ئادەملەرگە «مېنى سوريسا جىددىي ئىشى چىقىپ كېلەلمىدى، دەڭلا» دەپ قويياتتى. ئالدانغۇچىلارغا تېلېفون نومۇرىنى قالدۇرۇپ قويياتتى. ئەمما، بىر نەچچە كۈندىن كېيىن تېلېفون قىلسا ئۇ قالدۇرغان نومۇر يوق بولۇپ چىقاتتى. ئۇ ئالداپ ئېلىپ كېلىنگەن پاختىنى نەرقىگە چىقىرىپ سېتىپ، پۇلىنى يەپ ـ ئىچىپ تۈگىتەتتى.

قاسىمجاننىڭ ھېيلە ـ نەيرەڭلىرى ئەنە شۇنداق توسالغۇسىز ھالدا ئىشقا ئاشماقتا ئىدى. كېيىن ئۇ سېلىم

ئىسىملىك بىر ئاغىنىسىنىمۇ ئۆزىنىڭ شېرىكى قىلىۋالدى. ئۇ يېرىم يىلغىمۇ يەتمىگەن قىسقىغىنا ۋاقىت ئىچىدە يۈقىرىقىدەك، ھىيلە ـ مىكىرلەر ئارقىلىق سەككىز قېتىم ئالدامچىلىق قىلمىشى سادىر قىلىپ، كوللېكتىپ ۋە شەخسلارنىڭ 8000 يۈەندىن ئارتۇق قىممەتتىكى مال ـ مۈلكىنى ئالداپ ئېلىپ كەتتى.

دۇنيادا مەڭگۈ ئاخىرلاشمايدىغان ئىش يوق، ھەممە ئىشنىڭ چېكى بولىدۇ. قىن ـ قىنىغا پاتماي كۆرەڭلەپ كەتكەن قاسىمجاننىڭ قىلمىشىمۇ ئاخىرى پاش بولۇپ قالدى.

2003 ـ يىلى 11ـ ئاينىڭ مەلۇم بىر كۈنى پاختا پىششىقلاپ ئىشلىگۈچى ئابدۇلنىڭ تېلېفونى سايراپ كەتتى. ئۇ تېلېفوننى قولىغا ئېلىشىغا قارشى تەرەپ:

ـ ۋەي، مەن ناھىيىلىك سۈپەت تەكشۈرۈش ئىدارىسىدىن ئالىمجان، بىزنىڭ ئىدارە سىزدىن 3000 يۈەن جەريمانە ئېلىۋەتتى، سىزگە بەك ئىچىم ئاغرىدى. مەن ئىدارە باشلىقى بىلەن سۆزلىشىپ جەريمانە پۇلىنى قايتۇرۇپ بېرەي، ماڭا بىر تاي پاختا لازىم بولۇپ قالدى،بېرىپ تۇرسىڭىز دېدى.

ـ بولىدۇ، سىز كېلىپ يۈرمەكچى، مەن ئۆزۈملا ئاپىرىپ بېرەي، ـ دېدى ئابدۇل دەرھال ماقۇل بولۇپ.

ـ ياق، ياق، سىزنى ئاۋارە قىلماي، مەن ھازىرلا ماشىنا ئەۋەتەي . . .

تېلېفون ئۈزۈلۈپ قالدى. ئارىدىن يېرىم سائەتتەك ۋاقىت ئۆتكەندىن كېيىن. ئابدۇلنىڭ ئىشكى ئالدىغا بىر دانە شىيالى ماشىنا كېلىپ توختىدى.

ـ ئالمجان سىزنى بىر تاي پاختا بەرمەكچى، ئېلىپ كېلىڭلا، دەپ بىزنى ئەۋەتكەنىدى،ـ دېدى ئىككى كىشى ماشىدىن چۈشۈپ تەمكىن ئاھاڭدا ئابدۇلغا قاراپ.

ئارىدىن ئۆزۈن ئۆتمەي ئابدۇل ئۇلار قالدۇرۇپ كەتكەن نومۇر بويىچە ئالمجانغا تېلېفون قىلدى. تېلېفونىنى قوبۇل قىلغۇچى راستتىنلا ئالمجان ئىدى.

ـ سىز ئەۋەتكەن ئادەمگە ئوبدان پاختىدىن بىر تاي بېسىپ بەردىم، ـ دېدى ئابدۇل قارشى تەرەپكە ئۆزكۆڭلىنى بىلدۇرۇپ قويماقچى بولۇپ.

ـ نېمە؟ ـ دېدى قارشى تەرەپ ھەيران بولغىنىچە، ـ مەن سىزنىڭ يېنىڭىزغا بىر كىمنى ئەۋەتمىدىم، ماڭا پاختىمۇ لازىم ئەمەس، سىز ئالدامچىغا ئوچرايسىز. دەرھال قوغلاپ تۇتۇپ ساقچىغا تاپشۇرۇپ بېرىڭ.

بۇ جاۋابنى ئاڭلىغان ئابدۇل لاسسىدە بوشىشىپ كەتتى، ئۇ پاختا ئېلىپ كەتكۈچىنى بىردەم ئىزدەپ باققان بولسىمۇ، لېكىن ئۇلارنى تاپالمىدى.

ئارىدىن ئىككى كۈن ئۆتكەندە، ئابدۇل ناھىيىلىك سۇپەت ـ تېخنىكا نازارەتچىلىك ئىدارىسىغا بېرىپ ئالمجانغا بولغان ئەھۋالنى ئىنكاس قىلدى.

بۇ ئىشلارنى ئاڭلىغان ئالمجان دەرغەزەپكە كېلىپ، بۇ ئىشنى دەرھال ئىداره مەسئۇللىرىغا، دوكلات قىلدى . سۇپەت ـ تېخنىكا نازارەتچىلىكى ئىدارىسى خادىملىرىنىڭ نامىنى سېتىپ، ئۇلارنىڭ ئوبرازىغا داغ چۈشۈرۈپ ئالدامچىلىق

قىلغان قىلمىشنى ئاڭلىغان ئىدارە مەسئۇللىرىنىڭ قۇيقا چېچى تىك تۇرۇپ كەتتى. ئۇلار مۇناسىۋەتلىك كىشىلەردىن بىر قۇر ئەھۋال ئىگىلەش ئارقىلىق زور گۇمانىنى ئۆزلىرى كۆز - قۇلاق قىلىپ ئىشلەتكەن قاسىمجانغا مەركەزلەشتۈردى.

شۇنىڭ بىلەن ئۇلار مەخسۇس كۇچ تەشكىللەپ قاسىمجانىنى ئىزدەشكە باشلىدى.

ئۇلار قاسىمجانىنى بىر نەچچە كۈن جاپالىق ئىزدىگەن بولسىمۇ لېكىن ئۇنى تاپالمىدى. قاسىمجان خۇددى قۇمغا چۈشكەن تەڭگەدەك ئۇن - تىنسىز غايىب بولغانىدى.

قاسىمجانىنى ئىزدەش توختىماي داۋاملاشتى، سۇپەت تېخنىكا نازارەتچىلىكى ئىدارىسىدىكى خادىملار بىلەن شۇ تەۋەلىكتىكى ساقچىخانىنىڭ ھەمكارلىشىشى نەتىجىسىدە 2004 - يىلى 4 - ئاينىڭ 15 - كۈنى قاسىمجان يوشۇرۇنۇۋالغان جايىدا قانۇن تورىغا چۈشتى. قولغا ئېلىشىنى تەكشۈرۈپ تەستىقلاش باسقۇچىدا شېرىك گۇماندار سېلىممۇ قانۇن تورىغا چۈشتى.

جىنايەت گۇمانداری قاسىمجان بىلەن سېلىم 2004 - يىلى 5 - ئاينىڭ 21 - كۈنى ئالدامچىلىق جىنايىتى بىلەن تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى ئارقىلىق قانۇن بويىچە قولغا ئېلىنىدى.

مېھنەت ئىگىسىگە سوزۇلغان قارا قول

بۇ يىل يىگىرمە توققۇز ياشقا كىرگەن ۋاڭ خۇڭ ئىككى يىل ئىلگىرى پۇل تېپىش ئۈچۈن خېنەن ئۆلكىسىدىن شىنجاڭغا كەلگەنىدى. ئۇ جەنۇبىي شىنجاڭنىڭ چەت بىر ناھىيە بازىرىغا كېلىپ ئۆي ئىجارە ئېلىپ ئولتۇرۇپ، ئۇششاق تىجارەت بىلەن شۇغۇللانغانىدى. ئۇنىڭ ئاساسلىق تىجارىتى چاچ يىغىپ سېتىش ئىدى. ۋېلىسىپىتىنىڭ كەينىگە چىنە - قاچا، سۇلياۋ شويىنا، داس، چەينەك دېگەندەك نەرسىلەرنى ئارتىپ سەھەردە ئۆيدىن چىقىپ كەتسە كەچ قايتىپ كېلەتتى. ئۇنىڭ ئايالالارغا خاس زىل ئاۋازدا «چاچ بارمۇ؟» دەپ توۋلىغان ئاۋازى يېزا - قىشلاقلاردا دېگۈدەك ئاڭلىنىپ تۇراتتى. دېھقان ئاياللىرىنىڭ يىغىپ قويغان قاقچىلىك، ياڭاقچىلىك چاچلىرىنى چىنە - قاچىلارغا تېگىشىپ ئېلىپ كېلىپ سېتىپ خەجلەيتتى. بايا‌شات دېگىلى بولمىسمۇ ھالى قۇدرەت تۇرمۇش كۆچۈرۈپ، خاتىرجەم ئۆتۈۋاتاتتى. 2004 - يىلى 1 - ئاپرېل، كۈن قايرىلغان ۋاقىت ئىدى. ھاۋا ئوچۇق بولۇپ، كۆپ - كۆك ئاسمان ئەينەكتەك پارقىرايتتى. ۋاڭ خۇڭ ئادەتتى بويىچە ۋېلىسىپىتىگە مىنىپ، بىر قولىدا كىچىك دۇمبىقىنى تاراڭلىتىپ توۋلىغىنىچە، ئىككى چېتى بۈككىدە ئېتىزلىقلار بىلەن ئۇرالغان يېزا يولىدا ئاستا كېتىۋاتاتتى. ئېتىزلاردىكى باراقسانلاپ ئۆسۈۋاتقان ياپيېشىل بۇغداي مايسىلىرى باش باھارنىڭ سەلكىن شامىلىدا يېنىك

تەۋرىنەتتى. ۋاڭ خۇڭ كۆڭۈلنى مەھلىيا قىلغۇچى بۇ گۈزەل مەنزىرىلەرگە تەكشى نەزەر سالغىنىچە بىردەم دۈمبىقىنى تاراڭغلاتسا، بىردەم «چاچ بارمۇ؟» دەپ توۋلاپ قويياتتى. ئۇ شۇ تەرىزدە بىردەم ماڭغاندىن كېيىن، ئۇنىڭ كۆڭلى تۈيۈقسىز بىر شۇملۇقنى سەزگەندەك بولدى ـ دە، كەينىگە بۇرۇلۇپ قارىدى. شۇ هامان ئۇنىڭ يۈرىكى ئەنسىز دۈپۈلدەپ كەتتى. ئون يەتتە ـ ئون سەككىز ياشلاردىكى ئۇچ نەپەر ياش ئۇنىڭ كەينىدىن تاپ بېسىپ كېلىۋاتاتتى. ۋاڭ خۇڭنى قورقۇنچ باستى. ۋۇجۇدىغا تىتىرەك ئولاشتى. شۇنىڭ بىلەن ۋېلىسىپىتنى تېز ـ تېز هەيدەشكە باشلىدى. ئۇ ئىتتىك مېڭىپ ئۇلاردىن ئۇزاپ كېتىشنى ئويلىغانىدى. لېكىن، ئۇنىڭ بۇ ئويى كۆپۈككە ئايلانىدى. هېلىقى ئۇچ كىشىمۇ ئۇچقاندەك يۈگۈرۈپ ئۇنىڭ كەينىدىن قوغلاپ كەلمەكتە ئىدى. بىردەمدىن كېيىن ئۇلاردىن بىرى ۋاڭ خۇڭغا يېتىشۋېلىپ، ئۇنىڭ ئالدىنى توستى. ئاڭغچە قالغان ئىككىيلەنمۇ ئۇنىڭ يېنىغا كېلىپ ئۇلگۈردى. ئەسلىدە ئۇلار شۇ يەرلىك ئابلەت، تۇرغۇن، ئەسقەر قاتارلىق ئىش ـ ئۇقتىنىڭ تايىنى يوق، لاغايلاپ يۈرىدىغان بىكار تەلەپلەر ئىدى. ئۇلار ۋاڭ خۇڭنىڭ ئېتىزلىقلار ئارىسىدا يالغۇز كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ «ئاۋۇ خەنزۇدا پۇل جىق، پۇلىنى بۇلاپ ئېلىۋېلىپ، باشقا جايلارغا بېرىپ كۆڭۈل ئېچىپ پەيزى قىلمايلىمۇ» دېيىشىپ، ئۇنى بۇلاش نىيتىگە كەلگەنىدى.

ئۇلار ۋاڭ خۇڭنى توختاتقاندىن كېيىن، ئابلەت ۋاڭ خۇڭنىڭ گېلىنى سىققىنىچە يول چېتىدىكى بۇغداي ئېتىزىغا يىقىلدۇردى. ۋاڭ خۇڭ قارشىلىق قىلىپ تىركەشكەن بولسىمۇ

كۆچى يەتمىدى. نېمە قىلارىنى بىلەلمەي قالغان ۋاڭ خۇڭ «قوتقۇزۇڭلار!» دەپ ۋارقىرىۋەتتى. ئابلەت شۇئان يېنىغا ئېسىۋالغان پىچقىنى غىلابىتىن سۇغۇرۇپلا ۋاڭ خۇڭنىڭ مەيدىسىگە چىنىدى. قاتتىق قورقۇپ كەتكەن ۋاڭ خۇڭنىڭ چىرايى سامانداك سارغىيىپ، پۈتۈن بەدىنى سىرقىراپ كەتتى. پىچاقنىڭ ئۆتكۈر بىسىدىن تارالغان كۆچلۈك قۇياش نۇرى ئۇنىڭ ئەنسىز گۈپۈلدەپ سوقۇۋاتقان يۈرىكىنى تىلىپ ئۆتكەندەك تۇيۇلدى. ۋاڭ خۇڭنىڭ ئۇنى ئىچىگە چۈشۈپ كەتتى. ئۇنىڭ بىر ئېغىز گەپ قىلغۇدەكمۇ جۈرئىتى قالمىغانىدى. ۋاڭ خۇڭنىڭ جالاقلاپ تىترەۋاتقانلىقىنى كۆرگەن ئابلەت پىچاقنى ئاستا غىلابقا سېلىۋېتىپ، ۋاڭ خۇڭنىڭ مەيدىسىگە مىنىپ ئولتۇردى. ۋاڭ خۇڭنىڭ چىرايى تېخىمۇ تاتىرىپ، تىنغۇدەكمۇ ماجالى قالمىدى.

ــ ئۇنىڭ قولىنى مەھكەم تۇتۇڭلار ، ــ دېدى ئابلەت يېنىدا تۇرغان ئىككىيلەنگە بۇيرۇق تەلەپپۇزىدا ، ــ يانچۇقىنى ئاختۇرۇپ پۇل بولسا ئېلىڭلار.

ئابلەتنىڭ بۇيرۇشى بىلەن تۇرغۇن، ئەسقەرلەر ۋاڭ خۇڭنىڭ قولىنى مەھكەم تۇتتى. تۇرغۇن ۋاڭ خۇڭنىڭ چاپان يانچۇقىنى ئاختۇرۇپ، ئىچ يانچۇقىدىن بىر دانە كۆمۈش رەڭلىك يانفونىنى سۇغۇرۇۋالدى. ئابلەت ۋاڭ خۇڭنىڭ يانچۇقىنى چالا قويماي ئاختۇردى. ۋاڭ خۇڭنىڭ يانچۇقىدىن ئاران 19يۈەن 30پۇڭ چىقتى. ئابلەت بۇ پۇلنى ئېلىپ تۇرغۇنغا بەردى. تۇرغۇن پۇلنى ئېلىپلا قېچىپ ماڭغانىدى، ئابلەت ئۇنى چاقىرىپ قايتۇرۇپ كەلدى. شۇ تاپتا ئابلەتنىڭ ئاستىدا ياتقان ۋاڭ خۇڭ خۇددى

باسماقا چۈشكەن قۇشقاچتەك ئاجىز تىپىرلىماقتا ئىدى . . . . .

ئابلەتنىڭ يەنە نىيىتى بۇزۇلدى. ئۇنىڭ يېڭۈز ۋۇجۇدىدا قۇتراۋاتقان شەھۋانىيلىقنىڭ ئەسەبىي تۈيغۇلىرى نېرۋىلىرىنى غىدىقلاشقا باشلىدى، ئۇ ئەسقەرگە تىكىلىپ قارىغىنىچە:

ـ ماۋۇ خەنزۇنىڭ ئىشتىنىنى سالدۇر، ـ دېدى ۋاڭ خۇڭنىڭ كۆكرىكىگە مىنىپ ئولتۇرغان پېتى.

ئەسقەر قىلچە ئىككىلەنمەيلا ۋاڭ خۇڭنىڭ ئىشتىنىنىڭ تۈگمىسىنى يېشىپ سالدۇرۇۋەتتى. كۆپكۆندۈزدە، كەڭرى دالادا ئابلەت ۋاڭ خۇڭغا شەپقەتسىزلەرچە باسقۇنچىلىق قىلدى. ئار ـ نومۇسىنى بىلمەيدىغان تۇرغۇن بىلەن ئەسقەرلەر بولسا قىلچە خىجىل بولماستىن، ۋاڭ خۇڭنىڭ ئىككى قولىنى بىردىن تۇتۇپ بەردى.

پۈت ـ قوللىرى ماغدۇرسىزلىنىپ، چاچلىرى چۈۋۈلغان ۋاڭ خۇڭ تەستە ئورنىدىن تۇرۇپ «يانفونۇمنى قايتۇرۇپ بەر» دېگىنىچە يىراقلاپ كېتىۋاتقان بۇ ئۇچەيلەنتىڭ ئارقىسىدىن بىردەم مېڭىپ باقتى، لېكىن ئۇلاردىن ئۈمىد كۈتكىلى بولمايتتى. ئۇلار تېز ـ تېز قەدەملەر بىلەن ۋاڭ خۇڭدىن يىراقلاپ كەتتى.

قىلچىلىك ئەدەپ ـ ئەخلاق، قانۇن ـ تۈزۈم كۆزقارىشى بولمىغان بۇ ئۇچەيلەن شۇ ماڭغىنىچە ئۇياق ـ بۇياقنى چۆرگىلەپ لاغايلاپ ئويناندى. بىرگە تاماق يېيىشتى. كەچكە يېقىن ئۇلاردىن بىرى ئۆز ئۆيىدىن بىر دانە ئۆردەكنى ئوغرىلاپ چىقتى. كەچتە ئۇلار يەنە بىر ئۆينىڭ ھويلىسىغا كىرىپ توخۇ ئوغرىلاپ چىقتى. بۇ نەرسىلەرنى پىشۇرۇپ يېيىش ئۈچۈن ئۇلار

بىر ئۆستەك بويىغا بېرىپ، شاخ - شۇمبىلارنى تىرىپ ئوت قالاپ ئولتۇرۇشتى. قىلغان ئىشلىرىنى مۇلاھىزە قىلىشىپ، كۈلكە - چاقچاققا چۈشۈپ كەتتى. قارىغاندا ئۇلار ئۆز غەلىبىسىدىن سۆيۈنۈپ تەنتەنە قىلىۋاتقاندەك قىلاتتى. لېكىن، ئۇلار بۇ شادلىق كۈلكىلىرىنىڭ ئۇزۇنغا قالمايۋاقتىسىز ئۆچۈپ قالىدىغانلىقىنى خىيالىغمۇ كەلتۈرۈپ باقمىغانىدى.

رەزىللىك، پەسكەشلىكنى ھەرقانچە قىلىپمۇ يوشۇرۇپ قالغىلى بولمايدۇ. قاتتىق خورلۇق ئازابى تارتقان ، غۇرۇرى دەپسەندە قىلىنغان ۋاقى خۇك ئېغىرلاشقان قەدەملىرىنى تەسلىكتە يۆتكەپ ، كۆز ياشلىرىنى سۈرتكىنىچە ساقچىخانىغا كېلىپ دېلو مەلۇم قىلدى. شۇ تاپتا ئۇ جاپالىق ئەجرى مېۋىسىگە كەلگەن يانفونىنىڭ بۇلاپ كېتىلگىنىگە ئۆكۈنۈپ، يامغۇردەك ياش تۆكمەكتە ئىدى.

دېلو ئەھۋالى ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسىغا مەلۇم قىلىندى. دېلودىن خەۋەر تاپقان ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسى دەرھال كۈچ تەشكىللەپ تەكشۈرۈش خىزمىتىنى باشلىۋەتتى. دېلو ناھايىتى تېزلىكتە پاش قىلىندى. ئابلەت، تۇرغۇن، ئەسقەرلەر «پۇل بۇلاپ كۆڭۈل ئېچىپ پەيزى قىلمىز» دېگەن شېرىن چۈشتىن ئويغىنىپ بولماي تۇرۇپلا ماھىر رازۋېدكىچىلارنىڭ ئۆتكۈر قارمىقىغا ئىلىنىپ قالدى. زاكۇ ماللار تولۇق قولغا چۈشۈرۈلدى.

جىنايەت گۇمانداری ئابلەت، تۇرغۇن، ئەسقەرلەر 2004 - يىلى 2 - ئاپرېل بۇلاڭچىلىق، باسقۇنچىلىق جىنايىتى بويىچە توختىتىپ قويۇلۇپ، 8 - ئاپرېل تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى بىلەن قانۇن بويىچە قولغا ئېلىندى.

يېقىندا ئوتتۇرا دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسى مەزكۇر دېلوغا قاراپ چىققاندىن كېيىن جاۋابكار ئابلەتنىڭ بولاڭچىلىق، باسقۇنچىلىق جىنايىتىگە مۇددەتلىك ئون ئۈچ يىللىق قاماق جازاسى بېرىپ، قوشۇمچە 1500 يۈەن جەرىمانە قويۇش؛ جاۋابكار تۇرغۇننىڭ بولاڭچىلىق، باسقۇنچىلىق جىنايىتىگە مۇددەتلىك توققۇز يىللىق قاماق جازاسى بېرىپ، قوشۇمچە 1500 يۈەن جەرىمانە قويۇش، جاۋابكار ئەسقەرنىڭ بولاڭچىلىق، باسقۇنچىلىق جىنايىتىگە مۇددەتلىك ئۈچ يىل ئالتە ئايلىق قاماق جازاسى بېرىپ، قوشۇمچە 1000 يۈەن جەرىمانە قويۇش توغرىسىدا بىرىنچى سوت ھۆكۈمى چىقاردى.

بۇلانغان يانفون پاش قىلغان دېلو

ئىچكىرى ئۆلكىدىن پۇل تېپىش ئۈچۈن شىنجاڭغا كەلگەن فەن شياۋچاڭ بىلەن جاڭ شياۋبو ئاقسۇ شەھىرىگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ قالدى. ئۇلار بىر مەزگىل ئىش - ئوقەت ئىزدىگەن بولسىمۇ، لېكىن كۆڭلىگە ياققۇدەك بىرەر ئىش تاپالمىدى. چۈنكى، ئۇلار ئېغىر ئىش قىلىشنى پەقەت خالىمايتتى. كۈنلىرىنى بىر مەزگىل بىكار لاغايلاش بىلەن ئۆتكۈزگەن بۇ ئىككىيلەن ئاخىرى خوتەن شەھىرىگە كېلىش نىيىتىگە كەلدى.

ئۇلار خوتەن شەھىرىگە كەلگەندىن كېيىنمۇ «ھەممە يەردە قازانىنىڭ قۇلىقى تۆت» دېگەندەك، بۇ يەردىنمۇ ئۇلارنىڭ كۆڭلىگە ياققۇدەك ئىش تېپىلمىدى. كۈنلەرنىڭ ئۆتۈشىگە ئەگىشىپ ئۇلارنىڭ يانچۇقلىرىمۇ قۇرۇقدىلىپ قېلىشقا باشلىدى. ئۇلار ئاخىر تاكسى شوپۇرلىرىنى بۇلاپ، ئاقسۇغا قېچىپ كېتىش توغرىسىدا مەسلىھەتلەشتى.

2003 - يىلى 5 - ئاينىڭ 27 - كۈنى پېشىن مەزگىلى ئىدى، ھاۋا ئوچۇق بولۇپ باھار پەيزىگە چۆمگەن خوتەن شەھىرىنىڭ ئاۋات كوچىلىرىدا كىشىلەر ئۇياقتىن - بۇياققا ئۆتۈشۈپ تۇراتتى. فەن شياۋچاڭ بىلەن جاڭ شياۋبو بىر بىسىپ، ئىككىي بىسىپ خوتەن ناھىيىلىك خەلق دوختۇرخانىسى ئالدىغا كېلىپ توختىدى. ئۇلار دوختۇرخانا

ئالدىغا كېلىپ ـ كېتىۋاتقان تاكسىلارغا ئاچ كۆزلۈك بىلەن قارايتتى. ئەتراپقا تەقەززالىق بىلەن نەزەر سالاتتى. شۇ تاپتا ئۇلار كۆڭلىگە ياققۇدەك بىرەر ئولجا ئىزدەۋاتقاندەك قىلاتتى. بىر چاغدا ئۇلار قارشى تەرەپتىن كېلىۋاتقان «شىيالى» ماركىلىق كىرا ماشىنىسىنى توستى. شۇنچە كۆپ كىرا ماشىنىلىرى ئىچىدىن ئۇلار مۇشۇ ماشىنىنى تاللىغانىدى. چۈنكى، بۇ ماشىنىغا بىخەتەرلىك توسىقى ئورنىتىلمىغانىدى. بۇ ماشىنا خوتەن شەھىرىدە كىراكەشلىك قىلىدىغان ئابدۇلھېتنىڭ ماشىنىسى ئىدى. ۋەن شىياۋچاڭ بىلەن جاڭ شىياۋبو ئۆزلىرىنىڭ ئېلىشىشى سۇ قۇرۇلۇش ئورنىغا بارىدىغانلىقىنى ئېيتتى. ئابدۇلھېتنىڭ ئۇلارنى ئۇ يەرگە ئاپىرىپ قويماقچى بولدى. ئۇلار كىرا ھەققىنى پۈتۈشكەندىن كېيىن، يولغا راۋان بولدى. ۋەن شىياۋچاڭ ئابدۇلھېتنىڭ يېنىدىكى ئورۇندۇقتا ئولتۇردى. جاڭ شىياۋبو ماشىنىنىڭ ئارقا ئورۇندۇقىدا ئولتۇردى.

ماشىنا ئىككى چېتى بۇككىدە دەرەخلەر بىلەن قورشالغان يېزا يولىدا ئۇچقاندەك كېتىۋاتاتتى. ۋەن شىياۋچاڭ بىلەن جاڭ شىياۋبو ئابدۇلھېتنىڭ قول سېلىشقا ئالدىرايتتى. لېكىن، بىر ـ بىرىگە تۇتاش كەتكەن، يىراق ـ يىراقلارغا سوزۇلغان كۆجۇم مەھەللىلەر ئولارغا قول سېلىش پۇرسىتى بەرمەيۋاتاتتى.

ئالاھەزەل، بىرەر سائەتتىكى يول يۈرگەندىن كېيىن ئۇلار ئېلىشىشى سۇ قۇرۇلۇش تۈگۈنىگە يېتىپ كەلدى.

ــ بىزنىڭ بارىدىغان يېرىمىز بۇ ئەمەس ئىكەن، ــ دېدى ۋەن شىياۋ چاڭ ئابدۇلھېتنىڭ قاراپ، ــ ئالدىمىزغا قاراپ ماڭايلى.

ماشىنا دەريا كۆۋرۈكىدىن ئۆتۈپ قاراقاش ناھىيىسىنىڭ سايباغ يېزا تەۋەسىگە كىردى. ماشىنا ئازراق ماڭغاندىن كېيىن بىر دوقمۇشقا كەلگەندە فەن شىياۋچاڭ ئابدۇلھېتپقا ماشىنىنى سول تەرەپكە ھەيدەشنى ئېيتتى. ئابدۇلھېتپ ئۇنىڭ تەلىپى بويىچە ماشىنىنى سول تەرەپتىكى يولغا بۇرىدى. بىر نەچچە مىنۇتتىن كېيىن ماشىنا بىر قاقاس سايلىققا چىقىپ قالدى، سايلىقنىڭ ئوتتۇرىسىدا جەنۇبتىن شىمالغا سوزۇلغان ئەگرى - بۈگرى يول خۇددى يىلاندەك سورۇلۇپ ياتاتتى. غەرب تەرەپتە كۆككە باش تىرەپ تۇرغان ھەيۋەتلىك كۆئېنلۇن تېغىنىڭ ئېگىز - پەس چوققىلىرى غۇۋا كۆرۈنۈپ تۇراتتى. ئابدۇلھېتپ ماشىنىنى توختاتتى.

— مەن ئەمدى ماڭمايمەن، — دېدى ئابدۇلھېتپ ماشىنىدىكىلەرگە ، — مەن سىلەرنى ئېلىشىپىشقا ئاچىقىپ قويۇشنى دېيىشكەن.

— بىزنى بۇ يەردە تاشلاپ قويۇپ كەتسەڭ بولمايدۇ، — دېدى ئۇلار بىچارە قىياپەتكە كىرىۋېلىپ، — بىز قانداق قىلىمىز، بۇ يەرنى ئەمدى تونۇدۇق، بىزنىڭ باردىغان يېرىمىزگە مۇشۇ يول بىلەن بارىمىز، بىز بۇ يەرلىك بولمىغاچقا يەر ناملىرىنى بىلمەي مۇشۇنداق ئېزىپ قالىدىكەنمىز، ساڭا يەنە كىرا قوشۇپ بېرەيلى، بىزنى بۇ يەردە تاشلاپ قويماي ئاپىرىپ قويغىن.

«بۇلارنى بۇ يەردە تاشلاپ قويۇپ كەتسەم قانداق كېتەلەيدۇ؟» دېگەنلەرنى خىيالىدىن ئۆتكۈزگەن ئابدۇلھېتپنىڭ بىردىنلا كۆڭلى يۇمشاپ ماشىنىنى يەنە قوزغىدى.

ماشىنا ئۇرۇنغا سوزۇلغان يىلان باغرى ساي بولىدا ئۇچقانىدەك ئالغا قاراپ ماڭماقتا ئىدى. ئەتراپتا ئىنس - جىنىك قارىسى كۆرۈنمەيتتى. ئەن شىياۋچاڭ بىلەن جاڭ شىياۋبونىڭ سۆز تەلەپپۇزى بىردىنلا ئۆزگىرىپ قالدى. ئۇلار ئابدۇلھىتىپ چۈشىنەلمەيدىغان شۇبلەردە سۆزلىشىشكە باشلىدى. ئابدۇلھىتىپنىڭ يۇرىكى تۇيۇقسىز ئېغىپ ۋۇجۇدىنى قورقۇنچ چىرمىدى. ئۇ سۇر بېسىپ بىلىنەر - بىلىنمەس تىترەۋاتقان پۇتىنى ھەرىكەتلەندۈرۈپ، ماشىنىنىڭ ماي تەپكىسىنى تېخىمۇ قاتتىق دەسسىدى. ماشىنىنىڭ سۈرئىتى بارغانسېرى تېزلىشىپ كەتكەچكە، ئەن شىياۋچاڭ بىلەن جاڭ شىياۋبو قول سىلىشقا پېتىنالمىدى.

ــ ماشىنىنى توختات، مەن تەرەت قىلىۋالاي، ــ دېدى ئەن شىياۋ چاڭ ئابدۇلھىتىپقا قاراپ يېلىنغان قىياپەتتە.

ئابدۇلھىتىپ ھېچنېمىنى ئاڭلىمىغاندەك ماشىنىنى ئوخشاش سۈرئەتتە ھەيدەۋەردى. بىردەم ماڭغاندىن كېيىن ئالدى تەرەپتە ئېشەك ھارۋىسى ھەيدەپ كېلىۋاتقان بىر دېھقان كۆرۈندى. ئابدۇلھىتىپنىڭ پۈت - قولىغا جان كىردى. ئۇ ھېلىقى دېھقانغا يېقىنلىشىپ كېلىپ ماشىنىنى توختاتتى. ماشىنىدىكىلەر يەرگە چۈشۈپ سەل نېرىغا بېرىپ تەرەت قىلدى.

ــ ئاكا، بۇ يول بىلەن قەيەرگە بارغىلى بولىدۇ؟ ــ دەپ سورىدى ئابدۇلھىتىپ ھارۋا ھەيدەپ كەلگەن دېھقاندىن.

ــ بۇ يول بىلەن بوستان كۆلگە بارىسىز، ــ دېدى ھېلىقى دېھقان، ــ ئەنە ئاۋۇ كۆرۈنگەن دەرەخلىك بوستان كۆل دېگەن شۇ، ــ دېھقان يىراقتىن قارىيىپ كۆرۈنگەن دەرەخلىكنى

كۆرسەتتى. ئۇنىڭ كۆرسەتكىنى 315 - نومۇرلۇق دۆلەت تاشيولى بويىغا جايلاشقان كىچىككىنە بوستانلىق ئىدى.

ـ ئۇ يەردە ئادەم بارمۇ ؟

ـ بولمامدىغان ئۇكام، ئۇ يەردە كىچىككىنە كالتە بازارمۇ بار.

دېھقان شۇنداق دەپ قويۇپ يولغا راۋان بولدى، ئابدۇلھېتىپمۇ ھېلىقى ئىككىيلەننى ئېلىپ يولغا راۋان بولدى. ماشىنا قوزغىلىپ ئۈزۈن ئۆتمەي جاڭ شياۋ تەرەت قىلۇېلىشنى تەلەپ قىلدى. ئابدۇلھېتىپ ئۇلارنىڭ ھازىرلا تەرەت قىلغانلىقىنى ئېيتىپ ماشىنىنى ھەيدەۋەردى. جاڭ شياۋ بو ئۆزىنىڭ پۇتا ئىچكەنلىكىنى، قورسقىنىڭ ئاغرىپ قالغانلىقىنى ئېيتتى. فەن شياۋ چاڭ «ماشىنىنى نېمىشقا توختاتمايسەن» دەپ ئابدۇلھېتىپقا گۆلەيدى. ئۇنىڭ شۇملۇق چىقىپ تۇرغان كۆزلىرىنى كۆرگەن ئابدۇلھېتىپنىڭ تېنى شۇركىنىپ كەتتى. ئۇ ئۇلارنىڭ سۆزىگە جاۋاب بەرمەستىن ماشىنىنى تېخىمۇ تېز سۈرئەتتە ھەيدەشكە باشلىدى.

بوستان كۆلنىڭ دەل - دەرەخلىرى بارغانسېرى يېقىنلاشماقتا ئىدى. توساتتىن ماشىنا يول ئۈستىدىكى ئويمان يەردە بىر نەچچە مېتىر يەرگىچە يىغىلىپ قالغان سۇغا دۈچ كېلىپ قالدى. ئابدۇلھېتىپنىڭ بېشىدىن تۇتۇن چىقىپ كەتتى. ئۇ سۈرئەتنى ئاستىلاتمىسا خەۋپ - خەتەر چىقىشتىن ساقلىنىش مۇمكىن ئەمەس ئىدى. ئۇ ئامالسىزلىقتىن ماشىنىنىڭ سۈرئىتىنى ئاستىلىتىشقا مەجبۇر بولدى. ماشىنا ئىنتايىن ئاستا سۈرئەتتە، سۇدىن ناھايىتى تەسلىكتە چىقتى. ماشىنا سۇدىن چىقىپ بولۇشىغىلا ماشىنىدىكىلەر «ئەھە» دەپ سىرلىق بەلگە

بېرىشتى ــ دە، كەينى ئورۇندۇقتا ئولتۇرغان جاڭ شياۋبو «كاپ» قىلىپلا ئابدۇلھېتنىڭ كانىيىدىن سەكرىدى. ئاڭغىچە ئۇنىڭ يېنىدا ئولتۇرغان فەن شياۋ چاڭ ئېتىلىپلا ئابدۇلھېتنىڭ قۇچاقلاپ باستى.

ئابدۇلھېتنىڭ سۈرئەتنى تېزلىتىش ئۈچۈن خوتقا سوزۇلغان قوللىرى ھاۋادا لەيلەپ قالدى. ئۇ توۋلاپ، ۋارقىراپ جان - جەھلى بىلەن تىركەشكەن بولسىمۇ، ئۇ ئىككىسىگە تەڭ كېلەلمىدى. ماشىنا توختىدى، ئۇلار ئابدۇلھېتنىڭ قولىنى كەينىگە قايرىپ ماشىنا ئورۇندۇقىغا سېلىنغان لۆڭگە ئەدىيال بىلەن مەھكەم باغلىدى. ئارقىدىن پۇتىنىمۇ چىڭ باغلۇۋەتتى، ئارقىدىن مۇشت بىلەن ئابدۇلھېتنىڭ يۈز - كۆزلىرىگە بىر نەچچىنى ئۇرۇۋەتتى، ئابدۇلھېتنىڭ يۈز - كۆزلىرى قانغا بويالدى. فەن شياۋچاڭ بىلەن جاڭ شياۋبو ئابدۇلھېتنىڭ يانچۇقلىرىنى ئاختۇرۇپ 150 يۈەن نەق پۇلنى ئېلىۋالدى، ئارقىسىدىن ئۇنىڭ يانفونىنىمۇ ئالدى. شۇ چاغدا ئۇلار يىراقتىن بىر كىشىنىڭ موتسىكلىت بىلەن كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ قالدى. فەن شياۋچاڭ ئابدۇلھېتنىڭ بوينىدىن كەينىگە قايرىغىنىچە ئورۇندۇقتا باستى. جاڭ شياۋبو ماشىنىنى ھەيدەپ يولدىن چىقىپ، سولغا بۇرۇلۇپ سايلىقنى كېسىپ مېڭىشقا باشلىدى. ماشىنا ئېگىز - پەس دۆڭلۈكلەردىن سەلكىنىپ ئۆتۈپ بىردەم ماڭغاندىن كېيىن ئابدۇلھېتنىڭ ماشىنىدىن سۆرەپ چۈشۈپ بىر دۆڭلۈكنىڭ كەينىگە ئېلىپ باردى. شۇ تاپتا ئابدۇلھېتنىڭ كۆڭلىدە تۇرلۇك ۋەھىمە ئارىلاشقان قورقۇنچلۇق خىياللار ھۆكۈم سۈرمەكتە ئىدى.

ـ نېمە ئالساڭلار ئېلىڭلار، ماشىنىنىمۇ ئېلىپ كېتىڭلار مېنى قويۇۋېتىڭلار، ئۆلتۈرمەڭلار . . .

ئابدۇلېتىپ يۈرەكنى ئەزگۈدەك نالە قىلىپ يالۋۇرماقتا ئىدى. ئۇلار ئابدۇلېتىپنى ھېلىقى دۆڭلۇكنىڭ ئارقىسىغا تاشلاپ قويۇپ ماشىنىنى ھەيدىگەن پېتى كۆزدىن غايىب بولدى.

ئابدۇلېتىپ كۆزىدىن تارامىلاپ ياش ئاققۇزغان پېتى بىر نەچچە مىنۇت ياتتى. ئۇ بىر ھازادىن كېيىن كۆزلىرىنى يوغان ئېچىپ ئەتراپىغا سىنچىلاپ قارىدى. ئۇنىڭ كۆزىگە بۇ يەرگە سۈرلۈك تۈس بېرىپ تۇرغان ئېگىز ـ پەس قۇم دۆۋىلىرى بىلەن شېغىل تاشلاردىن باشقا ھېچنېمە كۆرۈنمىدى. ئۇ بىر ئامال قىلىپ دۆڭلۇكنىڭ يېنىغا بىر تەرىپىگە ئۆتمىسە، ئۇنى بىرەر كىشىنىڭ كۆرەلىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى. ئۇ ئەنسىزلىك ئىچىدە قوللىرىنى مىدىرلىتىشقا باشلىدى. ھېلىمۇ ياخشى، بىر ھازادىن كېيىن ئۇنىڭ لۆڭگە ئەدىيال بىلەن باغلانغان قوللىرى ئاخىرى بوشىدى. ئۇنىڭ كۆزلىرىگە ئىسسىق ياش كەلدى. ئۇ چاقماق تېزلىكىدە پۈتىنى يېشىپ ئورنىدىن چاچراپ تۇردى- دە، بايا كەلگەن تەرەپكە قاراپ ئۆچقاندەك يۈرۈپ كەتتى.

ئابدۇلېتىپ يولغا كەلگەندە ئۇنىڭ تەلىيىگە يارىشا ئۇچ كىشى موتسىكلىت بىلەن ئۇ تۇرغان تەرەپكە قاراپ كېلىۋاتاتتى.

ـ مېنى تېلېفون بار يەرگە ئاپىرىپ قويغان بولساڭلار ، ـ دېدى ئابدۇلېتىپ ئۇلارغا يېلىنىپ .

ـ نېمە ئىش بولدى؟، ـ دەپ سورىدى ئۇلار تەڭلا.

ـ ئىككى ئادەم مېنى ئۇرۇپ ، ماشىنامنى بۇلاپ كەتتى.

ـ هوي، ئۇ قانداق ماشىنا ئىدى؟

ـ قىزىل رەڭلىك شىيالى ئىدى.

ـ ئۇنداق بولسا ئاۋۇ يەردىكى جىگدىلىك يېنىدا بىر دانە قىزىل شىيالى تۇرىدۇ.

ئۇلار ئابدۇلھېتنىڭ موتسىكلىتقا مىنىدۇرۇپ ماشىنا يېنىغا ئېلىپ باردى. ماشىنا دەل ئابدۇلھېتنىڭ ماشىنىسى ئىدى. بۇنى كۆرگەن ئابدۇلھېتنىڭ كۆڭلى بىر ئاز جايىغا چۈشكەندەك بولدى. ئۇ ماشىنىنى ئوت ئالدۇرماقچى بولۇۋىدى، ئاچقۇچنى تاپالمىدى. ئۇ بىر ئامال قىلىپ ماشىنىنى ئوت ئالدۇردى، ئەمما ماشىنىنىڭ رول قۇلۇپى ئېتىكلىك تۇراتتى. ئۇلار ئامالسىز بوستان كۆلگە كېلىپ تېلېفون ئارقىلىق سايباغ يېزىلىق ساقچىخانىغا دېلو مەلۇم قىلدى.

دېلوودىن خەۋەر تاپقان قاراقاش ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسىنىڭ رازۋېدكىچى خادىملىرى دەرھال نەق مەيدانغا يېتىپ كەلدى. بۇ چاغدا ئاللىقاچان قاراڭغۇ چۈشكەن بولۇپ، ھاۋامۇ ئابدۇلھېتنىڭ مىسكىن كۆڭلىدەك بۇزۇلۇپ، سىم ـ سىم يامغۇر يېغىشقا باشلىغانىدى.

رازۋېدكىچىلار بىر نەچچە سائەت جاپالىق تەكشۈرۈش ئېلىپ بارغان بولسىمۇ، لېكىن جىنايەت گۇمانداراللىرىغا ئائىت ھېچقانداق يىپ ئۇچىغا ئېرىشەلمىدى. ئارىدىن بىر ـ ئىككى ئاي ئۆتۈپ كەتتى. ئەمما تەكشۈرۈش توختاپ قالمىدى.

9 ـ ئايغا كەلگەندە رازۋېدكا خادىملىرى جۇڭگو بىرلەشمە خەۋەرلىشىش شىركىتى ئارقىلىق بۇلانغان يانفونىنىڭ ئاقسۇ شەھىرىدە ئىشلىتىلۋاتقانلىقىدىن ئىبارەت مۇھىم يېپ

ئۇچىغا ئېرىشتى. ئۇلار دەرھال ئاقسۇ شەھىرىگە يېتىپ كەلدى. ئۇلار ئاقسۇ ج خ تارماقلىرى بىلەن ھەمكارلىشىپ جىنايەت گۇمانداری فەن شياۋ چاڭنىڭ باشقا شېرىكلىرى بىلەن بىرلىشىپ زەخمىلەندۇرۇش جىنايىتى سادىر قىلغانلىقتىن ج خ ئورگىنى تەرىپىدىن تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقانلىقىدىن ئىبارەت مۇھىم ئۇچۇرغا ئىگە بولدى.

فەن شياۋچاڭ قولغا چۈشتى، ئۇزۇن ئۆتمەي جاڭ شياۋ بومۇ قولغا چۈشتى. جىنايەت گۇمانداری فەن شياۋچاڭ بىلەن جاڭ شياۋبو يالاپ كېلىنىپ 2003 - يىلى 9 - ئاينىڭ 10 - كۈنى جىنايى ئىشلار بويىچە توختىتىپ قويۇلۇپ 9 - ئاينىڭ 19 - كۈنى قاراقاش ناھىيىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى بىلەن قانۇن بويىچە قولغا ئېلىندى.

بىرىنچى سوتتا جاۋابكارلارنىڭ بۇلاڭچىلىق جىنايىتى ئۇچۇن ئايرىم - ئايرىم ھالدا مۇددەتلىك 14 يىللىقتىن قاماق جازاسى بېرىپ 1000 يۇەندىن جەريمانە قويۇش ھۆكۈم قىلىندى.

كېچىده قۇتۇرغان مەلئۇنلار

قىرىق بەش ياشلاردىن ھالقىغان مۆمىن ئاخۇن خېلىدىن بېرى بويتاق يۈرۈۋاتاتتى. ئايىغىدا قۇرت ئۆلمەيدىغان بۇ كىشى ئىسمى - جىسمىغا لايىق خۇدانىڭ مۆمىنى ئىدى. يېقىندىن بېرى ئۇنىڭ قېتىپ قالغان ۋۇجۇدىدا مۇھەببەتنىڭ كىشىنى مەست قىلغۇچى لەززەتلىك تۇيغۇلىرى قايتىدىن بىخلىنىشقا باشلىدى. ئۇنىڭ قەلبىنى ئۆز مەھەللىسىدىكى ئۇچ ياشلىق قىزى بىلەن بىرگە تۇل ئولتۇرۇۋاتقان ئوتتۇز ياشلىق ساربخان ئىختىيارسىز ئۆزىگە جەلپ قىلماقتا ئىدى. بېرىش - كېلىشنىڭ بارغانسېرى كۆچىيىشىگە ئەگىشىپ ئۇلار ئاخىرى توي قىلىشقا پۇتۇشتى. بۇگۈن كەچتىمۇ ئۆز ئۆيىدە يالغۇزلۇق ھېس قىلغان مۆمىن ئاخۇن مەھبۇبىسى ساربخان بىلەن بىرەم پاراڭلىشىپ كۆڭلىنى ئاۋۇندۇرۇپ كېلىش ئۈچۈن ئۇنىڭ ئۆيىگە باردى. بۇ دەل 7 - ئاينىڭ 30 - كۈنى كەچ ئىدى. ئۇلار خېلى ئۇزاققىچە پاراڭلىشىپ ئولتۇرۇشتى. ۋاقتىنىڭ خېلى بىر يەرگە بېرىپ قالغانلىقىنى ھېس قىلغان مۆمىن ئاخۇن ساربخاندىن ئايرىلىشقا كۆزى قىيمىغان ھالدا:

— مەن قايتاي ، — دېدى ئاستا ئۇرنىدىن تورۇپ .

— بۇ كېچىده نەگە باراتتىڭىز، مۇشۇ ئۆيده قونۇپ قېلىڭ، — دېدى ساربخان خۇمارلىق كۆزلىرىنى ئويناتىپ مۆمىن ئاخۇنغا قاراپ. ساربخاننىڭ بۇ سۆزلىرىدىن ۋۇجۇدىغا ئىللىق بىر سېزىم تارقىغاندەك بولغان مۆمىن ئاخۇننىڭ يۈرىكى شۇرراىده

ئېرىپ كەتتى .

ـ شۇنداق قىلسامغۇ بولاتتى، لېكىن سەت تۇرمىسۇن، توي قىلغاندىن كېيىن ئاندىن بىزنىڭ ئۆيگە بېرىپ بىللە . . . ، ـ مۇمىن ئاخۇن گېپىنىڭ ئاخىرىنى يۇتۇۋېتىپ، خورازنىڭ تاجىسىدەك قىزارغىنىچە گەدىنىنى تاتىلاپ تۇرۇپ قالدى.

ـ ۋىيەي، نېمە دەيدىغانسىز، بۇگۈن قىزىمنىڭ مىجەزى يوق، ئاغرىپ قالغان، شۇڭا ھەمراھ بولۇپ قونۇشۇپ بېرىڭ دەۋاتىمەن.

شۇنداق قىلىپ مۇمىن ئاخۇن ساربىخانىنىڭ ئۆيىدە قونۇپ قالدى .

كېچە تەڭگە ئۇلىشاي دېگەن بىر چاغدا ساربىخانىنىڭ قۇلۇپلانمىغان ئىشكى ئاستا ئېچىلدى ـ دە ، كۇچلۇك ، قاۋۇل بىر گەۋدە شىپىرلاپ كېلىپ تاتلىق ئۇخلاۋاتقان ساربىخاننى ياتقان يېرىدىن يۇلۇۋېلىپ كۆتۈرگەن پېتى ھويلىغا ئېلىپ چىقتى . ئەسلىدە ئۇ مۇشۇ مەھەللىلىك بىكار تەلەپ، مۇتتەھەم ئوسمان ئىدى. قاتتىق ئۇيقۇدىن چۆچۈپ ئويغانغان ساربىخانىنىڭ بەدەنلىرى قورققىنىدىن غال ـ غال تىترەپ كەتتى. ئۇ بىر قولىدا ھويلىدىكى تۇۋرۇككە مەھكەم ئېسىلىۋېلىپ «مۇمىن ئاخۇن، مۇمىن ئاخۇن! » دەپ قاتتىق توۋلىۋەتتى. شېرىن ئۇيقۇدا ياتقان مۇمىن ئاخۇن خۇددى يەر تېگىدىن ئاڭلانغاندەك بىر زەئىپ ئاۋازنى ئاڭلاپ چۆچۈپ ئورنىدىن تۇرۇپ ھويلىغا چىقتى ـ دە ، قولىغا بىر كالتەكنى ئېلىپ سىرتقا يۈگۈردى. مۇمىن ئاخۇن ئۆيدىن چىقىپ بولغۇچە ئوسمان ساربىخانىنىڭ قولىدىن تارتىپ سىرتقا ئېلىپ چىقىپ كەتكەنىدى. ئوسمان ئىلگىرىمۇ داۋاملىق ئۆكتەملىك قىلىپ چاتاق چىقىرىپ

يۇرۇيدىغان مەھەللە زومىگىرى ئىدى. شۇڭا، كۆپ قېتىم تەربىيە بەرسىمۇ ئۆزگەرتمىگەنلىكتىن ج خ ئورۇنلىرى تەرىپىدىن ئۇچ يىللىق ئەمگەك بىلەن تەربىيىلەشكە ئەۋەتىلىپ، كېسەللىك سەۋەبىدىن مۇددىتى توشۇشتىن بۇرۇن كېپىللىككە قويۇپ بېرىلگەنىدى. شۇڭا ئۇ مۆمىن ئاخۇنەك ئادەملەرنى كۆز قىرىغىمۇ ئېلىپ قويمايتتى. مۆمىن ئاخۇن قولىدىكى كالتەكنى كۆتۈرگەن پېتى ئوسمانىڭ يېنىغا بېرىپ تەمتىرەپ قالدى. چۈنكى، قولىغا كالتەك ئالغىنى بىلەن ئۇنىڭدا بىر كىمنى ئۇرغۇدەك جۈرئىت يوق ئىدى . ئوسمان مۆمىن ئاخۇنىڭ كالتەك ئېلىپ كەلگەنلىكىنى كۆرۈپ :

ــ ھەي سەن مايماق تېخى مۇشۇ كالتەك بىلەن مېنى ئۇرغىلى كەلدىڭما؟ ــ دېگىنىچە بىر قولىدا مۆمىن ئاخۇنىڭ قولىدىكى كالتەكنى مەھكەم تۇتۇپ تارتىپ ، يەنە بىر قولى بىلەن مۆمىن ئاخۇنىڭ قاپىقىغا بىرنى ئۇردى ۋە كالتەكنى تارتىۋېلىپلا بويىغا يەنە بىرنى ئۇردى. مۆمىن ئاخۇن مۇشۇ چاغدىلا ئالدىدىكى بۇ ئادەمنىڭ ئوسمان ئىكەنلىكىنى بىلىپ، خۇددى چوڭ بىر گۇناھ سادىر قىلىپ قويغان كىشىدەك : «خاپا بولماڭ ئۇكام ، مېنى ئۇرماڭ» دېگىنىچە ئوسماندىن ئەپۇ سوراپ يېلىنىشقا باشلىدى. دەل شۇ چاغدا ئىككى ئەر ئۇلارنىڭ يېنىدا پەيدا بولۇپ قالدى. ئۇلارنىڭ ئاغزىدىن گۇپۇلدەپ چىققان ھاراقنىڭ سېسىق بۇسى كۆڭۈلنى ئايىنىتاتتى. ئۇلار ئوسمانىڭ مۇشۇ مەھەللىلىك ئاغىنىلىرىدىن قاھار، مۇراتلار ئىدى. بۇ ئۇچ ئادەم ئەسلىي شۇ ئاخشىمى ئوسمانىڭ ئۆيىدە ھاراقنى بولۇشىغا ئىچىپ، يەنە ھاراق ئىچىش ئۈچۈن بىر موتسىكىلىتقا مىنىپ قوشنا يېزىغا قاراپ يولغا چىقىپ

ساربخاننىڭ ئۆيىنىڭ يېنىغا كەلگەندە، موتسىكلىت بۇزۇلۇپ قېلىپ توختىغانىدى. قاھار بىلەن مۇرات موتسىكلىت بىلەن ھەپىلىشىپ قالغاندا ئوسمان ساربخاننىڭ ئۆيىگە كىرىپ ئۇنى ئىسسىق يوتقان ئىچىدە شېرىن ئۇخلاۋاتقان يېرىدىن سۇغۇرۇپ ئېلىپ چىققانىدى. ئوسمان مۆمىن ئاخۇننىڭ يېلىنىپ ـ يالۋۇرۇشلىرىنى ئاڭلىغانىدىن كېيىن تېخىمۇ ھەددىدىن ئاشقانىدى.

ـ مېنىڭ بىر قويۇم يوقاپ كەتكەنىدى، سەنلەر ئوغرىلاپ يېيىشىپسەن، ئىككىنىڭ قانچىلىكتىن يېدىڭ؟ ـ دېدى ئوسمان ئالدىدا بىچارىلەرچە دۈگدىيىپ تۇرغان ساربخان بىلەن مۆمىن ئاخۇنغا سۇرلۇك قاراپ.

ـ ياق، بىز سىزنىڭ قويىڭىزنى ئوغرىلاپ يېمىدۇق، ـ دېدى ساربخان تىترەڭگۈ ئاۋازدا .

ـ يالغان ئېيتىشما، ھەي، مۆمىن دېگەن مايماق قوتۇر، سەن بۇ كېچىدە بۇ خوتۇننىڭ ئۆيىدە نېمىش قىلىسەن؟

ـ بىز . . . بىز تۇيى قىلماقچى بولغان، ـ دېدى مۆمىن ئاخۇن دۈدۈقلاپ .

ـ ھىم، تۇيى قىلماقچى بولغان؟ ئۇنداق بولسا تۇيى خېتىڭنى چىقار، تۇيى خېتىڭ قېنى؟

ـ تويلۇق ئېلىپ بولغان ، تېخى تۇيى خېتى ئالمىغان.

ـ خوش، تۇيى خېتى ئالماي قانۇنسىز بىر ئۆيدە ئولتۇردۇق ـ دە؟

ئوسمان خۇددى بىر قانۇن ئىجرا قىلغۇچىدەك ئۇلارنىڭ ئالدىدا سۇرلۇك گىدىيىپ ھەيۋە كۆرسەتمەكتە ئىدى .

ھەر ئىككىڭ ياۋاش بولۇپ ئالدىمدا مېڭىش، مەن سەنلەرنى

هازىرلا ساقچىخانىغا ئېلىپ بارىمەن، مېڭىشە ! ــ ئوسمان شۇنداق دېگىنىچە قولىدىكى كالتەكنى ئالدىدا خۇددى گۇناھكاردەك بىچارىلەرچە شۇمشىيىپ تۇرغان ساربخان بىلەن مۇمىن ئاخۇنغا شىلتىدى. ساربخان بىلەن مۇمىن ئاخۇن غىك قىلماي ئوسمانىنىڭ ئالدىغا چۈشۈپ، ئوسمان كۆرسىتىپ بەرگەن بۈككىدە ئۆسكەن قوناقلىق ئارىسىدىكى كىچىك يول بىلەن ئاستا ماڭدى. قاھار بىلەن مۇراتمۇ ئوڭشالمىغان موتسىكلىتىنى يېتىلەپ ئۇلارغا ئەگىشىپ ماڭدى. ئۇلار مېڭىپ بىر يەرگە كەلگەندە قۇتۇلۇشقا پۇرسەت ئىزدىگەن ساربخان قوناقلىق ئىچىگە غىپىدە يوشۇرۇنۇۋالدى.

ــ ھوي، قېنى ئۇ جالاپ؟ ــ دەپ توۋلىدى ئوسمان يېنىدىكىلەرگە.

ــ قوناقلىققا يوشۇرۇنۇۋالدىمكىن ،ــ دېدى مۇرات جاۋابەن .

ــ دەرھال تېپىپ چىق، ــ دەپ بۇيرۇق قىلدى ئوسمان مۇراتقا.

ئوسمانىنىڭ ھەربىر سۆزىنى جان دەپ ئىجرا قىلىدىغان مۇرات قويۇق ئۆسكەن قوناقلىق ئارىسىدا يۇرۇپ بىر يەرگە كەلگەندە بىر نەرسىگە پۇتلىشىپ يىقىلىپ چۈشتى. بۇ دەل قورقىنىدىن خۇددى كىرپىدەك تۇگۈلۈپ ئولتۇرۇۋالغان ساربخان ئىدى. مۇرات ئورنىدىن تۇرۇپ «قويە جالاپ» دەپ ساربخانىنىڭ كۆكرىكىگە بىرنى تېپىپ، گەجگىسىدىن قاماللىغىنىچە يولغا ئېلىپ چىقتى .

ــ نەگە قاچماقچىدىڭ سېسىق جالاپ؟ ــ دېدى ئوسمان ساربخانىنىڭ ئالدىغا دېۋەيلەپ كېلىپ ۋە ئالىقىنى بىلەن يۈزىگە «چاك» قىلىپ قاتتىق بىرنى ئۇردى. ساربخانىنىڭ كۆزلىرىدىن

ئوت چاقناپ كەتتى. ئۇ «ۋايجان! » دەپ يۇزىنى تۆتۈپ بولغۇچە ئوسمان قولىدىكى كالتەك بىلەن ساربخاننىڭ ساغرىسىغا قاتتىق بىرنى ئۇردى. ساربخان ئەلەملىك ئىڭرىغىنىچە ئولتۇرۇپ قالدى. توخۇ يۇرەك مۇمىن ئاخۇن بولسا قورقىنىدىن لام ـ جىم دېيەلمەي، خۇددى سۇغا چۈشكەن مۇشۇكتەك جالاقلاپ تىترەپ تۇراتتى. ئۇلار يەنە يولغا راۋان بولدى. ئۇلار بىردەم ماڭغاندىن كېيىن قونىاقلىق ئارىسىدىكى يولدىن ئۆتۈپ كەنتنىڭ چوڭ يولىغا چىقتى. كەنت يولىنىڭ بىر تەرىپى ئۆستەڭ بولۇپ، شىرىلداپ ئاققان ئۆستەڭ سۈيىلا كېچە جىمجىتلىقىنى بۇزۇپ تۇراتتى. ئۇلار كەنت يولىدا بىردەم ماڭغاندىن كېيىن ئوسمان ئۇلارنى توختىتىپ:

ـ ئۆيۈڭدە توخۇ بارمۇ ؟ ـ دەپ سوريدى ساربخاندىن.

ـ بار، ـ دەپ جاۋاب بەردى ساربخان .

ـ ئۇنداق بولسا مۇمىن ئاخۇن بىرىپ بىرنى تۆتۈپ ئەكەلسۇنمۇ؟

ـ ئەكەلسۇن .

ـ ساربخان نامرات تۇرسا ، ئۇنداق قىلماڭلار، ـ دېدى بىر چەتتە تىترەپ تۇرغان مۇمىن ئاخۇن زۇۋانغا كېلىپ.

ـ ھەي مايماق، توخۇنىڭ ئىگىسى بىرىشكە چىدىسا، سەن نېمە دېمەكچىدىڭ؟ ـ دېدى ئوسمان زەردە بىلەن .

ـ راست ئەكېلەمدىمەن، ساربخان؟ ـ مۇمىن ئاخۇن ساربخانغا قارىدى.

ـ ھەئە ، ـ دېدى ساربخان يىغلامسىراپ.

مۇمىن ئاخۇن توخۇ ئېلىپ كېلىش ئۈچۈن ئالدىراپ ـ تېنەپ كېتىپ قالدى.

مۇمىن ئاخۇن كەتكەندىن كېيىن ئوسمان سارىخاننى تارتقىنچە يولنىڭ چېتىدىكى قوناقلىقنىڭ قېرىغا ئېلىپ بېرىپ ياتقۇزدى. سارىخان بىچارىلەرچە يالۋۇردى. ئەمما خىيالىغا نېمە كەلسە شۇنى قىلىدىغان ئوسمان سارىخاننىڭ يېلىنىپ ـ يالۋۇرۇشلىرىغا قىلچە پەرۋا قىلماي ئۇنىڭغا ۋەھشىيلەرچە باسقۇنچىلىق قىلدى. ئوسمان ئىشلىرىنى تۈگەتكەندىن كېيىن ئاستا ئورنىدىن تۇرۇپ:

ـ ئەمدى سەن كېلە، ـ دېدى بىر چەتتە قاراپ تۇرغان قاھارنى چاقىرىپ.

ئوسمانىڭ قىلىقلىرىنى كۆرۈپ شەھۋەت ئوتلىرى ۋۇجۇدىغا چىرماشقان قاھارمۇ سارىخاننىڭ ئۈستىگە ئاچ بۆرىدەك تاشلاندى. مۇراتمۇ قۇرۇق قالمىدى. ئوسمانلار ئىشلىرىنى تۈگىتىپ ئۇزاق ئۆتمەي مۇمىن ئاخۇن بىر چار توخۇنى قىرقىراتقىنچە سوكۇلداپ يېتىپ كەلدى .

ـ ھە، ئەكەلدىڭمۇ؟ ـ دېدى ئوسمان مۇمىن ئاخۇنىڭ قولىدىكى توخۇنى قولغا ئېلىپ، ـ ھەي بۇ مېكىيانكەنغۇ؟ خوراز يوقمۇ، خوراز؟

ـ بىزنىڭ ئۆيدە خوراز يوق، ـ دېدى بىر چەتتە مىشلداپ يىغلاپ تۇرغان سارىخان.

ـ ھەي مۇمىن، سېنىڭ ئۆيىڭدە خوراز يوقمۇ ؟

ـ بار .

ـ ئۇنداق بولسا سەن مۇرات بىلەن بېرىپ بۇ توخۇنى خورازغا ئالماشتۇرۇپ كەل !

ـ ماقۇل، ماقۇل، ـ دېدى مۇمىن ئاخۇن ئىتائەتمەنلىك بىلەن .

ئۇلار كەتكەندىن كېيىن ئوسمانلىنىڭ ئەسەبىيلىكى يەنە قوزغىلىشقا باشلىدى .

ئۇ قولىدىكى توخۇنى ساراينىڭ يەردە توپىغا مىلىنىپ ياتقان ئىشتىنىنىڭ پۇشقىقىغا تىقىپ قويۇپ «مۇنداقمۇ قىلىپ باققۇلۇق» دېگىنىچە ساراينىڭ كۆتۈرۈپ يولىنىڭ ياقىسىدا توختىتىپ قويولغان موتسىكلىتىنىڭ ئۈستىگە ئالدى.

موتسىكلىت ئۆرۈلۈپ كېتەي دەپ، قاھار كېلىپ يۆلەپ تۇردى. ئوسمان ساراينىڭ ئاھ ئۇرۇپ يالۋۇرۇشلىرىغا قارىماي بىر ھازا ھەپىلىشىپ ئىشنى قاملاشتۇرالماي، ئۇنى موتسىكلىتتىن كۆتۈرۈپ ئېلىپ يەنە قوناق ئېتىزىنىڭ قىرىدا ياتقۇزۇپ ئاياغ ئاستى قىلدى.

ـ مېنى ئۇنداق قىلماڭلار، ماڭا ئىچىڭلار ئاغرىسۇن، ـ ساراينىڭ يىغىدىن قىزىرىپ ئىششىپ كەتكەن كۆزلىرىدىن ئەلەملىك ياشلار تارامىلاپ قۇيۇلماقتا ئىدى . لېكىن، ئۇنىڭ يىغىسى بۇ مەلئۇنلارنىڭ يۈرىكىنى شادلاندۇرغانىدەك ئوسمانىنىڭ كەينىدىن قاھارمۇ يەنە ئۇنىڭغا تاشلاندى .

بىر ھازادىن كېيىن مۇمىن ئاخۇن بىلەن مۇرات قايتىپ كەلدى .

ـ خوراز قېنى ؟ ـ دېدى ئوسمان ئۇلارغا گۆلىيىپ.

ـ بىزنىڭ خوراز قوشنىلارنىڭ ھويلىسىغا كىرىپ يېتىۋاپتىكەن، كېچە بولغاچقا باشقىلارنىڭ ھويلىسىغا كىرىشتىن خىجىل بولدۇق، ـ دېدى مۇمىن ئاخۇن .

ـ ھۇ يارىماس نان قېپىلار، ـ دېدى ئوسمان ئۇلارنى ئەيىبلەپ، ـ شۇنچىلىك ئىشنىمۇ ئەپلەشتۇرەلمەي . . .بولدى، بۇگۈن ساقچىخانىغىمۇ بارمايلى، ھازىر قاھارنىڭ ئۆيىگە

بارايلى، يۇرۇڭلار . . .

ئۇلار قاھارنىڭ ئۆيىگە كەلگەندە ئۇپۇقنىڭ گىرۋىكى سۇزۇلۇپ، پۈتۈن كائىناتنى ئويغاتقۇچى گۈزەل تاڭ يېقىنلاشماقتا ئىدى.

ــ بۇگۈنكى ئىشلارنى بىر كىمگە دېيىشەمسەن، دېيىشمەمسەن ؟ ــ دېدى ئوسمان ساربخان بىلەن مۆمىن ئاخۇننىڭ كۆزلىرىنىڭ ئىچىگە مىقتەك تىكىلىپ .

ــ ياق، ياق، ھەرگىز دېمەيمىز، ــ دېدى ساربخان بىلەن مۆمىن ئاخۇن تەڭلا.

ــ ئەگەر بىر كىمگە دېيىشىدىغان بولساڭ مېنى بىلىشىدىغانسەن؟ كۆرگۈلۈكۈنى كۆرسىتىمەن .

ــ ياق، ياق، بۇ ئىش مۇشۇ يەردە قالىدۇ، ھېچكىمگە دېمەيمىز.

ــ ھە شۇنداق بولسۇن ئەمىسە، ھەي مۆمىن ئۆيىڭدە قوناق بارمۇ؟

ــ بار .

ــ ئۇنداق بولسا بۇگۈنلا ماڭا بولسا ئىككى چارەك، بولمىسا بىر چارەك قوناق ئەكېلىپ بەر، كەپتەرلىرىمنىڭ دېنى تۈگەپ كەتكەن .

ــ ماقۇل ، ماقۇل . . .

ــ ھە، ئەمىسە ھازىرلا كېتىش، ھەر ئىككىڭ ئۆزۈڭنىڭ ئۆيلىرىڭگە كەت .

ساربخان بىلەن مۆمىن ئاخۇن راستتىنلا ئوسمان دېگەندەك قىلدى. ئۇلار ھەر ئىككىسى بۇ ئۆيدىن چىققان پېتى ئۆز ئۆيلىرىگە كەتتى. قاھارنىڭ ئۆيىنىڭ بۇلۇڭىدا، ساربخاننىڭ

توخۇسى بولسا ساربخاننىڭ كېچىدىن تارتقان خورلۇقىغا، ئاجىزلىقىغا ئۆكۈنگەنىدەك، مۇمىن ئاخۇنىنىڭ دەسلەپ ئۆزىنى تۇتۇۋېلىشىكە بۇيرۇلغاندا باشقىلارغا خەۋەر قىلىپ بۇ ئىشلارنىڭ ئالدىنى ئېلىش مۇمكىنچىلىكى بولسىمۇ،لېكىن قاھارغا قۇللارچە ئىتائەت قىلىپ، مۇمىن ئاخۇنىنىڭ قورقۇنچاق، ئەقىلسىز، قانۇن قارىغۇسى ئىكەنلىكىنى مازاق قىلىۋاتقانىدەك ئاجىز روكۇلداپ، بېشىنى تۆۋەن سالغىنىچە پاخپىيىپ تۇراتتى.

ساربخان ئايال كىشى بولغىنى بىلەن ھەر ھالدا مۇمىن ئاخۇنىدىن جۇرئەتلىك ئىكەن . ئۇ ئۆيگە بېرىپ بىر ھازا يىغلىدى، لېكىن يىغلاش بىلەن ھېچقانداق ئىش ۋۇجۇدقا چىقمايتتى. شۇڭا ئۇ يىغىدىن قىزىرىپ ئىششىپ كەتكەن كۆز چاناقلىرىدىكى مونچاقتەك ياشلارنى ياغلىقىنىڭ ئۇچى بىلەن سۈرتتى ـ دە ئۆزىمۇ سەزمىگەن بىر خىل كۈچنىڭ تەسىرىدە قەتئىي ئىرادىگە كېلىپ قانۇننىڭ مۇقەددەس دەرۋازىسىنى چېكىش ئۈچۈن سەھەردىلا ساقچىخانىغا قاراپ يول ئالدى. ئۇنىڭ كېچىدىن تارتقان خورلۇق ، چىدىغۇسىز ئازاب، ئىنسان قېلىپىدىن چىققان ۋەھشىيلىك دەستىدىن خۇددى چېقىپ تاشلىۋەتكەنىدەك سىرقىراپ ئاغرىۋاتقان بەدەنلىرى قايتىدىن يېنىكلەپ قالغانىدەك تۇيۇلدى. ئۇ تېز ـ تېز قەدەم بىلەن كېتىۋاتقىنىدا دۇمبىسىگە قوناق قاچىلانغان ئېغىر بىر خالتىنى يۇدۇپ دوڭغاق كېلىۋاتقان مۇمىن ئاخۇن ئۇچرىدى.

ـ نەگە ماڭدىڭىز ؟ ـ دەپ سورىدى مۇمىن ئاخۇن

ـ ساقچىخانىغا ، سىزچۇ ؟

ـ مەن . . .،ـ مۇمىن ئاخۇن جىم تۇرۇپ قالدى. ئۇ قوناقنى ئوسمانىنىڭ ئۆيىگە ئېلىپ ماڭغاندى . . . .

ساربخاننىڭ ئېچىنىشلىق تەقدىرىنى ئاڭلىغان ساقچىلارنىڭ غەزەپتىن كۆزلىرى چاقناپ، قۇيقا چېچى تىك تۇرۇپ كەتتى. ئۇلار دەرھال ئاتلىنىپ ئىنچىكە رازۋېدكا قىلىش ئارقىلىق دېلونىڭ ھەقىقىي ماھىيىتىنى تېزلىكتە ئېنىقلاپ چىقتى.

جىنايەت گۇمانداری ئوسمان، قاھار، مۇراتلار 8 - ئاينىڭ 1 - كۈنى قانۇن بويىچە توختىتىپ قويۇلۇپ، 8 - ئاينىڭ 14- كۈنى تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى بىلەن قانۇن بويىچە قولغا ئېلىندى .

2002 - يىلى 12 - ئاينىڭ 3 - كۈنى بىرىنچى سوتتا قاراپ چىقىش ئارقىلىق، جاۋابكارلارنىڭ باشقۇنچىلىق جىنايىتى ئۈچۈن ئايرىم - ئايرىم ھالدا مۇددەتلىك ئون بەش يىللىقتىن ئون يىللىققىچە قاماق جازاسى بېرىش ھۆكۈم قىلىندى. بىراق، جاۋابكارلار ھۆكۈمگە قايىل بولماي، جازا ئېغىر بولۇپ كەتتى، دېگەن مەزمۇندا ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسىگە نارازىلىق ئەرز بەردى. ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسى ئىككىنچى سوتتا قاراپ چىقىش ئارقىلىق ئەسلىي سوتنىڭ جىنايەت پاكىتىنى بېكىتىشى، جازا ئۆلچىشى توغرا بولغان دەپ قاراپ، جاۋابكارلارنىڭ نارازىلىق ئەرزىنى رەت قىلىپ، ئەسلىي سوت ھۆكۈمىنى كۈچكە ئىگە قىلدى.

ئورۇنسىز جېدەل، قانلىق پاجىئە

ئەتراپىنى زۇلمەت قاراڭغۇسى قاپلىغان جىمجىت كېچە ئىدى. بىپايان سەھرانىڭ بۇلۇتلۇق ئاسمىنىدا ئاجىز پىلدىرلاپ تۇرغان شالاڭ يۇلتۇزلار خىرە نۇر چاچاتتى. يېنىك شىلدىرلاپ ئۇچقان باھار شامىلى يۈزنى سىيپايتتى. ھەممە ياق جىمجىت، بىراق كېچىدىن بېرى چىرىغى ئۆچمەي، كۈلكە ـ چاقچاق، شوخ ناخشىلار ئاڭلىنىپ تۇرغان بىر ئۆينىڭ ئالدىدا مەستلەرنىڭ قالايمىقان توۋلاشقان، پالاق ـ پۇلۇق، غۇلدۇر ـ غالاپ قىلىپ ئۇرۇشقان ئاۋازىلا بۇ تىمتاس كېچىنى جىمجىتلىقىنى بۇزماقتا ئىدى. مانا ھېلىقى ئۇي ئالدىدىن يىراقتا سوزۇلغان توپىلىق يولنى بويلاپ ئىككى گەۋدە قوغلىشىپ كەلدى. بىردەمدىن كېيىن ئۇلارنىڭ قەدىمى ئاستىلىدى. كەينىدىكىسى توختىدى. ئۇنىڭ بىلەن تەڭ ئالدىدىكىسىمۇ توختىدى. ئۇلار يەنە ماڭدى. ئالدىدىكى ئادەمنى نىشان قىلىپ مېڭىۋاتقان ئادەمنىڭ كەينىدە يەنە بىر ئادەم پەيدا بولدى. ئۇ تېز ـ تېز قەدەم ئېلىپ ماڭماقتا ئىدى. ئۇنىڭ مۇرىسىدىكى يوغان كەتمەننىڭ بىسىدىن تەنىنى شۇركەندۇرىدىغان بىر خىل سوغۇق نۇر تۆكۈلۈپ تۇراتتى. ئاپلا، ئۇ ئالدىدىكى ئادەمگە يېتىشىۋالدى، ۋاي ئىسىت «تاڭ» قىلغان ۋەھىمىلىك ئاۋاز بىلەن تەڭ، ئالدىدىكى ئادەم «گۇپلا» قىلىپ يىقىلدى. ئۇنىڭ كاللىسىدىن ئېتىلىپ چىققان قىپقىزىل قانلار ئەتراپقا فونتاندەك چاچراشقا باشلىدى.

چۈنكى، كەينىدىن كەلگۈچى كەتمەنلىك چۈلدىسى بىلەن ئۇنۇك بېشىغا قاتتىق ئۇرغانىدى. كەتمەن يەنە بىر قېتىم رەھىمسىزلىك بىلەن ئۇنۇك بېشىغا قاتتىق ئۇرۇلدى. بۇ چاغدا زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىنىڭ ئالدىدا قېچىپ ماڭغان ئادەمگۇ يېتىپ كەلگەنىدى. ئۇ كېلىپلا ھېلىقى ئادەمنىڭ قولىدىكى كەتمەننى قولىغا ئالدى- دە، يەردە مىدىر - سىدىر قىلماي ياتقان ئادەمنىڭ بېشىغا ئارقا - ئارقىدىن ئىككىنچى ئۇرۇۋەتتى. تۇۋا، ئۇلارنىڭ يۈرىكى تاشمىدۇ ياكى گۆشمىدۇ؟ ئالدىدا بىچارىلەرچە سۆنايلىنىپ ياتقىنى ئادەمگۇ ياكى سوقۇلۇۋاتقان قوناقمۇ؟ ئۇ قوناق ئەمەس، ئەلۋەتتە ئادەم ئىدى. ئۇ پۈت - قولىنى قىلچىلىكمۇ مىدىرلىتىپ قويماستىن جىمجىت ياتاتتى. تۇرقىدىن قارىغاندا ئارقا - ئارقىدىن ۋەھشىلىك بىلەن تەگكەن كەتمەن زەربىسىدىن ئائىلىسىدىكىلەرنى تۆگىمەس دەرت - ھەسرەتتە قويۇپ ئۇ دۇنياغا كەتكەندەك قىلاتتى. ئۇنى ئۇرغۇچىلار بولسا ئۇنۇك بېشىدا بىردەم قاراپ تۇرغاندىن كېيىن خۇددى ئەرۋاھلاردەك تۇن قويىنىدا غايىب بولدى. قاراڭغۇ كېچە قويىنىنى يەنە جىمجىتلىق باستى. چەكسىز ئاسمان بوشلۇقىدا كۆل رەڭ بۇلۇتلار ۋەھىمىلىك تۇرۇلۇپ كېلىشكە باشلىدى.

2004 - يىلى 4 - ئاينىڭ 1 - كۈنى، قاش قارايغان چاغ ئىدى. كەچكى شەپەقنىڭ ئاداققى نۇرلىرى يىراق ئۇپۇق گىرۋىكىدە سۇس جىلۋە قىلاتتى. مەلۇم ناھىيىنىڭ يېراق يېزا تەۋەسىدە ئولتۇرۇشلۇق ھۇشۇر دوستلىرىدىن ئايۇپ، سايىم قاتارلىق بىرنەچچە كىشى بىلەن قوشنا كەنتتىكى ھاراق

ساتىدىغان بىرەيلەننىڭ ئۆيىگە بېرىپ كۆڭۈل ئېچىپ كەلمەكچى بولدى. ئۇلار بۇ ئۆيگە كەلگەندە بۇ ئۆيدە يەنە ئىككى ئادەم بولۇپ، ئۇلار بىرلىكتە ئولتۇرۇپ هاراق ئىچىشتى. سورۇن ناهايىتى قىزغىن كەيپىياتتا داۋاملىشىۋاتاتتى. ئۇلار هاراقنىڭ كەيپىدە ئېچىلىپ - يېيىلىپ، كۆڭۈللىرىدىكى پاراڭلىرىنى قىلىشىپ خوشال ئولتۇرۇشماقتا ئىدى. سورۇن ئاخىرلىشاي دېگەندە ئەبەي بىلەن زۇنۇن، رۇزى، ۋەلى قاتارلىق بىرنەچچە ئاغىنىسىنى باشلاپ بۇ ئۆيگە كىرىپ كەلدى. ئۇلار تونۇش بولغاچقا، سورۇننى بىرلەشتۇرۇپ ئولتۇرۇشتى. يەنە ئىككى بوتولكا هاراق ئېچىلدى. سورۇن تېخىمۇ قىزغىن كەيپىياتتا داۋاملىشىشقا باشلىدى. بىر چاغدا ۋەلى دۇتار چېلىشقا باشلىدى . كەيپىچىلىكتە قەلبى هاياجاندىن دولقۇنلاپ تۇرغان زۇنۇن بېلىدىكى كەمىرىنى سۇغۇرۇپ ئېلىپ تاراقشىتىپ دۇتارغا تەڭكەش قىلدى. ئارىدىن خېلى ۋاقىت ئۆتتى. سورۇنمۇ ئاخىرلىشاي دېدى.

ــ كەمىرىمنىڭ توقسى يوق تۇرىدۇ، توقامنى بېرىڭلار، ــ دېدى زۇنۇن هۇشۇرغا قاراپ كۈلۈپ تۇرۇپ.

هۇشۇر گەپ قىلمىدى. ئەمما زۇنۇننىڭ بۇ گېپى هۇشۇرنىڭ ئاغىنىسى سايىمنى تېرىكتۈرۈپ قويدى.

ــ سەن نېمانداق هۇشۇرنى ئوغرى تۇتسەن؟ ــ دېدى سايىم زۇنۇنغا گۈلىيىپ ۋە ئولتۇرغان يېرىدىلا زۇنۇننىڭ ساغرىسىغا ئىككىنى تەپتى. خېلىدىن بېرى هاياجانلىق كەيپىياتقا تولغان سورۇننى بىردەمدىلا ئوڭايسىز هالەت ئىگىلىدى.

ــ سېنىڭ يۈزىڭنى قىلمىغان بولسام، زۇنۇن ساق چىقىپ

كەتمەيتتى، ــ دېدى سايىم زۇنۇننىڭ بىر ئاغىنىسىگە قاراپ ئاچچىق بىلەن.

ــ بۇ چاقچاق ئاداش، زۇنۇن بىلەن ئىككىمىز يېقىن، ــ دېدى ھۇشۇر.

بۇ چاغدا سايىمنىڭ بايىقى سۆزلىرىگە قورسىقى كۆپۈپ تۇرالماي قالغان زۇنۇننىڭ ئاغىنىسى ئەبەي سۆزگە ئارىلاشتى:

ــ ساق چىقىپ كەتمەيتتى، دېگەن نېمە گەپ بۇ؟!

ــ سېنىڭ ماڭا گېپىڭ بار ئوخشىمامدۇ؟ نوچى بولساڭ ماڭە، سىرتقا چىقىپ گەپلىشەيلى، ــ دېدى سايىم ئەبەيگە مەقتەك قادىلىپ.

شۇ تاپتا «ئېشەك ئېشەكتىن قالسا قۇلقىنى كەس» دېگەندەك بىر ئىش بولۇۋاتاتتى. سايىمنىڭ سۆزىنى ئاڭلىغان ئەبەي دەرھال ئورنىدىن تۇردى. ئۇلار سىرتقا چىقىپ تۇتۇشۇپ كەتتى. ھۇشۇر ئۇلارنى ئاجرىتىش ئۈچۈن ئارىغا كىردى. سايىم ھۇشۇرنىڭ ئېڭىكىگە بىرنى ئۇردى. ھۇشۇر جىم تۇرۇپ قالدى. سايىم يەنە ئەبەينىڭ يۈزىگە بىرنەچچىنى ئۇرۇۋەتتى.

ــ سايىمنى ئېلىپ كېتىڭلار، ــ دېدى ئەبەي ھۇشۇرغا قاراپ، ھۇشۇر سايىمنى ئاجرىتىۋەتتى. ئەمما ئۇنىڭمۇ ساراڭلىقى تۇتقاندەك قىلاتتى. ئۇ ئەبەينىڭ يېنىغا كېلىپ:

ــ گەپ بولسا ماڭا قىل، ــ دېدى.

ــ سېزگە گېپىم يوق، ــ دېدى ئەبەي ھۇشۇرغا، ــ بىز ھاراق ئىچكىلى كىردۇق، ئۇرۇشقىلى كىرمىدۇق، كاللا ـ قاپاقنى يېرىشساقمۇ ئەتە ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم دېيىشمەي بولماس. . .

ئەبەي شۇنداق دەپ تۇرۇشىغا، كەيپچىلىكتە قېنى قىزىغان ھۇشۇر ئۇنىڭ يۈزىگە بىرمۇشت ئۇرۇۋەتتى. ھۇشۇرنىڭ ئۆزىگە تۇيۇقسىز مۇشت ئاتقانلىقىنى كۆرگەن ئەبەيمۇ ئۇنىڭ بۇرنىغا بىرنى ئۇردى. ئۇنىڭ بۇرنىدىن ئوقتەك قان كەتتى. ئاچچىقىنى باسالماي قالغان ھۇشۇر ئەبەينى بېسىۋېلىپ، ئۇنىڭ يۈز - كۆزلىرىگە ئىككى- ئۈچ مۇشت ئۇرۇۋەتتى. ئەبەي ھۇشۇرنىڭ ئاستىدىن ئاجراپ چىقىپ ئۇنىڭ يۈزىگە ئۇردى. شۇ ئارىدا ھۇشۇر يېنىدىكى پىچاقنى قولىغا ئالدى. ئۆزئارا تۆتۈشۈش جەريانىدا ھۇشۇرنىڭ قولىدىكى پىچاق ئەبەينىڭ ئوڭ كۆزىنىڭ ئاستىنى جىجۇەتتى. بۇنى كۆرگەن ئەبەي بۇرۇلۇپلا قاچتى، ھۇشۇر دەلدەڭشىگىنىچە ئەبەينىڭ كەينىدىن ماڭدى. ھۇشۇر بىردەم ئالدىغا، بىردەم كەينىگە دەلدەڭشىيەتتى، ئوڭ - سولغا سەنتۈرۈلەتتى. دەل شۇ چاغدا ئەبەينىڭ ئاغىنىسى روزى بايىاتىن ئولتۇرغان ئۆيدىن ئېلىۋالغان كەتمەننى دولىسىغا سالغىنىچە ھۇشۇرنىڭ كەينىدىن تېز - تېز مېڭىپ كېلىشكە باشلىدى. ئۇنىڭ شۇ تاپتىكى تۇرقىدىن بىرخىل شۇملۇقنىڭ مۇدھىش كۆلەڭگىسى چىقىپ تۇراتتى. ئۇ ئاخىر ھۇشۇرغا يېتىشىۋالدى. ئېگىز - پەس دەسسەپ كېتىۋاتقان ھۇشۇر ئۆزىگە يېقىنلاپ كەلگەن قاباھەتتىن تامامەن بىخەۋەر ئىدى. شۇنىڭ بىلەن يازمىمزنىڭ بېشىدا ئوتتۇرىغا قويۇلغان قانلىق پاجىئە يۈز بەردى.

جىنايەت گۇماندارلىرى نەق مەيداندىن ئايرىلغاندىن كېيىن قېچىپ كېتىشىنى مەسلىھەتلەشتى. ئەمما ئۇلار شېرىن ئۇيقوسىدىن ئويغىنىپ بولغۇچە رازۇبىدچىكلارنىڭ قولىغا

چۈشتى. قانۇن دوختۇرى ئۆلگۈچىنىڭ جەستىنى تەكشۈرۈپ، «ئۆلگۈچى بېشى بىسسىز قورالنىڭ زەربىسىگە ئۇچراپ، باش سۆڭىكى رەتسىز سۇنۇپ مېڭىسىگە قان چۈشۈش سەۋەبىدىن ئۆلگەن» دەپ يەكۈن چىقاردى.

جىنايەت گۇمانداری ئەبەي بىلەن روزى 2004 - يىلى 4 - ئاينىڭ 9 - كۈنى تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى بىلەن قانۇن بويىچە قولغا ئېلىندى.

يوشۇرۇن تۇتقان مۇھەببەت، ئېلىپ كەلدى پالاكەت

گۈزەل سەھرا قوينىدا چوك بولغان ئاينۇر ئون بەش ياشلارغا كىرىپ قالغانىدى. ئۇنىڭ باللارغا خاس چېھرىدىن سەبىيلىك تۆكۈلۈپ تۇراتتى. ئۇ تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپنىڭ ئۇچىنچى يىللىقىدا ئوقۇيتتى. مەكتەپتىن بىكار بولغان چاغلىرىدا ، دەم ئېلىش كۈنلىرىدە ئاتا ـ ئانىسىنىڭ دېھقانچىلىق ئىشلىرىغا ياردەملىشەتتى، دېھقانچىلىقنىڭ ئالدىراش چاغلىرىدا مەكتەپكە بارمايتتى.

ئىيۇن ئايلىرىنىڭ پۈتۈن ئىسسىق بىر كۈنى ئىدى . ئالەم قىپقىزىل چوغقا توشقان تونۇردەك قىزىغانىدى. ئاينۇر ئۆيىدىكى مۇزدەك سۇدىن بىر چەينەك ئېلىپ ئاتا ـ ئانىسىنىڭ يېنىغا ماڭدى. ئۇ يولدا كېتىۋېتىپ بىر مەھەللىلىك ئەمەتنىڭ ئۆيىنىڭ ئۈدۈلىغا كەلگەندە ، ئەمەت بىلەن ئۇچرىشىپ قالدى. ئەمەت يىگىرمە بەش ياشلار چامىسىدىكى بۇغداي ئۆڭ يىگىت ئىدى، قاپقارا بۇرۇت قويۇۋالغانىدى. ئۇ نەچچە ۋاقىتتىن بېرى تېخى كىچىكلا كۆرۈنىدىغان ئاينۇرنىڭ خىلىلا بوي تارتىپ ئىسكەت تۇرۇپ قالغانلىقىنى كۆرۈپ يۈرەكلىرى ئويناپ كەتتى.

ـ نەگە ماڭدىڭىز ؟ ـ دېدى ئەمەت ئاينۇرغا يېقىنلىشىپ.

ـ ئۆيدىكىلەر ئېتىزلىققا كەتكەن، سۇ ئېلىپ ماڭدىم، ـ دېدى ئاينۇر جاۋاب بېرىپ.

ـ ئەكىلىك، سۈيىنجىزدىن مەنمۇ ئىچىۋالاي، ـ ئەمەت چەينەكنى قولىغا ئېلىپ غۇرتۇلدىتىپ سۇ ئىچكەچ، ئاينۇرنىڭ تىنىق كۆزلىرى ئىچىگە سىنچىلاپ قارىدى. ئاينۇر خجىل بولغاندەك ئاستا يەرگە قارىۋالدى.

ـ ماڭا تېگەمسىز؟ ـ دېدى ئەمەت تۇلۇمدىن توقماق چىققاندەكلا ئاينۇرنىڭ كۆزلىرىگە تىكىلىپ قاراپ، ـ بىز توي قىلايلى.

ـ مەن مەكتەپتە ئوقۇيمەن، توي قىلمايمەن، ـ دېدى ئاينۇر تۆيۈقسىز سورالغان بۇ سوئالدىن خجىل بولۇپ. شۇئان ئۇنىڭ يۈزلىرى ئوت ئالغاندەك كۆيۈشۈپ، ۋىللىدە قىزاردى. كىم بىلسۇن، ئاشۇ قىزىللىق، ئاشۇ ئوت ئەمەتنىڭ يۈرىكىگە شۇرربدە ئېقىپ كىرگەندەك بولدى. ئاينۇر چەينەكنى ئەمەتنىڭ قولىدىن ئېلىپلا ئېتىزلىق تەرەپكە قاراپ ئىتتىنىك يۈرۈپ كەتتى. ئەمەتنىڭ يۈرىكى، ئارزۇ ـ ئىستەكلىرى، ئەمدىلا بىخلانغان ئوتلۇق مۇھەببىتى ئاينۇر بىلەن بىللە كەتكەندەك ئۇنىڭ قارىسى يىتكۈچە قاراپ تۇرۇپلا قالدى . . .

شۇنىڭدىن باشلاپ ئەمەت ئاينۇرنىڭ ئارقىسىدىن ئىز بېسىپلا يۈرىدىغان بولۇپ قالدى. ئاينۇر قەيەردە ئۇچرىسىلا ئەمەت ئۇنىڭغا توي قىلىش، بىرگە ئۆتۈش توغرىسىدا گەپ قىلاتتى. بىر كۈنى ئۇ ئاينۇرنىڭ ئاتا ـ ئانىسىنىڭ يوقلۇقىدىن پايدىلىنىپ ئۇنىڭ ئۆيىگە كىردى. ئەمەت گازىر ـ پۇرچاق، مېۋە سۈيى دېگەندەك نەرسىلەرنى ئېلىپ كەلگەنىدى. ئاينۇر خجىل بولۇپ ئۇ نەرسىلەرگە ئېغىز تەگكۈزمىدى. ئەمەت: «مەن بۇ نەرسىلەرگە زەھەر سېلىپ ئېلىپ كەلمىدىم» دېگەندە

ئاينۇر پىسسىخكىده كۆلۈۋەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى تارتىنىشمۇ يوقىغانىدەك بولدى. ئۇلار تاغدىن - باغدىن بىر پەس گەپلىشىپ ئولتۇرغاندىن كېيىن، ئەمەت چىقىپ كەتتى. لېكىن، ئەمەتنىڭ ئاينۇر قەيەرگە بارسا شۇ يەردە پەيدا بولىدىغان ئادىتى ئۆزگەرمىگەنىدى. بۇخىل ئۆچرىشىشنىڭ كۆپىيىشىگە ئەگىشىپ ئاينۇرنىڭ نازۇك ۋۇجۇدىدىمۇ ئۆزىمۇ چۈشىنىپ بولمايدىغان بىرخىل تۇيغۇ ئويغىنىشقا باشلىغانىدى. ئۇ پات - پات ئەمەتنى ئەسلەپ قالاتتى. بۇنداق چاغلاردا ئۇ ئۆز - ئۆزىدىن خجىل بولۇپ يۇزلىرى قىزىرىپ كېتەتتى.

چىكقى چۈش مەزگىلى بولۇپ، ھاۋا ئادەتتىن تاشقىرى قىزىغانىدى. ئاينۇر ئۆينىڭ يېنىدىكى بېدىلىكتە بېدە ئورۇپ ئولتۇراتتى. كۆڭلىدە ئەمەتنى خىيال قىلاتتى. ئۇنىڭ سەبىي خىياللىرى خۇددى ئۆزى ئورۇۋاتقان كۆز ئالدىدىكى ئاشۇ بولۇق بېدىلەردەك چىگىشلىشىپ كەتكەنىدى. تۇيۇقسىز «گۇس - گۇس» دەسسەپ كەلگەن ئاياغ تىۋىشى ئاينۇرنىڭ خىيالىنى ئۈزۈپ قويدى. ئۇ قايرىلىپ يانغا قارىدى، كۆلۈمسىرەپ تۇرغان ئەمەت ئۇنىڭ يېنىغىلا كېلىپ بولغانىدى. ئاينۇر ئورنىدىن تۇرۇشقا تەمشىلىپ بولغۇچە ئەمەتنىڭ كۆچلۈك گەۋدىسى ئاينۇرنىڭ ئۇستىگە تاشلاندى.

ئەمەت ئورۇلۇپ بولغان بېدە ئېڭىزى ئۇستىدە ئاينۇرنى ئەسەبىيلەرچە سۆيمەكتە ئىدى. ئاينۇرنىڭ يۇمشاق لەۋلىرىدىن تارتقان چوغدەك ھارارەت ئەمەتنىڭ ۋۇجۇدىنى شامدەك ئېرىتمەكتە ئىدى. ئاينۇر بولسا ئەمەتنىڭ كۆچلۈك گەۋدىسى

ئاستىدا ئاجىز ئىڭراپ تىپىرلايتتى، نازۇك قوللىرىدا ئەمەتنىڭ مەيدىسىدىن ئىتتىرگەندەك قىلاتتى. ئۇنىڭ بۇ ھەرىكىتىنىڭ قارشىلىق قىلىش يېقى ئەركىلەپ نازلىنىش ئىكەنلىكىنى بىلگىلى بولمايتتى. . .

شۇ ئىشتىن كېيىن ئەمەت كېچىسى پەقەت ئۇخلىيالمايدىغان بولۇپ قالدى. مۇھەببەتنىڭ تونۇردەك قىزىق تەپتى ئۇنىڭ پۈتۈن ۋۇجۇدىنى چىرمىۋالغانىدى. ئۇ تۇن بويى ئاينۇرنىڭ ئۆيى ئەتراپىنى چۆرگىلەپ كېتەلمەيتتى، ئۆينىڭ كەينىدە، باغنىڭ بۇرجىكىدە تۇنەپ چىقاتتى. ئۇ ئاينۇرنى سەۋدايىلارچە ياخشى كۆرۈپ قالغانىدى.

تۇنجى مۇھەببەتنىڭ شېرىن تەمىنى تېتىغان ئاينۇرنىڭمۇ ئۇيقۇسى قاچقانىدى. ئۇمۇ كېچىسى ئۇيان ئۇرۇلۇپ، بۇيان ئۆرۈلۈپ قاچانلاردا ئۇخلاپ قالغىنىنى بىلمەي قالاتتى. ئۇلارنىڭ ئۆيى كارىدورلۇق ئۆي بولۇپ ئاينۇر كارىدورنىڭ چېتىدىكى بىر ئۆيدە كىچىك ئۆكسى بىلەن بىللە ياتاتتى.

بىر كۈنى يېرىم كېچە بولغان چاغ ئىدى، ئاينۇر شېرىن ئۇخلاۋاتاتتى. بىر چاغدا مۇزدەك يالىڭاچ بىر تەن ئۇنىڭ ئىسسىق قوينىغا كىرىپ كەلدى، بۇ ئەمەت ئىدى.

ــ كىم ؟ ــ دېدى ئاينۇر شېرىن ئۇيقۇدىن چۆچۈپ ئويغىنىپ .

ــ جىم، ــ دېدى ئەمەت ئاينۇرنىڭ ئاغزىنى ئالىقانلىرى بىلەن توسۇۋېلىپ، ــ بۇ مەن.

ــ قانداق كىردىڭىز ؟ ئۆيدىكىلەر ئۇقۇپ قالسا . . .

ئەمەت ئاينۇرنىڭ سۆزىگە جاۋاب بەرمەيلا ئوتلۇق لەۋلىرىگە ئاچ كۆزلۈك بىلەن سۆيۈشكە باشلىدى. ئاينۇرمۇ سۆيدى . شۇ

تاپتا ئۆزئارا قوشۇلۇپ بىر گەۋدىگە ئايلانغان بۇ بىر جۈپ تەن مۇھەببەت دەريياسىنىڭ شەرىن ئېقىنلىرىغا غەرق بولماقتا ئىدى.

شۇنداق قىلىپ ئۇلارنىڭ مۇناسىۋىتى بارغانسېرى قويۇقلىشىپ كەتتى. ئەمەت پۇرسەت تاپسىلا يېرىم كېچىدە غىپپىدە ئۆيگە كىرىپ ئاينۇرنىڭ قوينىغا ئۆزىنى ئاتاتتى، ئۆيگە كىرەلمىگەن كۈنلىرى ئۆي ئەتراپىدا تىمسىقلاپ يۈرۈپ تاڭ ئاتقۇزاتتى. ھەتتا سەھەردە ئاينۇر ھاجەتكە چىققان پۇرسىتىنى پايدىلانغان ئەمەت مۆكۈپ ياتقان يېرىدىن سۇغۇرۇلۇپ چىقىپ، ئاينۇرنىڭ قولىدىن تۇتقىنىچە باغنىڭ خالىي جايلىرىغا ئېلىپ كەتكەن چاغلارمۇ، ئاينۇرنىڭ دادىسى تاڭ يورۇماستا مەسچىتكە كەتكەن پۇرسىتىنى پايدىلىنىپ ئۆيگە غىپپىدە كىرىۋېلىپ ئاينۇرنىڭ مۇھەببەت يالقۇنى يېلىنجاپ تۇرغان چوغدەك قوينىغا ئۆزىنى ئاتقان چاغلارمۇ بولدى. ئەمما بۇ مۇھەببەت مەستانىلىرى ئىشىنىڭ داۋامى قانداق نەتىجە بېرىدىغانلىقىنى خىيالىغمۇ كەلتۈرۈپ قويۇشمىغانىدى.

ئىللىق ياز كېتىپ كۈز كەلدى. ئەمەتنىڭ ئاينۇرنىڭ ئۆيى ئەتراپىدا تىمسىقلاپ يۈرگەنلىكىنى بىر قوشنىسى كۆرۈپ قالدى. ئۇ بۇ ئىشنى ئاينۇرنىڭ ئانىسىغا دەپ قويدى. ئەمەتنىڭ سىرتلاردا ئاينۇرنىڭ ئەتراپىدا پىرقىراپ يۈرگەنلىكىنى ئانچە - مۇنچە كۆرۈپ قالغان ئانىسىنىڭ كۆڭلىگە گۇمان چۈشتى. ئۇ ئاينۇرنى ئالدىغا چاقىرىپ تەربىيە قىلدى. ئاينۇر دەسلەپتە دېگىلى ئۇنمىدى، ئانا قايتا - قايتا كۆچلاپ سوربغاندىن

كېيىن بۇ ساددا قىز ئىشىنىڭ بارلىق جەريانىنى ئانىسىغا ئاشكارا قىلىۋەتتى. ئانا بۇ ئىشنى ئېرى راخمانغا دېدى. راخماننىڭ قورۇق باسقان پېشانىسى غەزەپتىن تۇرۇلۇپ، ئاچچىقتىن بوغۇلغان ۋۇجۇدى تىترەپ، چىرايى قارىداپ كەتتى.

ــ ئەمەت ساڭا مەجبۇرىي باسقۇنچىلىق قىلدىمۇ ياكى ئىختىيار ئىش ئۆتۈلدىمۇ؟ ــ دەپ سوردى بىر كۈنى راخمان ئايىنۇرنى ئالدىغا چاقىرتىپ، ــ راستىڭنى دە، ئىختىيارىي بولغان بولسا، كۆرگۈلۈكۈڭنى كۆرسىتىمەن، مەجبۇرىي باسقۇنچىلىق قىلغان بولسا، ئۇنى ئۆزۈم بىر تەرەپ قىلىمەن، ساقچىغا مەلۇم قىلسام يۈزۈم چۈشۈپ كېتىدۇ.

دادىسىنىڭ غەزەپلىك چىرايىدىن قورقۇپ شۇمشىيىپ، تىرنىقىنى كوچىلاپ تۇرغان ئايىنۇر «چاك» قىلىپ تەگكەن تەستەك زەربىسىدىن ئايىنۇر كەينىگە ئۇچۇپ چۈشكىلى تاسلا قالدى، سەبىي كۆزلىرىدىن ئوت چاقناپ كەتتى.

ــ ئە . . . ئەمەت ماڭا مەجبۇرىي باسقۇنچىلىق قىلدى،ــ دېدى ئايىنۇر تەستە زۇۋانغا كېلىپ ئېسەدەپ يىغلاپ تۇرۇپ.

ــ بۇ ئىشنى خەقلەر بىلىپ قالسا، سېنى كىم ئالىدۇ، سېنى ئىت ، ئېشەك ئورنىدا باقامدىمەن، نەچچە يەرگە قىز سوراپ بېرىپ ھېچكىمنى ئالالمىغان بىر نېمىگە سېنى بېرەمدىمەن؟ ــ دېدى راخمان ئايىنۇرنىڭ مارجانىدەك ياش تۆكۈلۈپ تۇرغان كۆزلىرىگە قوللىرىنى چىنەپ تۇرۇپ، ــ ئەمەت كەلگەن ھامان ئۇنى ماڭا تۇتۇپ بېرىسەن، بولمىسا سېنى ئۆلتۈرۈۋېتىمەن . . .

شۇنىڭدىن باشلاپ راخمان ئۆينىڭ كارىدورىنىڭ ئىشىگىگە ئىلگۈچ ئورنىتىپ قويدى. ئايىنۇر ياتار ۋاقتىدا ئىشىكنى

تاقۇبلىپ ياتىدىغان بولدى. لېكىن، ئۇ ئۆزىنى تۇتۇۋالالمىدى. ئەمەت كېچىلىرى ئەرۋاھىدەك شىپىرلاپ ھويلىغا كىرىپ ئىشىكنى ئاچالمىغاندا، ئاينۇر ياتقان ئۆينىڭ سىرتىغا قارىغان دېرىزىسىنى ئاستا چېكەتتى، ئاينۇرمۇ دەل شۇنى كۈتۈپ ياتقانىدەك، دەررۇ بېرىپ ئىشىكنى ئېچىپ بېرەتتى. ئۇ ئېھتىيات ئۈچۈن ئاتا ـ ئانىسىدىن ھېزى بولۇشنىمۇ ئۇنتۇپ قالمايدىغان بولدى. ئۇلارنىڭ كۈنلىرى ئەنە شۇنداق شېرىن ئازاب، قىيمايدىغان خۇشاللىق ئىچىدە بىر خىل رېتىمدا ئۆتمەكتە ئىدى.

11 ـ ئاينىڭ 10 ـ كۈنى كېچە. پۈتكۈل تەبىئەت جىمجىت ئۇيقۇغا كەتكەن بولسىمۇ، ئاينۇر تېخى ئۇخلىمىغانىدى . بىر چاغدا كېچىدە چېكىلىش ئاۋازىدىن ئايلانغان دېرىزە يەنە ئۆز قەرەلىدە تىرىقلاپ كەتتى. ئاينۇر ئىتتىنىڭ بېرىپ ئىشىكنى ئاچتى. ئەمەت ئۆيگە كىردى. بۇ قىسقىلا ۋاقىت ئىچىدە ئاينۇرنىڭ كۆڭلى قانداقتۇر بىر خىل ئەنسىزلىكنى سەزگەنىدەك بولدى . ئۇ ئەمەتكە «سىز ياتقاچ تۇرۇڭ ، مەن ھاجەتكە چىقىپ كىرەي» دەپ قويۇپ سىرتقا چىقتى. ئاينۇرنىڭ يۈرىكى ئەنسىز دۈپۈلدەپ كەتتى. دادىسىنىڭ ياتاق ئۆيىنىڭ چىرىغى يېنىقلىق تۇراتتى. ئاينۇر ئاستا كېلىپ ماربلىغانىدى، دادىسىنىڭ كېسىلىرىنى تېز ـ تېز كېسىۋاتقانلىقىنى كۆردى. ئاينۇرنىڭ يۈرىكى تېخىمۇ قاتتىق سوقۇپ كەتتى.

شۇئان دادىسىنىڭ: «ئەگەر ئۇنى تۇتۇپ بەرمەيدىغان بولساڭ سېنى ئۆلتۈرۈۋېتىمەن . . .» دەپ ھۆركىرىگەن دەھشەتلىك ئاۋازى ئۇنىڭ قۇلاق تۈۋىدە قايتا جاراڭلىغاندەك بولدى . ئۇنى

تىتىرەك باستى. ئۇ بىر دەم ئىككىلىنىپ تۇرغاندىن كېيىن ھېچنېمىنى ئويلىمايلا دادىسىنىڭ يېنىغا كىرىپ «ئەمىت كەلدى» دەۋەتتى. ئۇ ئۆزىنىڭ بۇ سۆزى پېشكەللىك بومبىسىنىڭ پىلتىسى بولۇپ قالدىغانلىقىنى ئويلاپ يېتەلمىگەنىدى.

راخمان تۇيدۇرماستىن ھويلىغا چىقىپ قولىغا بىر پالتىنى ئالدى ـ دە، ئاينۇرنىڭ ياتاق ئۆيىگە باستۇرۇپ كىردى. ھاڭ ـ تاڭ قالغان ئەمىت نېمە قىلارىنى بىلەلمەي تېڭىرقاپ تۇرۇپ قالدى. راخمان ئۇنىڭغا قۇتۇرغان شىددەت بىلەن ئېتىلدى. ئۇلار بىر ـ بىرى بىلەن گىرەلىشىپ، سۆرىشىپ ئۆرە ـ تۆپە بولۇپ كېتىشتى. بىر ـ بىرىنى تارتىشىپ يەرگە يىقىلدى. ئەمىت سىرتقا قېچىشقا تەمشىلۈىدى، ئۆيدىكى دەھشەتلىك گۈلدۇر ـ غاراسنى ئاڭلاپ يۈگۈرۈپ كىرگەن ئاينۇرنىڭ ئاكىسى ئۇنىڭ ئالدىنى توسۇپ قويدى. راخمان ئەمەتنىڭ چېچىدىن تۇتۇپ ئېڭىشتۇرۇپ، ئۇدۇل كەلگەن يەرلىرىگە بىر نەچچىنى تېپىۋەتتى. تايىاق زەربىسىدىن سۇغا چۈشكەن مۇشۇكتەك شۇمشىيىپ قالغان ئەمىت جىم تۇرۇپ قالدى. راخمان ئارغامچا بىلەن ئەمەتنىڭ قول ـ پۇتىنى باغلىۋەتتى، ئۆيدىكى ئىشكاپ ئاستىدىن بىر ئۇزۇن زەنجىرنى ئېلىپ خۇددى ئىت باغلىغاندەك ئەمەتنىڭ بوينىدىن باغلىدى، زەنجىرنىڭ بىر ئۇچىنى ئۆيىنىڭ سۇپىسى يېنىدىكى مەشنىڭ پۇتىنى مۇقىملاشتۇرۇش ئۈچۈن قېقىپ قويغان قوزۇقىغا مەھكەم چېگىپ قويدى. راخمان ئۇنىڭ بېقىنلىرىغا زەرب بىلەن بىر نەچچىنى دەسسەۋەتتى، ئەمەت پۈكلىنىپلا قالدى.

راخمان ئېغىر ئەمگەك قىلىپ ھېرىپ كەتكەن كىشىدەك ھاسىراپ بىردەم دېمىنى ئېلىۋالاتتى، بىردەم باشتا تاشلاپ قويغان پالتىنىڭ دەستىسى بىلەن ئەمەتنىڭ پۇتلىرىغا ئۇرۇپ قوياتتى. ئۇنىڭ بۇ ھەرىكىتى خۇددى كىچىك بالىنىڭ ئويۇنچۇق ئويناۋاتقىنىدا باشقا قىزىقىپ قېلىپ ئويۇنچۇق ئويناشنى تاشلاپ قويغىنىدەك، تۇيۇقسىزلا ئويۇنچۇق ئېسىگە كېلىپ يەنە ئۇنىڭغا بېرىلىپ ئويناپ كەتكىنىدەك بىر خىل ھالەتنى ئەسلىتەتتى.

كېچە بىر چاغ بولغاندا راخمان بىر قوشۇنسىنى چاقىرغىلى چىقىپ كەتتى.

ــ بىز ئاداش تۇرساق، بىزنىڭ ئۆيگە كىرگۈچە باشقا ئادەمنىڭ ئۆيگە كىرسەك بولمامدۇ، ــ دېدى ئاينۇرنىڭ ئاكىسى پەگاھدا سۇنايلىنىپ ياتقان ئەمەتكە قاراپ، ــ بۇرۇن مەھەللىدىكى بالىلار سېنىڭ سىڭلىڭنىمۇ بۇزۇۋېتىپتىكەن، مەن سەن بىلەن ئاداش بولغاچقا، يېنىغا بارمىغان، يۇزىمىزنى تۆكتۇڭ، سەنمۇ سازايى بول . . .

ئاينۇرنىڭ ئاكىسى شۇنداق دېگىنىچە يېنىدىكى كىچىك ھەم ئىتتىك قەلەمتىراچنى ئېلىپ، ئەمەتنىڭ ئوڭ قېشىنىڭ تۆكلىرىنى پاپپاكىز چوشۇرۇۋەتتى. بىردەمدىلا ئەمەتنىڭ چىرايى باشقا بىر ئادەمگە ئۆزگىرىپ قالغاندەك بولۇپ قالدى.

ــ ئا . . . ئاداش، ئۆيدە بەش مىڭ يۇەن پۇلۇم بار، ئەكېلىپ بېرەي، ئۇنىڭدىن كېيىن مېنى قانداق قىلساڭلار قىلىڭلار، مەن ئاينۇر ئۈچۈن ئۆلۈپ كەتسەم رازى، ــ دېدى ئەمەت ئاينۇرنىڭ ئاكىسىغا قاراپ ئاران ـ ئاران نەپەس ئېلىپ. شۇ

تاپتا ئۇنىڭ ئۆپكىسىنى بىر نەرسە قىسقاندەك چىدىغۇسىز ئاغرىپ، نەپەس ئېلىشىمۇ قىينىلىشىپ كەتكەندى.

ــ سېنىڭ پۇلۇڭنى خەجلىمىسەكمۇ پۇلىمىز بار، ــ دېدى ئايناۋرنىڭ ئاكىسى ئەمەتنىڭ سۆزىگە رەددىيە بېرىپ.

بىردەمدىن كېيىن راخمان بىر قوشنىسىنى باشلاپ كىرىپ كەلدى. ئۇ ئۆيگە كىرىپلا دەھشەتلىك ئاغرىق دەستىدىن تۆگۈلۈپ قالغان ئەمەتنىڭ ئوڭ بېقىنىغا ئىككىنى دەسسەۋەتتى. ئەمەت ئېچىنىشلىق ئىڭرىغىنىچە پۇكلىنىپ قالدى. راخمان باشلاپ كىرگەن كىشى ئەمەتنىڭ ئېچىنىشلىق تۇرقىغا قاراپ ئۆز كۆزىگە ئىشەنمىگەندەك، ھاڭ ـ تاڭ بولۇپ تۇرۇپ قالدى. ئۇ بىردىنلا ئېسىگە كەلگەندەك ئىتتىك كېلىپ راخماننى تۇتۇۋالدى. ئەمەتنىڭ بوينىدىكى زەنجىرنى ئېلىۋەتتى، قوللىرىنى يەشتى. ئۇ راخماننى ئەھۋالنى ساقچىخانىغا مەلۇم قىلىشقا دەۋەت قىلدى. راخمان ئەمەتكە مەجبۇرىي بىر پارچە ئىسپات يازدۇردى. ئەمەت ناھايىتى تەستە سۆپىنىڭ گىرۋىكىگە يامىشىپ تۇرۇپ «مەن 6 ـ ئايدىن باشلاپ ھازىرغىچە ئاينۇر بىلەن ھەپتىدە ئىككى قېتىم مۇناسىۋەت قىلدىم، بۇنىڭ ئۈچۈن ئۆلتۈرۈۋەتسە مەن رازى» دەپ كىچىككىنە بىر نەچچە جۈملە خەت يېزىپ بەردى.

يېرىم كېچىدىن ئاشقان چاغ ئىدى. ئاينۇرنىڭ ئاكىسى بىلەن قوشنىسى ئەھۋالنى ساقچىخانىغا مەلۇم قىلىش ئۈچۈن ئۆيدىن چىقىپ كېتىشتى.

ئەمەت سۆپىنىڭ گىرۋىكىگە بېشىنى قويغىنىچە ئاجىز ئىڭراپ يەگاھدا ئولتۇراتتى. ئۇنىڭ ھالى تولىمۇ خاراب ئىدى،

ئېغىر - ئېغىر تىناتتى، ئىچ - باغرى خۇددى ئامبۇردا قىسقاندەك ئېچىشاتتى، نەپەس ئېلىشىمۇ بارغانسېرى قىيىنلىشىپ، كۆز ئالدى قاراڭغۇلاشماقتا ئىدى. ئۇنىڭ نەپىسى توختاپ قالدىغاندەكلا قىلاتتى. تۇيۇقسىز ئەمەتنىڭ ئېغىرلاشقان بېشى سۇپا گىرۋىكىدىن سىيرىلىپ چۈشۈپ مەيدىسىگە ساڭگىلاپ قالدى. ئۇ جان ئۈزگەنىدى . . .

دىلو ئەھۋالىدىن خەۋەر تاپقان ج خ ئىدارىسى دەرھال دىلو تۇرغۇزۇپ تەھقىقلەشنى باشلىۋەتتى. قانۇن دوختۇرى ئەمەتنىڭ جەسىتىنى ئاناتومىيىلىك تەكشۈرۈش ئارقىلىق: «ئۆلگۈچى سىرتقى بىسىز كۈچىنىڭ ئۇرۇلۇپ بېسىلىشىدىن ئوڭ تەرەپ قوۋۇرغا قىسمى رەتسىز ئېزىلىپ سۇنۇپ، سۇنغان ئورنىدىن ئىچىگە بېسىلىپ ئوڭ قانات ئۆپكىسىنىڭ ئاستىنقى ياپراق ساھەسىنى يىرتىۋەتكەنلىكتىن كۆكرەك بوشلۇقىغا قان يىغىلىپ، نەپەس زەئىپلىشىپ تۇنجۇقۇپ ئۆلگەن»دەپ يەكۈن چىقاردى.

جىنايەت گۇماندارى راخمان 11 - ئاينىڭ 11 - كۈنى جىنايى ئىشلار بويىچە توختىتىپ قويۇلۇپ، 11 - ئاينىڭ 21- كۈنى تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى بىلەن قولغا ئېلىندى.

ئوتتۇرا دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسى بىرىنچى سوتتا جاۋابكار راخماننىڭ قەستەن زەخمىلەندۇرۇپ ئۆلتۈشگە سەۋەبچى بولۇش جىنايىتى ئۈچۈن مۇددەتسىز قاماق جازاسى بېرىپ، سىياسىي ھوقۇقىدىن ئۆمۈرۋايەت مەھرۇم قىلىشقا ھۆكۈم قىلدى. بىراق، جاۋابكار راخمان «مەن ئۆزۈمنى مەلۇم قىلدىم، ماڭا بېرىلگەن جازا ئېغىر بولۇپ كەتتى» دېگەن

مەزمۇندا ئاپتونوم رايونلۇق يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسىگە نارازىلىق ئەرز بەردى. ئاپتونوم رايونلۇق خەلق سوت مەھكىمىسى 2004 – يىلى 5 – ئاينىڭ 26 – كۈنى قانۇن بويىچە كېڭەشمە سوت ئۇيۇشتۇرۇپ قاراپ چىقىش ئارقىلىق، ئەسلىي سوتنىڭ جىنايەت پاكىتىنى بېكىتىشى، جازا ئۆلچىشى توغرا بولغان، جاۋابكارنىڭ نارازىلىق ئەرزىنىڭ ئاساسىي يوق دەپ قاراپ، نارازىلىق ئەرزىنى رەت قىلىپ، ئەسلىي سوت ھۆكۈمىنى كۈچكە ئىگە قىلىش توغرىسىدا كېسىم چىقاردى.

نىيىتى يامانلىق قازىنى تۆشۈك

ناھىيە بازىرىدا ئولتۇرۇشلۇق ئابدۇباسىت بىلەن ماخمۇت بىر نەچچە ئايدىن بېرى يېقىن دوستلاردىن بولۇپ قېلىشقانىدى. ئۇلار ھەر ئىككىسى شوپۇر بولۇپ، قويۇق ئارىلىشىپ كېلىۋاتاتتى. 2000 - يىلى 3 - ئاينىڭ ئوتتۇرىلىرى ماخمۇت ئۆزىنىڭ «شىيالى» ماركىلىق كىرا ماشىنىسىدا دوستى ئابدۇباسىت بىلەن يەنە ئىككى قىزنى بىر نەچچە كۈن ئويناتتى.

بىر كۈنى ماخمۇتنىڭ ئاتا - ئانىسى ئۇنىڭ نەچچە كۈندىن بېرى تاكسى ھەيدەپ تاپقان پۇلىنى سۈرۈشتۈرۈۋېدى، ماخمۇت: «بىرسىدە نېسىي قالغان» دەپ تاپا - تەنىدىن قۇتۇلدى. ئۇ ئاغىنىسى ئابدۇباستنى تېپىپ:

— نەچچە كۈندىن بېرى پۇل تاپماي ئويىنىدۇق، سىلىمۇ ماشىنىدا بىللە ئويىنغاندىن كېيىن ماڭا بەش يۈز يۈەن پۇل بېرىڭلار، — دېدى. بۇ سۆزنى ئاڭلىغان ئابدۇباستنىڭ قۇيقا چاچلىرى تىك تۇرۇپ كەتتى، ئەمما ئۇ چاندۇرماستىن:

— بولىدۇ، ماشىنا بىلەن خوتەن شەھىرىگە بارايلى، بىرسىدە پۇل بار، ئېلىپ بېرەي، — دېدى. ئابدۇباستنىڭ شۇ تاپتا نېمىلەرنى ئويلاۋاتقانلىقى ماخمۇتنىڭ خىيالىغىمۇ كىرىپ چىقمايتتى.

ئۇلار خوتەن شەھىرىنىڭ ئاۋات بىر كوچىسىغا كەلگەندە، ئابدۇباستنىڭ بىر دوستى ئۇچرىدى. ماخمۇت ماشىنا ئىچىدە

قالدى. ئابدۇباسىت دوستى بىلەن بىر نەچچە قەدەم نېرىغا بېرىپ ئۇنىڭغا:

ـ ماۋۇ ماشىننى بىر ئاينىڭ ئالدىدا يېگىرمە بەش مىڭ يۈەنگە سېتىۋالغانىدىم، پۇل لازىم بولۇپ قالدى، ئالدىغان ئادەم بولسا ساتقان بولساق،ـ دېدى.

ـ ئەمىسە ئەتە سەھەردە ئېلىپ كېلىڭلار، ئاكام كۆرۈپ باقسۇن، ـ دېدى ئابدۇباستنىڭ دوستى ئاكىسىنىڭ ماشىنا سېتىۋالماقچى ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ.

ئابدۇباست دوستى بىلەن خوشلاشقاندىن كېيىن ماخمۇتنىڭ يېنىغا كېلىپ:

ـ ئۇنىڭدا ھازىر پۇل يوق ئىكەن، باشقا بىر كۈنى بېرىدىغان بولدى، ـ دېدى.

ئۇلار خوتەن شەھىرىدىن قايتىپ كېلىپ بىر رېستورانغا كىرىپ قانغۇچە يەيزى قىلىشتى. ئەتىسى سەھەردە ئابدۇباست ماخمۇتقا:

ـ ماشىناڭلارنى بېرىپ تۇرساڭلار، مەن يېزىدىكى قېينانامنىڭ ئۆيىگە چىقىپ سىلىگە بەش يۈز يۈەن پۇل ئەكېلىپ بېرەي، ـ دېدى. بۇ گەپنى ئاڭلىغان ماخمۇت دەرھال ماشىنىنىڭ ئاچقۇچىنى ئېلىپ ئابدۇباستقا بەردى.

ئابدۇباست ماشىننى ھەيدىگەن پېتى خوتەن شەھىرىگە كېلىپ ئالدىنقى كۈنى كۆرۈشكەن دوستىغا چاقىرغۇ قىلدى. دوستى تېلېفوندا ماشىننى چوڭ بازار ئالدىغا ئېلىپ كېلىشنى ئېيتتى.

بۇ دەل 2000 - يىلى 3 - ئاينىڭ 19 - كۈنى (يەكشەنبە)

بولۇپ، كوچىدا ئادەملەر ناھايىتى كۆپ ئىدى. ئابدۇباسىت ماشىننى بەلگىلەنگەن ئورۇنغا ئېلىپ باردى. ئابدۇباسىتنىڭ دوستىنىڭ ئاكىسى ماشىننى كۆرۈپ سودىلاشتى. ئۇلار بىر ھازا تالاش ـ تارتىش قىلىشقاندىن كېيىن ماشىننىڭ باھاسىنى ئون يەتتە مىڭ بەش يۈز يۈەنگە پۈتۈشتى. ماشىننىڭ بارلىق رەسمىيەتلىرى ماشىنا ئىچىدە تولۇق ئىدى.

ئابدۇباسىت پۇلنى نەق ئېلىپ دەرھال ئۇزۇن يوللۇق ئاپتوبۇس بېكىتىگە كەلدى ـ دە، ئۇرۇمچىگە بارىدىغان ئاپتوبۇسقا ئولتۇرۇپ يۇرۇپ كەتتى . . . . .

ئابدۇباسىت چىقىپ كەتكەندىن كېيىن ماخمۇت ئۇنىڭ قېيناتىسىدىن ئېلىپ كىرىدىغان بەش يۈز يۈەن پۇلنى ساقلاپ خېلى ئۇزاق ئولتۇردى. لېكىن، ئابدۇباسىتتىن خەۋەر يوق ئىدى . ئۇنىڭ كۆڭلى بىر نېمىنى تۇيغاندەك بولۇپ ناھىيە مەركىزىدىكى چوڭ ـ كىچىك بېكەتلەرنىڭ ھەممىسىگە بېرىپ ئابدۇباسىتنى ئىزدەشكە باشلىدى.

ئارىدىن بىر نەچچە سائەت ئۆتۈپ كەتتى. ئەمما، ئابدۇباسىتتىن ھېچقانداق خەۋەر بولمىدى. ماخمۇت تىت ـ تىت بولۇپ خوتەن شەھىرىدىن كەلگەن تاكسى شوپۇرلىرىدىن سۇرۇشتۇردى. خېلى ئۇزاق ۋاقىتلاردىن كېيىن بىر شوپۇر ئۇنىڭغا: «سىلىنىڭ ماشىنا خوتەن شەھىرىدە تۇرىدۇ» دېۋىدى، ماخمۇت چۆچۈگىنىچە تۇرۇپ قالدى.

ماخمۇت خوتەن شەھىرىگە بېرىپ كوچىمۇ كوچا ئىزدىدى. بىر چاغ بولغاندا ئۇ ئۆزىنىڭ ماشىنىسىنى باشقا بىرىسىنىڭ ھەيدەپ كېلىۋاتقانلىقىنى كۆردى. ئۇ ماشىننى توسۇپ

ئىچىدىكى ئادەمدىن:

ـ بۇ مېنىڭ ماشىنام ئىدى، سىز ھەيدەپ يۈرىسىزغۇ ؟ ـ دەپ سورىدى .

ـ نېمە ؟ مەن بۇگۈن بۇ ماشىننى پۈل ساناپ ئابدۇباسىت دەيدىغان بىرسىدىن سېتىۋالدىم، قانداقسىگە سىزنىڭ بولىدۇ؟ ـ دېدى ماشىنىدىكى ئادەم كۆزلىرىنى چەكچەيتىپ.

بۇ گەپنى ئاڭلىغان ماخمۇتنىڭ بېشىدىن بىر قاپاق سوغۇق سۇ قۇيۇلغاندەك ئەندىكىپ كەتتى. ئۇ نېمە قىلارىنى بىلەلمەي، ئاخىرى ماشىنىدىكى ئادەمنىڭ ئىسمى، ئادرېسىنى خاتىرىلىۋېلىپ دەرھال ج خ ئورونلىرىغا دېلو مەلۇم قىلدى.

ج خ خادىملىرى ئەتراپلىق تەكشۈرگەن بولسىمۇ، لېكىن ئابدۇباستىنىڭ دېرىكىنى ئالالمىدى.

ماخمۇت ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ قاتتىق تەلەپ قىلىشى، ج خ خادىملىرىنىڭ ئىنچىكە خىزمەت ئىشلەپ ماسلاشتۇرۇشى نەتىجىسىدە، ئابدۇباسىت چۆنتىكىنى تومىلاپ بەھۇزۇر ئۆيناۋاتقان كۇنلەردە ئۇنىڭ جاپاكەش ئاتا ـ ئانىسى پۈل تەييارلاپ، ماشىننى سېتىۋالغۇچىغا بەردى. ماشىنا ماخمۇتقا قايتۇرۇپ بېرىلدى.

ئابدۇباسىت ئۇرۇمچىگە كەلگەندىن كېيىن پۈلنى تېخىمۇ كۆپ تېپىپ، راھەت كۆرۈش خام خىيالىدا ئۆزى بىلەن بىر يۈرتلۇق تىجارەتچىلەر بىلەن تونۇشۇپ بىرلىكتە تىجارەت قىلىشقا باشلىدى.

ئۇ بىر مەزگىل ئالتايدىن ئۇرۇمچىگە كالا يۆتكەپ كېلىپ ساتتى. ئەمما ئۇ بۇ كەسىپنىڭ ئەھلى بولمىغاچقا ئۇزۇنغا

قالمايلا تىجارەتتە زىيان تارتىپ بۇ ئىشتىن يالتايدى. ئۇ ئەمدى نېمە ئىش قىلىشنى بىلەلمەي يۇرمەكتە ئىدى.

ئابدۇباسىت ئىش تاپالماي يۇرگەن كۈنلەرنىڭ بىرىدە ئۇ ئۆزىنى «غۇلجىلىق» دەپ ئاتىۋالغان ئابدۇساتتار ئىسىملىك بىرسى بىلەن تونۇشۇپ قالدى. ئۇلار غۇلجىغا بېرىپ تىجارەت قىلماقچى بولۇشۇپ غۇلجىغا باردى ۋە كۈنەستىن قوناق يۆتكەپ سېتىش تىجارىتى بىلەن شۇغۇللاندى.

تىجارەت قىلىش داۋامىدا ئابدۇباسىت «غۇلجىلىق» ئابدۇساتتارنىڭ سىڭلىسى سەييارە بىلەن ئاستىرتتىن كۆز بەقىشىدىغان بولۇپ قالدى. ئۇلارنىڭ كۆزلىرى مەنىلىك ئۇچراشقاندا ئابدۇباسىتنىڭ كۆڭلى يايراپ، پۈتۈن ۋۇجۇدىغا ئاجايىپ بىرخىل ئىللىق سېزىم تارالغاندەك بولاتتى.

2000 - يىلى 6 - ئاينىڭ مەلۇم بىر كۈنى ئابدۇباسىت بىلەن ئابدۇساتتار ئىلى دەرياسى بويىغا بېرىپ ئويناپ كەلمەكچى بولۇشتى. ئابدۇباسىت يېنىدىكى 13 مىڭ يۈەندىن ئۇچ يۈز يۈەننى ئېلىپ قېلىپ، قالغىنىنى «مەشۇق»ى سەييارەنىڭ ساقلاپ بېرىشىگە قالدۇردى.

ئۇلار ئىلى دەرياسى بويىغا كېلىپ سایاھەت قىلدى، قانغۇچە ئويناندى. قايتىش - تاشقىنلىققا چۈمگەن ئىلى دەريا بويلىرىنىڭ كىشىنى مەپتۇن قىلىدىغان ئاجايىپ گۈزەل مەنزىرىسى ئابدۇباسىتنى تولىمۇ خۇش قىلىۋەتتى. ئابدۇباسىت قىن - قىنىغا پاتمىغان ھالدا كەلگەن ھاراقنى قايتۇرماي ئىچمەكتە ئىدى. ئۇ ھاراقنى بولۇشىغا ئىچتى. ئاخىرى بارا - بارا خۇددىنى يوقىتىپ غەرق ئۇيقۇغا كەتتى.

ئاردىدىن قانچىلىك ۋاقىت ئۆتكەنلىكى نامەلۇم، ئابدۇباسىت كۆزلىرىنى چىمچىقلىتىپ ئويغانغاندا ۋاقىتمۇ بىر يەرگە بېرىپ قالغانىدى. ئۇ ئەتراپقا ئەنسىزلىك بىلەن قارىدى. ئۇنىڭ يېنىدا «غۇلجىلىق» ئابدۇساتتارنىڭ قارىسىمۇ كۆرۈنمەيتتى. ئابدۇباسىت ئېغىرلاشقان بەدىنىنى تەسلىكتە كۆتۈرگىنىچە ئالدىراپ - تېنەپ بۇ « كۆيۈمچان » دوستىنى ئىزدەپ قاراڭغۇ چۈشكەندە ئۇنىڭ تۇرالغۇسىغا يېتىپ كەلدى، ئەمما ئۇنىڭ تۇرالغۇسىدا ھېچكىم كۆرۈنمەيتتى. ئۇ قوشنا ئۆيدىكىلەردىن سۈرۈشتە قىلىپ ئەھۋالنىڭ تېگىگە يەتتى - دە، بارمىقىنى چىشلىگەن پېتى تۇرۇپ قالدى.

ئەسلىدە ئۆزىنى «غۇلجىلىق» دەۋالغان ئابدۇساتتار بىلەن سەييارەلەر بۇ ئۆينى ئىجارىگە ئېلىپ ئولتۇرغان بولۇپ، ئۇلار ئابدۇباستىنىڭ مەستلىكىدىن پايدىلىنىپ ئۆينى قايتۇرۇۋېتىپ ئاللىقاياقلارغا تىكۈېتىشكەنىدى.

بۇ تۆيۈقسىز زەربىدىن ئابدۇباستىنىڭ پۈت - قوللىرى تىترەپ ئۆرە تۇرغۇدەك ماغدۇرىمۇ قالمىدى. نەچچە ۋاقىتتىن بېرى خېلى نۇرغۇن پۇلنى كۆتۈرۈپ بايۋەچچىلەردەك گېدىيىپ يۈرگەن ئابدۇباسىت كۆزنى يۇمۇپ - ئاچقۇچە بولغان ئارىلىقتا ھەممىدىن قۇرۇق قالغانىدى.

ئابدۇباسىت ئۆزىدە قالغان ئازراق پۇل بىلەن غۇلجا، قاراماي قاتارلىق جايلارنى بىرنەچچە كۈن ئىزدىگەن بولسىمۇ، لېكىن ئابدۇساتتارلارنى ھېچ يەردىن تاپالمىدى. ئۇ ئۈمىدسىزلىك ئىچىدە ئۈرۈمچىگە كېلىپ قۇرۇلۇش ئورنىدا ئىشلىدى. تاپقان پۇللىرىنى يىغىپ يەنە غۇلجا، قارامايلارغا

بىرىپ ھېلىقى «غۇلجىلىق»لارنى ئىزدىدى. ئەمما قارىسىغا ئىزدەش ھېچقانداق ئۇنۇم بەرمىدى. ئۇ تۇيۇقسىز كەلگەن ئامىتىنىڭ بىردەمدىلا خۇددى سۇ يۇزىدىكى كۆپۈكتەك تۇزۇپ كەتكەنلىكىدىن ئىچى تىتىلداپ، ئۆز گۆشىنى ئۆزى يېگۈدەك بولۇپ كەتتى.

ئابدۇباست ئۇرۇمچىدە بىرنەچچە كۈن ئىش ئىزدەپ يۈرگەن بولسىمۇ كۆڭلىگە ياققۇدەك بىرەر ئىش تاپالمىدى. ئۇ ئىلاجسىز مارالبېشى ناھىيىسىگە كېلىپ يول قۇرۇلۇشىدا ئىشلىدى. ئەمما، ئېغىر ئەمگەك قىلىپ باقمىغان بۇ «بايۇەچچە» بۇ يەردىمۇ تۇزۇك پۇلغا ئىشلىيەلمىدى. ئەمدىلىكتە جاھان ئۇنىڭغا تار كېلىۋاتقاندەك بىرخىل تۇيغۇ ئۇنىڭ ۋۇجۇدىنى چىرماشقا باشلىغانىدى.

«ئات ئايلىنىپ ئوقۇرنى تاپار» دېگەندەك ، ئۇ ئاخىر يەنە مېھرىبان ئاتا ـ ئانىسىنىڭ يېنىغا بويۇن قىسىپ قايتىپ كېلىشكە مەجبۇر بولدى.

2001 ـ يىلى 3 ـ ئاينىڭ 19ـ كۈنى ئابدۇباست جىنايەت يولىغا قەدەم باسقانلىقىنىڭ بىر يىللىق «خاتىرە» كۈنىدە قانۇن تورىغا چۈشتى. ئۇ 4 ـ ئاينىڭ 4 ـ كۈنى ئالدامچىلىق جىنايىتى بىلەن تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى ئارقىلىق قانۇن بويىچە قولغا ئېلىندى.

شۇملۇق ھۆۋلىغان كېچە

بىزنىڭ بۇ يۇرتتا شۇنداق ئاۋات، گۈزەل بىر كەنت بار. قەدىمدىن بۇيان ئۆزىنىڭ ئاۋاتلىقى بىلەن داڭق چىقارغان بۇ كەنتتە ياشاۋاتقان كىشىلەر ئەزەلدىن ئۆز ۋۇجۇدىنىڭ قات قېتىغا چوڭقۇر سىڭىپ كەتكەن ئاق كۆڭۈللۈكى، ۋاپادار ـ سادالىقەتمەنلىكى بىلەن بىر ـ بىرىگە چەكسىز مېھىر ـ شەپقەت يەتكۈزۈپ، بۇ يۇرتنى شاۋقۇنلۇق ھايات قاينىمىغا چۆمدۈرۈپ كەلگەن. ئەپسۇس، ئويلىمىغان يەردىن چىققان نائەھلىلەرنىڭ بىر قېتىملىق شەرمەندىچىلىكى كۆل سۈيىدەك تىپتىنچ تۇرغان قەلبىلەرنى يېر گەندۈرۈپ، بۇ قەدىمىي كەنتنىڭ گۈزەل سىيىماسىنى خۇنۇكلەشتۈرۈپ قويدى...

2001 ـ يىلى 18 ـ نۇيابىر سەھەر سائەت ئۈچ بولغان چاغ، ئەتراپ جىمجىت ئىدى، پۈتكۈل مەۋجۇداتنى ئۆز قوينىدا ئەللەيلىتىپ ئۇخلىتىپ ھاردۇق يەتكەن ئانا يەرمۇ ئېغىر ئۇيقۇغا كەتكەنىدى. مانا مۇشۇنداق سۈكۈتكە چۆمگەن تىمتاس كېچىدە، كېچىدىن بېرى قەلبى ئازار يېگەن، ۋۇجۇدى خورلانغان، تارتقان دەرد ـ ئەلىمى مىسكىن يۈرىكىنى خۇددى ھەرە كۆنكىدەك ئۆتمىتۆشۈك قىلىۋەتكەن بىر ئاجىز كېچىنىڭ سوغۇقىدا توڭۇپ تىترەۋاتقان ۋۇجۇدىنى چىرمىۋالغان قورقۇنچ، ئۆتۈنۈش ئىلكىدە ناتونۇش كىشىلەرنىڭ ئىشىكىنى ئەنسىز چېكىپ كېچە جىمجىتلىقىنى بۇزماقتا ئىدى. شېرىن

ئۇيقۇنى بۇزۇپ، تەستە ئىشىكنى ئاچقان كىشىلەر بىر نېمىلەرنى دەپ ئۇنى يولغا سېلىشاتتى. ئۇ ماغدۇرسىزلانغان ئېغىر قەدەملىرىنى تەستە يۆتكىگىنىچە، يەنە كىملەرنىڭدۇر ئىشىكنى چېكەتتى. ئۇنىڭ قاتتىق تاياق زەربىسىدىن يېرىلغان لەۋلىرىدىن چىققان قان جاۋغىيىدا قېتىپ قالغاندى، جاراھەتلەنگەن لەۋلىرى سوغۇقتا خۇددى ھەرە چېقىۋالغاندەك پىژىلداپ ئېچىشاتتى. ئۇ ئاخىرى ئىزدىگەن ئۆينى تاپقاندەك قىلدى ـ ده، ئۆينىڭ ئالدىغا ئاستا بېرىپ ئىشكنى چەكتى.

ـ كىم ؟ ـ دېدى بىر ئەر كىشى ھويلىغا چىقىپ.

ـ مەن ، بۇ ئامانلىق مۇدىرىنىڭ ئۆيىمۇ ؟

ـ ھە شۇنداق ، سىز كىم بولىسىز ، بۇ كېچىدە نېمە ئىشىڭىز بار ؟

ـ مەن باھارگۈل ، قۇمدۆڭ كەنتىدىن بولىمەن ، ئاخشام ئاچامنىڭ ئۆيىگە بېرىش ئۈچۈن كېتىۋاتاتتىم ، بۇ يەرگە كەلگەندە ئىككى ئادەم مېنى بوزەك قىلىپ . . . كېيىن يانچۇقۇمدىكى پۇلۇمنى تارتىۋالدى .

ئۇنىڭ خورلۇق ئارىلاشقان ئەلەملىك ياشلىرى كۆز چاناقلىرىدىن ئېتىلىپ چىقتى . ئامانلىق مۇدىرى قىزنىڭ سۆزىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن ئىشكنى ئېچىپ سىرتقا چىقتى ھەمدە :

ـ ھە ، نېمە ئىش بولدى ؟ تەپسىلىيرەك سۆزلەڭ ، ـ دېدى ئۇ باھارگۈلنىڭ چىرايىغا تىكىلىپ قاراپ .

2001 - يىلى 17 - نۇيابىر كەچ ، دەل رامىزاننىڭ 1 - كۈنى ئىدى . باھارگۈل ئېيتاردىن كېيىن ئۆز ئۆيىدىن تۆت ـ

بەش كىلومېتر يىراقلىقتىكى ئاچىسىنىڭ ئۆيىگە بېرىش ئۈچۈن يولغا چىقتى . ئۇ ئۆيدىن چىققاندا قاراڭغۇ چۈشكەن بولۇپ ، بەك كەچ بولۇپ كەتكەچكە كۆزلىگەن يېرىگە بېرىۋېلىش ئۈچۈن يېزا ئۆستىگىنى بويلاپ تېز ـ تېز قەدەم بىلەن كېتىپ باراتتى . ئۇ بىرەر سائەتتەك يول يۈرۈپ بارماقچى بولغان كەنت تەۋەسىگە ئۆتتى . يەنە ئازراق يول ماڭسا ئاچىسىنىڭ ئۆيىگىمۇ ئامان ـ ئېسەن بېرىۋالاتتى .

باھارگۈل يېنىك قەدەم بىلەن شۇنداق تەمكىن كېتىۋاتقاندا بىر كىشى تاماكىسىنى قاتتىق ـ قاتتىق شورىغىنچە ئۇنىڭ قارشى تەرىپىدىن كېلىپ كەينىگە ئۆتۈپ كەتتى . باھارگۈل بىر نەچچە قەدەم ماڭا ـ ماڭمايلا بىر يوغان گەۋدە كىلىپ ئۇنى كاپىسىدە قۇچاقلىۋالدى . ھېلىقى تاماكا چېكىپ ماڭغان بىكار تەلەپ مۇشۇ كەنتلىك ئىمىن ئىدى . باھارگۈل بوندىاق بولۇشىنى خىيالىغىمۇ كەلتۈرۈپ باقمىغانىدى . بۇ تۇيۇقسىز ھۇجۇمدىن قورقۇپ جان ـ پېنى چىقىپ كەتكەن باھارگۈل «ۋايجان! »دەپ توۋلىۋەتتى ، ئەمما ئۇنىڭ بۇ چىرقىرىغان ئاۋازى يىراق ـ يىراقلارغا ئەكس سادا قايتۇرۇپ جىجىت سەھرا ئاسمىنىغا سىڭىپ كەتتى .

ـ ئاۋازىڭنى چىقارما ، ھېلى بىكار! ، . . . ـ ئىمىنىڭ قورقۇنچلۇق ئاۋازى باھارگۈلنىڭ ئاجىز يۈرىكىگە خەنجەردەك سانجىلدى .

ـ نېمە قىلماقچى سەن ؟ مېنى قويۇۋەت ، قۇتقۇزۇڭلار.

ـ باھارگۈل شۇنداق دېدىيۇ ، لېكىن ئاۋازى شۇنداق زەئىپ چىقتى . ئۇنىڭ قورقۇنچ ئارىلاشقان تىترەڭگۈ ئاۋازىنى بىر كۈن

روزا تۆتۈپ پۈت ـ قوللىرى بوشىشىپ ، ئۆيلىرىدە تېلېۋىزور كۆرۈۋاتقان ، شەھرىن ئۈيقۇدا مۈگدەۋاتقان كىشىلەرنىڭ ئاڭلىيالمىسى مۇمكىن ئەمەس ئىدى . باھارگۈل بۇ مەخلۇقتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن خېلى تىركەشكەن بولسىمۇ ئامال بولمىدى . بولۇپمۇ ئۇنىڭ قولىغا قاچانلاردىن چىقىپ قالغان ، قاراڭغۇدا «يالت» قىلىپ پالىلداپ تۇرغان پىچاقنى كۆرگەن باھارگۈلنىڭ يۈرىكى قېپىدىن چىقىپ كەتكىلى تاس قالدى . ئۇنىڭ پۈتۈن ۋۇجۇدى چەكسىز ئەنسىزلىك ئىچىدە بوشىشىپ روھىي تېنىدىن ئاجراپ كەتكەندەك بولۇپ قالدى . ئىمىن ئۇنى سۆرەشتۇرۇپ ، ماي يولىدىن قايرىلىپ بىر تار كوچىغا جايلاشقان ئۆينىڭ ئالدىغا ئېلىپ كېلىپ ئۆي ئىگىسىنى چاقىردى . بۇ ئۆي ئىمىننىڭ دوستى ھاشىمنىڭ ئۆيى ئىدى . ھاشىم چىقىپ ئىشىكىنى ئاچتى ، ئەمما باھارگۈل كىرگىلى ئۇنمىدى . بىراق ئىمىن ئۇنى مەجبۇرىي تارتىپ ئۆيگە ئېلىپ كىرىپ :

ـ بۇگۈن بىز بىلەن ئويناىسەن ، ـ دېدى .

بۇ سۆزنى ئاڭلىغان باھارگۈل تولىمۇ سارىاسىمگە چۈشۈپ ئىمىنغا يېلىنىشقا باشلىدى :

ـ خۇش بولاي ، مەن بۇنداق يولدا مېڭىپ ئۇنداق ئىشنى قىلىپ باققان ئادەم ئەمەس .

ـ ھە ، پۇل بەرسەم ئۇنارسەن ، ـ دېدى ئىمىن يانچۇقىدىن ئەللىك يۈەنلىك پۇلدىن بىرنى چىقىرىپ .

ـ ياق .

ـ ياق ؟ ئالە بۇنى ، ـ ئىمىن پۇلنى باھارگۈلنىڭ قولىغا مەجبۇرىي تۇتقۇزۇپ قويدى . باھارگۈل پۇلنى دەرھال سۇپا

ئۇستىگە تاشلىۋەتتى .

ـ پۈلنى ئاز كۆرگەن ئوخشىمامسەن ، جىقراق بەرسەمغۇ ماقۇل دەرسەن ؟ ـ دېدى ئىمىن ئەللىك يۈەنلىك پۈلنى قولىغا ئېلىپ يانچۇقىغا سېلىۋېتىپ ، ئاندىن يەنە يىگىرمە يۈەنلىك پۈلدىن بەشنى چىقاردى ـ دە ، باھارگۈلگە تەڭلىدى . ئەمما ، باھارگۈل ئۇ پۈلنى ئالماي جىم تۇرىۋالدى. ئىمىن ئاخىرى ئۇ پۈلنى باھارگۈلنىڭ يانچۇقىغا سېلىپ قويدى.

ـ چىقە، ئاۋۇ ئورۇنغا، ـ ئېمىن شۇنداق دېگىنىچە باھارگۈلنىڭ قولىدىن تارتىپ ئىلگىرى سۈپا ئۈستىدە سېلىپ قويۇلغان كۆرپە ئۈستىگە ئېلىپ چىقتى. خېلىدىن بېرى قورقۇپ ھالى قالمىغان باھارگۈل ئۇنىڭغا تەڭ كېلەلمىدى.

ھاشىم سىرتتىكى ئۆيگە چىقىپ كەتتى. ئىمىن باھارگۈلنىڭ كىيىملىرىنى سالدۇرۇپ ھايۋانىي نەپسىنى قاندۇرغاندىن كېيىن، ھاشىمنى چاقىرىپ ئۇنىڭمۇ باھارگۈلنىڭ يېنىغا كېلىشنى ئېيتتى.

شۇنداق قىلىپ ئىمىن بىلەن ھاشىم ئارقا ـ ئارقىدىن باھارگۈلنىڭ نازۇك ۋۇجۇدىنى بىر نەچچە قېتىم ئاياغ ـ ئاستى قىلدى. شۇ تاپتا نېيىتى يامان ئىمىن بايانىن باھارگۈلگە بەرگەن پۈلنى ئېلىۋېلىش غەرىزىدە كۆڭلىدە توختىمايى چوت سوقۇۋاتاتتى. ئۇ ئاخىرى تولىمۇ نومۇسسىزلىق بىلەن باھارگۈلنىڭ يانچۇقىنى ئاختۇرۇپ، ئۇنىڭ بارلىق پۈللىرىنى ئېلىۋالدى.

پاك ۋۇجۇدى بۇلغانغان، قەلبى چىدىغۇسىز جاراھەتلەنگەن باھارگۈل ئورنىدىن دەس تۇردى- دە ، ئۆي ئىچىگە قويۇپ

قويۇلغان كەكە بىلەن بىر دانە پىچاقنى قولىغا ئېلىپ ئىشىك ئالدىغا كېلىپ ئىشكىنى توسۇپ تۇرۇپ:

ــ ئۆزۈڭنىڭ پۇلىنى ئال، مېنىڭ پۇلۇمنى قايتۇرۇپ بەر،ـ دەپ ۋارقىرىدى. ئىمىن يەنە نومۇس قىلماي يېنىدىن پىچقىنى چىقىرىپ، باھارگۈلگە تەھدىت سالدى. ئۇنىڭ بۇ تەلۈلۈكىنى كۆرگەن باھارگۈل يەنە قورقتى. بۇ ھالەتنى كۆرگەن ھاشىم، باھارگۈلنى كاپىلا قىلىپ قۇچاقلاپ ئۇنىڭ قولىدىكى كەكە بىلەن پىچاقنى تارتىۋالدى. بۇ پۇرسەتتىن پايدىلانغان ئىمىن غىپپىدىلا ئۆيدىن چىقىپ كەتتى. ئىمىننىڭ قېچىپ كەتكەنلىكىنى كۆرگەن باھارگۈل ھاشىمنىڭ يۈزىگە ئىككى شاپىلاق ئۇرۇپ:

ــ دوستۇڭنى سەن قاچۇرىۋەتتىڭ، مېنىڭ پۇلۇمنى تېپىپ بەر، ــ دېدى. شۇ تاپتا ئۆكسۈپ يىغلاۋاتقان باھارگۈلنىڭ ئاجىز قوللىرى ھاشىمنىڭ ياقىسىغا ئېسىلغانىدى.

باھارگۈلدىن ئىككى شاپىلاق يېگەن ھاشىمنىڭ قاتتىق ئاچچىقى كەلدى- دە، باھارگۈلنى بىرنەچچە شاپىلاق ئۇرۇۋەتتى. باھارگۈلنىڭ لەۋلىرى يېرىلىپ ئاغزى قانىدى. بېشى زىڭىلداپ، بەدەنلىرى كۆيۈشۈۋاتقاندەك بىلىنمەكتە ئىدى.

بىر نەچچە سائەتلىك ۋاقىت باھارگۈلگە خۇددى بىرنەچچە يىلدەك تۇيۇلۇپ كەتتى. ئۇ بىر ھازادىن كېيىن ھوشىنى يىغىپ، كىيىملىرىنى كىيىپ ھاجەت قىلىش ئۈچۈن سىرتقا چىقىپ ئۆزۈنغىچە يىغلاپ ئولتۇردى. ھاشىممۇ سىرتقا چىقىپ ئۇنىڭغا قاراپ قويۇپ يەنە ئۆيىگە كىرىپ كەتتى. بۇ پۇرسەتنى غەنىمەت بىلگەن باھارگۈل ئاستا ئورنىدىن تۇرۇپ، ئىشىك

تۇۋىگە كەلدى- دە، ئىشىكنى سىرتتىن قۇلۇپلاپ قويدى. ئۇ بىردەم ئويلىنىۋالغاندىن كېيىن، يولغا چىقىپ، بىر ئۆينىڭ ئىشىكىنى چەكتى. باھارگۈل بولغان ئىشنى ئىشىك ئاچقۇچىغا ئېيتىۋىدى، ئۇ ئادەم بۇ ئىشنى دەرھال ئامانلىق مۇدىرى ئابلەتكە ئېيتىشنى بۇيرىدى.

شۇنداق قىلىپ باھارگۈل سۇكۇتكە چۆمگەن جىمجىت سەھرا قويندا، بىرنەچچە ئۆيگە تەلمۇرۇپ ئىشىك چېكىش ئارقىلىق، مىڭ جاپادا ئامانلىق مۇدىرى ئابلەتنىڭ ئۆيىنى تاپتى.

ئىشىنىڭ جەريانىنى ئاڭلىغان ئابلەت بىردەم جىم تۇرغاندىن كېيىن باھارگۈلدىن سورىدى:

— نەچچە ياشقا كىردىڭىز؟

— يىگىرمە ئالتىگە.

— نىكاھلانغانمۇ؟

— ئىككى قېتىم نىكاھلىق بولغان.

— سىزنىڭ نەچچە پۇلۇڭىزنى ئېلىۋالدى؟

— 1136 يۈەننى ئېلىۋالدى.

— بۇنچە كۆپ پۇلنى سىز قەيەردىن تاپقان؟

— ئانام ساقلاپ بېرىڭ، دەپ بەرگەن.

ئابلەت بۇ سۆزلەرنى ئاڭلاپ باھارگۈل بىلەن بىرگە ھاشىمنىڭ ئۆيىگە كەلدى. ئۇ ھاشىمدىن بولغان ئىشلارنى بىر قۇر سۈرۈشتۈرگەندىن كېيىن:

— ئىككىڭلار مۇشۇ ئۆيدە تۇرۇڭلار، مەن ئۆيگە بېرىپ زۇلۇق يەپ كېلەي، بۇ ئىشنى ئەتىگەندە بىرتەرەپ قىلىمىز، — دېدى.

باھارگۇل بىلەن ھاشىم ئۆيدە قالدى. ئابلەت يەنە ئىشىكنىڭ سىرتىدىن قۇلۇپلاپ قويۇپ ئۆيگە كەتتى.

تۇن پەردىسى يىرتىلىپ تاڭ يورۇشقا باشلىغاندا، ئىشىك ئېچىلىپ ئابلەت ئۆيگە كىردى. ئۇ بۇ ئۆيگە كەلگۈچە بولغان ئارىلىقتا بۇ ئىشنى قانداق تەكشۈرۈپ بىرتەرەپ قىلىش توغرىسىدا كۆپ قېتىم ئويلىنىپ « ئايال كىشى دېگەننىڭ ھىيلىسى تولا، ئۇ پۇلنى باشقا جايغا يوشۇرۇپ قويۇپ، ئۇلارغا قارا چاپلىدىمۇ تېخى » دېگەنلەرنى خىيالىدىن ئۆتكۈزگەنىدى. ئۇ ئۆيگە كىرگەندىن كېيىن ئالدى بىلەن باھارگۇلنىڭ يېنىنى ئاختۇرۇش قارارىغا كەلدى.

تاڭ يورۇغان بولسىمۇ ئۆي ئىچى قاراڭغۇ ئىدى. ئابلەت ھاشىمنى سىرتقا چىقىرىۋېتىپ باھارگۇلنىڭ كىيىملىرىنى ئاختۇردى، ئەمما باھارگۇلنىڭ يانچۇقىدا ھېچنېمە يوق ئىدى. ئۇ باھارگۇلگە بۇيرۇق قىلدى:

ــ ئايال كىشى دېگەننىڭ ھىيلىسى تولا خەق، سەن ئۇ پۇلنى باشقا يېرىڭگە تىقىپ قويدۇڭمۇ تېخى، شۇڭا سېنى تەپسىلىي ئاختۇرىمەن، كىيىمىڭنى سال.

باھارگۇل ئابلەتنىڭ بۇ سۆزىنى ئاڭلاپ ئەندىكىپ كەتتى.

ــ بۇ ... بۇنداق قىلسىلا قانداق بولىدۇ؟ مەن يالغان ئېيتمىدىم، مەن پۇلنى باشقا يەرگە تىقىپ قويغىنىم يوق.

ــ سال دېگەندىكىن سالمامسەن، بۇ دېگەن تەكشۈرۈش، ھەممىسىنى سال!

باھارگۇل بۇ ئادەمنىڭ بۇيرۇقى ئالدىدا ئار- نومۇسقا بەرداشلىق بېرىپ، ھەممە كىيىمىنى سالدى. شۇ تاپتا ئۇنىڭ

خورلۇق ئىچىدە تېپىچەكلەۋاتقان كىچىككىنە يۇرىكى، ياق، پۈتۈن ۋۇجۇدى تولغىنىپ يىغلىماقتا ئىدى. ئابلەت ئاساسي قاتلامدا قانۇن ئىجرا قىلغۇچى خادىم تۇرۇقلۇق جىنايى ئىشلار دەۋا قانۇنىدا ئاياللارنىڭ بەدىنىنى ئايال خادىملار ئاختۇرۇش لازىملىقىدىن ئىبارەت بەلگىلىمىنى قىلچە خىيالىغا كەلتۈرمىگەنىدى. باھارگۈل ئەللىك ياشلارغا كىرىپ قالغان، ئۆز ئاتىسىدەك بىر ئەرنىڭ ئالدىدا ئانىدىن تۇغما ھالەتتە تۇرغانلىقىدىن نومۇس قىلىپ غال ــ غال تىترىمەكتە ئىدى.

ئابلەت جىنچىراغنى قولىغا ئېلىپ باھارگۈلگە يېقىن كېلىپ ئۇنىڭ ئاپئاق بەدەنلىرىگە سىنچىلاپ قاراشقا باشلىدى. باھارگۈلنىڭ غۇۋا چىراغ يورۇقىدا بېلىق قاسىرىقىدەك پارقىراپ تۇرغان يۇمران تېنى گويا دەريادىن يېڭىلا سۈزۈپ ئېلىنغان سۈزۈك قاشتېشىنى ئەسلىتەتتى. شۇ تاپتا ئابلەتنىڭ پۈتۈن ۋۇجۇدىدا بىرخىل ياۋۇز كۈچ ھۆكۈم سۈرمەكتە ئىدى. ئۇ باھارگۈلنىڭ ئالدىغا ئۆتتى. باھارگۈلنىڭ دىڭىشىدە كۆتۈرۈلۈپ، چوقچىيىپ تۇرغان يۇمران كۆكسىگە كۆزى چۈشكىنىدە يۇرىكى ئەسەبىيلەرچە تېپىچەكلەپ كەتتى.

باھارگۈل نومۇسقا چىدىماي ئىككى پۇتىنى چىڭ يىغىۋالغانىدى.

ــ ماندىڭ قىلە، ئايال كىشى دېگەن شەيتان خەق، سەن پۇلنى باشقا يېرىڭگە تىقىۋالدىڭمۇ تېخى، ــ دېدى ئابلەت باھارگۈلنىڭ تىزىدىن تۇتۇپ تارتىپ، ــ ئۇ يېرىڭنىمۇ ئاختۇرىمەن.

ئابلەت شۇنداق دېگىنىچە كۆرسەتكۈچ بارمىقىنى

باھارگۈلنىڭ ئۇياتلىق يېرىگە تەگكۈزدى. باھارگۈل كۆزىنى چىڭ يۇمۇۋالدى. ئۇنىڭ تىترەۋاتقان تەنلىرى خۇددى تىكەن سانجىلغاندەك سىلكىنىپ كەتتى.

ئابلەت باھارگۈلنىڭ ھەممە يېرىنى تەكشۈرۈپ چىققاندىن كېيىن، ئۆز مەقسىتىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن باھارگۈلنى كىيىمىنى كىيىشكە بۇيرۇدى ۋە سىرتقا چىقىپ ھاشىمنى چاقىرىپ:

ـ سەن ئىمىننى نەدە بولسا تېپىپ كەل، چاپسان بول! ـ دەپ ئۇنى يولغا سېلىۋەتتى.

ئەمدىلىكتە ئۆي ئابلەتكە ئوڭچە قالغاندى.

ـ سەن كېچىدىن بېرى ئۇ ئىككىسى بىلەن بىرگە بوپسەن، ئەمدى مەن بىلەن بىرگە بول، ـ دېدى ئابلەت باھارگۈلنىڭ ئالدىغا كېلىپ ھجايغىنىچە.

ـ تۇۋا دېسىلە، سىلى دېگەن مېنىڭ دادامنىڭ ئورنىدىكى ئادەم، مېنىڭ كېچىدىن بېرى تارتقان ئازابىم ئۆزۈمگە يېتىدۇ، ئۇنداق ئىشنى قىلمىسىلا، ـ دېدى باھارگۈل يالۇۋۇرۇپ. ئەمما ھايۋانىي نەپسىنى باسالماي قېلىۋاتقان ئابلەت تاقەت قىلالماي ئۆزىنىڭ بىر قانۇن ئىجرا قىلغۇچى ئىكەنلىكىنى، تەقۋادار مۇسۇلمان ئىكەنلىكىنى، رامىزاندا ناشايان ئىش قىلسا كەچۈرگۈسىز گۇناھ بولىدىغانلىقىنى تامامەن ئۇنتۇغان ھالدا باھارگۈلنىڭ خورلانغان تېنىنى شەپقەتسىزلەرچە ئاستىغا باستى . . .

ئابلەت بىرنەچچە كۈن ئىچىدە بۇ ئىشنى بىرتەرەپ قىلىمەن دەپ باھارگۈلنى ئالدىدى، ئەمما ھېچقانداق نەتىجە چىقىرالمىدى. ئابلەت ئاخىر يېزىلىق ساقچىخانىغا بېرىپ ئىمىن بىلەن ھاشىمنىڭ قىلمىشىنى مەلۇم قىلدىيۇ، ئەمما ئۆز

قىلمىشىنى ئېيتمىدى.

ئەھۋالدىن خەۋەر تاپقان ج خ ئىدارىسىدىكى رازۋېدكىچى خادىملار زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى باھارگۈلدىن ئەھۋال ئىگىلەپ، دەلىل - ئىسپات توپلىغاندىن كېيىن دەرھال دېلو تۇرغۇزۇپ ئابلەتنىڭ تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئالدى.

2002 - يىلى 1 - ئاينىڭ 23 - كۈنى جىنايەت گۇمانداری ئابلەت قانۇنسىز ئاختۇرۇش، باسقۇنچىلىق قىلىش جىنايىتى بىلەن تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى ئارقىلىق قانۇن بويىچە قولغا ئېلىندى.

2002 - يىلى 3 - ئاينىڭ 26 - كۈنى بىرىنچى سوتتا جاۋابكار ئابلەتنىڭ باسقۇنچىلىق قىلىش جىنايىتىگە مۇددەتلىك بەش يىللىق، قانۇنسىز ئاختۇرۇش جىنايىتىگە مۇددەتلىك ئۈچ يىللىق قاماق جازاسى بېرىلىپ، بىر نەچچە خىل جىنايەتنى قوشۇپ جازالاش پىرىنسىپى بويىچە ئەمەلىي ئىجرا قىلىنىدىغان جازا مۇددىتى يەتتە يىل قىلىپ بېكىتىلدى.

ھۆكۈم يەتكۈزۈلگەندىن كېيىن جاۋابكار ئابلەت قايىل بولماي ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسىگە نارازىلىق ئەرز سۇندى. ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسى ئىككىنچى سوتتا قاراپ چىقىش ئارقىلىق، جاۋابكار ئابلەتنىڭ نارازىلىق ئەرزىنى رەت قىلىپ ئەسلىي سوت ھۆكۈمنى كۈچكە ئىگە قىلدى.

(جىنايەت گۇمانداری ئىمىن بىلەن ھاشىم ئايرىم دېلودا بىرتەرەپ قىلىندى)

چىلبوّرىگە يەم بولغان گوناھسىز تۇتقۇن

رەزىل نىيەتنىڭ ئاشكارىلىنىشى

«سادىققا قىممەت باھالىق قاشتېشى چىقىپ نۇرغۇن پۇلغا سېتىپتۇ» دېگەن گەپ ھەش ــ پەش دېگۈچە مەھەللىگە پۇر كەتتى. بۇ خەۋەرنى ئاڭلىغان نۇرغۇن ئاق كۆڭۈل كىشىلەر ئۇنىڭ ئاستىدىن سۆيۈندى. لېكىن بىر قىسىم ئىچى قوتۇر كىشىلەرنىڭ ئىچى ئېچىشىپ كەتتى، بولۇپمۇ بۇ خەۋەر سادىقنىڭ قوشنىسى غوپۇرنى ۋەسۋەسىگە سېلىپ قويدى. ئۇ نەچچە كۈنگىچە تۇرۇكەكمۇ ئۇخلىيالمىدى. ئۇ بىر ئامالالارنى قىلىپ سادىقتىن پۇل ئۇندۇرۇۋېلىش نىيىتىگە كەلدى. مەكتەپ يۇزى كۆرمەي ساۋاتسىز قالغان غوپۇر نۇرغۇن جايلاردا قېقىلىپ ــ سوقۇلۇپ يۈرۈپ ئۆز ۋۇجۇدىدا تۇرلۈك ھىيلە ــ مىكىرلەرنى پىتىشتۇرگەنىدى. ئۇ ئۇيان ئويلاپ بۇيان ئويلاپ ئاخىر بىر شۇملۇقنى پىلانلاپ چىقتى ـ دە، ئىچ ــ ئىچىدىن خۇش بولۇپ كەتتى.

5 ــ ئاينىڭ ئاخىرقى بىر كۈنى كەچتە غوپۇر ئاغىنىسى ۋاخاپنىڭ ئۆيىگە كەلدى.

ــ ئاداش، ــ دېدى غوپۇر ۋاخاپنىڭ كۆزىگە تىكىلىپ، ــ سادىققا قاشتېشى چىقىپ نۇرغۇن پۇلغا سېتىپتۇدەك، ئۇنىڭ ياكى تۇغقانلىرىنىڭ بىرەر بالىسىنى تۇتقۇن قىلىپ پۇل

ئۇندۇرۇۋالساق قانداق؟

ــ بۇ.... بۇنداق قىلساق قانداق بولار؟ ــ دېدى ۋاخاپ سەل ئارىسالدى بولۇپ.

ــ ھېچنېمە بولمايدۇ، بالىنى تاغارغا سولاپ بىر يەرگە يوشۇرۇپ قويغاندىن كېيىن تېلېفون ئارقىلىق كارتا نومۇرىنى دەپ بېرىپ، كارتىغا پۇل سالغۇزىمىز.

ــ بولىدۇ، شۇنداق قىلايلى.

ــ ئۇنداق بولسا، سەن بالىنى تۇتقۇن قىلغاندىن كېيىن «مۇشۇ كارتىغا پۇل سال» دەپ تېلېفون بەرسەڭ بولىدۇ، ــ دېدى غوپۇر يانچۇقىدىن 2002 ــ يىلى ۋۇخەن شەھىرىدە بېجىرگەن يېڭا ئىگىلىك بانكىسىنىڭ كارتىسىنى چىقىرىپ، ــ سادىقنىڭ ئۆيىنىڭ تېلېفون نومۇرى مانا...

غوپۇر تېلېفون نومۇرىنى ۋاخاپقا يېزىپ بېرىپ قايتىپ كەتتى. ئارىدىن بىر نەچچە كۈن ئۆتۈپ كەتكەن بولسىمۇ، ۋاخاپتىن ھېچقانداق خەۋەر كەلمىدى. پۇل ئۇندۇرۇۋېلىش كويىدا ئىچى تىتىلداپ كەتكەن غوپۇر ۋاخاپنىڭ ئۆيىگە يەنە كەلدى. ئۇ ۋاخاپقا: « مۇشۇ بىر ــ ئىككى ھەپتە ئىچىدە تۇتقۇن قىلىپ ئىشنى تۈگىتەيلى» دەپ قايتا ــ قايتا جېكىلەپ قويۇپ قايتىپ كەتتى.

6 ــ ئاينىڭ 6 ــ كۈنى چۈش مەزگىلى ئىدى. ھاۋا ئادەتتىن تاشقىرى ئىسسىغان بولۇپ، تىنجىق ھاۋا ئادەمنىڭ دېمىنى سىقاتتى. بۇرۇقتۇملۇقتىن زېرىككەن ۋاخاپ ئۆيىدە يالغۇز ئولتۇرۇپ تېلېۋىزور كۆرۈۋاتاتتى. شۇ كۈنلەر ئاتا ــ ئانىسى ئۇنى ئۆيلەپ قويۇشنىڭ ھەلەكچىلىكىدە يايپىتەك بولۇپ

يۇرەتتى. لېكىن ۋاخاپىنى ئىنسان ھاياتىدىكى ئۇنتۇلماس خەيرلىك ئىش بولغان تويدىن كۆرە جىنايەت ئارقىلىق پۇلغا ئېرىشىش ئىستىكى بەكرەك قىزىقتۇرماقتا ئىدى. ۋاخاپ تەگسىز خىياللار دېڭىزىدا لەيلەپ يۇرۇپ بىرەر سائەتتەك ۋاقىتنى ئۆتكۈزدى. دەل شۇ چاغدا ۋاخاپىنىڭ ئاچىسىنىڭ ئىككى بالىسى بىلەن سادىقنىڭ نەۋرە ئاكىسىنىڭ سەككىز ياشلىق ئوغلى مۇختەر ۋاخاپىنىڭ ئۆيىگە كىرىپ كەلدى. بالىلار ۋاخاپىنىڭ يېنىدا ئولتۇرۇپ تېلېۋىزور كۆرۈشكە باشلىدى. مۇختەرگە پات ـ پات تىكىلىۋاتقان ۋاخاپىنىڭ خۇنۇك كۆزلىرىدە ياۋۇزلۇق ئۇچقۇنلىرى چاقناشقا باشلىدى. ئۇ مۇختەرنى تۇتقۇن قىلىش قارارىغا كەلدى. لېكىن مۇختەر يالغۇز ئەمەس، قانداق قىلىش كېرەك؟ ۋاخاپىنىڭ ئىچى تىتىلداپ كېتىۋاتاتتى. دەل شۇ چاغدا مۇختەرنىڭ يېنىدا ئولتۇرغان ئىككى بالا سىرتقا ئويىنغىلى چىقىپ كەتتى، لېكىن مۇختەر بولسا مىدىرلىمايلا ئولتۇرۇپ بېرىلىپ تېلېۋىزور كۆرۈۋاتاتتى. بۇنى كۆرگەن ۋاخاپىنىڭ كۆڭلى يايراپ كەتتى. ئۇ پۇرسەتنى قولدىن بېرىپ قويماسلىق ئۈچۈن سىرتقا چىقىپ بىر خالتا ئېلىپ كىردى. ئەپسۇس، مۇختەر ئۆزىنىڭ بېشىغا يېقىنلاپ كەلگەن شۇملۇقتىن، ئېچىنىشلىق قىسمەتتىن تامامەن بىخەۋەر ھالدا تېلېۋىزورغا تىكىلىپ ئولتۇراتتى. ۋاخاپ خالتىنىڭ ئېغىزىنى ئېچىپ مۇختەرنى خالتىغا سولاش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىۋىدى، مۇختەر بۇنى كۆرۈپ دەرھال ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى. ۋاخاپ مۇختەرنى سۇيىغا يېقىتىپ، يەنە خالتىغا سولىماقچى بولدى. قورقۇپ پۇت ـ قولىدا جان قالمىغان مۇختەر: «مېنى

قويـــۇۋەت!» دەپ ۋارقىرىـــدى. مۇختـــەرنىڭ ۋارقىرىغىنىغـــا ئـاچچىقى كەلگـەن ۋاخـاپ سـول قولـى بىلـەن ئـۇنىڭ ئـاغزىنى مەھكـەم تـۇتتى ــ دە، ئـوڭ قولى بىلـەن گـەلىنى قـاتتىق سىقتى. نەمە ئـش يـۈز بەرگـەنلىكىنى ئاڭقىرالماي قېلىۋاتقان بەختسـز سـەبىينىڭ كـۆز چانـاقلىرى يوغنـاپ كـەتتى، بـۇدرۇققىنا پـۇت ـ قوللىرى تىپىرلىدى، كۆزلىرىگـە قاراڭغۇلـۇق تىقىلـدى. ۋاقىـت سـېكۇنتلاپ ئۆتمەكتـە ئـدى. بـىر نەچچـە مىنـۇتتىن كـېيىن ۋاخاپنىڭ ئامبۇردەك قوللىرى ئاستىدا ئـاجىز تىپىرلاۋاتقان بـۇ كىچىك جانىنىڭ ھەربىكەتلىرى بارغانسىرى سۇسلىشىپ، ئـاخىر پـۇتۇنلەي توختـىدى. ئەمـدىلا سـەككىز ياشـقا كىرگـەن سـەبىي بالىنىـڭ قىممـەتلىك ھايـاتى ئىنسـان قېلىپـىدىن چىققـان بـۇ يىرتقـــۇچ نائـــەھلىنىڭ شەپقەتســـىز قـــوللىرى ئاســـتىدا رەھىمسىزلىك بىلەن نابۇت قىلىۋېتىلدى.

ۋاخـاپ مۇختـەرنىڭ تاتارغـان چىرايىغـا قارىـدى. ئـۇنىڭ قـان قۇيـۇلغان كـۆزلىرى شـۇئان مۇختـەرنىڭ بوينىـدىكى قىزىـل يىپقـا چۈشـــتى. «ئۆلمىگـــەن بولســـا، ھېلـــى ھوشـــىغا كـــېلىپ ۋارقىرىمىسـۇن» دېگـەنلەرنى خىيالـىدىن ئۆتكـۈزگـەن ۋاخـاپ مۇختەرنىڭ بوينىـدىكى يىپنى تېزلىكتە سۇغۇرۇپ ئالدى ــ دە، ئىككى قات قىلىپ مۇختـەرنىڭ بوينىغا مەھكـەم چىگـىۋەتتى. ئـۇ مۇختـەرنىڭ ئۆلگـەنلىكىنى جەزملەشتۈرگـەندىن كـېيىن جەسـەتنى ئۆينىـڭ مۇنچىخانىسـىغا يوشـۇرۇپ قويـدى. ئـۇ بىرئـاز دېمىنى ئېلىۋالغاندىن كېيىن ئىشىكىنى قۇلۇپلاپ سىرتقا چىقتى ــ دە، ئاچىسـىنىڭ ئۆيىناۋاتقـان بـالىلىرىنى تېپىـپ، ئۆيىگـە ئاپىـرىپ قويۇش ئۈچۈن يۈرۈپ كەتتى....

كەچ كىردى. مۇختەرنىڭ ئۆيگە قايتىپ كەلمىگەنلىكىدىن ئەنسىرىگەن ئاتا - ئانىسى ئۇنى تەرەپ - تەرەپتىن ئىزدەشكە باشلىدى. مۇختەر تېپىلمىغانسېرى ئۇلارنىڭ كۆڭلىنى قاپلىغان ئەندىشە بارغانسېرى كۆپىيىشكە باشلىدى. ئۇلارنىڭ مۇختەرنى ئىزدەۋاتقانلىقىنى بىلگەن ۋاخاپ چاندۇرماستىن مۇختەرنى «ئىزدىشىپ» بېرىپ قايتىپ كەلگەن ۋاخاپ كېچە سائەت نۆل ئەتراپىدا قولىغا كەتمەن ئېلىپ ئۆينىڭ كەينىگە چىقتى ۋە بېغىنىڭ يېنىدىكى ئېرىق ئېچىدىن بىر ئورەك كولىدى. ئۇ ئۆيگە كىرىپ مۇختەرنىڭ جەسىتىنى ئاستا كۆتۈرۈپ چىقتى - دە، هېلىقى ئورەككە تاشلاپ كۆمۈۋەتتى.

هېچ يەردىن مۇختەرنىڭ دېرىكىنى ئالالمىغان ئاتا - ئانا، ئۇرۇق - تۇغقان، يۇرت - مەھەللە هەممىسى ئۆرە - تۆپە بولۇپ كېتىشتى. ئارىدىن ئۇچ كۈن ئۆتكەندە ۋاخاپ غوپۇر بىلەن كۆرۈشتى.

- مەن مۇختەرنى تۇتقۇن قىلغانىدىم، - دېدى ۋاخاپ غوپۇرغا، - ئۇ ۋارقىرىغانىدى، «ۋارقىرىما» دەپ گېلىنى سىقسام ئۆلۈپ قالدى، ئۇنى ئۆيۈمنىڭ كەينىگە ئېلىپ چىقىپ كۆمۈۋەتتىم...

- بولىدىغان ئىش بوپتۇ، ئەمدى سەن سادىقنىڭ ئۆيگە « كارتىغا پۇل سال» دەپ تېلېفون بەر.

6 - ئاينىڭ 10 - كۈنى كەچتە ۋاخاپ خوتەن شەھىرىگە كەلدى. ئۇ بىر تېلېفونخانىدىن غوپۇرنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە سادىقنىڭ ئۆيگە تېلېفون بەردى. تېلېفوننى بىر ئايال ئالدى. ۋاخاپ ئۇنىڭغا مۇختەرنىڭ دادىسىنى چاقىرىشنى بۇيرۇپ

تۇرۇپكىنى قويۇۋەتتى. ۋاخاپ ئۇ يەردىن چىقىپ يەنە بىر تېلېفون بوتكىسىغا بارىدى. ئۇ ئەتراپقا ئەنسىزلىك بىلەن قارىۋەتكەندىن كېيىن، سادىقنىڭ ئۆيىگە يەنە تېلېفون بەردى. بۇ قېتىم تېلېفونىنى ئالغۇچى دەل مۇختەرنىڭ دادىسى ئىدى.

ـ قولۇڭغا دەرھال قەلەم ـ قەغەز ئېلىپ مۇنۇ كارتا نومۇرىنى خاتىرىلە!

ۋاخاپ كارتا نومۇرىنى دەپ بېرىپ بولغاندىن كېيىن كەسكىن تەلەپپۇزدا:

ـ بالاڭ بىزنىڭ قولىمىزدا، سەن مۇشۇ كارتىغا دەرھال 25 مىڭ يۈەن پۇل سال، بالامنى ساق ـ سالامەت كۆرىمەن دېسەڭ، ساقچىغا مەلۇم قىلغۇچى بولما، ـ دېدى ـ دە، تېلېفونىنى قويۇۋەتتى.

چىلبۆرىنىڭ تورغا چۈشۈشى

مۇختەرنىڭ ئاتا ـ ئانا، ئۇرۇق ـ تۇغقانلىرىنىڭ كۆز ياشلىرى يامغۇردەك تۆكۈلدى، پەرزەنت ئۈچىدا كۆيگەن يۈرەكلىرى پارە ـ پارە بولۇپ كەتتى. ئۇلار ئۇزاق كېڭىشىشتىن كېيىن ئەھۋالنى ج خ ئىدارىسىغا مەلۇم قىلىش قارارىغا كەلدى.

دېلودىن خەۋەر تاپقان خوتەن ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسى مەخسۇس كۈچ تەشكىللەپ، تەكشۈرۈشنى باشلىۋەتتى. ئۇلار كارتا نومۇرىنى تەكشۈرۈپ، مەزكۇر كارتىنىڭ 2 200 ـ يىلى 12 ـ ئايدا ۋۇخەن شەھىرىدە «غوپۇر» ناملىدا

بىجىرىلگەنلىكىنى ئېنىقلاپ چىقتى. ئەمدىكى گەپ غوپۇر دېگەن بۇ ئادەمنىڭ سالاھىيىتىنى ئېنىقلاپ چىقىش ئىدى. رازۇبدكىچىلار بانكا تەرەپتىن كارتا ئىگىسىنىڭ كىملىك نومۇرىنى تەمىنلەپ بېرىشنى تەلەپ قىلدى. لېكىن، بانكا تەرەپ مۇئامىلىدارلارنىڭ مەخپىيەتلىكىنى ساقلاشنى كۆزدە تۇتۇپ بۇ تەلەپكە قوشۇلمىدى. تەكشۈرۈش تۈيۈق يولىغا كىرىپ قالدى. رازۇبدكىچىلار تۇرلۇك چارە ــ ئامالىلارنى قوللىنىپ ج خ مىنىستىرلىقى بىلەن ئالاقلىشىپ، ئۇلارنىڭ ماسلاشتۇرۇشى بىلەن ۋۇخەن شەھەرلىك يېزا ئىگىلىك بانكىسىدىن مەزكۇر كارتا ئىگىسىنىڭ كىملىك نومۇرىنىڭ فاكس خاتىرىسىگە ئېرىشتى. تەكشۈرۈشتە زور ئىلگىرىلەش بولدى. راۋبدكىچىلار كىملىك نومۇرىغا ئاساسەن كارتا ئىگىسىنىڭ سادىقنىڭ قوشنىسى غوپۇر ئىكەنلىكىنى ئېنىقلىدى. زور گۇمان غوپۇرغا مەركەزلەشتى. ئۇلار غوپۇرنى تۇتۇپ سوراق قىلدى، ئەمما غوپۇر كۆز بويامچىلىق قىلىپ راست گەپ قىلمىدى. ئۇ: «ئۇچ ــ تۆت ئاي ئىلگىرى ۋاخاپ ئاچامنىڭ ئېرى ماڭا پۇل ئەۋەتمەكچى ئىدى، مەندە كارتا يوق. شۇڭا، كارتاڭنى بېرىپ تۇر، دېگەنىدى. مەن كارتىنى ۋاخاپقا بەرگەن» دېگەن گېپىدە چىڭ تۇردى. رازۇبدكىچىلار دەرھال ۋاخاپنى تۇتۇپ سوراق قىلدى، ۋاخاپمۇ ھېيلە ــ نەيرەڭ ئىشلەتمەكچى بولدى. ئۇ: «كارتىنى بازاردا يانچۇقۇمدىن ئوغرى ئېلىۋالغان» دەپ يالغان ئېيتتى. رازۇبدكىچىلار ۋاخاپنىڭ ئۆيىنى ئاختۇرۇشنى قارار قىلدى.

ۋاخاپنىڭ ئۆيى قانۇن بويىچە ئاختۇرۇلدى. ئاختۇرۇش داۋامىدا ۋاخاپنىڭ ئۆيىدىن غوپۇر بەرگەن كارتا بىلەن

سادىقنىڭ ئۆيىنىڭ تېلېفون نومۇرى خاتىرىلەنگەن بىر مولۇق قەغەز پۇل قولغا چۈشتى. پولاتتەك پاكىت ۋە دەلىل ـ ئىسپاتلار ئالدىدا غوپۇر بىلەن ۋاخاپ ئۆزلىرىنىڭ رەزىل جىنايى قىلمىشىنى تاپشۇرۇشقا مەجبۇر بولدى.

مۇختەرنىڭ جەسىتى كولاپ چىقىرىلدى. پىژغىرىم ئىسسىق كۈنلەردە تۇپراق ئاستىغا كۆمۈلگىنىگە 32 كۈن بولغان جەسەت ئاللىقاچان چىرىپ تونۇغۇسىز ھالەتكە كېلىپ قالغانىدى. مۇختەرنىڭ جەسىتىنى كۆرگەن ئاتا ـ ئانىسى ياقا يىرتىپ زار ـ زار يىغلىدى، ئۇرۇق ـ تۇغقان، ئەل ـ جامائەتنىڭ كۆزلىرىدىن ئازابلىق ياشلار سەلدەك ئاقتى.

قانۇن دوختۇرى جەسەتنى تەكشۈرۈپ: « ئۆلگۈچى بوينى باشقىلار تەرىپىدىن بوغۇلۇپ، تىل سۆڭكى چوڭ مۇڭگۈز قىسمى، قالقانسىمان كۆمۈرچەك يۇقىرىقى مۇڭگۈز قىسمى سۇنۇپ، تۇنجۇقۇش خاراكتېرلىك شۇك بولۇپ ئۆلگەن» دەپ يەكۈن چىقاردى.

جىنايەت گۇمانداری ۋاخاپ بىلەن غوپۇر 7 ـ ئاينىڭ 16 ـ كۈنى خوتەن ناھىيىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى بىلەن قانۇن بويىچە قولغا ئېلىندى.

خوتەن ۋىلايەتلىك ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسى 8 ـ ئاينىڭ 24 ـ كۈنى مەزكۇر دېلوغا قاراپ چىقىپ، جاۋابكار ۋاخاپ بىلەن غوپۇرنىڭ تۇتقۇن قىلىش جىنايىتى ئۈچۈن ئايرىم ـ ئايرىم ھالدا ئۆلۈم جازاسى بېرىپ، سىياسىي ھوقۇقىدىن ئۆمۈرۋايەت مەھرۇم قىلىش، قوشۇمچە 5000 يۈەنلىك مال ـ مۈلۈكىنى مۇسادىرە قىلىش توغرىسىدا بىرىنچى سوت ھۆكۈمى چىقاردى.

سەبىي قىزنىڭ ئازابى

1

2003 – يىلى 4 – ئاينىڭ 17 – كۈنى ھاۋا تۇتۇق بولۇپ، ھېلىلا يامغۇر ياغىدىغاندەكلا قىلاتتى. ئەتىگەندىن بېرى قورسقىنىڭ تۆۋەن تەرىپى ئېچىشىپ ئاغرىۋاتقان رەشىدە سۈپا ئۈستىدە تولغىنىپ ياتاتتى. قىزنىڭ بۇ ھالىتىنى كۆرگەن ئايىمخان ئانا ئاستا ئۇنىڭ يېنىغا كەلدى – دە، قىزنىڭ بېشىنى مېھرىبانلىق بىلەن سىلىدى.

– قىزىم، ساڭا زادى نېمە بولدى؟ دورا ئەكىلىپ بېرەي دېسەم تېخى ئۇنىمايسەن، جېنىم بالام بۇنداق يېتىۋەرسەڭ بولمايدۇ، مەن ئۆز ئاناڭ بولغاندىكىن قانداقلا ئىش بولسا دېگىن.

– تۇ... تۇنۇگۈن... قوشنىمىزنىڭ بالىسى ئىمىن مېنى بوزەك قىلدى.

– نېمە، ئۇ سېنى قانداق بوزەك قىلدى؟ چاپسانراق ئېيت.

– تۇنۇگۈن چۈشتىن كېيىن سىلەر بازارغا كەتكەندە، مەن ئاچامنىڭ ئۆيىگە بېرىپ كېلەي دەپ كېتىۋاتسام ئىمىن مېنى تۇتۇۋېلىپ، سايىم ئاخۇنۇنىڭ ئۆيىنىڭ كەينىگە سۆرەپ ئاپىرىپ بوزەك قىلدى...

بۇ گەپنى ئاڭلىغان ئايىمخاننى سوغۇق تەر باستى، پۈت –

قوللىرىغا تىتىرەك ئولىشىپ، بەدەنلىرى بوشىشىپ كەتتى. ئانىسىنىڭ بۇ ھالىتىنى كۆرگەن رەشىدە قورقۇنىدىن مىشىلداپ يىغلىۋەتتى. شۇ تاپتا ئۇنىڭ نازۇك جىسمى خۇددى كەچ كۈزدىكى ياپراقتەك تىترىمەكتە ئىدى.

ئايىمخان ئەھۋالنى ئېرى مەمەت ئاخۇنغا ئېيتىۋېدى، مەمەت ئاخۇننىڭ قوشۇمىسى غەزەپتىن تۇرۇلدى. سەبىي قىزنىڭ چىرايىغا قاراپ يۈرىكى ئېچىشتى. ئۇ نېمە قىلارىنى بىلەلمەي بىر ھازا تۇرۇپ قالغاندىن كېيىن، ئاخىر ئەھۋالنى كەنت باشلىقلىرىغا ئىنكاس قىلىش قارارىغا كەلدى. ئەھۋالدىن خەۋەر تاپقان كەنت باشلىقلىرى ئىمىنىڭ ئانا ـ ئانىسى بىلەن سۆھبەتلەشتى. ئىمىننىڭ ئاتا ـ ئانىسى: «ئوغلىمىز ئىمىن رەشىدەگە چېقىلسۇن ياكى چېقىلمىسۇن، رەشىدە بويىغا يەتكەندە ئىككىسىنىڭ تويىنى قىلىپ قويايلى» دېيىشتى. ئەمما مەمەت ئاخۇن « قانداق بولۇشىدىن قەتئىينەزەر ئالدى بىلەن ئەھۋالنى قانۇن ئورۇنلىرىغا مەلۇم قىلايلى» دېگەن پىكىرىدە چىڭ تۇردى، شۇنىڭ بىلەن دېلو ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسىغا مەلۇم قىلىندى.

2003 ـ يىل 4 ـ ئاينىڭ 18 ـ كۈنى رازۇبدكىچىلار نەق مەيدانىنى تەكشۈردى، لېكىن ھېچقانداق دەلىل ـ ئىسپات چىلىقتۇرالمىدى. چۈنكى ئالدىنقى كۈنى ياغقان ئۆتكۈنچى يامغۇر نەق مەيدانىنى بۇزۇۋەتكەن ئىدى. رازۇبدكىچىلار رەشىدەنى دوختۇرغا تەكشۈرتتى. ئەپسۇس، دوختۇر «رەشىدەنىڭ قىزلىق پەردىسى بۇزۇلمىغان، بالاغەتكە يېتىش دەۋرىدىكى نورمال كېسەل» دېگەن يەكۈننى چىقاردى. ئىمىنمۇ رەشىدەگە باسقۇنچىلىق قىلغانلىقىنى ئىقرار قىلمىدى.

يۇقىرىقى ئەھۋاللارغا ئاساسەن ج خ ئىدارىسى دېلو تۇرغۇزماسلىقنى قارار قىلدى.

2

ئاردىدىن خېلى كۈنلەر ئۆتكەن بولسىمۇ، رەشىدەنىڭ سالامەتلىكىدە ياخشىلىنىش بولمىدى، چىرايى سارغىيىپ، روھىي ۋە جىسمانىي جەھەتتىن زەئىپلىشىشكە باشلىدى. چۈنكى، ئۇنىڭدىن ئادەت تېخىچە توختىمىغانىدى. قىزنىڭ بۇ ھالىتىدىن كۆڭلى يېرىم بولغان ئاتا ـ ئانىنىڭ يۈرىكى مۇجۇلدى. ئۇلار رەشىدەنى 2003 ـ يىلى 5 ـ ئاينىڭ 7 ـ كۈنى ناھىيىلىك خەلق دوختۇرخانىسىغا ئېلىپ كەلدى. دوختۇرلار رەشىدەنى تەكشۈرۈپ «قىزلىق پەردىسى بۈزۈلغان» دەپ يەكۈن چىقاردى. بۇنى كۆرگەن مەمەت ئاخۇن بىلەن ئايمخان قىزىنىڭ قانۇنلۇق ھوقۇق ـ مەنپەئىتىنى قوغداش ئۈچۈن قايتىدىن دەۋا قىلىش قارارىغا كەلدى. ئۇلار ئالاقىدار ئورۇنلارنىڭ ھەممىسگە ئەرز سۇندى، كۆپ رىيازەت چەكتى. بىر قىسىم ئورۇنلاردا ھېسداشلىققا ئېرىشسە، بىر قىسىم ئورۇنلاردا دەشنام يېدى، ھاقارەتكە ئۇچرىدى. لېكىن، قاتمۇقات قىينىچلىق، روھىي ۋە جىسمانىي جەھەتتىكى ھارغىنلىق ئۇلارنى باش ئەگدۈرەلمىدى.

ئۇلار دەۋالىشىش يولىدا نۇرغۇن جاپا ـ مۇشەققەتلەرنى تارتقان بولسىمۇ، ھېچقانداق نەتىجىگە ئېرىشەلمىدى. كېيىن ئۇلار باشقىلارنىڭ يول كۆرسىتىشى بىلەن «ج خ ئىدارىسى دېلو تۇرغۇزۇشقا تېگىشلىك بولسىمۇ دېلو تۇرغۇزۇپ

تەھقىقلىمىدى» دېگەن مەزمۇندا ناھىيىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ئەرز سۇندى.

3

ئەھۋالدىن خەۋەر تاپقان تەپتىش مەھكىمىسى رەھبەرلىكى بۇ ئىشقا ئىنتايىن جىددىي قارىدى. ئۇلار ئەھۋالنى ئېنىقلاشقا مۇل خىزمەت تەجرىبىسىگە ئىگە ئىقتىدارلىق تەپتىش خادىملىرىنى ئورۇنلاشتۇردى. تەپتىش خادىملىرى دەرھال نەق مەيدانغا بېرىپ ئىنچىكە تەكشۈرۈش ئارقىلىق نۇرغۇن قىممەتلىك ماتېرىياللارنى توپلىدى، زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى تەرەپ بىلەن قايتا ـ قايتا سۆھبەت ئۆتكۈزدى، ئىمىندىن ئەھۋال ئىگىلىدى. لېكىن، ئىمىن: «2003 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 16 ـ كۈنى مەھەللىگە سۇ كەلگەن، مەن ئۇ كۈنى ئەتىگەندىن كەچكىچە ئاغىنەم ئالىم بىلەن ئېتىزلىقتا بۇغداي سۇغاردىم» دەپ تۇرۇۋالدى. ئۇنىڭدىن گەپ سوراشنىڭ پايدىسىز ئىكەنلىكىنى پەملىگەن تەپتىش خادىملىرى ئالىم بىلەن سۆھبەتلىشىش قارارىغا كەلدى. لېكىن، ئالمىنىڭ جاۋابىمۇ ئىمىننىڭ گېپى بىلەن ئوخشاش بولۇپ چىقتى. ئەگەر ئۇلارنىڭ دېگىنى راست بولسا، ئىمىننىڭ جىنايەت سادىر قىلىش ۋاقتى يوق بولۇپ چىقاتتى. دەل شۇ چاغدا زېرەك تەپتىش خادىملىرى ئالمدىن:

ـ سىلەر ئېتىزلىقتا نېمە يېدىڭلار ؟ ـ دەپ سورىدى.

ئالىم:

ـ چۈشتە ئىككىمىز ئۆيىمىزگە بېرىپ يېرىم سائەت

ئەتراپىدا تاماق يەپ كەلدۇق، ــ دەپ جاۋاب بەردى. بۇ گەپنى ئاڭلىغان تەپتىش خادىملىرى «ئىمىننىڭ ئەتىگەندىن كەچكىچە بۇغداي سۇغاردۇق، دېگىنى يالغان، يېرىم سائەت ئۇنىڭ دېلو سادىر قىلىشقا تامامەن يېتىدۇ، بۇ دېلونى چوقۇم ئەتراپلىق تەكشۈرۈپ، نەتىجىسىنى چىقىرىش كېرەك» دېگەنلەرنى خىيالىدىن ئۆتكۈزدى.

تەپتىش خادىملىرى زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى تەرەپ تەمىنلىگەن دوختۇر ئىسپاتىغا ئاساسەن رەشىدەنى يەنە بىر قېتىم تەكشۈرتۇش قارارىغا كەلدى. 2003 ــ يىلى 9 ــ ئاينىڭ 18 ــ كۈنى ناھىيىلىك خەلق دوختۇرخانىسى رەشىدەنى قايتا تەكشۈرۈپ يەنە « قىزلىق پەردىسى بۈزۈلغان» دەپ يەكۈن چىقاردى.

يۇقىرىقى ئەھۋاللارغا ئاساسەن ناھىيىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسىغا دېلو تۈرغۈزماسلىق سەۋەبىنى چۈشەندۈرۈش ئۇقتۇرۇشى ئەۋەتتى. ج خ ئىدارىسى « جىنايى ئىشلار دەۋا قانۇنىنىڭ 86 ــ ماددىسىدىكى بەلگىلىمىگە ئاساسەن جىنايى جاۋابكارلىقنى سۈرۈشتۈرۈشنىڭ زۆرۈرىيىتى يوق» دېگەن مەزمۇندا چۈشەندۈرۈشنامە ئەۋەتتى. مۇشۇ مەزگىللەردە زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى تەرەپنىڭ ئەرز ماتېرىياللىرىنى تاپشۇرۇۋالغان ئاپتونوم رايونلۇق خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ مۇناسىۋەتلىك رەھبەرلىرىمۇ تېلېفون ئارقىلىق دېلونىڭ تەرەققىيات جەريانىنى قايتا ــ قايتا سۈرۈشتۈردى.

ناھىيىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسى «ج خ ئىدارىسىنىڭ جىنايى جاۋابكارلىقنى سۈرۈشتۈرۈشنىڭ زۆرۈرىيىتى يوق، دەپ قاراپ دېلو تۈرغۈزماسلىقى پۈت تىرەپ

تۇرالمايدۇ. رەشىدە بۇ يىل 12 ياش، ئۇنىڭ باشقىلار تەرىپىدىن باسقۇنچىلىققا ئۇچرىغانلىقى ناھىيىلىك دوختۇرخانىنىڭ ئىككى قېتىملىق تەكشۈرۈشىدە ئېنىق ئىسپاتلىنىغان، مانا بۇ باسقۇنچىلىق جىنايىتى يۈز بەرگەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان پاكىت. جىنايى ئىشلار دەۋا قانۇنىنىڭ 86 - ماددىسىدا: جىنايى جاۋابكارلىقنى سۈرۈشتۈرۈشكە تېگىشلىك جىنايەت پاكىتى بار، دەپ ھېسابلىسا دېلو تۇرغۇزۇش لازىم، جىنايەت پاكىتى يوق ياكى جىنايەت پاكىتى كۆرۈنەرلىك يېنىك، جىنايى جاۋابكارلىقنى سۈرۈشتۈرۈش زۆرۈرىيىتى يوق، دەپ ھېسابلىسا، دېلو تۇرغۇزماسلىق لازىم، دەپ بەلگىلەنگەن. مەزكۇر دېلونىڭ خاراكتېرىدىن قارىغاندا، جىنايى جاۋابكارلىقنى سۈرۈشتۈرۈشنىڭ زۆرۈرىيىتى يوق، دەپ ھېسابلاش دائىرىسىگە كىرمەيدۇ» دەپ قاراپ، جىنايى ئىشلار دەۋا قانۇنىنىڭ 87 - ماددىسىدىكى بەلگىلىمە بويىچە 2003 - يىلى 10 - ئاينىڭ 30 - كۈنى ج خ ئىدارىسىغا دېلو تۇرغۇزۇش ئۇقتۇرۇشى ئەۋەتتى.

4

ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسى 2003 - يىلى 11 - ئاينىڭ 11 - كۈنى دېلو تۇرغۇزۇپ، تەكشۈرۈش خىزمىتىنى باشلىۋەتتى. رازۇبدكچىلار ئەتراپلىق تەكشۈرۈش ئارقىلىق 2003 - يىل 4 - ئاينىڭ 16 - كۈنى ئالمىنىڭ پۈتۈن بىر كۈن ئانىسى بىلەن بىللە باغ سۈغارغانلىقىدىن ئىبارەت مۇھىم ئىسپاتقا ئېرىشتى. ئالىم تەكشۈرۈش داۋامىدا مۇنۇلارنى

ئوتتۇرىغا قويدى: 2003 – يىلى 4 – ئاينىڭ 16 – كۈنى مەن ئانام بىلەن بىر كۈن باغ سۈغارغانىدىم، ئىككى كۈندىن كېيىن ئىمىن مېنىڭ يېنىمغا كېلىپ: «ئاداش، رەشىدە ماڭا قارا چاپىلىغان ئىكەن، ساقچىلار تەكشۈرۈشكە چىقىپتۇ، ئەگەر بىرەرسى سىلىدىن گەپ سوراپ قالسا 4 – ئاينىڭ 16 – كۈنى مەن ئىمىن بىلەن بىللە ئېتىزلىقتا بۇغداي سۈغارغانىدىم دەڭلا» دەپ ماڭا يالۋۇردى. قانۇندىن تارا خەۋىرىم بولمىغاچقا، شۇنداق دەپ يالغان گۇۋاھلىق بېرىپتىمەن.

دېلونىڭ ھەقىقىي ماھىيىتى ئاشكارىلاندى، رازۇبدكىچىلار پۈرسەتنى چىڭ تۇتۇپ، ئىمىنگە سەۋرچانلىق بىلەن خىزمەت ئىشلىدى. ئىمىن ئەھۋالنىڭ ھەقىقەتەن ئۆزگە پايدىسىز ئىكەنلىكىنى تونۇپ يېتىپ، ئاخىر كۆزلىرىدىن تارامىلاپ تۆكۈلۈۋاتقان پۇشايمان ياشلىرىنى سۈرتكىنىچە جىنايى قىلمىشىنى تولۇق تاپشۇردى.

5

يېقىندا ناھىيىلىك خەلق سوت مەھكىمىسى مەزكۇر دېلوغا يېپىق سوتتا قاراپ چىقىپ، جاۋابكار ئىمىننىڭ جىنايىتىنى تونۇش پوزىتىيىسى ياخشى، جىنايەت ئۆتكۈزگەن چاغدا 15 ياشقا كىرىپ بەش ئاي ئاشقان، كەچىلىك بىلەن جازالاشقا تېگىشلىك دەپ قاراپ، ئۇنىڭ باسقۇنچىلىق جىنايىتىگە مۇددەتلىك بەش يىللىق قاماق جازاسى بېرىش توغرىسىدا ھۆكۈم چىقاردى.

مەسئۇل مۇھەررىرى: مۇھەممەتتۇردى مىرزىئەخمەت
مەسئۇل كوررېكتورى: ئارزىگۇل كېرىم
مۇقاۋىسىنى لايىھىلىگۈچى: ئەزىز ئاتاۋۇللا سارتېكىن

سارالىق بولۇڭالغان ئوغرى

ئاپتورى: تۇردى ئەھمەد

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازاتلىق يولى №348 پوچتا نومۇرى: 830001)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسى تارقاتتى
ئۈرۈمچى ئالتۇن يارۇق باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
850×1168 مىللىمېتىر، 32 فورمات
6.625 باسما تاۋاق، قىستۇرما بېتى: 4
2005 ـ يىل 4 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
2005 ـ يىل 4 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
تىراژى: 1—3050

ISBN 7—228—09383—6
باھاسى: 12.00 يۈەن

مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى: ئەزىز ئاتاۋۇللا سارتېكىن

ساراڭ بولۇۋالغان ئوغرى

ISBN 7-228-09383-6
（民文）定价：12.00 元